

Täysistunto

Tiistai 18.5.2021 klo 13.59—20.52

Täysistunto alkoi klo 13.59. Täysistunto päättyi klo 20.52.

Puhetta johtivat puhemies Anu Vehviläinen (13.59—15.59 ja 20.00—20.52), toinen varapuhemies Juho Eerola (15.59—17.58) ja ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov (17.58—20.00).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asiat U 22-25/2021 vp.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan unionin omien varojen järjestelmästä annetun neuvoston päätöksen (EU, Euratom) 2020/2053 hyväksymisestä

Hallituksen esitys HE 260/2020 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 4/2021 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 4/2021 vp. Keskustelu asiasta päättyi 15.5.2021 päättyneessä täysistunnossa.

Keskustelussa on Jussi Halla-aho Sari Essayah’n kannattamana ehdottanut, että hallituksen esityksessä tarkoitettu neuvoston päätös hylätään. Lisäksi on Jussi Halla-aho Lulu Ranteen kannattamana tehnyt vastalauseen 1 mukaiset 1.—8. lausumaehdotuksen.

Selonteko hyväksyttiin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Jos vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä kannattaa neuvoston päätöksen hyväksymistä, on päätös hyväksytty, muutoin se on hylätty. Neuvoston päätöksen hyväksyminen tarkoittaa, että eduskunta hyväksyy samalla mietintöön sisältyvät 1.—8. lausumaehdotuksen. Mikäli eduskunta hylkää neuvoston päätöksen, eduskunta samalla hylkää mietintöön sisältyvät 1., 4., 5. ja 7. lausumaehdotuksen.

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

Hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 134, ei 57, tyhjiä 2; poissa 6 (äänestys 1).

Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksessä HE 260/2020 vp tarkoitetun neuvoston päätöksen. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvät 1.—8. lausumaehdotuksen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista yksinkertaisella äänen enemmistöllä.

Mietintö ”jaa”, Jussi Halla-ahon ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 142, ei 48; poissa 9 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Anu Vehviläinen: Tässä vaiheessa totean, että pyydän edelleen hiljaisuutta, myös siellä ministeriaitiossa äänestäville.

Mietintö ”jaa”, Jussi Halla-ahon ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 147, ei 42; poissa 10 (äänestys 3). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jussi Halla-ahon ehdotus 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 110, ei 78; poissa 11 (äänestys 4). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jussi Halla-ahon ehdotus 4 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 146, ei 44; poissa 9 (äänestys 5). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jussi Halla-ahon ehdotus 5 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 148, ei 44; poissa 7 (äänestys 6). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jussi Halla-ahon ehdotus 6 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 149, ei 42; poissa 8 (äänestys 7). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jussi Halla-ahon ehdotus 7 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 146, ei 47; poissa 6 (äänestys 8). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jussi Halla-ahon ehdotus 8 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 142, ei 47; poissa 10 (äänestys 9). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirjaan merkittiin seuraava ilmoitus: Äänestyksessä 5 Anders Norrback /r tarkoitti äänestää ”jaa”.

Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

4. Välikysymys hallituksen puoliväliriihen tekemättömistä päätöksistä

Välikysymys VK 2/2021 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt annetaan vastaus Petteri Orpon ym. välikysymykseen hallituksen puoliväliriihen tekemättömistä päätöksistä. Pääministeri Sanna Marinin vastauksen ja Petteri Orpon puheenvuoron jälkeen välikysymyskeskustelu käydään etukäteen varattujen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Aluksi pidetään ryhmäpuheenvuorot, joiden pituus on enintään 5 minuuttia. Muut ennakolta varatut puheenvuorot käytetään ryhmäpuheenvuorojärjestyksessä, ja niiden pituus on enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeenkin pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia. Lisäksi myönnän harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja.

Nyt ehkä salia rauhoittaaksemme pyydän niitä edustajia, jotka eivät ole jäämässä tänne permannolle eivätkä myöskään sinne lehterille, poistumaan tästä salista. Odotetaan hetki, jotta pääministerillä on puherauha. — Näin, ja nyt jatketaan välikysymyskeskustelua, ja vastauspuheenvuoro. Tähän ensimmäiseksi hallituksen puolelta pääministeri Marin. — Olkaa hyvä.

Keskustelu

14.10 Pääministeri Sanna Marin: Arvoisa puhemies! Olemme jo yli vuoden ajan eläneet keskellä historiallista terveydellistä, taloudellista ja sosiaalista kriisiä, joka ei ole vielä ohi. Puoliväli- ja kehysriihessä hallitus linjasi mittavista toimista työllisyyden ja talouden vahvistamiseksi sekä ihmisten hyvinvoinnin edistämiseksi pandemian jälkeisessä Suomessa. Olemme tunnistaneeet pandemian aiheuttamat haasteet sosiaaliselle kestävyydelle sekä sen eriarvoisuutta lisäävät vaikutukset. Kehysriihen ratkaisut mahdollistavat sen, että koronan jälkihoitoa voidaan tehdä oikeudenmukaisesti. Turvaamme hyvinvointivaltion palveluiden ja etuuksien rahoituksen ja vältämme haitalliset leikkaukset etenkin koulutuksesta, palveluista ja etuuksista.

Hallitus linjasi kehysriihessä myös laajasta kasvua tukevasta kokonaisuudesta. Vahvistamme Suomea investointiympäristönä, lisäämme yritysten investointikykyä, huolehdimme teollisuuden kilpailukykyä ja uudistumisesta sekä turvaamme osaavan työvoiman saatavuutta muun muassa työperäistä maahanmuuttoa vauhdittamalla. Perustan kasvutoimille luo Suomen kestävä kasvun ohjelma. Lisäksi käynnistämme parlamentaarisen työn, jonka tavoitteena on nostaa Suomen tki-panostukset 4 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen vuoteen 2030 mennessä.

Arvoisa puhemies! Koronapandemia on kasvattanut julkisen talouden alijäämiä merkittävästi kaikkialla. Alijäämien kasvun taustalla ovat muun muassa viruksen leviämisen vuoksi vaimentunut taloudellinen toimeliaisuus ja kriisiin reagointi. Hallitus on harjoittanut poikkeuksellisen elvyttävää finanssipolitiikkaa, joka on tukenut kasvua ja työllisyyttä. Finanssipoliittiset toimet ovat vahvistaneet taloudellista toimeliaisuutta etenkin nykyisessä suhdannetilanteessa merkittävästi, mutta niillä on myös hyvin pitkäaikaisia vaikutuksia tuotantoon ja työllisyyteen. Samalla on tuettu ihmisiä ja yrityksiä, jotta kriisistä syntyvät vauriot jäisivät mahdollisimman pieniksi. Terveystalouden ja viranomaisen toimintaky-

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

vyn turvaaminen on edellyttänyt resurssien tilapäistä kasvattamista. Nämä toimet ovat nostaneet tilapäisesti kehyksen piiriin kuuluvia menoja.

Ihmisten vastuullisen toiminnan ja harjoitetun politiikan seurauksena epidemian taloudelliset ja sosiaaliset vauriot ovat Suomessa jääneet huomattavasti aiemmin ennakoitua pienemmiksi. Bruttokansantuote supistui Suomessa vuonna 2020 selvästi viime kesänä ennakoitua vähemmän, ja julkinen velka on kasvanut selvästi aiemmin arvioitua vähemmän. Kriisin pitkäaikaisia vaikutuksia on kuitenkin vielä vaikea ennakoida, ja viruksen leviämiseen liittyvä epävarmuus ja riskit ovat globaalisti yhä suuria. Siksi emme voi lopettaa ihmisiä, yrityksiä ja talouskasvua tukevia toimia liian nopeasti.

Arvoisa puhemies! Tätä taustaa vasten kehysriihessä linjattiin kehystason nostosta 900 miljoonalla eurolla vuonna 2022 ja 500 miljoonalla eurolla vuonna 2023. Noston myötä menot pienenevät vaalikauden loppua kohden hitaammin kuin ne olisivat hallitusohjelman alkuperäisen suunnitelman mukaan pienentyneet. Kehyksen noston tarpeen taustalla on erityisesti se, että useat menot ovat tarkentuneet aiemmin ennakoitua suuremmiksi. Haastetta lisäsivät uudet, yllättävät menopaineet. Myös aiempi koronaelvitys vaikuttaa vielä lähivuosien menoihin.

Ilman kehystason nostoa olisimme joutuneet toteuttamaan merkittäviä leikkauksia heti ensi vuodesta alkaen. Kehystä ei siis nostettu siksi, että nostoa vastaavalla määrällä olisi lisätty uusia pysyviä menoja. [Sari Sarkomaa: Se tehtiin jo alkukaudesta!] Jotta valtion menoissa päästään vuoden 2023 kehystasoon, hallitus toteuttaa 370 miljoonan menoleikkaukset, joilla kehysmenoja alennetaan pysyvästi. Leikkaukset tulevat voimaan vuonna 2023. Pienempi kehystason nosto olisi tarkoittanut vastaavasti suurempia leikkauksia.

Kehysriihessä päätettiin leikkausten kohdentumisesta hallinnonaloittain. Sopeutuksessa huomioidaan koronakriisin vaikutukset, eikä se kohdistu esimerkiksi koulutukseen, etuuksiin tai sosiaali- ja terveyspalveluihin.

Kehysratkaisun jälkeen vuoden 2024 menot ovat alhaisemmat kuin valtiovarainministeriön kehysesityksessä. Riihen päätöksillä ei näin ollen ole lisätty seuraavan hallituksen menoperintöä. [Ben Zyskowiec: Lisäsitte 1,4 miljardia jo vaalikauden alusta!] Menopäätösten lisäksi hallitus linjasi, että budjettiriihessä 2021 päätetään 100—150 miljoonan euron valtiontaloutta vahvistavasta veroratkaisusta. Hallituksen veropolitiikan tavoitteena on tiivistää veropohjaa, edistää yritysten investointeja ja vahvistaa kilpailukykyä.

Kehysriihessä käytetyt laskelmat ja talouden kehitystä kuvaavat luvut on laadittu valtiovarainministeriössä normaaliin tapaan. Julkisen talouden suunnitelma perustuu valtiovarainministeriön lukuihin.

Arvoisa puhemies! Välikysymys esittää väitteitä hallituksen alkuvaiheessa tekemien menolisäysten rahoituksesta. Hallitusohjelman mukaiset pysyvät menojen lisäykset rahoitetaan vaalikauden alussa sovitusti veronkorotuksilla, yritystukien leikkauksella, menojen uudelleenkohdennuksilla sekä työllisyystoimilla. Lisäksi nyt päätetyt sopeutustoimet vahvistavat julkista taloutta pysyvästi.

Toisin kuin välikysymyksessä annetaan ymmärtää, hallituksen toimet hidastavat velkaantumisen vauhtia. Nyt tavoitteena on julkisen velan bkt-suhteen kasvun taittaminen vuosikymmenen puolivälissä aiemman vuosikymmenen lopun tavoitteen sijaan. Julkista taloutta vahvistetaan kasvun, työllisyyden, maltillisen sopeutuksen sekä julkisen sektorin rakenteellisten uudistusten ja kustannustehokkuuden kautta.

Valtiovarainministeriön arviot velkasuhteen kehityksestä ovat parantuneet huomattavasti viime syksystä. Myönteisen kehityksen taustalla on erityisesti ennakoitua parempi ta-

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

lous- ja työllisyyskehitys, johon on puolestaan vaikuttanut onnistuminen viruksen leviämisen estämisessä ja kasvua tukeva talouspolitiikka.

Arvoisa puhemies! Hallitus päätti kehysriihessä myös uusista työllisyystoimista ja täsmensi työllisyyden vahvistamisen tavoitteenasettelua. Hallituksen tavoitteena on, että vuosikymmenen puolivälissä työllisyysaste on 75 prosentin tuntumassa.

Puoliväliriihessä päätettävillä toimenpiteillä tavoitellaan 40 000—44 500:aa lisätyöllisistä. Lisäksi hallitus on aiemmin päättänyt toimista, jotka lisäävät työllisyyttä yli 30 000:lla. Merkittävimpiä toimia ovat olleet oppivelvollisuuden laajennus, työllisyyspalvelujen vahvistaminen eli niin sanottu pohjoismainen malli, työttömyysturvan lisäpäivien poisto ja muutosturvan vahvistaminen, jatkuvan oppimisen uudistus, työperäisen maahanmuuton lisääminen, työllisyyspalvelujen siirto kuntiin ja siihen liittyvä rahoitusmalli sekä osatyökykyisten työllisyyttä tukevat toimet. Näiden lisäksi hallituskauden loppuun mennessä tehdään vielä päätökset työllisyystoimista, jotka vahvistavat julkista taloutta 110 miljoonalla eurolla. [Timo Heinonen: Niitä odotellessa!] Työllisyyden kannalta iso merkitys on ollut myös kasvua tukevalla finanssipolitiikalla. Valtiovarainministeriön arvion mukaan elvytys on ylläpitänyt työllisyyttä useilla kymmenillä tuhansilla kriisin aikana.

Arvoisa puhemies! Välikysymyksessä kannetaan huolta tutkimustietoon perustuvista työllisyystoimien vaikutusarvioista. Kehysriihessä päätettyjen työllisyystoimien vaikutusarviot on laadittu virkatyönä niissä ministeriöissä, jotka vastaavat toimenpiteiden valmistelusta. Lisäksi valtiovarainministeriö on arvioinut kokonaisuutta ja sen vaikutusta julkiseen talouteen. Mitään arviota ei ole sivuutettu, ja arviot on julkaistu.

Valtiovarainministeriön alustavan arvion mukaan kehysriihessä päätetyt uudet työllisyystoimet vahvistavat julkista taloutta noin 150 miljoonalla eurolla. Valtiovarainministeriö on lisäksi arvioinut, että ennen kehysriihettä päätetyt ja linjatut työllisyystoimet vahvistavat työllisyyttä noin 31 000—33 000 työllisellä. Julkista taloutta aiemmat päätökset vahvistavat bruttomääräisesti noin 700 miljoonalla eurolla vuoden 2029 tasossa.

Kun toimien kustannukset huomioidaan, julkinen talous vahvistuu aiemmilla työllisyystoimilla nettomääräisesti 300 miljoonalla eurolla. Kokonaisuutena hallituksen nyt ja aiemmin linjaamat työllisyystoimet vahvistavat julkista taloutta yhteensä 560 miljoonaa euroa. Toimien mittaluokka on näin ollen merkittävä.

Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoitteena on vahvistaa julkista taloutta kasvun, työllisyyden, maltillisen sopeutuksen sekä julkisen sektorin rakenteellisten uudistusten ja kustannustehokkuuden kautta. Puoliväli- ja kehysriihen päätökset varmistavat sen, että kriisin jälkihoitoa voidaan jatkaa tavalla, joka vahvistaa taloudellista, sosiaalista ja ekologista kestävyyttä sekä luo uskoa tulevaan korona-ajan jälkeen. Samalla luomme pitkäjänteisesti edellytyksiä vahvemmalle kasvulle ja saamme julkisen talouden velkasuhteen taittumaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Orpo.

14.20 Petteri Orpo kok: Arvoisa puhemies! Pienen maan paras turva on se, että se pitää omista asioistaan huolta. Pienen maan kannattaa varautua aina pahaan ilmaan, vaikka sadetta ei juuri olisikaan näkyvissä. Näin Suomessa on aina tehty hallituksen kokoonpanosta ja väristä riippumatta, ja se on ollut viisasta. Nyt vasemmistohallitus on hylännyt tämän vanhan viisauden, ja se uhkaa suomalaisten hyvinvointia. Tähän tarvitaan muutos.

Arvoisa puhemies! Monet maat elvyttävät massiivisesti koronaepidemian jälkeisen talouskasvun vauhdittamiseksi. Ja niin on elvyttänyt Suomikin. Viime ja tänä vuonna bud-

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

jettitalouden alijäämä on lähes 30 miljardia euroa. Koronakriisin myötä välitön elvytys ja velkaantuminen oli tarpeellista pandemian aiheuttaman iskun pehmentämiseksi ja työpaikkojen turvaamiseksi. Jokainen puolue olisi varmasti elvyttänyt taloutta ja tukenut yrityksiä yli vaikean ajan, kukin omalla tavallaan. Tässä välikysymyksessä ei ole siis kyse siitä, mitä viime vuonna tai tänä vuonna on tapahtunut. Tässä välikysymyksessä on kyse siitä, mihin suuntaan Suomea tästä eteenpäin viedään.

Jo nyt maailmantalous osoittaa ylikuumenemisen merkkejä. Inflaatio kiihtyy. Yhdysvalloissa inflaatiovauhti kiihtyi huhtikuussa yli 4 prosenttiin. Suomessakin inflaatio nousi huhtikuussa korkeimmalle tasolle sitten vuoden 2012. Tämä inflaation kiihtyminen tarkoittaa raaka-aineiden hintojen ja palkkavaatimusten kasvua. Se tarkoittaa sitä, että suomalaisten yritysten on entistä kalliimpaa ostaa raaka-aineita valmistamiinsa tuotteisiin. Se tarkoittaa, että yritysten kannattavuus heikkenee ja tuotteiden hinnat nousevat. Mutta tämä inflaatio vaikuttaa myös tavallisiin suomalaisiin ihmisiin. Joka toisella suomalaisella taloudella, perheellä on asuntolainaa. Mikäli asuntolainojen korot lähtevät nousuun, se tarkoittaa sitä, että se syö merkittävästi suomalaisten, tavallisten ihmisten, ostovoimaa, heidän käytettävissään olevia rahoja. [Välihuutoja vasemmalta]

Talouden ylikuumenemisen riskit ovat jo käsillä. Mikäli korot lähtevät nousemaan inflaation seurauksena, jo 3 prosenttiyksikön nousu valtionlainojen keskikoroissa tarkoittaa 5 miljardin lisämenoja lainanhoidossa, ja se jouduttaisiin maksamaan lisälainanotolla. Jokainen täällä ymmärtää, että se on täysin kestämaton tie. Se on pelottava tie.

Suomi on pieni maa. Meidän ei kannata lähteä sellaiseen kokeiluun, jossa me velkaannumme rajatta ja jätämme itsemme isompien armoille. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Suomalaisten paras turva on kestävästi hoidettu valtiontalous.

Taloudenpidossa on jo nyt menty vieraille vesille — vieraille vesille, jonne merikarttoja ei ole. Me emme halua, että Suomi lähtee osaksi uusvasemmistolaisia talouspolitiikan kokeiluja. Me haluamme, että Suomi hoitaa oman osansa vastuullisesti. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ai niin kuin elvytyspaketti?] — Vastuullisesti nimenomaan. [Jukka Gustafsson: Oletko seurannut, mitä Amerikassa tapahtuu? Onko sekin vasemmistolaista?]

Arvoisa puhemies! Hallituksen puoliväliirihi oli raskas epäonnistuminen. Hallitukselta odotettiin päätöksiä, joilla Suomi luotsataan ulos koronakriisistä, uudistuksia, joiden avulla yhä useampi suomalainen löytää työtä elättääkseen itsensä ja perheensä. Me odotimme päätöksiä, joiden avulla velkaantuminen saadaan taistuttamaan. [Timo Heinonen: Turhaan!] Me odotimme päätöksiä, joilla investoinnit saadaan Suomessa kasvuun, ja tekoja, joilla saadaan yrittäjä uskomaan tulevaisuuteen. Mutta mikä oli lopputulos? Hallitus päätti kasvattaa julkisia menoja, hallitus päätti lisätä velkaantumista, ja hallitus päätti korottaa veroja. Hallituksen päätöksissä ei ollut yhtään todellista työllisyystoimea, joka saisi yrittäjän palkkaamaan uusia työntekijöitä. Kun valtiovarainministeriön luvut eivät kelvanneet, vaihdettiin laskijat. [Timo Heinonen: Olisipa keskusta hallituksessa!]

Marinin hallitusohjelmassa luvataan, ettei hallitus elä tulevien sukupolvien kustannuksella. Se lupaus on petetty. Talouden ja koronan osalta tilanne on muuttunutkin parempaan suuntaan, mutta se vain perustele paluuta vastuulliseen taloudenpitoon. Talous on kääntymässä kasvuun, mutta siitä huolimatta hallitus päätti löysätä finanssipolitiikkaa ja rikkoa historialliset hyvän taloudenpidon välineet. [Välihuutoja vasemmalta] Menokehys on tehty suojaamaan veronmaksajia tuhlailevilta poliitikoilta. Hallitus teki historiallisen päätöksen kehysmenettelyn romuttamisesta. Tämä on ollut voimassa Lipposen ja Niinis-

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

tön ajoista asti rikkomatta. [Timo Heinonen: Te jätte, Vanhanen, historiaan!] Tässä taloustilanteessa talouden nurkkapulttien irrottaminen on yksiselitteisesti vastuutonta.

Menoja lisättiin 1 500 miljoonaa euroa jo entisestäänkin löperön budjetin päälle. Hallitus ei siis riko menokehyksiä koronaan liittyvien kustannusten vuoksi vaan siksi, että se on päättänyt lisätä julkisia menoja entisestään miljardiluokassa. Hyvä hallitus, maailma on täynnä tärkeitä menoja. Poliitikkojen ja hallituksen tehtävänä on laittaa ne tärkeysjärjestykseen. Vasemmistohallitus ei tähän kyennyt, vaan nyt budjettiin lisättiin lähes kaikki tarpeelliset menot.

Jotain priorisointikyvyn puutteesta kertoo se, että hallitus on ilmoittanut leikkaavansa tieteen ja tutkimuksen määrärahoja vuonna 23. [Timo Heinonen: Missä vihreät on?] Onko todella niin, että 77 miljardin budjetista ei löytynyt yhtään vähemmän hyödyllistä kohdetta kuin tiede ja tutkimus? [Antti Lindtman: No ehkäpä nyt kuulemme!] En usko. Tässä on kysymys yrittämisen puutteesta tai arvovalinnasta. [Antti Lindtman: Missä se teidän listanne on? — Paavo Arhinmäki: Nyt kuvaa se kokoomuksen vaihtoehto! — Ben Zyskowitz: Hallituksen arvovalinta on leikata tieteeltä!]

Arvoisa puhemies! Suomi ei voi jatkaa paisuvien lisämenojen, kasvavan velan ja kiristävän verotuksen tiellä. Kädet on nyt viimeistään otettava pois lastemme taskuista. On ryhdyttävä tekemään päätöksiä ja priorisoimaan menoja. [Maria Guzenina: Kertokaa, mistä leikkaatte!] Suomi tarvitsee hallituksen, joka ymmärtää, että käytettävät rahat on ensin ansaittava ennen kuin niitä tuhlataan, hallituksen, joka ymmärtää, että rahaa ei tule taikaseinästä vaan ainoastaan työn ja yrittämisen kautta.

Vaihtoehto tälle politiikalle on kokoomus. [Paavo Arhinmäki: Nyt kuulemme sen vaihtoehdon!] Me emme tuudittaudu siihen, että päätöksiä voi lykätä eteenpäin tai jättää tekemättä, jos ne ovat epämieluisia. [Markus Lohi: Tuleeko nytten kokoomuksen leikkauslista?] Me haluamme uudistaa Suomea niin, että pääsemme takaisin muiden Pohjoismaiden joukkoon aidoksi hyvinvointiyhteiskunnaksi, kestäväksi hyvinvointiyhteiskunnaksi.

Meillä on selkeä suunnitelma Suomen uudistamiseksi. Ensimmäinen ja tärkein uudistus on työllisyysreformit. Tekisimme paikallisesta sopimisesta mahdollista, jotta yritykset uskaltaisivat kasvaa ja palkata uusia työntekijöitä. Me uudistaisimme sosiaaliturvaa niin, että työn tekeminen olisi aina kannattavaa. Me keventäisimme työn ja yrittämisen verotusta, jotta ahkeruudesta tässä maassa palkittaisiin. Me korottaisimme kunnolla kotitalousvähenystä. Alentaisimme varhaiskasvatusmaksuja, jotta lasten vanhempien olisi kannattavampaa ottaa työtä vastaan. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] Lisäisimme aidosti työperäistä maahanmuuttoa keventämällä saatavuusharkintaa ja myöntämällä valmistuville ulkomaalaisille opiskelijoille pysyvän oleskeluluvan. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Me ryhtyisimme lisäksi priorisoimaan menoja. Aivan ensimmäisenä budjetista joutaisivat ulos ne miljardit, jotka on varattu julkista taloutta heikentävän maakuntahallinnon perustamiseen. [Vasemmalta: Höpö höpö!] Myös kaikki muut tämän hallituksen tekemät menolisäykset on käytävä täikammalla läpi. Joukosta löytyy ihan varmasti eriä, jotka eivät ole aivan välttämättömiä. [Paavo Arhinmäki: No kertokaa muutama esimerkki!] — Sote-uudistus. — Keinoja Suomen uudistamiseksi ja sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden turvaamiseksi [Paavo Arhinmäki: Yhtäkään ei löydy!] siis on. Ei tarvita melua vaan tarvitaan tahtoa tehdä ja toteuttaa uudistuksia, arvon hallitus ja hallituspuolueet. [Välihuutoja vasemmalta — Paavo Arhinmäki: Valitettavasti teiltä ei tullut ensimmäistäkään!] Valitettavasti siihen tämä hallitus ja teidän eduskuntaryhmänne eivät pysty.

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Anteeksi. — Edustaja Orpolla on puheenvuoro. Ja minä toivon, että tässä jatkokeskustelussakin kunnioitetaan sitä, joka on puhujakorokkeella. — Edustaja Orpo, jatkakaa.

Kiitos! — Arvoisa puhemies! Suomi ei voi jatkaa paisuvien lisämenojen, kasvavan velan ja kiristyvän verotuksen tiellä. Koronakriisistä ponnistava Suomi tarvitsee hallituksen, joka ymmärtää, mistä hyvinvoinnin kasvu syntyy, ja pitää huolta siitä, ettei hyvinvointipalveluiden rahoitus murene pysyvästi.

Pääministeri Marin ei pystynyt vastauksessaan esittämään perusteluja sille, miksi hallitus rikkoi antamansa lupauksen sukupolvien välisestä oikeudenmukaisuudesta. Siksi esitän, että eduskunta toteaa, ettei hallitus nauti enää eduskunnan luottamusta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Siirrymme ryhmäpuheenvuoroihin. — Ja edustaja Lindtman.

14.31 Antti Lindtman sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Välikysymys koskee pääministeri Sanna Marinin hallituksen talouspolitiikkaa. Onkin heti alkuun todettava, että viimeisen vuoden aikana se, miten eri maat ovat onnistuneet koronan hallinnassa, on määrittänyt myös niiden onnistumista taloudessa. Molemmista näissä kategorioissa, niin taudin hoidossa kuin taloudessa, Suomi kuuluu Euroopan parhaimmistoon. Yllätyksekseni huomaan, että välikysymyksen kirjoittajia tämä tieto ei ole tavoittanut. [Jukka Gustafsson: Se on kyllä outoa!]

Ärade talman! Nu är det viktigt att vi stödjer tillväxten tillräckligt länge, att vi gör satsningar på välfärden och undviker förtida nedskärningar.

Suomella ei ole varaa menettää kasvun vuosia, kuten finanssikriisin jälkeen. Siksi tällä kertaa — aivan kuten muissa meille tärkeissä maissa, Saksassa, Yhdysvalloissa ja Ruotsissa — kasvua tuetaan riittävän pitkään, hyvinvointiin panostetaan ja vältetään ennenaikaisia leikkauksia. Samalla hallitus tuntee vastuunsa budjetin tasapainosta. [Ben Zyskowiec: Aijaa!] Ensi vuoden menot ovat kaksi miljardia tätä vuotta pienemmät, ja tämän hallituksen menoperintö seuraajalleen on pienempi kuin valtiovarainministeri kehysriihelle esitti. Velkasuhde taittuu vuonna 2025. [Ben Zyskowiec: No eihän näin tule käymään!]

Arvoisa puhemies! Hallitus jatkoi kehysriihessä konkreettisia työllisyystoimia, jotka kestävät vertailun aikaisempiin vaalikausiin. Valtiovarainministeriön laskelmien mukaan hallitus on ensimmäisen kahden vuoden aikana tehnyt enemmän työllisyyspäätöksiä kuin edeltäjänsä neljän vuoden kaudellaan. [Kokoomuksen ryhmästä: Ei pidä paikkaansa!] Työllisyyspalveluja parannetaan lähemmäksi muiden Pohjoismaiden tasoa. Sähköistämisen tuki mahdollistaa suomalaiselle teollisuudelle paremmat kilpailumahdollisuudet maailmanmarkkinoilla ja samalla ilmastopäästöjen vähentämisen. Osatyökykyisten mahdollisuutta työllistyä parannetaan merkittävästi Ruotsin tapaan. Meidän kaikkien työpanos toivotetaan tervetulleeksi. Tanskan mallin mukaisesti annamme kunnille enemmän vastuuta työllisyyspolitiikassa tietäen kuntien olevan valtiota lähempänä niin ihmisiä kuin yrityksiäkin.

Arvoisa puhemies! Välikysymys tekee yhden asian selväksi: hallituksen talouslinjassa yhtäällä ja kokoomuksen sekä kristillisdemokraattien talouslinjassa toisaalla on selkeä ero.

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

Välikysymyksen laatijat vaativat tosiasiaa jo ensi vuodeksi lähes miljardin euron leikkauksia. [Kokoomuksen ryhmästä: Te leikkaatte tieteestä!] Moni kansalainen kysyykin, mihin nämä leikkaukset kohdistuisivat. [Ben Zyskowicz: Miten olisi työllisyyden parantaminen, niin ei tarvitse leikata?] Olen tässä kohta kolme viikkoa yrittänyt kahdella korvalla kuulla, milloin kokoomus ja kristillisdemokraatit esittelevät konkreettisen leikkauslistansa. Oikein äsken hörustin korvia, kun Petteri Orpo puhui, mutta en kuullut konkreettisia ehdotuksia. [Jukka Gustafsson: Joo, emme me muutkaan kuulleet!] Toistaiseksi on mainittu vain oikeiston iänikuinen ihmerohto, työttömien kurittaminen eli heiltä leikkaaminen, jotka ovat jo menettäneet työtulonsa ja jotka sinnittelevät pelkän työttömyyskorvauksen varassa. Nyt kuultiin, että uudistaminenkin pitäisi lopettaa.

Arvon oppositio, mistä muualta te ottaisitte miljardin verran menoja pois? Lapsiperheiltä? Terveystieteistä? [Perussuomalaisten ryhmästä: Kehitysavusta!] Suomalaisten ikääntyneiden vanhustenhoivasta? Kävisittekö kovalla kädellä kiinni maatalouteen tai elinkeinotukiin? [Ben Zyskowicz: Miten olisi työllisyyden parantaminen, ettei tarvitse leikata?] Uskaltaako kokoomuksessa kukaan, edes edustaja Vartiainen, laatia rehellistä, konkreettista miljardin euron leikkauslistaa, joka antaisi tälle välikysymyksellenne edes hivenen uskottavuutta? [Ben Zyskowicz: Miten olisi työllisyyden parantaminen, ettei tarvitse leikata?] — Niin, arvoisa puhemies, välihuutoja nyt tulee, kun tähän saakka on ollut vain hiljaisuutta. [Naurua] Ehkäpä edustajat Vartiainen ja Valtonen näyttävät nyt mallia ja kertovat tänään meille tämän miljardin puuttuvan leikkauslistan. [Ben Zyskowicz: Ei tarvitse kuin parantaa työllisyyttä!]

Pelkään pahoin, että näemme juuri toisenlaiset listat: Kun kokoomus on ensin vaatinut miljardin leikkauksia, niin hetken päästä savuverhosta tulevat ulos edustajat Heinonen, Risikko, Sarkomaa ja Zyskowicz vastustaen hallituksen vuodelle 23 esittämiä pieniä sopeutustoimia. Ei saa tehdä sitä eikä tätä, vaan lisää rahaa tarvitaan sinne ja tänne — ja kaikki tämä sen jälkeen, kun vuoden ajan te kokoomuslaiset olette esittäneet satoja ja satoja lisämenoja lukemattomiin eri kohteisiin ja vielä tämän päälle vaatineet miljardin veronkevennyksiä. [Ben Zyskowicz: Kerroimme, mikä on hallituksen arvovalinta, se leikkaa tieteeltä!] Tämän päivän kokoomuksen talouspolitiikan linja onkin kuin huonon populistin päiväuni: meiltä saat niin leikkaukset kuin määrärahojen lisäykset samalta kassalta. Odotankin tässä keskustelussa mielenkiinnolla kokoomuksen vaihtoehdon tarkentumista.

Arvoisa puhemies! Hallitus on luotsannut Suomea läpi historiallisen kriisin. [Perussuomalaisten ryhmästä: Höpö höpö!] On syytä antaa oppositiolle tunnustusta siitä, että kriisin alkuvaiheessa se tuki yhteisiä koronalinjauksia. Tällä oli merkitystä kansakunnan selviytymiselle. Nyt olemme siirtymässä kohti parempaa, mutta Suomella on edelleenkin paljon haasteita edessään. Näihin hallitus suhtautuu vakavasti, ja tässä työssä on tilaa myös vastuulliselle ja rakentavalle oppositiopolitiikalle.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Meri. [Ben Zyskowicz: Kaiken, mitä hallitus on hyvää tehnyt, se on tehnyt velkarahalla, kaiken! — Paavo Arhinmäki: Kokoomus ottaisi vielä enemmän lainaa äskeisen puheenjohtajan puheenvuoron mukaan! — Mauri Peltokangas: Keskittykää, edustaja Arhinmäki, kuulemaan viisaita sanoja, tässä niitä tulee! — Paavo Arhinmäki: Epäilemättä! — Leena Meri: Kiitos, edustaja Arhinmäki, tästä luottamuksesta!]

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

14.36 **Leena Meri ps** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten odotukset Marinin punavihreän hallituksen puoliväliriihtä kohtaan eivät olleet korkealla, mutta hallitus onnistui alittamaan nekin. Riihen tulokset eivät tarjoa tiekarttaa julkisen talouden tasapainoon. Turhia menoja ei karsita eikä niiden juurisyihin, kuten haitalliseen maahanmuuttoon, puututa. Rahaa nieleviä jättiläishankkeita, kuten sote-uudistusta ja oppivelvollisuuden pidentämistä, ei panna jäihin. Maailman kunnianhimoisimmasta ilmastopoliitikasta ei tingitä. Hallituksen niin sanotut työllisyystoimet on laajasti todettu humpuukiksi paitsi taloustieteilijöiden myös valtiovarainministeriön taholta. Velka ja veronkorotukset ovat hallituksen resepti.

Perussuomalainen linja on, että yritysten ja palkansaajien verotaakkaa ja muita kustannuksia on päinvastoin kevennettävä, jotta maahan syntyisi uutta, tuottavaa työtä ja jotta työn vastaanottaminen olisi nykyistä kannattavampaa.

Budjettiriihen pöytäkirja kertoo hallituksen työllisyystoimenpiteiden synnyttävän arviolta 40 000–45 000 uutta työpaikkaa. Kuitenkin valtiovarainministeriön arvion mukaan näistä toimista syntyy vain alle 11 000 työpaikkaa. [Sakari Puisto: Haamutyöpaikkoja!] Hallituksen arvio omista ehdotuksistaan on siis nelinkertainen — nelinkertainen. Valtiovarainministeriön arvio on, että työllisyystoimet vahvistavat taloutta pitkällä aikavälillä vain noin 150 miljoonalla eurolla.

Perussuomalaiset voivat yhtyä monilta osin välikysymyksessä esitettyyn kritiikkiin mutta eivät voi olla mukana siinä, koska kokoomus hallituksen tavoin haluaa lisätä draamattisesti halpatyövoiman maahantuontia. Halpatyövoima syrjäyttää suomalaisia työntekijöitä, polkee palkkoja, lisää väärinkäytöksiä ja harmaata taloutta sekä heikentää julkisen talouden tilaa ja pahentaa kestävyysvajetta. Kokoomus myös keskittyy arvostelemaan sosiaaliturvan tasoa sen sijaan, että se puuttuisi sosiaaliturva-asiakkaiden määrän kasvuun maahanmuuton myötä.

Edelleen kokoomus on haluton karsimaan sellaisia julkisia menoja, jotka eivät liity suomalaisten hyvinvointiin ja turvallisuuteen. [Kokoomuksen ryhmästä: Kuten?] Esimerkkinä voidaan mainita kehitysapu, jota maksetaan tänäkin vuonna yli 1,2 miljardia euroa. Pelkästään kehitysavun alasajolla pystyttäisiin kuittaamaan kahden seuraavan vuoden kehityslitykset. [Aki Lindénin välihuuto] Perussuomalaisten näkemys on, että kehitysapua voidaan maksaa vain budjettilyijäämästä. Lainattua rahaa ei pidä lahjoittaa eteenpäin.

Niin hallituksen kuin kokoomuksenkin vastuuton asenne Euroopan liittovaltiokehitykseen ja suomalaisten verovarojen lappaamiseen pitkin Etelä- ja Itä-Eurooppaa vaarantaa Suomen itsemääräämisoikeuden tavalla, josta ei ole paluuta. Näin kävi äskeisessä äänestyksessä. Edustaja Orpo, te menitte yhdessä hallituksen kanssa sinne lasten taskuihin. [Perussuomalaisten ryhmästä: Samaan avantoon!] Tässä samassa rintamassa perussuomalaiset eivät voi olla.

Kokoomus ei liioin kyseenalaista Marinin hallituksen suuruudenhulluja ilmastotavoitteita ja muuta Eurooppaa kunnianhimoisempaa hiilineutraalisuustavoitetta. Miksi? Tämä vahingoittaa etenkin teollisuuden ja kuljetusalan toimintaedellytyksiä ja nostaa asumis- ja liikkumiskustannuksia.

Hallituksen laihat talous- ja työllisyystoimet eivät ole perussuomalaisille sinänsä yllätys, kun hallituksen aika menee laittomasti maassa olevien olojen parantamiseen ja siihen, että tuemme Etelä-Euroopan talouksia suomalaisten verovaroilla. Aikaa ja rahaa ei jää enää suomalaisten asioiden hoitoon.

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

Keskustan ryhmäpuheenjohtaja kertoikin ääneen 12.5. täysistunnossa hallituksen linjan. ”Jos pitää valita, ovatko rempallaan ulkoasiat vai sisäasiat, niin valitaan sisäasiat. Siitä on kysymys”, sanoi Kurvinen. [Eduskunnasta: Ohhoh!] Asiat saavat siis olla kotimaassa rempallaan, ja sen kyllä näkee.

Arvoisa puhemies! Esitän seuraavan epäluottamuslauseen: ”Sanna Marinin hallitus on epäonnistunut puoliväliriihessä löytämään uskottavat keinot maamme velkaantumiskehityksen kääntämiseksi, työllisyyden ja suomalaisten ostovoiman parantamiseksi. Tästä syystä esitän, että hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta.” — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mykkänen.

14.41 **Kai Mykkänen kok** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen hallitus otti kehysriihessä uuden askeleen ylivelkaantumisen varassa lepäävään unelmahöttöön. Hallitus katkaisi 20 vuotta kestäneen, Vanhasenkin kehuman menokehysankkurin ja kiihdyttää nyt velkaantumista nousukauden kynnyksellä. Kehykset vain särkyivät, kun vasemmiston vappumiljardi lisättiin budjetin päälle.

Kuka sitten oikeasti kantaa riskin velkaloukusta? Nuorisomme: heidän veronsa kiristyvät, kun tänään ei kanneta vastuuta. Entä seniorit? Onko hoivalupaus tulevina vuosikymmeninä voimassa, kun tänään ei kanneta vastuuta? Ja tämän päivän pienet lapset: käyvätkö he enää maailman parhaita kouluja, jos ylivelkaantunut Suomi ajautuu velkasaneeraukseen?

Puolivälitarkasteluun lähdettäessä hallitusohjelmassa sovitut, julkista taloutta vahvistamaan tarkoitetut työllisyysuudistukset olivat toteuttamatta. Menoja pysyvästi lisäävät päätökset oli kylläkin saatu tehtyä. Miten hallitus reagoi? Tekikö se puuttuvat päätökset, joiden avulla julkinen talous vahvistuisi luvatus 2 miljardia euroa vuosittain? Ei. Valtiovarainministeriö arvioi työllisyyspäätösten vaikutukseksi 150 miljoonaa euroa. Käytännössä se kahden miljardin urakka ei edennyt. Tiedätte sen itsekin.

No entä sopeuttiko hallitus menot kuten Antti Rinteen ja Juha Sipilän sopimus kahden vuoden takaa edellytti? Ei. Hallitus lisäsi ensi vuodelle, keskelle nousukautta, vappumiljardin, vaikka aiemmatkin menot lepäsivät tukevasti velkasuossa. Nyt kaivataan unilukkaa. Sisäasiat ovat todellakin rempallaan. Velkaunesta on herättävä.

Arvoisa puhemies! Yhdysvalloissa presidentti Bidenin elvytys ohittaa Rooseveltin New Dealin. Euroopassakin rakennetaan jälleenrakennuspaketteja kuin sodan jälkeen. Innostavaa, mutta samalla saattavat unohtua tosiasiat, kuten se, ettei aliravitulle tarkoitettu hevoskuuri sovi sille, joka kärsii ylipainosta jo valmiiksi.

Ensinnäkin: Suomessa julkisen sektorin, tulonsiirtojen ja verotuksen taso on jo nyt valmiiksi paljon korkeampi kuin Yhdysvalloissa tai useimmissa Euroopan maissa. Jos meillä nyt painetaan velkakaasua, ajaudumme pois siitä pohjoismaisesta mallista, jota maailma Bidenin johdolla ihailee.

Toiseksi: Hyvinvointiyhteiskunta rakennettiin aikana, jolloin työikäisten suomalaisten määrä kasvoi ja huollettavien osuus laski. Silloin saattoi luottaa, että yhteiskunta jaksaa kantaa lisääntyvät menot. Töitä sai ilman ammattitutkintoakin, kunhan rakennettiin ja investoitiin, vaikka valtiovetoisestikin.

Entä nyt? Velkakiihdytys ei nousukaudella vauhdita, vaan pula osaavasta työvoimasta ja kustannuskierre ovat heti ovella. Devalvaatiokaan ei ole enää reservissä. Nyt tarvitaan

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

työssäkäyvien osuutta aidosti lisääviä uudistuksia. Niitä te ette uskalla tehdä. Velkarahan jakaminen ja unelmalaskelmat ovat toki mukavampia.

Arvoisa puhemies! Valtiojohtoisen talouden ideaali kiteytyy taloustieteilijä Mariana Mazzucaton kirjassa *Mission Economy*. Ajankuvaan sopii, että Mazzucato vieraili pääministeri Marinin kutsusta talousneuvostossa. Mazzucaton valtiojohtoisisissa missioissa raha suunnataan kuitenkin siten, että talouskasvun pysyvä lisäys kattaa valtiolle taotun rahan määrän. Apollo-kuulentojen yhteydessä syntyneet keksinnöt saattoivat tämän ehdon täyttääkin. Mutta rohkenen epäillä, toimiiko, kun velkaraha ohjataan sote-uudistuksen muutoskuluihin tai tulonsiirtoihin. Erityisesti nyt, kun puhutaan 2020-luvun Suomesta, jossa pulaa on pikemminkin tekijöistä ja projekteista kuin rahoituksesta.

Inflaatio on jo nousussa, kuten Orpo täällä kuvasi. Tuntuva inflaation oloissa niitä korkoja ei voida alinomaa pitää nollassa, paitsi jos ikiliikkuja on viimein keksitty. Kuplan luonteeseen vain kuuluu, ettemme näe sitä, ennen kuin se puhkeaa.

Pienelle Suomelle ylivelkaantuminen on joka tapauksessa uhkapeliä hyvinvointilupauksella ja itsenäisyydellä. Pääministeri Marin, oletko te eri mieltä? Onko tällaisen riskin ottaminen todella Suomen edun mukaista? No, te vastaatte kohta, että korona. [Jani Mäkelä: Entäs itsenäisyydellä?] Ei, emme ole täällä perumassa koronavuoden menoja. Kyse on nyt siitä, että te päätitte juuri äsken kiihdyttää velanottoa ensi ja sitä seuraaville vuosille, siis koronan jälkeiselle ajalle, jolloin talous kasvaa muutenkin.

Arvoisa hallitus, nyt täytyy herätä siitä velkaunesta. Vastuuta ei muuten ole se, että kirjoititte sentään unesta heräävän aikuisen roolin seuraavalle hallitukselle, sille, jonka kehyksiä pienensitte ja lainasitte näin tulevaisuudelta itsellenne. Ei näin voi suomalaisten asioita hoitaa.

Arvoisa puhemies! Näistä syistä hallitus ei nauti kokoomuksen eduskuntaryhmän luottamusta. Suomi tarvitsee hallituksen, joka kantaa talousvastuun ihan omalla vahtivuorollaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Aittakumpu.

14.47 Pekka Aittakumpu kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Välikäsymys on mahdollisuus keskustella vakavasti Suomen tulevaisuudesta. Sellaista keskustelua tässä talossa pitää nyt ja jatkossa käydä, keskustelua, joka johtaa johonkin.

Suomi tarvitsee ratkaisuja. Suomalaiset ansaitsevat ratkaisuja. Emme tarvitse vastakainasettelua, jossa suomalaisia jaotellaan vuohiin ja lampaisiin. Emme tarvitse tahallista väärinymmärtämistä, jossa toisen suuhun laitetaan sellaista, mitä siellä ei ole ollut. Emme tarvitse tarkoituksellista ohipuhumista, joka jumittaa keskustelun eikä johda mihinkään. Olemme — ja meidän pitää olla — samalla puolella, Suomen puolella, suomalaisten asialla. [Ben Zyskowitz: Hyvä alku!]

Arvoisa rouva puhemies! Suomi on nyt saranakohdassa. Koronan jäljiltä työttömyys ja velka kasvavat. Lisäksi meillä on ollut ratkaistavana ongelmia jo ajalta ennen tätä tautia. Puoliväliriihi oli vaikea, koska asiat ovat vaikeita. Neuvotteluissa oli kyse siitä, miten Suomi käy. Saimme aikaan Suomen tulevaisuuden kannalta oikean linjan: [Ben Zyskowitz: Ihan totta?] kestävän linjan, linjan, jolla luomme kasvua ja rakennamme uutta. [Ben Zyskowitz: Linja, jolla velka kasvaa!] Puoliväliriihen päätöksillä pystymme saamaan noin 11 000 suomalaiselle töitä ja yrityksille pärjäämisen edellytyksiä, Suomen nousuun, kiinni kasvuun maailmalla. Näillä päätöksillä pystymme saamaan myös velan ensin hallintaan,

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

sitten alas. [Ben Zyskowicz: Ihan totta?] Palaamme valtion taloudenpidossa kehyksiin jo tällä vaalikaudella. [Ben Zyskowicz: Ettehan te palaa!] Olennaista on, että nämä ovat tehtyjä päätöksiä, eivät tekemättömiä. Suomella on suunta. Maata johdetaan.

Arvoisa rouva puhemies! Suomi pitää saada nousuun, velka pitää saada kuriin. Mutta sittenkin talous on vain väline — väline paremman Suomen rakentamiseen. Keskustalle ja tälle hallitukselle on itseisarvo pitää kaikki mukana, jokainen suomalainen ja koko maa. Jokainen on tärkeä.

Yhteinen tehtävämme on pitää jokaisesta huolta: perheen pienimmistä, vanhuksista, vammaisista ja heistä, joilla syystä tai toisesta menee huonosti. Hallituksen päätöksissä näkyy tämä linja. Peruspalveluista ja perusturvasta ei leikata.

Valitettavasti, kuten olemme kuulleet, kokoomuksen linja on toinen: isot leikkaukset, joista kärsisivät huono-osaiset, isot veronalennukset, joista hyötyisivät hyväosaiset [Antti Lindtman: Tyly linja!] — ja soten kaataminen. Se on hätkähdyttävää. Sen tien päässä olisivat kuntien pakkoliitokset. Sen tien päässä olisi räikeää eriarvoisuutta siinä, kuka saa hoitoa ja kuka ei. Lompakko ja postinumero ratkaisisivat. Ei niin saa olla — [Välihuutoja] ei niin saa olla. Ei niin saa olla, koska ihmisellä on oikeus huolenpitoon varallisuudesta ja asuinpaikasta riippumatta. Soten kaatamisella ei olisi vakavia seurauksia vain ihmisten palveluille, vaan kyllä ne olisivat vakavia myös Suomen taloudelle.

Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen hajoaminen oli lähellä, ei sitä käy kiistäminen. Yhteistyön jatkamisessa keskustalle painoi vaakakupissa myös vakaumus. Suomella ei tässä tilanteessa ole varaa ajalehtimiseen. Lisää päätöksiä Suomen nostamiseksi täytyy tehdä tulevassa budjettiriihessä. Aika näyttää lopulta, mutta uskomme hallituksen niihin myös pysyvän. Kestävyys on nyt testattu. Tämä hallitus pystyy ratkaisuihin. Se on toiveikas ja luotamusta vahvistava viesti Suomen kansalle. Teemme tämän kaiken — yhdessä. [Ben Zyskowicz: Velkarahalla!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Pitko.

14.52 Jenni Pitko vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talous, kestävyys, velka — niistä keskustelemme tänään, kun keskustelemme opposition välikysymyksestä. Kokoomuksen johdolla jätetyssä välikysymyksessä perätään lisää työllisyyttä ja velan taittamista. Punaisen langan tapaisena mukana kulkee ajatus sukupolvien välisestä oikeudenmukaisuudesta. Emme suinkaan ole eri mieltä siitä, etteivätkö terve talous ja velan kasvun hillitseminen ole tärkeitä asioita ja koko politiikan teon pohja, ne kyllä ovat. Mutta kun puhutaan sukupolvien välisestä oikeudenmukaisuudesta, ei sitä mitata vain velan määrällä. Koulutuksen tasa-arvo, hyvinvointivelka, nuorten mielenterveysongelmien kasvu ja ilmastovelka loistavat poissaolollaan tässä välikysymyksessä, jonka kantavaksi teemaksi on nostettu tulevat sukupolvet. [Arja Juvonen: Missä terapiatakuu?]

Arvoisa puhemies! Välikysymyksessä kritisoidaan hallituksen työllisyystoimia ja työllisyyden lisäämisen aikataulua. Sitä kritisoidaan siitä, että hallituksella on vaikeuksia pysyä alkuperäisessä 75 prosentin työllisyysasteessa, joka asetettiin tavoitteeksi kaksi vuotta sitten. On kuitenkin niin, että työllisyyden näkymät ovat kesäkuun 2019 jälkeen synkentyneet ja arviota on jouduttu rukkaamaan uusiksi. Keskeinen syy talouden ja työllisyyden kehitykseen on ollut yli vuoden vahvasti hallinnut globaali pandemia. [Ben Zyskowicz: Menolisäyksiä ei ole rukattu uudelleen!] Tuhannet ja tuhannet ihmiset ovat Suomessa jääneet vaille työtä koronapandemian vuoksi. Varmuudella voimme kuitenkin sanoa, että ilman

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

hallituksen määrätietoisia toimia koronakriisin hoidossa jälki olisi työllisyydenkin osalta ollut paljon pahempaa.

Viimeisen vuoden aikana tärkeintä, mitä on voitu tehdä, on ollut se, että työllisyys on saatu pysymään mahdollisimman lähellä tasoa ennen pandemiaa. Sitä varten on elvytetty, on tuettu yrityksiä yritystuilla, joustavoitettu lomauttamista ja muun muassa mahdollistettu yksinyrittäjille väliaikainen työttömyysturva. Ja kun ottaa huomioon tässä puoliväliriihessä päätetyt yli 40 000 lisätyöllistä ja aiemmin päätetyt yli 30 000 työllistä, tuntuu erikoiselta, että voi syyttää hallitusta tekemättömistä työllisyystoimista. [Perussuomalaisten ryhmästä: Se on ihan pöytä!]

Arvoisa puhemies! Välikysymyksessä puhutaan sukupolvien välisestä oikeudenmukaisuudesta. Kaikista synkimmin sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta uhkaavat ympäristö- ja ilmastovelka. Suhteessa valtionvelkaan ympäristövelka on erityisen raskauttavaa siten, että jos kaadamme sen tulevien sukupolvien maksettavaksi, syliin, on hyvin todennäköistä, että sitä velkaa ei kukaan enää koskaan voi edes maksaa. Romahtaneet ekosysteemit, sukupuuttoon kuolleet lajit eivät ole maksettavissa takaisin. Siksi tämä hallitus tekee politiikkaa, joka tähtää aikamme suurimpien kysymysten, ilmastomuutoksen ja luonnon monimuotoisuuden hupenemisen, pysäyttämiseen.

Merkittävin lähihistoriamme esimerkki seuraavalle sukupolvelle jätetystä hyvinvointivelasta on 90-luvun laman pitkät jäljet nuorten hyvinvointiin. Siksi tällä kertaa me haluamme panostaa koulutukseen ja hyvinvointiin, jotta tulevilla sukupolvilla on hyvät eväät elämään. Me haluamme panostaa toimiviin yhdenvertaisiin koulutuspolkuihin, ja siksi panostamme siihen, että kaikki saadaan pidettyä mukana. Me annamme kaikille lapsille mahdollisuuden varhaiskasvatukseen, pidämme huolta, että kaikille nuorille on tarjolla koulupaikka, pidämme kiinni perusturvan tasosta ja panostamme myös mielenterveyteen. [Arja Juvonen: Tuotteko terapiatakuun?] Kehyksissä pysyminen lisävelan välttämiseksi olisi tarkoittanut merkittäviä lisäleikkauksia. Me halusimme suojella leikkauksilta koulutusta ja lapsia ja nuoria.

Arvoisa puhemies! Kuten tiedämme, politiikka on valintojen tekoa. Siksi välikysymystä läpikäydessä kiinnostikin, mitkä ovat ne vaihtoehdot, joita oppositio edistää. Miten talouspolitiikan suunta käännettäisiin nopeasti jättämättä kuitenkaan ilmasto- ja hyvinvointivelkaa tuleville sukupolville? [Ben Zyskowicz: Miten olisi työllisyyden parantaminen!]

Samaa mieltä olemme ainakin työperäisen maahanmuuton nopeuttamisen tarpeesta. Meillä on hallinnollisia esteitä purettavana ja asenteita muutettavana, ja tämä on hallituksen työlistalla. Pääasiassa opposition välikysymyksessä on kuitenkin samanlaista ristiveittoa kuin opposition eetoksessa on usein ollut koronakriisin aikana. Velkaa on otettu liikaa, mutta yrityksiä ei ole silti tuettu riittävästi. Rajoitustoimia ei ole tehty riittävästi, mutta niitä on myös ollut aivan liikaa.

Monissa opposition esityksissä on tarjolla myös köyhien ja vähäosaisten kurittamista. Joskus tuntuu, että oikeiston mielestä tärkeintä on tehdä kovia työllisyyspäätöksiä, jotka sattuvat, sen sijaan, että teemme vaikuttavia päätöksiä.

Ja kun mietimme sitä sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta, niin samalla kun jopa 120 000 suomalaista lasta elää köyhyydessä, te esitätte leikkauksia toimeentuloon. [Sari Sarkomaa: Esitämme vanhemmille työpaikkoja!] Siksi epäilen, että ymmärrämme sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden eri tavalla.

Hallitus nauttii vihreän eduskuntaryhmän luottamusta. [Ben Zyskowicz: Kehuitte panostuksilla, mutta ette kertonut, että kaikki tehdään velaksi, aivan kaikki!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Arhinmäki.

14.57 Paavo Arhinmäki vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Onko meillä malttia huolehtia hyvinvointivaltiosta? Entä onko meillä viisautta ohjata Suomi ulos koronakriisistä? Näihin kysymyksiin pitää eduskunnasta löytyä vastaus.

Suomi on selvinnyt koronakriisistä kansainvälisesti vertaillen hyvin. Me suomalaiset olemme kantaneet yhdessä vastuuta noudattaen tunnollisesti ohjeita ja rajoituksia. Koronapandemia on ollut terveyskriisi mutta myös talouskriisi. Koronan hillitsemiseksi asetetut rajoitukset ovat runnelleet taloutta aiheuttaen globaalin taantuman. Kaikki maat ovat joutuneet ottamaan lainaa koronan aiheuttamien kustannuksien kattamiseksi.

Arvoisa rouva puhemies! Oppositio on kritisoinut voimakkaasti, kun talous ei ole ensi vuonna eikä seuraavana vuonna ennen koronaa asetetuissa kehyksissä. [Ben Zyskiewicz: Eikä sitä seuraavana!] Mutta mitä oikeisto-oppositio kritisoi kritisoidessaan hallituksen päätöksiä?

Hallitus ja eduskunta ovat edellyttäneet Veikkaukselta pelihaittojen vähentämistä. Vastuullisuustoimet heikentävät suoraan tulosta, ja lisäksi koronan myötä Veikkauksen tuotot ovat romahtaneet. Rahapelivaroilla on tuettu kulttuuria ja urheilua, tiedettä ja nuorisotyötä sekä monia yleishyödyllisiä sosiaali- ja terveysalan toimijoita. Kehys ylittyy, koska hallitus kompensoi budjettivaroista rahapeliuottojen alentumista. Olisiko tämä siis pitänyt jättää tekemättä? Olisiko kokoomus leikannut jopa 30 prosenttia urheilusta ja nuorisosta? Entä olisiko esimerkiksi indeksitarkistukset kuntien valtionosuuksiin pitänyt jättää tekemättä?

Paluu menokehyksiin ensi vuodesta lähtien olisi vaatinut miljarditason leikkauksen. Kun oikeisto-oppositio kutsuu hallituksen menolisäyksiä holtittomiksi, erityisesti kokoomukselta odotetaan konkreettista vaihtoehtoa. Mistä kokoomus leikkaisi miljardi euroa? Opposition vaatimus paluusta kehyksiin kriisin keskellä on täysin vastuuton.

Arvoisa rouva puhemies! Oikeisto-opposition säästöt tulisivat todella kalliiksi. Koronakriisi jättää syvät haavat ihmisten hyvinvointiin ja osaamiseen. Erityisen rankka koronavuosi on ollut jo valmiiksi haavoittuvaisessa asemassa oleville. Mikäli koronan hoivavellakaa ja etäopetuksen synnyttämää oppimisvajetta ei pureta päättäväisesti, tulevat ne jättämään pitkän varjon suomalaiseen yhteiskuntaan. Lapsia ja nuoria pitää tukea palaamaan harrastusten pariin. Pahoin kärsineitä kulttuuri- ja tapahtuma-aloja pitää auttaa rajoituksia nopeasti ja terveysturvallisesti purkaen mutta myös tukea antaen. [Timo Heinonen: Miksi te ette tee?] Tämä hallitus ei ole halunnut toistaa 90-luvun laman virheitä. Oikeisto-opposition opeilla koronan varjo olisi pitkä.

Arvoisa rouva puhemies! Oppositio vaatii rakenteellisia uudistuksia ja samaan aikaan vastustaa kaikkia uudistuksia. Historiallinen oppivelvollisuuden laajentaminen tai pitkään kaivattu sote-uudistus eivät konservatiiveille käy. Oikeisto-oppositiolle ainoa ”rakenteellinen” uudistus, joka kelpaa, on työttömyysturvan ja työttömien tulevien eläkkeiden raju leikkaaminen. [Perussuomalaisten ryhmästä: Sitähän te teitte!] Kokoomus väittää olevansa huolissaan julkisesta taloudesta ja samaan aikaan vaatii miljardiluokan veronkevennyksiä hyvätuloisille ”työllisyystoimena”. Yhden työpaikan hinnaksi tulisi 170 000 euroa. Raha on kokoomukselle halpaa, kun se ohjataan suurituloisten taskuun.

Suomi ei nouse köyhiä köyhdyttämällä. Tämä hallitus on osoittanut, että toimivaa työllisyyspolitiikkaa voi tehdä oikeudenmukaisesti. Tämä hallitus panostaa työssäjaksamiseen, jatkuvaan oppimiseen, reiluun siirtymään, työnhakijoiden palveluiden parantami-

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

seen sekä työperäisen maahanmuuton sujuvoittamiseen, kestävästi ja pitkäjänteisesti. Leikkauksille on vaihtoehto, ja tämä vaihtoehto on tuottanut jo nyt päätösperäisesti työllisyyttä enemmän kuin edellinen hallitus sai aikaan koko kaudellaan. [Oikealta: Ei pidä paikkaansa!]

Arvoisa rouva puhemies! Siksi vasemmistoliiton eduskuntaryhmän on helppo antaa hallitukselle luottamus tämän kritiikin ja tämän kriisin keskellä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Adlercreutz.

15.03 Anders Adlercreutz r (ryhmäpuheenvuoro): Ärade talman, arvoisa puhemies! Tämän vuoden pääsiäisen jälkeen Suomen politiikassa on nähty enemmän dramatiikkaa kuin mitä tavallisesti toivoisi. Ensin oli hallituksen yli viikon mittaiseksi venynyt puoliväliriihi Säätytalolla ja sitten täällä eduskunnassa käyty keskustelu EU:n elpymispaketista.

Siitä saakka, kun äsken hyväksytty EU-paketti viime kesän lopussa saatiin neuvoteltua valmiiksi, asiaa on käsitelty perusteellisesti täysistunnossa, valiokunnissa ja julkisuudessa. Puhua saa, puhua pitää, mutta demokratiaan kuuluu myös se, että silloin äänestetään, kun asioista ollaan eri mieltä, ja niin teimme äsken.

Kansanedustajan tulee ajaa asioita, ei jarruttaa niitä. Meidän tehtävämme on keskustella, työstää ja tehdä yhteistyötä — ei lukea iltasatuja puhujakorokkeelta tai narsistisesti poseerata omalle someyleisölle. Arvoisa oppositio, jos tätä ei ymmärretä, oma tehtävä on ymmärretty väärin. [Välihuutoja perussuomalaisen ryhmästä] Tämä instituutio toimii, kun kaikki kunnioittavat sitä, myös niitä kirjoittamattomia sääntöjä.

Ärade talman! Nu debatterar vi en interpellation som kommit till med samlingspartiet i spetsen. Statsminister Marin och finansminister Vanhanen har redan svarat på samlingspartiets fråga om varför regeringen var beredd att tumma på rambudgetprinciperna. Trots att vi genom en lyckad politik och genom att alla finländare agerat ansvarsfullt klarat oss bättre än de flesta, har coronakrisen ändå satt sina spår. Britternas sorti från EU ger oss en tilläggsräkning och det finns också andra faktorer som gör att det är mer realistiskt och framförallt ansvarsfullt att stegvis balansera budgetramen.

Arvoisa puhemies! Budjettikehys on tärkeä työkalu. Sen ylittämiseen ei tule suhtautua kevyesti, mutta tämä kriisi, arvoisa puhemies, ei ollut kevyt. Myös hallituksen piirissä oli eri näkemyksiä vuoden 2023 tasapainottamistoimenpiteiden suuruudesta. Tämä on se kompromissi, johon päädyimme. Politiikka on kompromissien etsimistä, ja jos kykyä siihen ei ole, mitkään asiat eivät etene. Ja ennen kaikkea, arvon eduskunta, juuri kyky tehdä kompromisseja on pitänyt maamme koossa myös vaikeina aikoina.

Saavutetun yhteisymmärryksen ansiosta hallituksella on nyt hyvät mahdollisuudet jatkaa sitä työtä, jota se on tehnyt tämän vaalikauden kaksi ensimmäistä vuotta. Hallituskriisillä olisi voinut olla arvaamattomia vaikutuksia Suomen kannalta, koska — käsi sydämellä — Suomi ei ole mikään kriisimaa. Ja kuten sanoin, kansainvälisessä vertailussa tämä hallitus on hoitanut koronavirusta aivan erinomaisesti. Nyt pitää onnistua myös exit-politiikassa.

Arvoisa puhemies! Meillä on paljon vahvuuksia. Meillä on turvallinen ja toimiva yhteiskunta. Meillä on uusiutuvia luonnonvaroja ja hyvin koulutettu väestö. Tiedämme, että Suo-

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

men vahvuuksiin kuuluvalla digitaalisella osaamisella ja kehittyneellä ympäristöteknologialle on maailmanlaajuisesti paljon kysyntää. Nämä ovat kaikki vetovoimatekijöitä.

Allt detta kan regeringen nu målmedvetet avancera vidare med. Vi har arbetat för att bibehålla en god verksamhetsmiljö både för större företag och för innovativa småföretag. Det är en linje som svenska riksdagsgruppen och SFP i alla lägen entydigt försvarat.

Ärade talman! Samlingspartiet frågar i sin interpellation hur det gick med sysselsättningsåtgärderna. Repetition är alla lärdomars moder, så jag säger än en gång: Redan innan halvtidsgranskningen blev aktuell har regeringen fattat beslut om flera konkreta sysselsättningsåtgärder som på ett bestående sätt förflyttar balansen på arbetsmarknaden i en positiv riktning — ja, faktiskt fler än den tidigare regeringen. Till exempel sloandet av pensions-slussen är en betydande strukturell åtgärd.

Arvoisa puhemies! Toimia on siis tehty. Ennen hallituskauden päättymistä päätetään lisäksi työllistämistoimista, jotka vahvistavat julkista taloutta 110 miljoonan euron edestä. 75 prosentin työllisyysasteeseen on päästävä vuosikymmenen puoliväliin mennessä. Lisäksi työnvälitystä uudistetaan, ja me RKP:ssä olemme myös hyvin tyytyväisiä siihen, että hallitus näkee kotitalousvähennyksen korotuksen yhtenä keinona palvelualan elvyttämiseksi.

Arvoisa puhemies! Suomella on edellytykset pärjätä jatkossa. Julkisen talouden velka-aste on edelleen selvästi alle euroalueen keskiarvon, mutta meillä on myös todellisia rakenteellisia ongelmia: meillä on esimerkiksi nopeasti vanheneva väestö, rakenteellisia haasteita työmarkkinoilla, meillä on osaamisvajetta. Kestävyyssvajeen umpeen kurominen vaatii päätöksentekokykyä ja tahtoa jatkaa eteenpäin. Tämä on hyvä alku, mutta työ on vielä kesken.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Räsänen.

15.08 Päivi Räsänen kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituspuolueet kasasivat suuria odotuksia hallituskauden puoliväliriiheen. Annettiin ymmärtää, että silloin ratkaistaan hallitusohjelman ja todellisuuden välissä olevat ristiriidat. Oppositiolla ja kaikilla suomalaisilla oli syytä odottaa tuloksia. Kahdeksan päivän puoliväliriihispektaakkelin jälkeen jouduimme kuitenkin toteamaan, että tulokset jäivät laihoiksi. Hallitus rikkoi omat kehyksensä lisäämällä menoja vaalikauden loppuun asti. Työllisyystoimet jäivät niin näennäisiksi, etteivät edes valtiovarainministeriön virkamiehet usko niiden tuottavan esitettyä määrää uusia työllisiä. Samalla hallitus pitää kiinni kalliista uudistuksistaan, jotka lisäävät julkisen talouden ja veronmaksajien taakkaa. Talouden tasapainottaminen ja työllisyyden nostaminen jäivät tulevien hallitusten harteille.

Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä päätti tästä syystä osallistua oppositiopuolueiden välikysymykseen puoliväliriihen tekemättömistä päätöksistä. Jaamme yhteisen huolen Suomen talouden kestävydestä ja suomalaisten hyvinvoinnista pitkällä aikavälillä.

Arvoisa puhemies! Hallituksen päättämiä työllisyystoimia voidaan kutsua vaisuiksi. Puoliväliriihen yhteydessä kansalaisille kerrottiin, että työllisyystoimien vaikutus olisi jopa 40 000 uutta työllistä. VM:n arvion mukaan työllisyys parantuisi vain reilulla 10 000:lla. Kysymys kuuluu: mihin lukuihin voimme luottaa?

Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä pitää hallituksen ajatuksia osatyökykyisten työllistämisen helpottamisesta ja työllisyyspalveluiden tehostamisesta kannatettavina. Ne

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

eivät kuitenkaan ole suuressa kuvassa ratkaisevia. Suurin osa hallituksen kaavailemista työllisyystoimista liittyi työperäisen maahanmuuton lisäämiseen, kotouttamistoimien tehostamiseen ja jatkuvaan oppimiseen. Näiden toimien todellisista työllisyysvaikutuksista ei ole takeita, eikä niitä pystytä järkevällä tavalla edes arvioimaan.

Hallituksen toimenpidearsenaalista jäivät puuttumaan sellaiset toimet, jotka parantaisivat suomalaisten yritysten kilpailukykyä ja mahdollisuuksia palkata uutta työvoimaa. Hallitus ei myöskään ollut valmis parantamaan työn vastaanottamisen kannustimia. Keinot 219 000 työttömän suomalaisen työllistämiseksi jäivät hallituspuolueiden ideologisten kiistojen jalkoihin.

Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä tarjoaa hallituksen käyttöön omaa, jo viime syksynä laadittua kymmenen kohdan työllisyyspakettia ja kansalaisten ostovoimaa lisääviä ratkaisuja. Keskeisiä keinoja ovat muun muassa paikallisen sopimisen edistäminen, sosiaaliturvan uudistaminen, ansiosidonnaisen porrastaminen ja ulottaminen kaikille sekä yrittäjätilin käyttöönotto. Haluamme samalla keventää suomalaisten verotaakkaa keventämällä tuloverotusta, palauttamalla tuloverotuksen lapsivähennyksen ja korottamalla kotitalousvähennystä kaikille. Myös polttoaineveron kevennys ja omaishoitajien verovapautus ovat osana keinovalikoimaamme talouden elvyttämiseksi ja suomalaisten kotitalouksien tukemiseksi.

Arvoisa puhemies! On kestävämpiä, että Marinin hallitus on jättämässä keskeiset talous- ja työllisyystoimet tuleville hallituksille. Samalla se jättää tuleville sukupolville jättivelat. Korona-elvytyksen varjolla lisätään pysyviä julkisia menoja — niitäkin, joilla ei ole tekemistä koronan hoidon kanssa. Kesäkuun kuntavaaleissa valituiksi tulevat uudet kuntapäätäjät joutuvat tulevalle valtuustokaudella vaikeiden ratkaisujen eteen. He joutuvat miettimään, miten selvitä tulevaisuudessa esimerkiksi hoitajamitoituksesta ja oppivelvollisuuden nostosta — puhumattakaan hallituksen toimimattomasta sote-ratkaisusta, joka entisestään lisää kustannuksia ja kaventaa kuntien taloudellista liikkumavaraa.

Hallitus ei ole löytänyt vastauksia Suomen kansantalouden perusongelmiin ja julkisen talouden krooniseen alijäämään, ja tästä syystä kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä tukee tätä välikysymystä ja minä kannatan edustaja Orpon esittämää epäluottamuslausetta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Harkimo.

15.14 Harry Harkimo liik (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Meillä on Pohjoismaista eniten velkaa, heikoin julkinen talous, matalin työllisyysaste ja suurimmat sosiaalimenot. Eikö siinä ole herätystä alkaa tehdä päätöksiä, uudistaa rakenteita ja muuttaa Suomen suuntaa? Mutta mitä tekee maan hallitus kehysriihessä? Riitelee puolitoista viikkoa siitä, kuinka paljon enemmän otetaan lisää velkaa. Ja kyllä velkaa otetaan. Kaikki tarvittavat päätökset siirretään kunta- ja eduskuntavaalien yli seuraavien hallituksen vastuulle.

Valtiovarainministeriöllä oli riiheen ehdotus miljardin euron sopeutusohjelmasta, jolla olisi pysytty kehyksissä, mutta se ei hallitusta kiinnostanut. Kehyksissä velkaannutaan valmiiksi jo kuusi miljardia vuodessa, mikä on sama summa, minkä valtio kerää veroja ansiotuloista.

Otetaan nyt esimerkiksi kuntien talous. Koronan varjossa kuntia tuettiin seitsemänkertaisesti verrattuna menetyksiin. Vaje oli 260 miljoonaa, ja valtio antoi kunnille 1,9 miljardia euroa. Ei olla kunnissa köyhiä eikä kipeitä. Tämä johti siihen, että esimerkiksi 600 mil-

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

joonan ylijäämän tehnyt Helsingin kaupunki sai vielä kaupan päälle valtiolta 200 miljoonaa. Minkä ihmeen takia?

Oikeasti suurin osa kunnista on siinä kunnossa, että pian veroäyriä pitää korottaa 2—3 prosenttia. 75 prosenttia kunnista eli yli varojensa ennen koronaa. Näin ei voi jatkua. Kuntien pitää jatkossa tehdä parempaa yhteistyötä. Aloittaa voi yhteisistä hankinnoista. Julkiset hankinnat ovat meillä 35 miljardia euroa vuodessa. Keskittämällä, yhteistyöllä ja paremmalla ostamisen osaamisella siitä hinnasta saisi alas 10 prosenttia eli 3,5 miljardia. Se on paljon rahaa. Mutta eihän tätä tarvitse tehdä. Julkisella rahalla ei ole isäntää, ja velkaa saa aina lisää.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Kaiken tämän päälle rakennetaan kovalla kiireellä sote-uudistusta. Pettävän pohjan päälle rakennetaan lisää hallintoa ja byrokratiaa. Näin ei todellakaan tule parempaa ja tehokkaampaa palvelua. Tulee vain lisää veroja. Jos terveyskeskuksissa on liian pitkiä jonoja hoitoon, pitäisi keskittyä siihen ja laittaa se kuntoon. Ei sellaista tarvitse korjata, mikä ei ole rikki. Esimerkiksi erikoissairaanhoidon on meillä maailman parasta. Nyt työikäiset käyttävät työterveyshuoltoa, maksukykyiset ottavat terveysvakuutuksia ja julkiset terveyspalvelut menevät entistä huonompaan kuntoon. Viherväestön mielestä kaikilla pitää mennä yhtä huonosti.

Ministerit Marin ja Saarikko, mitä sotea sovittiin Säätytalolla? Paljonko rahaa annettiin alkukustannuksiin? Kepu sai maakunnat ja SDP sosialismin. Mitä muut saivat? Lämmentä kättä ja kansa laskun.

Ilmastonmuutoksen torjunta on ehdottoman tärkeä asia, mutta mihin Suomella on niin kiire? Meillä on maailman kunnianhimoisin tavoite olla hiilineutraali vuonna 2035. Ruotsin tavoite on 2045 ja EU:n 2050. Ruotsin tavoite on meille täysin riittävä. Kiire ja hosuminen tulevat kalliiksi. Pitää antaa rauhassa markkinoiden toimia ja insinöörien suunnitella uusia ratkaisuja. On onni, ettei kymmenen vuotta sitten ehditty rakentaa enempää tuulienergiaa. Sen ajan sähkö on nimittäin puolet kalliimpaa kuin nykyisellä tekniikalla tuotettu. Eli mihin on kiire?

Ministerit ovat vuorotellen hokeneet teollisuuden sähköveron keventämisestä. Kukaan ei ole kuitenkaan muistanut sanoa, että samaan aikaan kehysriihessä päästäkaupan kompensatiota pudotettiin 37,5 prosentista 25:een. Tämän takia yritysten kokonaiskustannukset nousivat. Saksa piti päästäkaupakompensaationsa EU:n sallimassa 75 prosentissa.

Tehtaat suljetaan, ja työpaikat katoavat. Yksi asia on tullut selväksi: hallituksella, kenelläkään, ei ole mitään kokemusta yrittämisestä, ja se näkyy.

Ja bensiinin hinta tulee nousemaan. Kysymys kuuluu, kuinka paljon bensiinin hinta nousee. Kepu puhuu, ettei veroa koroteta mutta ei puhu mitään ympäristömaksuista.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Suomi tarvitsee yrityksiä, kasvua ja uusia työpaikkoja. Sitä pitäisi kannustaa verotuksella.

Keskusta lähti riiheen kovin tavoittein. Piti tulla aitoja työllisyystoimia, paikallista sopimista, muutoksia työttömyysturvaan ja toimenpiteitä julkisen talouden tasapainottamiseen. Mitään ei tullut.

Otamme lisää velkaa miljoonan tunnissa, nostamme polttoaineiden hintaa ja teemme sote-uudistuksen, joka maksaa enemmän kuin lääkäri määrää. Tätä menoa tämä meidän putiikkimme on konkurssissa. Siksi Liike Nyt kannattaa kokoomuksen välikysymystä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ennen debattiin siirtymistä ministeri Vanhanen, 3 minuuttia.

15.19 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen: Arvoisa puhemies! Välikysymys harvoin osuu näin hyvin hetkeen ja aikaan: tämä on tärkeä keskustelu. Kyllä jo tämä alkukierros meille kaikille kertoo sen, että tässä meidän poliittisessa järjestelmässä tosiasia on se, että puolueet ovat erkaantuneet yhä kauemmaksi toisistaan. Sellaista aitoa ideologista liimaa, joka synnyttää luontaisia enemmistöjä, on yllättävän vähän, ja sen johtopäätös on se, että on tehtävä aidosti kompromisseja, jotta saadaan toimivia enemmistöjä aikaan. Näin on meneteltävä, ja näin on tehty. Kompromisseja tehtiin myös kehysriihessä.

Koronaepidemia-aikaa on korostettu toistuvasti, sitä, että epidemian hoito on myös parasta talouspolitiikkaa, ja näin se on ollut. Sen rinnalla on tietoisesti huolehdittu siitä, että ottamalla myös runsaasti velkaa me ylläpidämme olemassa olevaa toimintaa, pystymme kohtuudella tukemaan yrityksiä, niin että meillä ovat kaikki perustoiminnot valmiina siinä vaiheessa, kun kasvun edellytykset syntyvät, ja nyt olemme sen kynnyksellä.

Kehysriihessä keskusteltiin hyvin paljon siitä, tuummeko kasvua myös tämän epidemian jälkeen, palaako kaikki ennalleen heti, kun viimeinen tautitapaus on ohi. Hallituksessa tultiin siihen johtopäätökseen, että kasvua on tuettava, mistä tuli tämä kehyksen väliaikainen ylitys 900:lla ja 500 miljoonalla eurolla. Sen mahdollisti se, että samalla tehtiin päätökset 370 miljoonan pysyvistä leikkauksista, jotka alkavat vuoden 23 alusta. Mitään tästä ei jää seuraavan eduskunnan tai seuraavan hallituksen vastuulle, vaan tämä hallitus, hallitusenemmistö, ottaa siitä vastuun, tekee päätökset nyt. Tällä tavalla saatiin myös markkinoiden näkökulmasta kehyksen väliaikainen ylitys aidosti väliaikaiseksi. Tämä sama hallitus, joka tekee tämän väliaikaisen ylityksen, huolehtii myös siitä, että se ylitys päättyy. Näin on menetelty.

Ajatus siitä, että jättämällä sote tekemättä saataisiin miljardien säästö, ei pidä paikkaansa — ajatus siitä, että jonkinlainen kuntapohjainen sote voisi säilyä, niin ettei siihen tarvitsisi investoida mitään, ettei tietotekniikkaa tarvitsisi uudistaa tai muuten organisaatioita muuttaa. Kyllä tämä soten jo yli kymmenenvuotinen historia kertoo siitä, että Suomessa on todella tarve uudistaa sosiaali- ja terveystoimen järjestelmää myös kustannusten takia, ja sitä ollaan tekemässä. Sieltä ei miljardien säästöjä tule. [Ben Zyskowiec: 3—4 miljardia!] Jos haluaisitte esittää oikean miljardin säästölistan, niin se löytyy reilun kuukauden takaa yhdestä minun allekirjoittamastani pohjaesityksestä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt siirrymme debattiin. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron tässä debattikeskustelussa, nousemaan ylös ja painamaan V-painikkeella puheenvuoropyyntöä. — Debatin aloittaa edustaja Orpo.

15.23 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me kaikki varmasti haluamme rakentaa kestävää Suomea — sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestävää Suomea — mutta hallituksen ja kokoomuksen suuri ero on siinä, että tämä ylisukupolvinen kestävyys ei ole mahdollista, jos joku näistä kolmesta jalasta pettää. Ja teidän politiikallanne pettää se talouden kestävyys: ei ole tuloja, ei ole työllisyyttä, ei ole toimia ja uudistuksia, joilla taloudellinen kestävyys taataan, ja se johtaa siihen, ettei voida huolehtia sosiaalisesti kestävästä Suomesta, ei vanhusten palveluista, ei varhaiskasvatuksesta. Ei voida huolehtia ekologisesti kestävästä Suomesta, arvon vihreät, jos se yksi jalka pettää, ja te olette jättäneet sen hunningolle.

Ymmärrän, että uusi vasemmisto on onnellinen, että tätä uutta vasemmistolaista talouspolitiikkaa nyt toteutetaan, [Puhemies koputtaa] ei välitetä velasta, mutta arvon keskusta ja

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

RKP, [Puhemies koputtaa] miten te voitte kuitata vasemmistolaisen talouspolitiikan linjan?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lindtman.

15.24 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jykeviä sanoja tulee kokoomuksen puheenjohtajan Petteri Orpon suusta silloin, kun hän puhuu velkaantumisesta ja kantaa huolta julkisesta taloudesta, mutta huoli on pois silloin, kun puhutaan veronkevennyksistä, ja huoli on pois silloin, kun pitäisi esittää se oma vaihtoehto, siis todellinen vaihtoehto niille leikkauksille, jota emme ole vielä kukaan kuulleet. Kyse on siis siitä, että te olette vaatineet, että kehystä ei saisi eurollakaan ylittää. Siitä te olette nyt viikkotolkulla puhuneet, ja hyväksyn tuon kannan, mutta kyllä olisi suomalaisten kannalta reilua, että te kertoisitte, mistä te nämä säästöt ottaisitte — ja tähän ei käy nyt vastaukseksi työllisyystoimet, ellei niillä todella sitten ole välitöntä kehysvaikutusta.

Kertokaa, mistä te tämän miljardin leikkaisitte — lapsiperheiltä, maamme rakentajien ikäihmisten hoivasta vai terveydenhuollosta? [Puhemies koputtaa] Se olisi reilua suomalaisten kannalta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mykkänen.

15.25 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies ja arvostamani edustaja Lindtman! Otetaan uudestaan käteen kokoomuksen vaihtoehtobudjetti. [Puhuja näyttää kädessään pitämäänsä julkaisua] Tässä vaihtoehtobudjetissa — toisin kuin täällä ovat ryhmäpuhujat toistuvasti väittäneet — meillä on 2 miljardia euroa matalampi menotaso. Niistä 950 miljoonaa euroa on suoraan kehysvaikutteisista menoista, ja sillä menotassolla me painamme velkaantumista tässä vaihtoehtobudjetin tilanteessa jo miljardin alapäin. Kyllä — toisen miljardin käyttäisimme verojen keventämiseen kaikissa palkkaluokissa. Ja katsokaapa, kun eduskunnan tietopalvelu laskee sitten näitä tasa-arvovaikutuksia, tulonjakovaikutuksia: he laskivat, että meidän vaihtoehdollamme niin sanottu Gini-kero, tulonjakokerroin, on itse asiassa sama kuin hallituksella, koska meillä niin moni saa enemmän töitä, eli me autamme ihmisiä köyhyydestä työnteolla. Tulonsiirtoja kyllä kielletään kevennämme tässä verrattuna teidän velkaesityksiinne.

Toiseksi: Kyllä me laskisimme veroja kaikissa palkkaluokissa. [Puhemies koputtaa] Me emme maksimoi veroprosentteja. Me katsomme, mikä on välttämätöntä, [Puhemies koputtaa] ja nekin verot keräämme niin, että työ ja yrittäminen kannattavat aina.

Puhemies Anu Vehviläinen: Muistutan edelleenkin tästä minuutin aikasuosituksesta, jos ta yritetään pitää kiinni. — Ja seuraavaksi edustaja Meri.

15.26 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kansalaiset antavat palautetta äskeisen äänestyksen perusteella. Lappasimme juuri neljä miljardia suomalaisten varoja pitkin Etelä-Eurooppaa, muun muassa Espanjan työviikon lyhentämiseen. Ja tästä syystä kysynkin, kun hallituksella on tällainen asenne: miten te perustelette suomalaisille esimerkiksi ne asiat, mitä perussuomalaisten vaihtoehtobudjetissa on, jotka parantaisivat työllisyyttä ja ostovoimaa: polttoaineveron korotuksen peruminen, omaishoidontuen verotuksen keventäminen, pienten eläkkeiden verotuksen keventäminen, kotitalous-

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

vähennyksen leikkauksen peruutus, keliakiakorvaus ja monet muut asiat? Laskin, mitä meillä olisi näitä verojen kevennyksiä tänne omaishoidontuen verotukseen ja polttoaineveeroon, niin nämä tekisivät 700 miljoonaa, mikä on vain murto-osa nyt tästä, mitä te lappaatte sinne Etelä-Eurooppaan. Voisitteko te kertoa, miksi tämä on oikeudenmukaista, ja voisitteko te nyt perua edes sen polttoaineveron korotuksen? Käyttekö te itse bensatankilla lainkaan? Ministeriautolla kun ajelette, [Puhemies koputtaa] niin tiedättekö, mitä se tällä hetkellä maksaa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Aittakumpu.

15.28 Pekka Aittakumpu kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Viimeksi eilen kävin polttoainetankilla, ja tiedän sen kivun, jota likipitäen jokainen autoilija tässä maassa tuntee polttoaineiden hintojen osalta, ja on hyvä, että hallitus on nyt selkeästi valtiovarainministerin suulla tänään tuonut esille, että uusia korotuksia ei polttoaineeseen tule mutta pyritään etsimään ratkaisuja siihen, miten autoilu tulevaisuudessakin voi olla mahdollista koko maassa ja jopa entistä paremmin.

Keskustan linja on se, että työllisyys pitää saada ylös ja velka tulee saada alas, jotta voimme turvata peruspalvelut. [Perussuomalaisten ryhmästä: Missä se näkyy?]

Haluaisin vielä tarttua tähän sote-uudistukseen. Minua kovasti kiinnostaa se, miksi kokoomus tällä hetkellä niin kovasti sitä haluaa olla kaatamassa, kun viime kaudella vielä kokoomus kovasti kannatti sitä, että se rakennetaan samalla tavalla maakuntien pohjalle kuin tälläkin kertaa. Me tiedämme, että soten kustannusten kasvu täytyy saada hillintään, ja nyt eduskunnassa etenee tämä historiallinen, tärkeä uudistus. Miten te turvaisitte suomalaisten sosiaali- ja terveyspalvelut jatkossa, jos me nyt aivan kalkkiviivoilla tämän historiallisen uudistuksen kaadamme?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Wallinheimo.

15.29 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen puolelta matkan varrella on muun muassa todettu, että tämä välikysymys veivaa nyt sitä samaa vanhaa vinyyliä. Minä en tiedä, kuinka vanha tämä vinyyli nyt on, koska kuitenkin pääministeri Marin ja valtiovarainministeri Vanhanen vain muutama kuukausi sitten olivat molemmat samaa mieltä, että menokehyksiin on palattava mahdollisimman pian. Eli siis välikysymys perustuu ihan samaan vaatimukseen, jota keskeiset ministerit vaativat vain muutama kuukausi sitten. No nyt me vaadimme tätä sitten ilmeisesti yksin, tai itse asiassa emme yksin, koska kaikki talousasiantuntijat ovat kanssamme samaa mieltä. Arvoisa pääministeri, kertaatko vielä, mitä asiantuntijoita kuuntelitte päätöksenne tueksi? Mihin unohtui hallitusohjelman lupauksenne tietopohjaisesta politiikanteosta?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Pitko.

15.30 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kumpi olisi hyvä vaihtoehto tuleville sukupolville: hallituksen kasvua ja mahdollisuuksia luova linja vai kokoomuksen leikkauslinja? Kumman todella ajattelemme hyödyttävän esimerkiksi sitä tänä päivänä viisivuotiasta lasta, sen, että hän saa laadukasta koulutusta, yksilöllistä tukea ja että

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

hänen vanhempiansakin tuetaan, jos haasteita ilmenee, vai sen, että keskellä kriisiä me leikataan menoja miljardilla eurolla? [Ben Zyskowicz: Kuka on vaatinut tästä leikkaamista?]

Edustaja Orpo ja kokoomus syyttävät hallitusta siitä, että sillä on loppunut näkemys menojen priorisoinnista. Tässä puoliväliriihessä oli kysymys siitä, että priorisoitiin hyvinvointia, priorisoitiin kasvun edellytyksiä ja siten myös talouden kestävyyttä. Sen sijaan kokoomuksen omaa visionäärisyyttä tässä on peräänkuulutettu monta kertaa. Koronakriisi ei ole edes ohi, mutta jo nyt opposition mielestä on aika vaihtaa porkkana keppiin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Räsänen.

15.31 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänään eduskunnassa on ollut tärkeä päivä. On tehty päätöksiä, ja käymme myös keskustelua siitä, millainen Suomi jätetään lapsillemme ja lastemme lapsille. Tänään tehdyllä päätöksellä eduskunta vastoin kristillisdemokraattien kantaa hyväksyi Marinin neuvotteleman elvytyspaketin, joka sitoi Suomen EU-velkaan ja EU:n liittovaltiokehitykseen, ja nyt käymme keskustelua puoliväliriihen linjauksista, jotka nekin tarkoittavat lisääntyvää velkataakkaa puuttuvien työllisyysesitysten ja talouden korjausesitysten vuoksi.

Hallituksen oma arvio kaikista hallituskauden aikana tehdyistä työllisyystoimista on lähes 80 000 uutta työllistä, mutta sen sijaan valtiovarainministeriön mukaan se on korkeintaan 44 000 uutta työllistä, ja jotkut asiantuntijat ovat arvioineet sen vieläkin alhaisemmaksi, noin 35 000 työlliseen, [Puhemies koputtaa] koska ei ole otettu huomioon näitä negatiivisia työllisyysvaikutuksia joistakin päätöksistä. [Puhemies: Aika!] Yritättekö te näillä erilaisilla luvuilla hämätä eduskuntaa ja kansalaisia? Voisitteko selvittää, mistä nämä luvut tulevat?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Arhinmäki.

15.32 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kokoomuksen puheenjohtaja, edustaja Orpolla on ollut taikurinhattu täällä päässä tänään. Hän on ottanut hatun pois ja vetää sieltä yhtä aikaa sekä veronalennuksia että kehykseen palaamisia ilman, että mistään tarvitsee leikata.

Mutta tämä populismi näytti olevan liikaa perussuomalaisille. Kokoomus lähti kilpailemaan perussuomalaisten kanssa talouspoliittisessa populismissa, ja sen vuoksi perussuomalaisten ryhmäpuhe oli käytännössä oppositio­puheenvuoro oppositiolle. Siinä ei niinkään keskitytty hallituksen tekemiseen vaan kokoomuksen älyttömyyteen. Nyt on hätä suuri oppositiossa, että kumpi vetää populistisempaa talouspolitiikkaa.

Olemme kuitenkin kriisin keskellä, ja sen vuoksi minusta onkin hyvä, että meillä on vastuullista talouspolitiikkaa tekevä hallitus, joka huolehtii siitä, että tulevaisuuden kasvun mahdollisuudet säilyvät [Ben Zyskowicz: Ei se ole vastuullista!] ja ei synny sellaista hoitovelkaa, sellaista osaamisvelkaa, sellaista hyvinvointivelkaa, [Puhemies koputtaa] jota sekä kokoomuksen että perussuomalaisten esitykset toisivat.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Orpo.

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

15.33 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on hienoa, että täällä puhutaan kokoomuksen vaihtoehdosta, koska kokoomuksella on vaihtoehto. Se vaihtoehto me ollaan esitetty kahteen kertaan vaihtoehtobudjetissa.

Kokoomuksen vaihtoehdon myötä suomalaisilla olisi enemmän työpaikkoja, otettaisiin vähemmän velkaa ja ihmiset maksaisivat vähemmän veroja tuloistaan. Nämä ovat eduskunnan tietopalvelun vahvistamia. Edustajat Lindtman, Arhinmäki ja kaikki muutkin, kannattaa tutustua siihen. Se on mahdollista. Se on mahdollista, kun tehdään oikeanlaista politiikkaa, ja se avain on se kasvu, ne työpaikat, tulevaisuudenusko, se, että yrittäjä investoi, uskaltaa palkata ihmisiä ja uskoo siihen, että Suomessa kannattaa yrittää, ettei veroteta hengiltä, ettei säännellä hengiltä ja ettei julkinen talous ole niin huonossa kunnossa, että niitä veroja nostetaan taas seuraavan kerran hetken päästä. Tästä on kyse. Tästä on kyse: me halutaan tulevaisuudentoivoa suomalaisille, ja siksi pitää tehdä niitä työllisyystoimia.

Minä en ymmärrä sitä, miten puoliväliriihestä, joka oli se paikka, jossa avataan tie koronan jälkeiseen Suomeen, [Puhemies koputtaa] voi tulla ulos tällaisella tuloksella.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lindtman.

15.35 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Puheenjohtaja Orpo, kauniita sanoja. Mutta sitä tosiseikkaa te ette pääse karkuun, että kun te olette tässä nyt viikkotolkulla jyllisseet tästä kehysmenettelystä ja siitä, että sitä ei saa euroakaan ylittää ensi vuonna, ja kun teiltä yrittää kysyä, mistä se miljardi sitten leikattaisiin, niin edelleenkin vastausta emme ole kuulleet. Nyt te kerotte, että kyse on siis viime vuonna tehdystä vaihtoehtobudjetista — eihän se koske ensi vuotta. Mutta minäpä tarkistin senkin: jos otamme pois täältä suhdanneluontoiset muutokset, jotka eivät kuulu kehykseen, niin teidän määrärahamuutoksenne vaihtoehtobudjetissakin laskevat menoja yhteensä noin 180 miljoonaa, ja tässä sisällä on tämä kotitalousvähennyksen 330 miljoonaa — ikään kuin taikamenoja vähennetään, mitä todellakaan VM ei ole laskenut. Eli tuokin vaihtoehto tosiasiaassa kasvattaisi kehysmenoja. Arvoisa puheenjohtaja Orpo, [Puhemies koputtaa] olisiko vihdoin aika lopettaa kiemurtelu ja esittää nyt se miljardin leikkauslista, [Puhemies koputtaa] jota te niin täällä vaaditte?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Halla-aho.

15.36 Jussi Halla-aho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puheenjohtaja! Julkisesa taloudessa ei ole kyse vain menoista tai tuloista vaan niiden tasapainosta tai sen puutteesta. Punavihreä hallitus on kyvytön tekemään mitään, mikä lisäisi työllisyyttä ja siten kasvattaisi kuntien ja valtion verotuloja, mutta hallitus on myös kyvytön ja haluton hillitsemään menojen kasvua, niiden leikkaamisesta puhumattakaan. Hallitus esimerkiksi päätti lisätä tuntuvasti halpatyövoiman maahantuontia. Se ei paranna vaan pahentaa julkisen talouden tilaa.

Arvoisa pääministeri, teidän aatetoverinne, Uuden-Seelannin pääministeri Ardern on päättänyt koronan jälkeen rajoittaa voimakkaasti matalapalkka-alojen työperäistä maahanmuuttoa ja rajata maahanmuuton oikeisiin osajiin. Perusteet ovat juuri niitä, joita perussuomalaiset ovat täälläkin esittäneet. Oletteko te harkinneet, että siirtyisitte maahanmuuttoasioissa Uuden-Seelannin ja Tanskan kaltaisten sivistysmaiden työväenpuolueiden linjoille?

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lohi.

15.37 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Halla-aho tuossa totesi, että hallitus ei ole kyennyt tekemään mitään päätöksiä, jotka lisäävät työllisyyttä. Minusta tämä ei vastaa kyllä todellisuutta, tiedätte varmasti sen itsekin. Ymmärrän sen, jos olette sitä mieltä, että toimet eivät ole riittäviä, [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] mutta jos ajatellaan vaikkapa eläkeputken päättämistä tai nyt tehtyjä VM:n vahvistamia 11 000:n edestä olevia päätöksiä ja sitä linjausta, että 110 miljoonan euron edestä parannetaan työllisyystoimilla julkista taloutta, niin onhan jotain tehty.

Tämän välikysymyksen otsikko onkin, että hallituksen puoliväliriihen tekemättömistä päätöksistä tehdään välikysymys. Mielelläni keskustelisin siitä, mitä hallitus on tehnyt, enkä siitä, mitä on jätetty tekemättä, [Välihuutoja oikealta] sillä jokainen hallitus tästä taaksepäin ja eteenpäin on varmasti jättänyt tekemättä jotain, jos aletaan kysymään.

Edustaja Orpo totesi, että poliitikkojen tehtävä on panna asiat ja menot tärkeysjärjestykseen, ja nyt kysyn teiltä, edustaja Orpo: [Puhemies koputtaa] Voitteko te panna ne menot tärkeysjärjestykseen? Ja olisitteko te luopunut vaikkapa teollisuuden sähköistämistuesta?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Orpo.

15.38 **Petteri Orpo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me tullaan tekemään varmasti oma vastalauseemme. Oppositioilla pitää olla vähän enemmän aikaa, me tehdään se takuuvarmasti.

Ja uskaltaisin nyt viitata tässä vähän historiaan. Suomessa ei ole koskaan ylitetty kehystä. Itsekin olen ollut tekemässä kolme budjettia ja kolme kehystä, ja aina ne tehtiin kehykseen. Oli esimerkiksi viime kaudella sellainen kuin pakolaiskriisi, joka lisäsi sadoilla ja sadoilla miljoonilla menoja, tai pääministeri Vanhasen kaudella finanssikriisi, subprime-kriisi, meillä on ollut eurokriisejä — aina hallitus on joutunut priorisoimaan.

On jo lähes naurettavaa tämä keskustelu siitä, että penäätte meiltä nyt joitain leikkauslistoja. Me teemme sen oman vaihtoehtomme. Pointti on se, että te ette ole tehneet mitään priorisointia, kaikki on laitettu sisälle, ja se on vastuutonta, koska velka kasvaa tilanteessa, jossa maailmanmarkkinat alkavat vetää. Nyt pitäisi kiristää finanssipolitiikkaa, pitäisi keskittyä kasvutoimiin, uudistustoimiin, niin kuin kaikki ekonomistit sanovat. [Puhemies koputtaa] Olisi erittäin mielenkiintoista kuulla, mitä pääministeri kaikesta tästä pohtii.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Adlercreutz.

15.39 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Kyllä oppositioltakin pitää pyytää ratkaisuja, ja kyllähän teillä toki ratkaisuja onkin: 330 miljoonaa leikkauksia ikäihmisten hoivasta. Se on noin 8 000 hoitajaa. Se on todella paljon hoivaa, mutta on se kyllä aika monta työllistäkin, joita siinä leikataan pois.

Yleisellä tasolla pitäisi ehkä päästä pois siitä, että me nyt puhutaan päätöspäätöksistä työpaikoista, koska silloin keskustelu helposti menee siihen, kuka ne on laskenut, sen sijaan, että puhutaan sisällöstä. Haluaisin mielelläni kuulla, onko niin, että oppositio on sitä mieltä, että jatkuvaa oppimista ei pidä tukea tai että vajaatyökykyisiä ei pidä yrittää saada työelämään tai että työvoimapalveluita ei pidä parantaa tai että eläkeputkea ei tule poistaa. Pu-

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

hutaan nyt sisällöistä eikä kierrellä näitten eri laskutoimitusten ympärillä. Sitä keskustelua me tarvitaan ja kaivataan, ja sitä keskustelua kansakin ansaitsee.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Purra.

15.40 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Riihestä tultiin ulos taloustoimin, joiden vaikutuksiin oli tosiaan käytetty poikkeuksellisen paljon poliittista mielikuvitusta. Tämä Säätytalon säätö jätti kuitenkin alle sen tosiasian, että samaan aikaan hallitus rynnäköi eduskunnassa huomattavalla voimalla sote-uudistusta eteenpäin. Sote-uudistus, joka tulee etenkin kaupungeille olemaan tuhoisa, on jäänyt poliittisen huomion marginaaliin, ja otaksun, että se sosiaalidemokraateille ja vihreille vallan hyvin käykin. Uudistuksella ei päästä sinänsä kannatettaviin tavoitteisiin, ja lasku on kova. Suurin lasku tulee kuitenkin siitä, että maakunnat saava keskusta ei jaksanut puoliväliriihessä vaatia mitään muuta, kuten oikeita työllisyystoimia. Arvoisa hallitus, miten te selitätte nämä tuhoiset lehmänkauppanne kansalaisille?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Koskinen.

15.41 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä kokouksen puolelta kehoitettiin tutustumaan heidän budjettivaihtoehtoonsa. Minä olen tehnyt työtä käskettyä.

Viime joulukuussa eli viisi kuukautta sitten kokoomus linjasi: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus sitoutuu velkasuhteen tasaamiseen 75 prosenttiin vuoteen 2025 mennessä ja tämän jälkeen kääntämään velkasuhteen laskuun kohti vakaus- ja kasvusopimuksessa määriteltä vävelkasuhdetta vuoteen 2035 mennessä.” Huomenna esitellään tarkemmin julkisen talouden suunnitelma. Siellä on juuri tämä. [Ben Zyskowiez: Ei ole, katsokaa sitä käppyrää!] Vuonna 25 julkisen talouden suunnitelman mukaan ollaan 75:ssä, ja siitä se kääntyy sitten tasaisesti alaspäin. [Ben Zyskowiez: Lukekaa se käppyrä uudelleen!] Jos meillä on 2—3 prosentin kasvu, niin vuoteen 35 mennessä, seuraavan kymmenen vuoden aikana, ei tarvitse vielä velkaa lähteä poiskaan maksamaan, kun se suhde talouden kasvulla putoaa siihen 60 prosenttiin.

Itse asiassa teidän pitäisi nyt antaa luottamuslause hallitukselle, [Puhemies koputtaa] jos he ovat täyttäneet tuon teidän pontenne joulukuulta. [Ben Zyskowiez: Katsokaa sitä käppyrää vähän tarkemmin!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Valtonen.

15.43 Elina Valtonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tässä kieltämättä herää semmoinen kysymys, kuka tätä hallitusta johtaa vai johtaako kukaan. Te sanoitte itse, pääministeri, niin kuin edustaja Wallinheimo tässä hyvin totesi, kolme kuukautta sitten, että olette palaamassa kehyksiin. Muun muassa finanssikriisissäkin, jolloin Suomen bkt laski yli 8 prosenttia vuoden aikana, pysyttiin kehyksissä. Te aloititte tämän hallituskauden lisäämällä massiivisesti julkisia menoja. Niistä yhtäkään te ette ole purkaneet sen jälkeen. [Ben Zyskowiez: 1 400 miljoonaa!]

Nyt jos mietitään sitä, miten sitä kasvu luodaan, mikä olisi se kokouksen vaihtoehto: Viime kaudella se osoitettiin. Kyllä, aluksi jouduttiin aavistuksen verran sopeuttamaan,

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

mutta samalla kaudella päästiin työllisyysasteessa nousuun, köyhien kotitalouksien määrä päätyi laskuun, veroaste laski, arjen ostovoima nousi, ja tämä on se resepti, jota kokoomus tarjoaisi tästäkin eteenpäin, mutta te, hyvä hallitus, jaatte vain niukkuutta, [Puhemies koputtaa] ja pahinta on, että pyörrätte vain koko ajan päätöksienne.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Tavio.

15.44 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Keskustan vihreä on selvästi kameleontin väri, sillä se oman etunsa mukaan on valmis muuttumaan siniseksi tai punaiseksi.

Mutta ensinnäkin meillä on ongelmana Suomessa massatyöttömyys. Täytyy muistaa, että meillä on poikkeuksellisen korkea työttömyys, 670 000 työnhakijaa tällä hetkellä kotimaassa. Näiden henkilöiden työllistäminen edellyttää sitä, että yrityksille annetaan kannustimet tai mahdollisuudet. Yritykset kaipaavat mahdollisuuksia rekrytoida näitä ihmisiä ja mahdollisuuksia tehdä parempaa tulosta, ja siinä me tarvitsemme hallituksen apua.

Sitten taas tämä julkinen talous, jotta saataisiin tuo veronkorotuspaine poistettua sieltä — eihän julkinen talous tasapainotu vasemmistolaisten keinoilla, lisävelanotolla ja veronkorotuksin. Se ei vain onnistu, se on mahdotonta. Siis jostain teidän täytyy säästää, vaikka te ette haluaisi säästää maahanmuutosta ja kehitysavusta, kuten perussuomalaiset esittävät, tai jostain, mistä kokoomus esittää, mutta säästää nyt, hyvänen aika, jostain.

Puhemies Anu Vehviläinen: Tässä vaiheessa ministeri Haatainen, 2 minuuttia.

15.45 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa puhemies! Täällä on kokoomuksen taholta nostettu esiin työllisyystoimia. Minä olen katsonut teidän omia työllisyystoimianne, joissa te peräätte sitä, että niiden pitäisi olla VM:n varmentamia. Siellä on iso liuta esityksiä, jotka eivät suinkaan ole VM:n varmentamia.

Te puhutte monista eri asioista, jotka lisäisivät menoja mutta eivät kuitenkaan tuota työllisyysvaikutusta. Eniten minä ihmettelen sitä, että entinen sivistyspuolue kokoomus niin voimallisesti on lähtenyt epäilemään ja kyseenalaistamaan sitä, että tämä hallitus satsaa osaamiseen, jatkuvaan oppimiseen, ja niille on laskettu myös työllisyysvaikutuksia. Ne työllisyysvaikutukset on vastaavassa ministeriössä arvioitu, koska VM:n laskentatavan mukaan sinne ei pystytä täsmällisesti sanomaan julkistaloutta parantavia työllisyysvaikutuksia. [Ben Zyskowicz: Te pystytte!] Eli me olemme tehneet skenaarion ja arvion, että osaaminen on keino, jolla me pystymme varmistamaan yrityksille osaavaa työvoimaa, [Puhemies koputtaa] ja se on kasvun edellytys.

Puhemies Anu Vehviläinen: Anteeksi, nyt minä menin kyllä vähän nopeasti. Siinä olisi ollut vielä toinen minuutti. [Naurua]

Niin olisi, ja minulla olisi ollut vastauksia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Vieläkö haluatte jatkaa?

Kyllä. Oli tiukka. [Naurua]

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Olkaa hyvä.

Olisin halunnut vastata myös tähän perussuomalaisten kysymykseen siitä, miksi Suomi ei ota mallia Uudesta-Seelannista. Tuo uutisointi Uudesta-Seelannista vain vahvisti sen, että siellä saatavuusharkinta otetaan käyttöön: 4,5 miljoonaa asukasta ja 70 000 työperäistä maahanmuuttajaa vuosittain tulee, Suomessa aivan toiset luvut, 20 000 työperäistä, jossa ovat myös nämä kausityöntekijät, joita meille tulee. Meillä on saatavuusharkinta, ja siitä pidetään kiinni, ja me huolehdimme siitä, että yritykset saavat osaavaa työvoimaa. Siinä keskitytään työllisyystoimiin, jotta täällä asuvat ihmiset saavat työpaikan ja työllistyvät.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kanerva.

15.47 **Ilkka Kanerva kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Puhemies Anu Vehviläinen: Mikrofoni päälle, kiitos.

Arvoisa puhemies! Vilpittömästi oppositio—hallitus-aseamista riippumatta sanon, että yleinen käsitys on se, ja siihen yhdyn, että meidän työllisyystoimenpiteemme ovat kuitenkin vaikutuksiltaan jäämässä varsin vaatimattomiksi siihen nähden, mitä pitäisi. Kehysriiheen mentiin odotuksin, että ainakin kaksi työllisyystoimenpidettä tehdään: työttömyysturvan porrastus, paikallinen sopiminen. Tiedämme kaikki, kuinka kävi. Se johtui työmarkkinajärjestöistä, tiedämme. Mutta entistä tärkeämmäksi käy se, kun syksy odottaa, mitä tapahtuu työmarkkinakentällä. Jos silloin vielä hallituksen suhde työmarkkinajärjestöihin on senkaltaisen, että yksin ne ratkaisevat Suomen talouden kannalta aivan ratkaisevan hetken siihen, mihin suuntaan lähdetään, niin kysyn, arvoisa pääministeri, teiltä: onko hallituksella jonkinlainen viesti työmarkkinajärjestöille, minkälainen palkkapolitiinen, [Puhemies koputtaa] maltillinen linja tässä maassa on mahdollinen?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Guzenina.

15.48 **Maria Guzenina sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomuksella on varmasti joku logiikka tässä omassa argumentaatiossaan. Veronkevennyksiä, sitten hyväosaisten suosimista ja leikkauksia, ja valitettavasti näyttää siltä, että myöskin kuntapolitiikan puolella, kun katsoo vaalikonevastauksia ympäri Suomea, kokoomuslaisten ehdokkaiden selkein tavoite on leikata julkisia menoja ja olla ottamatta yhtään velkaa huolimatta siitä, että joissain kunnissa tilanne on todella, todella kriittinen johtuen nimenomaan tästä koronakriisistä.

Näin se on, että ei Suomi nouse kokoomuksen uskomushoidoilla. Tämä mantra, että kannattaa näivettää potilas, on vaarallista poppamiespuhetta. Se on horinaa, sillä ei rakenneta työllisyyttä eikä yhtään mitään, ja Suomi nousee vain ja ainoastaan sillä, että panostetaan kasvuun, ja tätä meidän hyvä hallitus nyt tekee. Jos talon katon korjaaminen myrskyn jälkeen on kesken, niin kannattaako todeta, [Puhemies koputtaa] että ei ole enempää rahaa, ei voida kattoa korjata, [Puhemies koputtaa] jätetään kaikki ihmiset siinä talossa puulaan? Tämähän on [Puhemies: Aika!] se lääke, jota kokoomus nyt tarjoaa.

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kankaanniemi.

15.50 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallitus jää historiaan erityisesti kahdesta asiasta. Ensimmäinen on se, että se 30 vuoteen ensimmäisen kerran rikkoo kehykset, ei noudata niitä. Se ei ole kunniaksi teille vastuullisena hallituksena. Toinen on se, että te lähetätte vastikkeetta maasta ulos rahaa enemmän kuin yksikään hallitus Suomen historiassa. Presidentti Koivisto sanoi kolmisenkymmentä vuotta sitten, että valtio, joka velkaantuu, ei voi lähettää vastikkeetonta rahaa maan rajojen ulkopuolelle. Te vain lisäätte sitä.

Tehkää sellaista politiikkaa, joka vahvistaa yritystoimintaa ja sitä kautta työllisyyttä. Meillä on monia keinoja, jotka eivät maksa mitään, työelämän puolella. Tehkää ne, niin me saamme tämän kansakunnan uuteen nousuun.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Honkonen.

15.51 **Petri Honkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä minua hiukan hämmentää kokoomuksen kritiikki tähän kehyslitykseen. Perataanpas vähän sitä, mistä siinä on todella kyse.

Kehyslitys tehdään nyt muun muassa sen takia, [Ben Zyskowiec: Sen takia, että te ette osaa priorisoida menoja!] että Veikkauksen tulojen alentumisen takia on kompensoitava niiden suomalaisten järjestöjen tukea, siis veikkausvoittovaroja, jotka tekevät todella tärkeää kansalaisjärjestötyötä. Sen lisäksi kuntien peruspalvelujen valtionosuuksien indeksikorotus pitää hoitaa. Olisitteko te valmiita näistä luopumaan, arvoisa kokoomus? Siis suomalaisten peruspalveluista, meidän kaikkien koulutus- ja sosiaali- ja terveystalveluista. Itse olisitte valmiita kyllä näiden miljardiveronalennusten vuoksi kehystä ylittämään, niin kuin olemme tässä keskustelussa kuulleet, mutta nämä ovatkin arvovalintoja.

Kaiken huipuksi kuulumme tässä juuri, että te, puheenjohtaja Orpo, vastustatte sote-uudistusta, ja olen huomannut, että vastustatte sitä samoilla perusteilla, millä itse kannatitte edellisellä vaalikaudella sosiaali- ja terveystalvelujen uudistamista. [Puhemies koputtaa] Mikä on kokoomuksen sote-linja? Oletteko valmiita pelastamaan suomalaiset terveystalvet?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Orpo.

15.52 **Petteri Orpo kok** (vastauspuheenvuoro): Puhemies... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Puhemies Anu Vehviläinen: Mikrofoni jälleen päälle.

[Aki Lindén: Turussa ei pääse terveystalvetukseen, kerro siitä!] Arvoisa puhemies! Viime kauden uudistuksessa oli uudistuksen elementit. Tarkoitus oli parantaa ihmisten hoitoonpääsyä, valinnanvapaus siinä keskeisenä elementtinä, ja tehostaa tätä järjestelmää, kolmen miljardin säästötavoite vuosikymmenen loppuun. Tässä nykyisessä hallituksen mallissa ei ole kumpaakaan: ei pääse hoitoon, eivätkä riitä rahat. Se ei ole uudistus, se ei ole reformi, se on kaikkea sitä. Se on maakuntahallinnon rakentamista, missä luodaan uusi verotuksen taso, uusi hallinnon taso, ja se reformi uudistuu kokonaan.

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

Hyvä keskusta, te haluatte sen maakuntamallinne, ja siksi te olette valmiit nielemään surkean lopputuloksen kehysriihestä, sen surkean talous- ja työllisyystuloksen, mikä sieltä tuli. Ja te olette valmiit nielemään sen, että jopa pienten kuntien palvelut ja päätöksenteko viedään, jotta saatte maakuntahallintonne.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Rinne.

15.53 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies... [Puhuja aloittaa mikrofonin ollessa suljettuna]

Puhemies Anu Vehviläinen: Mikrofoni päälle.

Niin, arvoisa puhemies, seurasin viime vaalikaudella hyvin tarkkaan sosiaali- ja terveyspalveluitten kokonaisuudistusta, ja sitä olen tehnyt myös tällä vaalikaudella, vähän eri hommissa. Ja täytyy sanoa, että en ole kuullut sote-asiantuntijoilta viime vaalikaudella sellaisia lausuntoja kuin tällä vaalikaudella, joissa kerrotaan, että esitys on hyvin valmisteltu, esitys tulee tavoitteitaan viemään eteenpäin sillä tavalla kuin on ajateltu. Toivon todellakin, että kokoomuksessa perehdytte asiaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lohi.

15.54 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä kokoomukselta ei kannata nyt vaihtoehtoa kysellä, koska puheenjohtaja, edustaja Orpo kertoi, että he eivät ole ehtineet vielä sitä miettimään. Te ehditte kuitenkin tehdä välikysymyksen, ja olisi ehkä ollut parempi, että olisitte tehneet välikysymyksen siinä vaiheessa, kun oma vaihtoehtonne siitä, mitä te olisitte tehneet, olisi mietitty.

Varmasti ymmärrätte, että kehyslitys ensi vuodelle johtuu aika paljon myös siitä, että meillä on koronan jälkeisiä toimenpiteitä, joita joudutaan tekemään, talous on aika kuralla koronasta johtuen. On selvää, että vuoden 23 osalta kehyksen ylittäminen ei ole hyvä juttu. Tässä on tullut aika paljon perusteita sille, miksi näin joudutaan tekemään, ja sen takia tässä kaivataan vaihtoehtoa.

Haluan kuitenkin antaa myönteisen palautteen edustaja Kanervalle. Teidän peräänkuuluttamanne rakenteelliset uudistukset työelämään ovat kyllä paikallaan. Niitä on odotettu Suomessa aivan liian pitkään, ja niitä tarvittaisiin. [Toimi Kankaanniemen välihuuto] Niitä ei kyetty tekemään kyllä viime vaalikaudellakaan [Puhemies koputtaa] eikä sitä edeltävällä, jolloin kokoomus oli hallituksessa, mutta se ei ole peruste. [Puhemies koputtaa] Ne pitäisi tehdä, jotta suomalainen työelämä uudistuu.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mykkänen.

15.55 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies ja erityisesti edustaja Lohi ja useat muut keskustalaiset vastuunkantajat! Lähes kaksi viikkoa te puhuitte siitä, että nyt täytyy tehdä käännös, ei voida jatkaa velkaantumista. No nyt hallitus kuitenkin kehyksissä ottaa ensi ja sitä seuraavana vuonna, koronan jälkeen, puolitoista miljardia lisää velkaa, ja teidän ryhtiliikkeenne saavutus oli 300 miljoonaa, suurin piirtein 2 prosenttia täs-

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

tä. Sekö on se suuri ero keskustan ja vasemmiston linjan välillä, joka teidän ansiostanne saatiin nyt korjattua, se parin prosentin ero tässä kokonaisvelkaantumisessa?

Ministeri Haatainen, edustaja Adlercreutz ja muut, kyllä me tässä toteutamme valtiovarainministeriön itse esittämiä työllisyystoimia, niin vaihtoehtobudjetissa kuin sen jälkeisessä esityksessä, enemmän kuin hallitus. Oletteko tästä eri mieltä?

Sitten kun täällä puhutaan, että kyllä työllisyystoimet, jatkuva oppiminen, muut ovat tärkeitä: Totta kai, ne ovat hyviä asioita. Mutta on kahdenlaisia työllisyystoimia: niitä, jotka vahvistavat julkista taloutta valtiovarainministeriön mukaan, ja niitä, jotka eivät. Ja teillä on nyt näitä ensin mainittuja [Puhemies koputtaa] 150 miljoonan edestä, kun niitä pitäisi olla kahden miljardin edestä. Oletteko tästä eri mieltä?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Ranne, ja sen jälkeen pääministeri. — Edustaja Ranne.

15.56 Lulu Ranne ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, rouva puhemies! Rahat eivät riitä ikäihmisistä, lapsista saati Suomen luonnosta huolehtimiseen, jos te jatkatte siellä hallituksessa Suomen talouden romuttamista. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] Suomalaisille vahingollisten ja ilmastolle hyödyttömien ilmastotavoitteiden härkämäinen jatkaminen estää Suomen talouden toipumista ja kilpailukykyyn parantamista. Hallituksen ilmastotavoitteet edellyttävät itse asiassa valtavaa kulutuksen leikkaamista. Punavihreillä keskustan tukemalla ilmastopolitiikalla on erittäin negatiiviset vaikutukset talouteen, kansalaisten kulutusmahdollisuuksiin, yritysten toimintaedellytyksiin. Hallituksen ilmastopoliittisia tavoitteita tukee myös kokoomus. Arvon hallitus, missä viipyy punavihreän politiikan riskianalyysi?

Puhemies Anu Vehviläinen: Pääministeri, 2 minuuttia.

15.57 Pääministeri Sanna Marin: Arvoisa puhemies! Ensimmäisenä näistä työllisyystoimista: Hallitushan on tehnyt päätökset jo yli 70 000 työllisen edestä, työllisyystoimista, ja tämän lisäksi olemme päättäneet, että teemme toimia, joilla vahvistamme julkista taloutta 110 miljoonalla eurolla. Myös kokoomus on esittänyt työllisyystoimia, mutta toisin kuin täällä annetaan ymmärtää, nuo työllisyystoimet eivät ole sellaisia, jotka valtiovarainministeriö pystyy arvioimaan. [Ben Zyskowitz: Sekä—että!] Esimerkiksi paikallisen sopimisen lisäämiselle valtiovarainministeriö ei pysty arvioimaan työllisyysvaikutuksia lainkaan, eli siihen, mistä te kritisoitte hallitusta, te ette itse edes yllä.

Kehyksen osalta minuakin kiinnostaisi kuulla, mistä kokoomus leikkaa miljardin. Hallitus on päättänyt 370 miljoonan euron menosopeutuksesta vuonna 2023, ja tämä sopeutus on kova. [Ben Zyskowitz: Ensin lisäsitte 1 400 miljoonaa!] Nämä päätökset eivät ole helppoja: joka ikinen euro, jonka me teemme sopeutustoimia, sattuu, se tuntuu, se on jostakin pois. Kaikki nämä kohteet ovat tärkeitä. Tätä ei tehdä kevyin mielin, vaan sen vuoksi, että me emme halua jättää seuraaville hallituksille menoperintöä. [Ben Zyskowitz: Tehän jättätte yli tuhat miljoonaa!] Kokoomus vaatii täällä vielä isompia leikkauksia, mutta te ette ole esittäneet, mistä te nuo leikkaukset tekisitte. Olisi rehellistä ja rehtiä kuulla tämä lista.

Edustaja Halla-aho puhui talouden tasapainosta. No, nyt me kuulumme, että perussuomalaisen vaihtoehtobudjetissa esitetään 700 miljoonan euron veronkevennyksiä. Kokoomus esittää vielä tätäkin enemmän, mutta ei se hintalappu, edustaja Meri, ole 700 miljoonaa.

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

naa euroa, vaan se hintalappu on 700 miljoonaa euroa vuodessa, eli pidemmällä aikavälillä tuo hintalappu on paljon isompi.

Edustaja Valtonen sanoi, että finanssikriisin aikana pysyttiin kehityksessä. Finanssikriisin jälkeen myös kituutettiin taloudessa kymmenen vuotta. Siihen meillä ei ole varaa. Me tarvitsemme investointeja, me tarvitsemme kasvua tukevaa politiikkaa, me tarvitsemme tähän maahan työllisyyttä, tuottavuuden parantumista ja myös työvoiman tarjonnan lisäämistä, ja sen vuoksi hallitus panostaa erityisesti työperäisen maahanmuuton lisäämiseen. Me tarvitsemme tähän maahan työntekijöitä, osaajia ja myös tietenkin tuottavuuden parantamista, jota vauhditetaan investoinneilla ja tki-panostuksilla.

Suomen väestö ikääntyy, ja tämä on meille merkittävä rakenteellinen kysymys. Sen vuoksi hallitus tekee sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen, joka siirtää sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut laajemmille harteille ja parantaa ihmisten peruspalveluita. Me teemme uudistuksen, jolla me vastaamme väestön ikääntymisen tuomiin haasteisiin, ja me teemme sen oikeudenmukaisella tavalla, sillä tavalla, että ihmisten palvelut paranevat.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Vanhanen.

16.00 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen: Arvoisa puhemies! Hallitus on minusta hyvin tarkkaan eritelty ne työllisyystoimet, jotka kansainvälisten esimerkkien ja tutkimuskirjallisuuden perusteella valtiovarainministeriö pystyy todentamaan ja perustelemaan, että nämä tuovat tavoitellun tuloksen. Näiden kaikkien toimien osalla voidaan arvioida niiden kustannukset ja niiden tuoma nettohyöty valtiontalouteen, mutta niiden lisäksi on toimia, jotka näin yleisesti arvioiden varmasti ovat työllisyyttä edistäviä mutta joita ei pystytä samalla tavalla todentamaan. Tämä ensin tästä työllisyydestä.

Toinen finanssikriisiin liittyen: Olin silloin myös mukana. Kysymykseen, miten elvytettiin ja mikä oli se tilanne, niin silloin oli mahdollista muun muassa veroelvytyksellä nostattaa kulutusta, oli mahdollisuus vientitakuilla edistää vientiä, oli mahdollisuus asuntorahastorahoja käyttää korjausavustukseen, saada vipuvaikutusta aikaan. Esimerkiksi veroelvytyksellä ei olisi voinut hoitaa hoitojonoja nyt tällä kertaa. Tämä on erilainen kriisi, ja tässä on tarvittu aidosti budjettivaroja elvytykseen.

Se suuri arviointikysymys, joka kehysriihessä tehtiin, liittyi siihen, tuetaanko tämän kriisin jälkeen kasvua vielä vuosina 22 ja 23, ja hallitus päätyi siihen, että tuetaan. Se on poliittinen arviointi, valinta. Asiantuntijoilta löytyy siihen varmaan argumentteja sekä puolesta että vastaan, mutta yleensä voisi sanoa, että ympäri Eurooppaa tätä samaa tehdään.

Lopuksi näistä ilmastotoimista, niiden kustannuksista: Me näemme, että suurin osa ilmastotoimista on semmoisia, että ne tuottavat miljardien edestä investointeja Suomeen, ympäri Suomea, koko ajan tehdään. [Lulu Ranteen välihuuto] Suurin osa ilmastotoimista on teollisuuden uudistamista, energiahuollon uudistamista — ne luovat työtä ja uutta tuotantoa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kanerva.

16.02 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuli kyllä pyydettyä, mutta yllättäen.

Minä mielelläni haluaisin jatkaa tästä työllisyysteemasta, arvoisa puhemies, suunnaten hallitukselle sanat siitä, mikä on hallituksen todellinen strategia suhteessa työmarkkinajär-

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

jestöihin: tarvitaanko työmarkkinajärjestöjä edesauttamaan hallituksen suunnittelemia reformeja, ja onko niin, että työmarkkinajärjestöjen rooliksi ja vastuuksi jää vain se, että jos eivät keskenään kykene pääsemään sopimukseen, niin annetaan asian olla? Tämä olisi tietysti koko lailla — no, en sano vastuutonta — erikoista meidän työmarkkinakenttämme kulttuuri ja poliittinen päätöksentekokulttuurimme huomioiden. Siksi oma toivomukseni ja näkemykseni olisi se, että hallitus ottaisi aktiivisen roolin myöskin tässä suhteessa, jotta työmarkkinajärjestöt lähtisivät tukemaan hallituksen selkeää linjaa, [Puhemies koputtaa] mutta ensin pitää olla se linja ja sen jälkeen hakea tukea sieltä yhteistyössä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Puisto.

16.03 Sakari Puisto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itsekin olen joskus aikoinaan ollut työ- ja elinkeinoministeriössä, ja itselleni työllisyystoimi tarkoittaa sitä, että tehdään toimi ja sillä on sitten työllisyysvaikutus, tehdään lista työllisyystoimia ja sillä on vaikutus. Nyt tämä on kuitenkin jotain ihan muuta, mitä minä näen hallituksen tehneen pari vuotta. Se on paljon sitä, että suunnitellaan päätöksiä, perustetaan työryhmiä suunnittelemaan päätöksiä, luodaan odotuksia, jotka sitten suurimmaksi osaksi eivät toteudu. Ja sitten kaikelle tälle, mikä toteutuukin, etsitään niin suotuisat arviot kuin nyt suinkin vain saadaan irti.

Katson, että tämä on vaarallisilla vesillä, koska talouden kestävyys rakentuu kuitenkin pitkälti työllisyystoimien varaan, jotka nyt perustuvat odotuksiin. Siksi kysyn hyvältä työministeriltä: Ettekö te missään määrin jaa tätä samaa huolta, mikä minulla on? Ja toiseksi: kun kansallinen taloudenpito on näin köykäisellä pohjalla, niin mitä se talouskuri voi olla sitten EU:n suuntaan? Ja nyt viittaa näihin valtiovarainvaliokunnan lausumiin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Holopainen, Hanna.

16.04 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toisin kuin oppositio väittää, tämä hallitus on rohkea ja vastuullinen. Tämä hallitus uskalttaa investoida tulevaisuuteen. [Ben Zyskowiec: Tosi vastuullinen, uskaltaa velalla tehdä kaikkea kivaa!] Tämä hallitus ei kurjista ja kutista Suomea vaan luo toivoa ja luottamusta. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] Tämä hallitus on tarttunut eriarvoistumiskehityksen pysäyttämiseen. Tämä hallitus kantaa ilmastovastuuta ja luo suomalaiselle yhteiskunnalle tien vähähiiliseen yhteiskuntaan ja kestävään tulevaisuuteen. Tämä hallitus panostaa lasten ja nuorten hyvinvointiin, koska tämä hallitus haluaa turvata kaikille lapsille ja nuorille mahdollisuudet hyvään elämään. Meillä ei ole varaa päästää ketään putoamaan yhteiskunnan ulkopuolelle. Tämä hallitus tarjoaa mahdollisuuden opintojen loppuun saattamiseen ja siten mahdollisuuden päästä kiinni työelämään. Tämä hallitus tukee työssäjaksamista ja auttaa osatyökykyisiä löytämään paikkansa työmarkkinoilta. Tämä hallitus ei kyykytä työttömiä vaan tarjoaa mahdollisuuksia. Nämä toimet eivät ole humpuukia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kautto. [Pia Kauma: Arvoisa puhemies!] — Edustaja Kauma, mainitsin, että edustaja Kautolla on nyt puheenvuoro. Malttakaa hetki. [Eduskunnasta: Sama sisältö!] — Ja nyt edustaja Kautolle vielä mikrofoni päälle.

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

16.06 Juho Kautto vas (vastauspuheenvuoro): No niin, kiitos, arvoisa puhemies! Joo, ei ehkä ihan samansisältöinen, mutta katsotaan. Itse asiassa kyllä annan kiitoksia kokoomukselle kuitenkin siitä, että vaikka teillä levy on jäänyt vähän pyörimään, niin olette kuitenkin piiskoneet tätä hallitusta näihin työllisyystoimiin, ja nyttenkin niitä tuli yli 40 000. Ja voin sanoa, että se on työttömälle aivan sama, ovatko ne VM:n laskemia vai muiden ministeriöitten laskemia, pääasia, että työttömät pääsevät töihin. Ymmärrän, että se hivenen närästää kuitenkin, kun siellä ei ole näitä teidän työkalupakissanne olevia keinoja, kuten esimerkiksi ansiosidonnaisen porrastusta tai yleistä työttömyysturvan heikentämistä [Timo Heinonen: Aktiivimalli kakkonen siellä on!] eikä tätä paikallista sopimista, mistä pääministerikin sanoi, että siihen ei ole minkäänlaisia työllisyysvaikutuksia pystytty laskemaan.

Minun mielestäni on hyvinkin vastuullista se, että nyt tilapäisesti kehykset ylitetään tässä tilanteessa, koska meillä on valtavaa oppimisvajetta ja hoitovajetta, [Puhemies koputtaa] ja tuskin tekään haluatte, että heidät unohdetaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Lindén.

16.07 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä voisi valita aiheen, mutta kommentoin nyt tätä sote-keskustelua. Siinä vaiheessa hätkähdin, kun edustaja Orpo täällä sanoi, että se maksaa miljardeja euroja eikä tuota mitään. Kyllähän vakavasti puhuen jokainen tietää, että kun me siirrymme järjestelmästä, jollaista ei ole missään muualla maailmassa, jossa 294 kuntaa, suurin osa pieniä, rahoittaa suoraan erikoissairaanhoidon ja järjestää itse palveluja 190:llä eri organisaatiolla, integroimme perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon, vanhushuollon palvelut, sosiaalihuollon palvelut 23 alueelle, niin se jo itsessään tehostaa tätä järjestelmää, ja se tehostamispotentiaali on aivan selvästi pystytty laskemaan.

Ja nämä muutuskulut, joihin viitataan — otan niistä kaksi, jos tässä ehdin. Toinen on digitalisaatio. Tällä hetkellä, kun kaikki nämä sairaanhoitopiirit ja kunnat itse digitalisoivat palveluja, se tulee paljon kalliimmaksi kuin jos se tehdään keskitetysti harvemmissä organisaatioissa. Ja palkkojen harmonisaatio: [Puhemies koputtaa] Eikö ole oikein, että meillä hoitajien palkkoja korotetaan? Mutta tehdään se hallitusti.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt on aika täynnä. — Edustaja Zyskowicz.

16.08 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensin haluan sanoa, että hallituksen koronatoimet ja koronan vuoksi otetut velat ovat mielestäni suunnilleen aika lailla kohdallaan. Mutta kun täällä on puhuttu siitä, miksi te ylitätte kehykset vuonna 22 ja 23 — edustaja Honkonen siitä puhui, mutta joutui lähtemään — te ylitätte ne sen vuoksi, että te ette halua laittaa asioita tärkeysjärjestykseen. Se on niin vaikeata. Te mieluummin teette niin, että te ylitätte kehykset ja pystytte näin ollen laittamaan kaikkeen hyvään lisää rahaa, ja kaikki se tapahtuu tietysti velaksi. Sitten te sanotte: ”Mutta 24 palataan kehyksiin.” Aivan, seuraava hallitus palatkoon kehyksiin. [Antti Lindtman: Ei!] No, onko se sille niin paljon helpompaa? Sitten te vielä sanotte, että te ette jätä mitään perintöä. Te jätätte 1 400 miljoonan euron perinnön, koska 1 400 miljoonaa euroa te lisäsitte [Puhemies koputtaa] pysyviä menoja. [Mika Niikko: Oho!] Eli piti rahoittaa työllisyystoimilla, joilla te ette niitä rahoita, vaan te rahoitatte lisävelalla.

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt on aika täynnä. — Tiedoksi kaikille, että ministerit pääsevät vielä debatin lopuksi antamaan vastauspuheenvuorot. — Nyt edustaja Lehto.

16.10 Rami Lehto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus, te puhutte työllistämistoimista, mutta teidän päätöksenne eivät kuitenkaan luo edellytyksiä uusille työpaikoille. Päinvastoin samaan aikaan, kun te haluatte kaksinkertaistaa työperäisen maahanmuuton, teidän vihreä siirtymänne siirtää suomalaisten työpaikat maamme rajojen ulkopuolelle. Ainoita työllistäviä toimia teiltä on ollut päätös palkata 70 miljoonalla eurolla 1 200 työntekijää julkiselle puolelle TE-toimistoihin. Te poistatte eläkeputken ja tuotte työttömien iloksi aktiivimalli kakkosen, ja tätä aktiivimallia varten te tarvitsette nyt valvojia asettamaan karenssia työttömiksi joutuneille. Hallitus, te siirrätte vihreällä siirtymällä suomalaisia duunareita kortistoon ja samaan aikaan aiotte kaksinkertaistaa työperäisen maahanmuuton. Kysynkin teiltä entisen työväenpuolueen ministereiltä: Eikö olisi parempi tehdä toimia, joilla turvataan teollisuuden toimintakyky ja säilytetään suomalaisten työpaikat Suomessa, [Puhemies koputtaa] kuin käyttää polttoaineiden veronkorotuksilla saadut kymmenet miljoonat eurot... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Könttällä puheenvuoro.

16.11 Joonas Könttä kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tämä sote-maakuntauudistuksen vastustaminen tuntuu melko erikoiselta, kun esimerkiksi perussuomalaisten oma peruskunta—piirikunta-malli on lähestulkoon kopio keskustan kotikunta—maakunta-mallista. Ja kun tätä vastustetaan paljon asiantuntijoilla, niin otan täältä suoran asiantuntijapuheenvuoron: ”Kunnat ovat liian heikkoja. Siksikin me tarvitsemme uudistuksen, jotta me saamme tämän hallintaan. Jos katsotaan kokonaisuutta, on tällä hetkellä yli 300 kuntaa järjestäjänä. Meillä on 150 kuntayhtymää, jotka tuottavat näitä palveluita ja järjestävät. Sitten meillä on koko valtio, aluehallinto, sairaanhoitopiirit, meillä on elyt, avit.” [Ben Zyskowitz: Katoaako ne nyt johonkin?] Näin sanoi 2018 Petteri Orpo, kokoomuksen puheenjohtaja Petteri Orpo. Minusta siinä on ihan hyvät perustelut tälle uudistukselle.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Berg.

16.12 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomuksen riihiterveisissä oli paljon vaatimuksia ilman hintalappuja. Jos lasketaan pois kokoomuksen kotitalousvähennyksen epärealistinen laskelma, joka ei perustu millään tavoin VM:n lukuihin, kokoomuksen esitykset olisivat vain kasvattaneet kehystä nykyisestä. Eli toistan nyt vielä kerran edustaja Lindtmanin ja pääministeri Marinin kysymyksen: mistä kokoomus leikkaisi tämän miljardin: [Ben Zyskowitz: Se on just se hallituksen asia!] lapsista ja nuorista, koulutuksesta vai peruspalveluista? Tässä kohtaa kokoomuksen työllisyysvaateet eivät tosiaan auta, sillä niillä ei ole kehysvaikutusta. Hallitus on tuonut ja tuo edelleen kunnille rahaa perusasioiden hoitoon, kuten ikäihmisten palveluihin, hoitotakuuseen, lapsien ja nuorten hyvinvointiin. Näistäkö kokoomus leikkaisi?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Satonen.

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

16.13 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä välikysymys on tehty hallituksen talouspoliittisesta linjasta, ja kun tässä pääministeri on vielä paikalla, niin haluan oikeasti kysyä analyysiä tästä tilanteesta, jossa me nyt olemme, ja vertaan Ruotsiin. Ruotsissa on myös sosiaalidemokraattien ja vihreitten johtama hallitus, jota tukee oppositiosta keskusta. Niiden talouspoliittinen linja on täysin toinen. Siellä pidetään velkakatosta kiinni, siellä ei lähdetä ylittämään kehyksiä. Siellä pidetään kiinni myös siitä, että velan kokonaistaso ei nouse yli 0,35 prosentin. Ja minkä takia he kykenevät sen tekemään? He kykenevät sen tekemään juuri sen takia, että siellä on käytössä paikallinen sopiminen, siellä on ansiosidonnainen työttömyysturva porrastettu. Minkä takia teidän analyysinne on täysin toinen kuin Ruotsin tässä talous- ja työllisyyspolitiikan keskeisessä linjassa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Juvonen.

16.14 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt kun kehykset ylittyvät, niin kysyn teiltä, hyvä hallitus: lupaatteko, että henkilöstömitoitustalakesitystä ei muuteta? Vuonna 23 voimaan astuu 0,7:n mitoitus, tuleeko se pysymään tällaisena? [Antti Lindtman: Kyllä!]

Perussuomalaiset ovat usein esittäneet kehitysapuleikkauksia. Vuonna 2018 kirjattiin 27 väärinkäytöstä liittyen kehitysyhteistyövaroihin. Vuonna 2019 oli 17 erilaista väärinkäytöstä tai epäilyä siitä ja noin 1,2 miljoonaa euroa oli saatavana näitä väärinkäytösrahoja. Kysyisin teiltä, hyvä hallitus: Miten te reagoitte näihin tietoihin, ja peritäänkö näitä rahoja takaisin? Eikö olisi hyvin tärkeää selvittää, mistä voisi leikata? Jos raha menee väärinkäytöksiin, niin emmehän me niin halua. Perussuomalaisten mielestä kehitysavun alasajolla voisi kuitata kahden seuraavan vuoden kehityslitykset.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Huttunen.

16.15 Hanna Huttunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikki me täällä salissa tiedämme sen, että Suomi tarvitsee rakenteellisia uudistuksia. Meidän väestö ikääntyy, ja se on ihan totaalinen fakta, että joudumme tekemään jotakin, että me saamme palvelut meidän ikäihmisille ja meidän lapsille ja että neuvolat toimivat.

Kyllä täytyy näin maakuntien ihmisenä ihmetellä, kuinka te, oppositio, täällä vastustatte kaikkea, mikä liittyy soteen ja uudistamiseen. Jo ei edellisellä vaan sitä edellisellä hallituskaudella me Pohjois-Karjalassa otettiin lusikka omaan käteen ja lähdettiin rakentamaan Siun sotea, koska kokoomuksella oli silloin valtavia karttajarjoituksia, joissa meiltä koko maakunta hävisi pahimmillaan alta. Ja nyt täällä vastustetaan järjestelmällisesti kaikkea uutta.

Edelleenkin minusta täällä on moni edustaja, kuten edustaja Aittakumpu, kysynyt, kuinka te sitten aiotte järjestää nämä palvelut ja kuinka te täällä vastustatte ja maakunnissa kuitenkin rakennatte hyvin yhdessä meidän kanssamme näitä tulevia sote-alueita. [Paula Risikon välihuuto] Tässä ei ole todellakaan kyse mistään keskustan maakuntauudistuksesta vaan ihmisten palveluista. [Ben Zyskowitz: Mikä siinä Siun sotessa on vikana? — Aki Lindén: Tehdään koko maahan samanlainen! Ei ole tullut kokoomuksen johdolla kymme-
neen vuoteen!]

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Hyrkkö. Edustaja Hyrkkö on näköjään pois. — Edustaja Kyllönen.

16.16 Merja Kyllönen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomi on pieni maa, ja meidän menestymisemme edellytys rakentuu itse asiassa yhteistyöhön. Mielestäni tätä maata ei uhkaa mikään muu kuin se, että me olemme menemässä entistä syvemmälle tilanteeseen, jossa me olemme kyvyttömiä yhteistyöhön ja myöskin haluttomia yhteistyöhön, ja se näkyy monella eri toimialalla.

Hallitus ei ole harjoittanut mitään holtitonta velanottoa vaan pitänyt tämän maan pyörät pyörimässä koronapandemian aikana. On aivan selvää, että tässä keskustelussa on ollut helppo ymmärtää se, että sote-uudistus ei käy oppositiolle. Koulutusuudistus ei ole käynyt oppositiolle. Työllisyysuudistukset eivät käy oppositiolle. [Ben Zyskowitz: Mitkä eivät käy? — Mika Niikko: Mutta ei teillä ole mitään!] Vain se käy, että lisätään menoja kotitalousvähennyksen kautta tai kaadetaan sote, ja perussuomalaisilla tuntuu olevan päällä neliraajahalvaus, joka estää vihreän siirtymän pois fossiilikeisareiden sylistä. [Puhemies koputtaa] He haluavat roikkua Arabiemiraattien keisareiden liepeissä loputtomiin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja seuraavaksi edustaja Kiljunen, Anneli.

16.18 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kokoomuksen sote-linja... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kiljunen, mikrofoni päälle. [Ben Zyskowitz: Viime vaalikaudella Eksote oli hyvä malli!]

Joo, aivan oikein. — Kokoomuksen sote-linja on todellakin epäselvä, ja kuten edustaja Zyskowitz totesi, niin eilen kokoomuksen suusta kuitenkin kehuttiin mittavasti Eksotea, Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveydenhuoltoa. Siellä on nimenomaan koottu yhteen eteläkarjalaisten kuntien kaikki sosiaali- ja terveyspalvelut, ja se on hyvin menestynyt ja sitä kehitetään edelleen. Mutta samanaikaisesti, kokoomus, te kuitenkin perään toteatte, että jos sosiaali- ja terveyspalvelut kootaan isompiin kokonaisuuksiin, kunnilta viedään valta ja ihmisten eriarvoisuus palveluiden saatavuudessa kasvaa sekä palveluiden laatu heikkenee. Mikä on kokoomuksen linja sote-uudistuksessa? Tämä on täysin epäselvää. Toisaaltahan Orpo on myös sanonut, että hallitus uhkaa suomalaisten hyvinvointia. Te peräätte kuitenkin 1 miljardin euron leikkauksia, mutta te ette kerro, mistä te olette ne ottamassa. [Puhemies: Ja nyt on aika täynnä!] Samanaikaisesti te viime kaudella kuitenkin teitte suuria leikkauksia kaikkein heikoimmassa asemassa olevilta ihmisiltä. Onko tämä teidän linjanne? [Ben Zyskowitz: Mikä siinä Eksotessa on vikana, kun se pitää nyt korvata jollakin uudella? Mikä siinä on vikana?]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Valtonen. Ahaa, edustaja Valtonenkin on poissa. — No, edustaja Eestilä siitä vierestä.

16.19 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän keskustelunhan pitäisi olla talous- ja työllisyyspoliittinen keskustelu, ja minun mielestäni edustaja Kanerva oli oikeilla jäljillä, kun hän totesi, että hallituksella ei ole oikein intohimoa tähän

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

työllisyyteen, eivätkä he uskalla ikään kuin omaa tahtoaan suomalaisessa yhteiskunnassa esittää, koska pelkäävät työmarkkinajärjestöjä.

Sama minun mielestäni, se on minun mielipiteeni, koskee talouspolitiikkaa: Hallituksella ei ole selvää talouspoliittista tahtoa päästä hieman syvemmälle siitä kuopasta, missä Suomi on kyntänyt jo kymmenen vuotta, eli meillä on vaihtotase jatkuvasti negatiivinen. Ja jos talouspoliittinen linja on sellainen, että lisätään julkisia menoja, mitä hallitus on kiittävästi tehnyt, ja otetaan lisää velkaa, niin kyllähän sen kääntöpuolena tietenkin on jossain ja jollakin aikajänteellä verojen korotus, ja sillä politiikalla Suomesta ei tule palveluyhteiskuntaa, koska ihmisillä ei ole enää rahaa ostaa palveluja. Sen politiikan tuloksena tulee liian suuret kiinteät kustannukset teollisuusyrityksille. Tämä politiikka menee nyt väärinpäin. [Puhemies koputtaa] Arvoisa pääministeri, mitä te sanotte tähän?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja seuraavaksi edustaja Junnila.

16.20 Vilhelm Junnila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus toden totta tekee historiaa: yli 30 vuoteen ei ole kehyksiä ylitetty. Kysynkin pääministeriltä: miksi tämä valtiovarainministeriön sopeutusohjelma tai edes osa siitä ei kuitenkaan kelvannut? Perussuomalaiset pitävät tätä välikysymystä ihan asiallisena osittain. Esimerkiksi tässä on mainittu, että nämä monet työllisyystoimet, joita on tehty, ovat kuitenkin liittyneet siihen, miten nämä luvut saadaan näyttämään mahdollisimman myönteisiltä eikä välttämättä sellaisilta kuin ne todellisuudessa ovat. Perussuomalaiset eivät kuitenkaan hyväksy työntekijöiden halpuuttamista, eli tuomalla EU- ja Eta-maiden ulkopuolelta kouluttamatonta työvoimaa markkinoillemme. Kyllä EU:n sisämarkkinat ovat niin valtavat, että sieltä kyllä varsinaisia osaajia löytyy.

Edustaja Arhinmäki täällä kiisteli edustaja Orpon kanssa linjaerimielisyyksistä, [Puhemies koputtaa] ja on todettava, että kyllä tämä aika samannäköinen linja on, kun molemmat äänestivät ”jaa” elpymispaketista.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt on todettava, että aika on täynnä. — Ja edustaja Kivisaari.

16.21 Pasi Kivisaari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi menestyksen edellytys on hyvinvoiva yrittäjäyys. Sen kautta meidän on mahdollista luoda työtä. Kannan iloa siitä, että riihen päätökset kiistatta vauhdittavat suomalaisten yritysten kasvu- ja investointimahdollisuuksia. Rahoitusta, toimintaedellytyksiä ja investointiympäristöä parantavat toimet tarkoittavat sitä, että erikokoiset yritykset voivat nykyistä varmemmin työllistää, investoida ja ottaa riskiä, ja tämä tukee myös alueellista elinvoimaa. Kilpailukyvyn hyväksi hallitus päätti esimerkiksi ottaa käyttöön yritysten sähköistämistuen ja tehostaa erilaisilla toimilla investointien lupamenettelyä.

Puhemies! Samoin pyrimme viisaalla tavalla siihen, että Suomen teollisuuspolitiikka [Puhemies koputtaa] on ennakoivaa ja kotimaista omistajuutta tuetaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt on aika täynnä. — Otetaan vielä edustajat Virta ja Risikko, ja sen jälkeen ministereille... [Pia Viitanen pyytää vastauspuheenvuoroa] — Kyllä tässä vielä ehtii. — Edustaja Virta.

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

16.23 Sofia Virta vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomus kysyy, ymmärrämmekö me, että rahaa ei tule taikaseinästä. Kokoomus myös kysyy, ymmärrämmekö me, että tarvitaan lisää työtä. Kyllä me, arvon kokoomus, ymmärrämme, mutta kun kokoomus puhuu hallituksen velanoton yhteydessä unelmahötöstä, niin siitä en saa kiinni. Mikä on sitä unelmahöttöä? Ovatko sitä panostukset lapsiin ja nuoriin ja perheisiin, [Ben Zyskiewicz: Eivät, vaan se, että loputtomasti voi velkaantua!] ehkä koulutukseen, kenties päätös turvata järjestöjen, kulttuurin, liikunnan, urheilun toimi myös jatkossa... [Ben Zyskiewicz: Eivät, vaan se, että loputtomasti voi velkaantua!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Virralla on puheenvuoro.

...leikkauskompensaation myötä, sillä 900 miljoonan euron edestä leikkauksia olisi tarkoittanut se, jos kehyksiä ei olisi nostettu. Mistä kokoomus olisi leikannut? Keneltä te olisitte ottaneet pois? Sitä on kysytty lukuisia kertoja, mutta vastausta ei ole kuultu.

Ja kun puhutaan työllisyystoimista, niin kyllä tämä hallitus on tehnyt työllisyystoimia, lähestymistapa vain on eri. [Välihuutoja oikealta] Kokoomus leikkaisi sosiaaliturvasta; tämä hallitus etsii työtä heille, joilla sitä tällä hetkellä ei ole. Tämä hallitus on pidentänyt oppivelvollisuutta, sillä me tiedämme, että heidän, joilla on suoritettuna vain peruskoulu, on vaikeampaa työllistyä. Tämä hallitus on tehnyt työllistämispaketin yli 55-vuotiaille, sillä me tiedämme, että naapurimaihin verrattuna meillä tämä työllisyysaste on heikompi. [Puhemies koputtaa] Nyt on lähdetty uudistamaan kotouttamista, [Puhemies: Ja nyt aika on täynnä!] sillä maahanmuuttajien työllisyys on heikompi, ja siihen panostetaan myös.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Risikko.

16.24 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä meillä on oikeastansa kaksi epidemiaa: toinen on korona ja toinen on velkaantuminen. Tässä velkaantumisessa on se ongelma, että se on koko maassa yhtä aikaa, eli velkarahat ovat leviämismuodossa ja velkaantuminen kiihtymismuodossa.

Kyllä vain on todettava niin, että tämä suomineito nyt syö enemmän kuin tienaa, ja mitä meidän pitäisi tehdä? Meidän pitäisi tehdä niitä työpaikkoja, koska työpaikat ovat ainoa sellainen, joka kasvattaa sitä kakkua, ja niitä, jotka niitä työpaikkoja pystyvät tuottamaan, ovat ainoastaan yritykset. Mutta minulle itselleni on tullut mieleen yrittäjäperheen lapsena, että mistä kumpuaa tämän hallituksen yrittäjäkielisyys, [Välihuutoja vasemmalta — Antti Lindtman: Höpö höpö!] joka on aivan siis käsin kosketeltavaa? Joka ikisessä päätöksessä, mitä tässä hallituksessa on tehty, on aina se yrittäjäkielisyys näkynyt. Mistä se kumpuaa? [Johannes Koskinen: 1,3 miljardia! — Timo Heinonen: Suklaarasia on parasta, mitä te olette antaneet yrittäjille!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt vastaukset hallituksen puolelta. — Ministeri Haatainen ja Marin, molemmat.

16.25 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa puhemies! Täytyy sanoa, että en tiedä, mistä edustaja Risikolle kumpuaa tällainen ajatus. Me tuemme yrityksiä enemmän kuin moni hallitus on tukenut, jotta ne pysyisivät tämän koronan kynsissä jaloillaan [Välihuu-

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

toja oikealta] ja jotta sieltä ihmisiä ei virtaisi työttömyyteen, ja tässähän hallitus on onnistunut.

Täällä oli hyviä puheenvuoroja siitä, kuinka valtavasti tämä hallitus on tehnyt työllisyystoimia tämän koronankin kynsissä. Me olemme tehneet uudistuksia, joilla tulee olemaan se vaikutus, että ihmiset pääsevät työhön ja pystyvät työllistymään. Me satsaamme myös kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin: osatyökykyisiin, kehitysvammaisiin ihmisiin — heille Välittäjä Oy, joka saa heitä paremmin työmarkkinoille. Pohjoismainen työvoimapalvelumalli: kyllä, Ruotsin mallia seuraten vahvistamme palveluita ihan merkittävästi, [Timo Heinonen: Teillä on aktiivimalli kakkonen!] ja tälle VM on nimenomaan laskenut sen työllisyysvaikutuksen hyvin vahvasti, että ihminen saa tukea myös siihen työllistymiseen. [Ilkka Kanerva: Eikö ole tähän mennessä muka saanut?] Me satsaamme jatkuvaan oppimiseen, joka on todella heikoissa kantimissa tässä maassa ja jossa pitää tehdä paljon, ja siinä opetus- ja kulttuuriministeriö ja TEM tekevät hyvää yhteistyötä. Työperäiseen maahanmuuttoon me satsaamme mutta hallitusti ja niin, että saatavuusharkinta säilyy. Ja me olemme tehneet ratkaisuja myös ikääntyneiden työllisyysasteen nostamiseksi. Varhaiskasvatusmaksuja on alennettu, mikä helpottaa perheitä työllistymisessä. Mittavat toimenpiteet. Eli pyydän oppositiolta kohtuutta myös kritiikissä, niin että tunnustetaan myös se, mitä on tehty. On varmasti paljon muutakin, mitä voidaan tehdä.

Edustaja Kanerva otti esille tärkeän asian eli sen, miten voidaan vahvistaa sopimusyhteiskuntaa, että työmarkkinaosapuolet ovat tässä mukana. Koronan alussahan he osoittivat, että he kykenevät yhteistyöhön, tekivät esityksen, jolla oli valtava vaikutus siihen, että yritykset selviytyivät ja että myös työntekijät, jotka joutuivat työttömiksi tai lomautetuiksi, saivat paremmin työttömyysturvan. Sitten ikääntyneiden paketissa neuvottelijat eivät ihan löytäneet ratkaisua mutta loivat pohjan, jolta hallitus pystyi tekemään sitten hallitun kestävä ratkaisun.

Kaiken kaikkiaan lähtökohta on se, että totta kai me haluamme, että hartioiden ovat mahdollisimman leveät ja yhteistyö ja kumppanuus tällä tavalla säilyy, mutta kyllä hallitus tekee aina ratkaisut viime kädessä itse. Mutta tämänhetkisessä tilanteessa, johon ehkä viittaatte, tämä syksy tulee olemaan merkittävä, ja kyllä, hallitus tarkalla korvalla seuraa ja koko ajan käy keskustelua myös osapuolten kanssa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja pääministeri Marin.

16.28 Pääministeri Sanna Marin: Arvoisa puhemies! Koronakriisi on ollut historiallinen sosiaalinen, terveydellinen, taloudellinen kriisi, jonka keskellä me yhä olemme. Tämä kriisi ei valitettavasti ole vielä ohi, ja me emme tiedä, mitä tulevaisuudessa tapahtuu, vaan meidän pitää varautua kaikkeen. Vaikka tämä terveydellinen akuutti kriisi helpottaisi, nämä sosiaaliset, hyvinvoinnilliset ja myös taloudelliset jälkiseuraamukset tulevat olemaan mittavia ja merkittäviä. Sen vuoksi hallitus teki tässä kehysriihessä arvovalinnan, että keskellä tällaista historiallista kriisiä me emme leikkaa sosiaali- ja terveyspalveluista, me emme leikkaa koulutuksesta, me emme leikkaa etuisuuksista. Me pidämme huolta ihmisistä, me pidämme huolta heidän hyvinvoinnistaan, me pidämme huolta palveluista, ja vaikka me teemme maltillisia sopeutustoimia, niin me emme leikkaa sieltä, mistä niin monta kertaa aikaisemmin on leikattu. Me emme leikkaa koulutuksesta, emme sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista emmekä etuisuuksista. Pidämme huolta ihmisistä. Se on vähintäänkin kohtuullista näin suuren kriisin keskellä. Se olisi kohtuullista missä tahansa

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

ajassa, mutta erityisesti tällaisen historiallisen kriisin keskellä se on välttämätöntä, se on kohtuullista ja se on oikein. Se oli hallituksen arvovalinta tässä kehysriihessä, ja siitä olen ainakin henkilökohtaisesti erittäin iloinen, että hallitus näin päätti. [Ben Zyskiewicz: Oliko se vaikea päätös ottaa lisää velkaa ja laittaa hyviin tarkoituksiin? — Puhemies koputtaa]

Kokoomus on esittänyt miljardin euron sopeutusta, menosopeutusta, kun te haluatte palata välittömästi kehyksiin — miljardin euron menosopeutusta. Mistä nämä rahat ovat? Ovatko ne sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista, ovatko ne koulutuksesta, ovatko ne ihmisten sosiaalietuuksista? Mistä te otatte miljardi euroa? [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Kunniltako? — Timo Heinonen: Te otatte lapsilta!] Tämä on se kysymys, joka täällä on tänään esitetty, ja tämä on se kysymys, mihin minun mielestäni Suomen kansalla on oikeus saada myös vastaus. Se on kova summa, ja sitä on hirveän vaikea toteuttaa, mikäli näistä kolmesta kohdasta, jotka hallitus priorisoi arvovalinnalla, että näistä ei leikata — se on hirveän vaikea toteuttaa ilman siihen kajoamista. [Ben Zyskiewicz: Oliko se vaikea päätös ottaa lisää velkaa ja laittaa hyviin tarkoituksiin? Oliko se, pääministeri Marin, kovin vaikea päätös?]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Arvoisat edustajat, tässä kohtaa ajatukseenani oli siirtyä puhujalistaan, mutta täällä ilmeisesti on halukkuutta vielä debatoida. — Edustaja Heinonen.

16.30 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos rahan jakaminen ja velan ottaminen olisi vaikeaa, niin, arvoisa pääministeri, minä kiittäisin kyllä teitä ja me kiittäisimme teitä kokoomuksesta, mutta se on helppoa. Se on helpoin tie, ja sitä tietä te kuljette hallituksenne kanssa takki auki ja kädet lasten taskuissa.

Keskustalaiset kaipasivat, että miksi me emme täällä puhu niistä teoista. Mutta kun ei ole niitä tekoja, mistä puhuttaisiin. [Vasemmalta: Kertokaa, mitä te tekisitte!] Sen takia me olemme tänään joutuneet puhumaan siitä, mitä teidän olisi pitänyt tehdä: työllisyystoimia tämän maan pelastamiseksi.

No, mitä te päätitte? Päätitte ottaa miljardin lisää velkaa ensi vuonna yli kehyksen, ja vielä vaalivuonna te teette puolen miljardin ylityksen. Se on kallis vaalikampanja lasten piikkiin velkarahalla. No, vähän te päätitte leikata. Te päätitte leikata tieteenstä, ja ministeri sanoi, että kaikki leikataan tieteenstä, 35 miljoonaa. [Puhemies koputtaa — Antti Rinne: Mistä te leikkaisitte?] Ja nyt kysyisin vihreiltä, edustaja Pitkolta, [Puhemies: Ja nyt aika on täynnä!] ennen kuin poistutte: missä te olitte, vihreät, silloin kun... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Viitasella puheenvuoro nyt.

16.31 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eikö se nyt ole niin, että suomalaiselle ihmiselle pitää olla rehellinen. Me puhumme kehysmenoista. Tosiasia on, puhemies, että kokoomus on esittänyt ensi vuoden menokehukseen miljardin leikkauksia. Pitää kertoa silloin, jos esittää, mistä ne otetaan.

Me kuulimme aiemmin, että puheenjohtaja Orpo sanoi, että kenties tällainen miljardilista kehysmenoihin esitetään. Ja nyt minulla on tasan kaksi kysymystä — tasan kaksi kysymystä. Voisiko kokoomus kertoa, tulee ko tämä miljardi kohdistumaan kuntiin, eli vanhukilta pois, lapsilta pois? Toinen kysymys: aiotteko julkistaa tämän teidän miljardin leik-

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

kauslistanne kehysmenoihin ensi vuodelle ennen kunnallisvaaleja? Se olisi mielestäni reilua ja rehellistä suomalaista kohtaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Sarkomaa.

16.32 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus teki kehysriihessä ruman arvovalinnan. Siksi me täällä olemme keskustelemassa. Te jätitte tekemättä ne päätökset, joilla kymmenettuhannet ihmiset olisivat saaneet työpaikkoja, te jatkoitte rumasti lasten piikkiin elämistä. Miksi me nyt menemme Suomessa yli kehyksen, miksi hallitus rikkoo kehyksen? Suurin syy on se, mitä teitte hallituskauden alussa. Te lisäsitte menoja reilulla miljardilla tekemättä työllisyystoimia, eli tuommoinen puolitoista miljardia. Rikoitte jo silloin kehyksen, koska lykkäsitte työllisyystoimia.

Se ei riitä, että te vaarannatte suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan, te rikotte kehyksen, elätte lasten piikkiin rumasti, vaarannatte kansantalouden. Te vaarannatte myös kansanterveyden. Olemme kuulleet sote-uudistuksesta, maakunta-sote-uudistuksesta asiantuntijoita, ja yksinkertaistettuna yhtälö on se, että se vaarantaa monella alueella [Puhemies koputtaa] ihmisten palvelut. Se nostaa kustannuksia ja jopa leikkaa Uudeltamaalta...

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Aika on täynnä. — Edustaja Kalmari.

...rahaa sillä tavalla, että ajatte ihmiset jonoon ja moni ottaa vakuutuksen ja tuloksena on markkinamalli. Kuinka te kehtaatte?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kalmari. — Aha, te olette poissa. — Edustaja Ovaska.

16.34 **Jouni Ovaska kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Risikko toi huolen tästä yrittäjävastaisuudesta. Päinvastoin, kun katsoo tämänkin päivän listaa, jossa tulee vielä myöhemmin esimerkiksi tämä tapahtumatakuu käsittelyyn, niin se kertoo siitä hallituksen toimesta, miten yrityksiä tuetaan tämän kriisin yli. [Ben Zyskowicz: Tapahtuma-ala onkin hyvin tyytyväinen!]

Toinen on, kuten tässä naapuri mainitsi, elvytyspaketti, jota esimerkiksi edustaja Risikko ja edustaja Heinonen vastustivat. Tämä on myöskin juuri sellainen paketti, millä panostetaan tieteeseen ja tutkimukseen ja investointeihin ja innovaatioihin, eli tämä hallitus on tehnyt valinnan, että niihin panostetaan ja käytetään myös sitä rahaa, jota EU:n kautta voidaan hankkia. Tämä on vastuullista politiikkaa, ja tämä on pidemmälle kantavaa politiikkaa kuin yksittäiset huudot täällä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mäkelä.

16.35 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on monta kertaa perätty sitä, mistä se miljardi leikattaisiin, mutta täällä on myös monta kertaa esitetty, mistä se miljardi leikattaisiin siihen, ettei kehystä tarvitsisi ylittää. Perussuomalaiset ovat useissa puheenvuoroissaan sanoneet, että leikataan pois kehitysavusta vaikka puolet. Siinä on jo kuutisen sataa miljoonaa yhdellä ainoalla leikkaustoimenpiteellä, joka ei millään ta-

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

valla vahingoita suomalaisten hyvinvointia, vie pois meiltä terveydenhuoltoa, lasten koulutusta, mitään muutakaan.

Tänään juuri eduskunta hyväksyi EU:n monivuotisen rahoituskehyksen. Vaikkemme edes menisi tähän elvytyspakettiin, josta on paljon puhuttu, niin silti se rahoituskehys nostaa sadoilla miljoonilla vuodessa Suomen EU-nettojäsenmaksua. Sen te olette valmiita hyväksymään, ja sitten te hurskastelette täällä, että kehysten pitäminen tarkoittaisi suomalaisilta lapsilta ja vanhuksilta leikkaamista. En ymmärrä, kuinka te kehtaatte puhua tällaista muunneltua totuutta Suomen kansalle ja eduskunnalle.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledamot Adlercreutz.

16.36 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Jotenkin tuntuu, että opposition levy on nyt jäänyt pyörimään ihan samalla raidalla. Sitä vastoin pitää ilokseni todeta edustaja Kanervan viisaat puheenvuorot: hän käytti selvästi jotain ihan muuta levyä. [Antti Rinne: Valtiomies!]

On tietenkin ongelmallista, ellei jää samaa kuvaa todellisuudesta. Tässä on ollut väitteitä ilmastotoimista, joita Climate Leadership Council, joka edustaa 90:tä prosenttia Helsingin pörssin arvosta, vahvasti tukee. Yritykset tukevat näitä. Yritykset toivovat myöskin maahanmuuttoon helpotusta, työperäisen maahanmuuton helpottamista, jota tämä hallitus on viemässä eteenpäin. Ja yritykset suorastaan vaativat elpymispaketin hyväksymistä, koska he näkevät, missä maailmassa he kilpailevat, he näkevät kilpailutilanteen EU:n, USA:n ja Kiinan välillä, he näkevät, että meidän on yhdessä noustava tästä suosta. [Puhemies koputtaa] Jos näitä kaikkia vastustaa, niin ei voi väittää olevansa yritysmyönteinen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt on aika täynnä. — Edustaja Tanus.

16.37 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallituksen toiminnan pitäisi olla politiikkajohdonmukaista niin, että kaikki linjaukset johdonmukaisesti parantaisivat niin ihmisten, talouden kuin ympäristönkin hyvinvointia, ja tämä tasapainoisesti ja pitkäjänteisesti. Tässä työllisyyden parantaminen on aivan keskeistä. Valtio kuitenkin velkaantuu ennennäkemättömästi ja jatkaa velkaantumista, jotta elpymispaketin miljardit voidaan lähettää Etelä-Euroopan maihin ja liittovaltiokehitystä viedä eteenpäin — näin valitettavasti.

Kysyisinkin arvon ministeriltä: Tietääkö hallituksen oikea käsi, mitä vasen käsi tekee? Onko hallituksen toimintatapa yksi askel eteen ja kaksi taaksepäin? Ja arvioitteko te kokonaisvaltaisesti toimienne vaikutuksia Suomen ja suomalaisten kannalta, vai onko hallituksen tarkoituksin viedä voimakkaasti velkaantuva Suomi tiiviisti Brysselin kainaloon sen määräysvallan alle osaksi EU:n liittovaltiota?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Lindtman. [Ben Zyskowiec pyytää vastauspuheenvuoroa — Eduskunnasta: Se on niin hyvä, kun innokkaasti jo vastaillaan!]

16.38 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä edustaja Zyskowiecin reagointi tähän puheeseen on minulle kunnia.

Tässä keskustelussa on hivenen päästy eteenpäin. Tänään kävi ilmi, että vaikka kokoomus on viikkotolkulla puhunut, että kehystasossa pitäisi pysyä ja se on arvovalintoja, niin

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

nyt tänään emme ole kuulleet niitä kokoomuksen arvovalintoja vaan olemme kuulleet, että kokoomus tulee ne tekemään — ja tulee siis esittämään noin miljardin eli 900 miljoonan euron leikkauslistan kehysvaikutteisista menoista. Sen me olemme nyt kuulleet, ja hyvä niin.

Kaksi kysymystä: 1) Voitteko kertoa sen, onko teidän arvovalinnassanne mukana säästöt kunnille indeksien muodossa, valtionosuusindeksien muodossa tai jossain muussa muodossa? Tämä olisi tärkeätä tietää. Kysymys numero 2) Aiotteko te julkistaa tämän leikkauslistanne ennen kuntavaaleja? Olen ymmärtänyt, että tämä JTS-mietintö olisi valmistumassa vain hetki niiden jälkeen, [Puhemies koputtaa] joten olisi reilua kuntalaisten kannalta nyt tietää, [Puhemies: Nyt aika täynnä!] julkistatteko sen ennen kuntavaaleja.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: On useita kokoomuksen edustajia, jotka eivät vielä ole saaneet puheenvuoroa. — Edustaja Kauma oli jo aikaisemmin halukkaana, joten nyt pääsette.

16.40 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme tässä välikysymyskeskustelussa sen takia, että me olemme kokoomuksessa todella huolissamme tästä kehysten rikkomisesta ja velkaantumisesta, joka ennen pitkää kyllä johtaa veronkorotuksiin ja leikkauksiin, ja mitä pidemmälle se menee, niin sitä kivuliaampaa se on.

Täällä ovat jotkut hallituspuolueen edustajat peräänkuuluttaneet rakenteellisia uudistuksia, kuten sote-uudistusta, mutta te varsin hyvin tiedätte, hallituspuolueen edustajat, että tämä ei tule palvelemaan suomalaisia. Se ei tule säästämään kustannuksia, ei saa niitä kuriin mutta ei myöskään paranna palveluita. Edustaja Lindtman, millä tavalla te tulette vastaamaan vantaalaisille, kun tämä sote-uudistus nyt ryöstää vantaalaisten rahat: minkä takia heillä sitten varhaiskasvatuksen ryhmäkoot kasvavat, kouluista leikataan ja niin edelleen, kun tämä sote-uudistus tulee voimaan? Sekö on teidän vastauksenne nyt sitten vantaalaisille? [Välihuutoja vasemmalta]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: No, nyt oli niin yksilöity, että edustaja Lindtman.

16.41 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kauma, kun puhutaan varhaiskasvatuksen ryhmäkoosta tai siitä, onko jokaiselle lapselle yhdenvertainen oikeus varhaiskasvatukseen, niin valitettavasti me emme onnistuneet torjumaan kaikkia teidän viime vaalikaudella ajamianne leikkauksia, osan onnistuimme. Nyt on otettu askel parempaan suuntaan tässä. Ja sen jälkeen, kun te olette itse niitä ajaneet, ryhdytte nyt kyselemään, aiotaanko Vantaalla niistä leikata. Ei aiota.

Mutta edustaja Kauma, vastatkaa te: julkistatteko te tämän leikkauslistanne ennen kuntavaaleja? Ja toinen kysymys: kun oletan, että leikkaukset koulutuksesta on rajattu pois, kun olette jo kaksi vaalikautta putkeen leikanneet, niin onko siellä mukana säästöjä kunnille esimerkiksi valtionosuuksien osalta tai muulla tavoin? Kaksi selkeää kysymystä. Jos näihin saamme vastauksen, niin pääsemme eteenpäin tässä keskustelussa. Ja uskon, että suomalaiset ansaitsevat vastauksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ne tulivat suoraan edustaja Kaumalle, joka saa nyt minuutin verran aikaa vastata, ja sitten otetaan muitakin edustajia mukaan.

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

16.42 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastaan mielelläni siihen, että kokoomukselle kaikkein tärkein uudistus on se, että työn vastaanottamisesta tehdään houkuttelevaa. Se on se kaikkein tärkein asia. [Pia Viitasen välihuuto] Täällä muun muassa edustaja Satonen nosti aikaisemmin esiin, että sosiaalidemokraattien johdolla Ruotsissa ja Tanskassa on tehty uudistuksia, joissa muun muassa ansiosidonnaista on porrastettu. Tanskassa ollaan todella hyvin onnistuttu tässä. Samanaikaisesti on toki lisätty työvoimapalveluja, mutta te tiedätte, edustaja Lindtman, aivan yhtä hyvin kuin minäkin, että tarvitaan sekä työntöä että vetoa, että nämä uudistukset toteutuvat, mutta nyt te lisäätte vain niitä kuluja. Te ette ollenkaan puutu tähän ansiosidonnaispuoleen, ja te tiedätte varsin hyvin, miksi. Siksi, koska se on hyvin vaikeaa ja kivuliasta. Te ette uskalla tehdä sitä uudistusta. [Anneli Kiljunen: Me katsomme, että se ei ole järkevää!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt Espoosta Vantaalle. — Edustaja Multala, ja sitten laajenee. [Pia Viitanen: Zyskiewicz voisi nyt vastata!]

16.43 **Sari Multala kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On pakko palata vielä tähän sote-uudistukseen. Täällä pudisteltiin päätä, että eihän se näin mene, että koulutuksesta joudutaan leikkaamaan. No, kotikaupungissamme Vantaalla edustaja Lindtmanin kanssa tiedämme, että tällä hetkellä rahoituslaskelma näyttää siltä, että vuonna 23 kunnan ja Vantaan kaupungin tuloista viedään 14 miljoonaa, eli viedään enemmän tuloja kuin menoja. Mistä silloin leikataan? Joko verot nousevat tai koulutus-, sivistyspalveluista leikataan. Tämän me kaikki tiedämme. Eihän siellä ole mitään muuta jäljellä. [Ben Zyskiewicz: Soten vuoksi!]

Arvoisat hallituspuolueiden edustajat, kai te olette ymmärtäneet, varsinkin vihreät, jotka puhutte kovasti koulutuksen puolesta, että kaupungeissa tämä teidän sote-uudistuksen on koulutusleikkaus. Ja valitettavasti erityisesti suurissa kaupungeissa myös hyvinvointipalveluiden osalta rahoitus laskee. Katsotaan vaikka HUSia: noin 300 miljoonaa. [Antti Lindtmanin välihuuto] Perehtykää nyt siihen, mitä te olette tekemässä koulutukselle kunnissa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Koponen, ensin Noora, sitten Ari.

16.44 **Noora Koponen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastuullisuudesta ja työllisyydestä puhuttaessa haluan muistuttaa, että Suomessa on kymmeniätuhansia ihmisiä, joiden työllistymistä eivät ratkaise sosiaaliturvaan tai koulutukseen kohdistetut leikkaukset — ja sillä tiellä emme ole. On paljon ihmisiä, jotka tippuvat työelämän ulkopuolelle terveydellisistä syistä, esimerkiksi tuki- ja liikuntaelinongelmat tai mielenterveyden haasteet ovat merkittävässä roolissa, kun puhumme työkyvyttömyydestä. Nyt on ymmärrettävä, että työllisyyden kasvattaminen on myös ihmisten terveyteen ja koulutukseen panostamista ja sosiaali- ja terveyspalveluiden vahvistamista.

Enkä voi olla mainitsematta heitä, jotka eivät saa tehdä töitä, ihmisiä, joiden työllistämistä nimitetään sosiaalipolitiikaksi ja jotka suorastaan halutaan ohjata työtoimintaan tai eläkkeelle. Ei ihme, että sinisen sydämen paikka on ihmisille epäselvä. Eihän sellainen ole reilua työllisyyspolitiikkaa, jossa kaikki eivät kelpaa. Tämä hallitus [Puhemies koputtaa] luo sosiaalisesti kestävää Suomea panostamalla ihmisiin, hyvinvointiin ja koulutukseen.

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt edustaja Koponen, Ari.

16.45 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen puheet ja teot ovat räikeästi ristiriidassa. Hallitusohjelmassa kerrotaan, miten uusia työpaikkoja syntyy etenkin pieniin ja keskisuuriin yrityksiin sekä miten halutaan entistä yrittäjäystävällisempi ja kilpailukykyisempi Suomi, jossa palkkaaminen on helppoa ja jossa verotus kannustaa työntekoon ja yrittäjyyteen. Jokainen voi miettiä, onko näin käynyt. Tänä viimeksi on luettu lehdistä mahdollisista uusista veroista autoilijoille. Näinkö Suomen kilpailukykyä nostetaan?

Hallitusohjelmaan on myös lisätty lupaus tietopohjaisesta politiikasta. Ohjelman mukaan laadukas lainvalmistelu on keskeistä politiikan uskottavuuden ja legitimitietin näkökulmasta ja hallitus sitoutuu tietopohjaisen politiikan tekoon sekä systemaattiseen vaikutusarviointiin kaikessa lainvalmistelussa. Tämäkin lupaus on rikottu, sillä esimerkiksi EU:n elvytysrahastosta ei ole tehty minkäänlaista vaikutusarviointia.

Hallitus ei myöskään halua elää tulevien sukupolvien kustannuksella, minkä vuoksi se on sitoutunut 75 prosentin työllisyysasteeseen. [Puhemies koputtaa] Riihen tulos kertoo karua kieltä, ettei tavoitteeseen päästä. Velkarahan pumppaaminen ja julkisen sektorin paimentaminen lisää kyllä työpaikkoja, mutta ei talouskasvua.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja seuraavaksi edustaja Aittakumpu.

16.46 Pekka Aittakumpu kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä tästä so-
testa sen verran, että minä olen hyvin tyytyväinen siihen, että tämä sote tehdään vahvasti ihminen edellä ja se tulee vahvistamaan suomalaisten sosiaali- ja terveyspalveluita. On hyvä, että se nyt täällä eduskunnassa valiokunnissa etenee.

Arvoisa puhemies! Edustaja Kivisaari puhui erinomaisen tärkeästä ja keskustalle hyvin keskeisestä temasta, siitä, että nyt tällä hallituskaudella on pystytty yritysten ja teollisuuden edellytyksiä monella tavalla parantamaan. On tehty teollisuuden sähköveron alennus, myöskin maatalouteen on tehty sähköveron alennus, on nostettu alvin alarajaa, on jatkettu väylämaksujen puolittamista, on tehty investointien tuplapoistoja ja niin edelleen. Yritysten verotus on säilytetty ennustettavana ja vakaana, ja se on luonut suomalaiselle yritykselle tämän kriisinkin keskellä lisää vakautta, ja se on todella tärkeää. Ja kyllä on väärässä se, joka sanoo, että tämä hallitus jotenkin yritysvastainen olisi, vaan päinvastoin tämä hallitus on erittäin myönteinen suomalaisille yrityksille.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Vikman.

16.47 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitukselta peräti-
tiin täällä ymmärrystä yrittäjyydestä ja yritystoiminnan edellytyksistä ja toisaalta näiden merkityksestä Suomen menestykselle.

No, ministeri vastasi täällä kertomalla hallituksen suorista koronatuista yrityksille todisteena hallituksen yritysmuotoisyydesta. Nämä suorat tuet auttoivat yrityksiä kriisiin yli, ja ne ovat olleet todella tärkeitä, mutta lisäksi olisi oleellista, että hallitus hahmottaisi sen, että eivät yritykset halua tuilla elää — aivan kuten eivät työttömät ihmisetkään halua tulla toimeen ensisijaisesti tuella, vaan he haluavat töitä, tehdä töitä. Hallituksen tehtävänä on luo-

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

da sellainen toimintaympäristö, jossa yrittäjä uskaltaa investoida [Puhemies koputtaa] ja kasvattaa yritystoimintaansa uusilla työpaikoilla. Mitä olette tehneet sen puolesta?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, ja edustaja Rantanen, Mari.

16.49 Mari Rantanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on kyllä tänään kuultu senpäiväinen hurskastelun huippu, kun kokoomus kertoo toistuvasti, että otetaan kädet pois lastemme taskuista, ja juuri ennen tätä keskustelua teimme täällä EU:n elpymispakettipäätöksen, jossa päätettiin tunkea ne kädet lastenlastenlastenkin taskuihin.

Mutta siitä olemme samaa mieltä, että nämä hallituksen työllisyystoimet kyllä loistavat poissaolollaan siltä osin kuin ne eivät lisää julkisia menoja. Nythän on nimittäin niin, että nämä työpaikat, joita hallitus luo, maksavat veronmaksajille. Tästä yhtenä esimerkkinä nyt tämä Välittäjä Oy, joka on sinänsä hyvä sosiaalipoliittinen toimi, mutta esimerkiksi Ruotsin Samhallin osalta valtio joutuu vuodessa 600 miljoonalla eurolla kompensoimaan tätä kyseistä samanlaista Välittäjä Oy:tä, [Puhemies koputtaa] mikä tarkoittaa siis 2 000 euron hintaa kuukaudessa per työllistetty. Onko tämä teidän mielestänne järkevää?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Seuraavaksi edustaja Lohikoski.

16.50 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Suomen talouden pitkän aikavälin kestävyys ja työllisyyden kannalta keskeisintä on nyt varmistaa, että kriisin aiheuttama notkahdus on mahdollisimman pieni ja siitä toipuminen mahdollisimman nopeaa. Talouden kestävyys näkökulmasta yksittäisten vuosien kehysylitystä merkittävämpää on se, että koronakriisin jälkihoidossa onnistutaan. Tästä kehysriihessä oli pohjimmiltaan kyse. Meidän arvovalintamme on, että emme leikkaa esimerkiksi lapsilta.

Kokoomus haluaa pikaista paluuta kehyksiin ja siis leikkauspolitiikkaa. Mistä te siis leikkaisitte sen miljardin? Keskellä kriisiä vastuullista talouspolitiikkaa ei ole leikata, vaan vastuullista on varmistaa, että ihmisistä pidetään huolta ja myös kriisin yli päästään mahdollisimman pienin vaurioin. Tämä on arvovalinta, joka mahdollistaa talouden nopean toipumisen ja kestävä kasvun. Inhimillinen velka jättää syvimmat jäljet.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Ikonen.

16.51 Anna-Kaisa Ikonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä tämän päivän keskustelu kuvastaa kyllä hyvin sitä tilannetta, miksi me teimme tämän meidän välityksymyksemme. Hallituspuolueet puhuvat täällä jatkuvasti kakun jakamisesta, kun me kannamme huolta siitä, että se kakku pitäisi ensin saada leivottua, jotta sitä voidaan jakaa, ja toisaalta kannamme myöskin huolta siitä, miten tätä kokonaisuutta hallitaan.

Tässä kehysriihen lopputuloksessa huolestuttavaa oli se, että tässä luovuttiin tästä vuosikymmenten kehysmenettelystä, joka on luotu veronmaksajien turvaksi. Tässä ei haettu riittäviä toimia työllisyyden parantamiseksi ja päätettiin vielä ottaa 1,4 miljardia euroa velkaa lisää. Tämä on aivan kestäväntöntä, vai mitä sanotte siitä, että EK:n tuore yrityskysely kertoo, että kehysriihen päätöksillä oli heikentävä vaikutus yritysten työllistämiskasvuun ja investointiaikomuksiin? Kestäväntöntä.

Sitten vielä tähän, mitä täällä puhuttiin sotesta. Täällä on sanottu, että sotea ei ole varaa jättää tekemättä. Sanoisin itse, että sotea [Puhemies koputtaa] ei ole varaa tehdä. Se kas-

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

vattaa meidän kustannuksiamme seuraavat kymmenen vuotta eikä auta ihmisiä pääsemään hoitoon.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kankaanniemi.

16.52 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ruotsi teki 23 vuotta sitten viisaan ratkaisun, kun se jäi euron, yhteisvaluutan, ulkopuolelle. Ruotsi ei ole devalvoinut, mutta sen valuutta on sopivasti elänyt suhdanteiden mukaan, ja Ruotsi on äärimmäisen paljon paremmassa asemassa tänä päivänä kuin Suomi.

No, tänään täällä tehty päätös oli tietysti samaa virheellistä jatkoa, minkä Suomi teki silloin 23 vuotta sitten liittyessään tähän jäykkään euroon.

Nyt hallitus aikoo jatkaa tällä virheitten tiellä ilmastopolitiikassa. Te olette asettaneet Suomen tavoitteeksi vuoden 2035, Ruotsi on asettanut 2045 ja EU vuoden 2050. Eli te annatte 10—15 vuoden etulyöntiaseman Ruotsille ja muille EU-maille tällä kunnianhimoisella tavoitteellanne, [Puhemies koputtaa] joka tulee olemaan kallis, niin kuin asiantuntijat valtiovarainvaliokunnassa totesivat.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Otetaan vielä edustajat Koskinen, Lohi ja Vähämäki ja sen jälkeen ministerin puheenvuoro, ja sitten puhujalistaan. — Edustaja Koskinen.

16.54 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Täällä on edustaja Kanerva pariinkin kertaan puhunut isosta asiasta, joka on todella iso verrattuna siihen budjettikehyksille pyhitettyyn keskusteluun, josta täällä on paljon esimerkkejä ollut. Paljon isompi ongelma Suomen talouden tulevaisuudelle on se, että työmarkkinoilla on lähdetty aktiivisesti rikkomaan sopimusjärjestelmää. Tässä toivoisin yli hallitus—oppositio-rajan, että nämä työnantajapuolen yksipuoliset toimet sekä valtakunnallisten sopimusten tekemisen lopettamiseksi että sitten yleissitovuuden purkamiseksi saisivat vastaliikkeen, niin että haetaan sitä paluuta sopimussyhteiskuntaan, joka varmistaisi Suomen taloudellista kasvua, työllisyyden positiivista kehitystä, häiriötekijöiden minimoimista. Ja tästä yksi pieni osatekijä on tämä paikallinen sopiminen, josta edustaja Kanerva puhui, mutta tätä paljon isompi ongelma on tuon koko sopimusjärjestelmän rikkominen, [Puhemies koputtaa] ja se aiheuttaa todella vakavia uhkia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Lohi.

16.55 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tosi, että työmarkkinoilla on nyt tietynlainen jumi päällä. On hankalaa saada tarpeellisia uudistuksia vaikkapa paikallisen sopimisen edistämiseksi juuri sen takia, että tapahtuu tällaisia muutoksia. Metsäteollisuus ja Teknologiateollisuus vetäytyvät valtakunnallisista sopimuksista. Heillä on kuitenkin siihen sinänsä oikeus, ja itse näen, että tilanne on osittain johtunut juuri siitä, että kun ei kyetä sopimusperusteisesti tai lainsäädäntöpohjaisesti luomaan järkeviä pelisääntöjä paikalliseen sopimiseen, niin sitten tämä tapahtuu revoluution kautta tietyllä tavalla hallitsemattomasti, ja tästä osittain voivat kärsiä pienet yritykset, joilla ei ole samanlaista organisaatiota tehdä paikallisia työehtosopimuksia. Sen takia olisi paljon fiksumpaa, että poliittinen järjestelmä kykenisi luomaan lainsäädäntöpohjaisesti paikallisen sopimisen pelisäännöt ja avaamaan sitä. Me olemme jo kymmeniä vuosia odottaneet Suo-

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

men työmarkkinoilla tällaista joustavuutta. Nyt siihen ei ole kyetty, ja seuraukset ovat nämä. [Puhemies koputtaa] Ja sen takia korostan: kyllä meidän pitää edistää kaikin tavoin sitä paikallista sopimista.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt aika täynnä. — Vielä edustaja Vähämäki, ja sen jälkeen ministerin puheenvuoro.

16.56 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Kehykset ovat siis valtion menokatto, ja onhan valtiolla myöskin velkakatto, jota sitäkin on nostettu. Sitten on myöskin tämä poikkeusolojen mekanismi, 500 miljoonaa vuodessa kahden vuoden ajan, mutta se taisi osoittautua vähän liian pieneksi.

Oikeastaan meidän pitäisi ehkä puhua siitä, mitä on kehyksen ulkopuolella. Nämä kehyksen ulkopuoliset suhdannesidonnaiset menot ovat kaiken kaikkiaan yksi viidesosa koko potista, ja siellähän ovat sitten työttömyysmenot, toimeentulotukimenot ja asumistuki. Eli siis oikeastaan kysymys kuuluu, missä ovat ne kasvun eväät, joilla saadaan ihmiselle työtä, t&k-panostuksia lisää, jotta saadaan toisaalta nämä suhdannesidonnaiset menot pienemmiksi. Tämä on ehkä se olennainen asia, mitä pitäisi pohtia, ei välttämättä niinkään sitä, ovatko kehykset menneet vähän yli tai menevätkö.

Toki onhan olemassa myös se huomio, että hallitushan sitoutuu noudattamaan sitä ensimmäisen vuoden kehystä. Näinhän tässä nyt ei käykään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: No niin, aika täynnä. — Edellisen puheenvuoron anttuani huomasin, että edustaja Kanervalla on ilmeisesti vielä jotakin. — Olkaa hyvä.

16.57 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Edustaja Koskinen halusi jatkaa keskustelua, hyvä niin. En tiedä tarkalleen, mitä Metsäteollisuuden ja Teknologiateollisuuden ratkaisut merkitsevät itse kullekin toimijalle, mutta en ole kuullut niiden alojen työntekijäjärjestöjen tai palkansaajajärjestöjen protestoineen tätä voimaperäisesti. Keskusjärjestöt ovat paremminkin linjanneet tässä kysymyksessä kriittisiä kysymyksiä ilmaan.

Mutta meidän yhteinen pyrkimyksemme on ja tulisi mielestäni olla se, että tämä kortti katsottaisiin perusteellisesti. Sitä korttia ei kannata nyt ikään kuin jättää sivurooliin, ja siinä on kyllä työministerillä — tiedän hyvin — hyvin suurikin työsarka ja mahdollisuus. Haaste on kova, mutta kannustan kyllä nyt voimaperäisesti työministeriäkin yhdessä tietysti muiden avainministereiden kanssa hallituksessa katsomaan tämän kortin mahdollisuuden.

Meille on todella suuri kysymys, miten meidän syksyllä käy, ja siinä suhteessa hallitus tarvitsee kyllä hyvin voimakkaita harteita.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt työministeri Haatainen, olkaa hyvä.

16.59 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa puhemies! Puutun tässä nyt kuitenkin näistä kommentista ainoastaan yhteen kommenttiin, ja se tuli tuolta perussuomalaisten riveistä. Kuulinko minä oikein, että sanoitte, edustaja Rantanen, että panostukset kehitysvammaisten työllistämiseen ovat liian kalliita? Voiko tämä olla totta? Jokaisella ihmisellä on oikeus työhön. Se on ihmisarvokysymys. Kysymys on siitä, että vaikeasti kehitysvam-

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

maisten tai vaikeasti osatyökykyisten ihmisten mahdollisuuksia päästä osalliseksi yhteiskuntaan, työhön tullaan tämän kautta vahvistamaan ja parantamaan. Tällä kommentilla teillä pyyhkäisette ihan kirkkaasti ohi kokoomuksenkin oikealta. [Mari Rantanen: Kun kuuntelisitte!] En tiedä edes, onko se oikealla vai vasemmalla, kysymys on arvoista, kysymys on ihmisarvosta, kysymys on ihmisoikeuksista. Tähän hallitus satsaa, ja me olemme valmiita myös investoimaan siihen, että ihmiset voivat työllistyä, myös ne ihmiset, joita me emme tänä päivänä näe, ja tämä on iso ja tärkeä asia, jota ei pidä eikä saa kyseenalaistaa.

Muutoin minulle on tästä keskustelusta jäänyt sellainen tunnelma, että sinänsä kokoomuskin on samaa mieltä siitä, että työllisyystoimia tarvitaan, mutta kokoomuksesta nousee koko ajan, että te haluatte erityisesti leikata työttömyysturvasta merkittävästi, ettekä näytä oikein uskovan siihen, että näillä koulutuspanostuksilla olisi työllisyyden kannalta kovinakaan merkittävää merkitystä, ja se on minusta hieman hämmästyttävää. Mutta tässä tuntuu olevan nämä keskeiset erot, mitä tässä keskustelussa on nyt esiin tullut.

Tämä edustaja Kanervan puheenvuoro on oikein tervetullut. Tätä juuri täytyy tässä käydä läpi ja pitää hyvää yhteyttä työmarkkinajärjestöihin ja käydä tätä keskustelua ja luoda edellytyksiä myös sille, että sopimusyhteiskunta säilyy, vaikka maailma muuttuu.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Annan nyt edustaja Rantaselle mahdollisuuden vastata minuutin verran äskeiseen, ja sen jälkeen menemme puhujalistaan. — Olkaa hyvä.

17.01 Mari Rantanen ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! En suinkaan tarkoittanut tätä. Ihmettelen vain suunnattomasti, että teidänkö mielestänne kehitysvammaiset nimenomaan pitää eriyttää johonkin eri yhtiöön, etteivät he kelpaa normaaleille työmarkkinoille. Minä kritisoin tässä lähinnä sitä, että itse asiassa kehitysvammaisten järjestöissä on katsottu sinne Ruotsin Samhalliin ja he ovat todenneet, että nimenomaan tämä ratkaisu on ollut ongelmallinen, kun he ovat osallistuneet kilpailutuksiin ja tältä osin sitten, kun tämä Samhall on ne voittanut, he ovat valikoineet niitä työntekijöitä, eli sinne eivät nimenomaan ole päässeet työhön ne henkilöt, jotka kipeimmin sitä työtä tarvitsisivat. Toivoisin, että tässä maassa nimenomaan kehitysvammaiset, jotka kykenevät tekemään työtä, eivät olisi yhdeksän euron työpaikoissa, vaan päinvastoin avoimilla työmarkkinoilla ja yritykset voisivat heitä työllistää. Miltään osin tässä ei ole kysymys siitä, että perussuomalaiset tai minä aliarvioisimme kehitysvammaisia, päinvastoin, ja aivan hyvin te tämän, työministeri, tiedättekin, kun olette täällä keskustelua kuunnellut. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja puhujalistaan. Edustaja Mäkelä.

17.03 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tämä välikysymys on pääasiassa aiheellinen, mutta sen kysyjä on pääasiassa aiheeton. Niinpä minun täytyykin aivan ensimmäisenä kannattaa edustaja Meren tekemää epäluottamuslause-esitystä hallitukselle, ja sen teenkin.

Salissa on käyty keskustelua siitä, mikä erottaa hallituksen ja kokoomuksen. Voin vastata siihen lyhyesti: hallituksen ja kokoomuksen erottaa se, että kokoomus ei suuresta hallituskipeydestään huolimatta kelvannut hallitukseen. Se on se suurin ero.

Täällä myös valtiovarainministeri Vanhanen harmitteli sitä, kun ei enää löydy luontaisista enemmistöä päätösten taakse, mutta eihän sen luontaisen enemmistön puuttuminen mitään haittaa, kun löytyy aina luonnoton enemmistö, kun kepu taipuu kaikkeen mahdolliseen.

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

Vasemmistosta en viitsi sen enempää mainitakaan paitsi sen, että kun täällä on sosiaali-demokraattien ja vasemmistoliiton toimesta huudettu suureen ääneen näitten työttömyysturvan leikkausten vääryyttä ja pahuutta, niin vastahan vasemmistohallitus teki todella suuren, ikävän ja kyynisen leikkauksen työttömyysturvaan katkaisemalla eläkeputken. Sehän tarkoittaa ikääntyneiden työntekijöiden työntämistä peruspäivärahalle kortistoon ja merkittävää leikkausta heidän eläkkeisiinsä. Sitähän se suomeksi sanottuna tarkoittaa.

Täällä salissa on käynnissä huvittava teatteri, jossa pyöritellään muutamaa sataa miljoonaa, kun hallitus ja kokoomus hyväksyivät nyt miljardien viemisen suomalaisten veronmaksajien rahaa Euroopan joutomaiden laskujen maksamiseen. Tässä keskustelussa ei ole kerta kaikkiaan mitään kohtuullisuudentajua.

Mitä tulee tähän kehysriihen ja sen kulkuun, niin kyllähän nämä työllisyystoimet ovat äärimmäisen epämääräisiä. Siellä on kyllä ihan hyvää sosiaalipolitiikkaa, koulutuspolitiikkaa — tai ainakin korulauseita hyvästä sosiaali- ja koulutuspolitiikasta — mutta mikä on se ensimmäinen konkreettinen tuottavia, itsensä maksavia työpaikkoja tuottava toimi, jonka hallitus tekee, sellaisia työpaikkoja, jotka kestäisivät pystyssä ilman veronmaksajien rahan jatkuvaa tuuppaamista sinne? Hallitus kyllä työllistää erityisavustajia itsellensä ennätysmäärän, mutta tuottavia työpaikkoja hallitus ei ole pystynyt luomaan.

Ja mitä tulee velkaantumiseen, niin piikki on auki. Kehysriihen jälkeenkin, koronan jälkeenkin hallituksesta esitetään vakavissaan ministeritasolta kannanottoja, joidenka mukaan velkaantumiskehitys loppuu vuoteen 30. Voin kertoa, että siihen mennessä käydään kyllä tässä välissä jo kahdet eduskuntavaalit, eli melkoisen lastin kasaatte sinne.

Minä voin tehdä konkreettisen esityksen hallitukselle, kuinka tästä kehyksen ylittämisestä päästään eroon: leikataan kehitysavusta ja maahanmuutosta, ja kun olisi kieltäydytty tästä EU:n monivuotisesta rahoituskehuksesta tuossa vielä hetki sitten, niin näillä keinoilla olisi jäänyt sen kehyksen päälle paljon ylikin. Ei tässä ole kysymys siitä, etteikö olisi keinoja. Te ette vain halua keskustella näistä asioista ettekä halua toteuttaa näitä asioita. Kysynkin teiltä: miksi?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Vikman.

17.06 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Olemme tehneet välikysymyksen, koska hallituksen kyvyttömyys tehdä päätöksiä julkisen talouden vakauttamiseksi ja työllisyysasteen nostamiseksi uhkaa hyvinvointiyhteiskunnan palveluiden rahoitusta. Hallitus väitti, että velkaantumiselle painetaan nyt jarrua — todellisuudessa painettiin vain kaasua. Vuosina 2022—23 menokehys päätettiin ylittää 1,4 miljardilla eurolla, eli lisää alijäämää aiemman alijäämän päälle. Menokehyksiin ei palata, ja seuraava hallitus saa siivota sotkun. Velka kasvaa, verot nousevat. Päätöksiä ihmisten työpaikkojen puolesta ei kuulu vieläkään riittävästi. Kylmää kyytiä Suomelle.

Olen syvästi huolissani hyvinvointiyhteiskunnan palveluiden tulevaisuudesta. Ilman kestävä julkista taloutta meillä ei nimittäin ole maailman parasta peruskoulua, toimivia terveyspalveluita, vanhuspalveluita, varhaiskasvatusta tai muitakaan yhteiskunnan palveluita. Hyvinvointi syntyy ja yhteinen kakku kasvaa osaamisesta, ahkeruudesta, työstä ja yrittämisestä.

Muissa Pohjoismaissa korkea työllisyysaste on ollut jo vuosikausia arkipäivää. Suomalaisen hyvinvoinnin pelastaminen edellyttää, että yhä useammalla työikäisellä ja -kykyisellä

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

lä suomalaisella on mahdollisuus tulla toimeen omalla työllään. Suomi tarvitsee myös lisää kasvavia yrityksiä, joilla on uskallusta, halua ja kykyä palkata uusia työntekijöitä.

Yritysten ja työpaikkojen syntyminen edellyttää oikeanlaisia olosuhteita. Hallitus ei voi tietenkään suoraan synnyttää sellaisia työpaikkoja, jotka vahvistaisivat julkista taloutta. Sellaiset työpaikat syntyvät yrityksiin. Hallituksen tehtävä on luoda toimintaympäristö, jossa yrittäjä uskaltaa investoida ja kasvattaa yritystoimintaansa uusilla työpaikoilla. Hallitus petti lupauksensa sukupolvien välisestä oikeudenmukaisuudesta eli kehyksissä pysymisestä, velkaantumisen taittamisesta ja uskottavien työllisyyspäätösten tekemisestä.

Koronakriisissä on ollut perusteltua ottaa velkaa, ja sitä kokoomuskin on välttämättömien koronamenojen kohdalla tukenut. Nyt kuitenkin on kyse siitä, miten palataan uuteen normaaliin kriisin jälkeen tulevana vuosina. Odotimme hallituksen puoliväliriihestä talouspolitiikan suunnanmuutosta. Muutos kyllä tapahtui, mutta entistä huonompaan suuntaan.

Pääministeri Marinin hallitusohjelmassa luvataan, ettei hallitus elä tulevien sukupolvien kustannuksella. Ennen puoliväliriihtä ministerit vakuuttelivat suomalaisille, että velaksi eläminen kyllä loppuu. Hallitus lupasi myös, että työllisyyttä vahvistavia uudistuksia tehdään, veronkorotuksista pidättäydytään ja menokehyksissä pysytään. Lisäksi hallitus lupasi, että talouskasvulla luodaan aitoja edellytyksiä muun muassa tutkimus- ja kehitysrahoitusta kasvattamalla. Puoliväliriihessä kaikki nämä suomalaisille annetut lupaukset rikkottiin.

Hallituksen puoliväliriihen neuvottelutulokseen kiteytyy koko hallituksen tähänastinen taival. Hallitus kasvatti julkisia menoja, lisäsi velkaantumista, korotti veroja ja lykkäsi taas kerran työllisyyttä parantavia uudistuksia. Näillä tehdyillä tai pikemminkin tekemättömillä päätöksillä hallitus vie Suomea aivan väärään suuntaan. Tosiasioiden tunnustaminen on viisauden alku. Hallituksen valitsema velkaantumisen tie tarkoittaa hyvinvointiyhteiskunnan romuttamista.

Arvoisa puhemies! Miljardiluokan menolisäyksiä ei voi perustella suhdannetilanteella tai koronapandemialla. Talouden supistuminen jäi lähes puoleen pahimmista ennusteista, ja tulevien vuosien kasvuennusteita nostetaan kilpaa. Hallitus on siis lisäämässä julkisia menoja ja syventämässä alijäämää nousukauden huipulle. Hallitus ei riko menokehysä koronaan liittyvien kustannusten vuoksi vaan siksi, että se on päättänyt lisätä pysyviä menoja miljardeilla. Tämä on vastuutonta ja epäoikeudenmukaista tulevia sukupolvia kohtaan.

Arvoisa puhemies! Emme voi hyväksyä tekemättömyyttä. Koronakriisi ei ole syy lykätä välttämättömiä päätöksiä. Keinoja työpaikkojen lisäämiseksi olisi ollut, jos hallitukselta olisi löytynyt tahtoa uudistusten toteuttamiseen. [Puhemies koputtaa] Kokoomus on omia vaihtoehtojaan esittänyt.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Lohi.

17.12 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Olin jo menossa tuohon salista katsottuna oikeanpuoleiselle puhekorokkeelle, mutta kun katsoo, niin sillä puolen salia ei paljon väkeä ole, joten päätin tulla tälle puolelle. Ei täällä oikein kiihkeä tunnelma näytä enää olevan debatin jälkeen.

Mutta kun kuuntelin tuossa kaksi puheenvuoroa aikaisemmin edustaja Mäkelää perussuomalaisista, mieleeni kyllä tuli, että toki täällä salissa voi puheenvuorossa nälväistä toisia puolueita, kuten hän teki kokoomusta ja keskustaakin kohtaan, mutta silloin joutuu kysy-

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

mään, rakentaako se kuitenkin millään tavalla isänmaata, viekö se yhtään päätöstä täällä eteenpäin, edes niitä päätöksiä, joita itse toivoisi tämän salin tekevän. Minusta tässähän on kysymys enemmänkin toimintakulttuurista: halutaanko asioihin vaikuttaa, luoda ehkä semmoisia yhteistyösuhteita, joilla ennemmin tai myöhemmin pystyisi itse vaikuttamaan asioihin? Uskon kuitenkin, että suuri osa tämän salin edustajista nyt ja yleensäkin on lähtenyt politiikkaan vakavasti ottaen, ei niinkään arvostelemaan toisiaan vaan rakentamaan omien arvojen pohjalta vilpittömästi tätä Suomea.

Arvoisa puhemies! Kuten olen edellä todennut, hallituksen päätökset kehysriihessä ovat kyllä myös kritiikille alttiita. Kehyksen ylittyminen on huono juttu. Olisi pitänyt kyetä palaamaan nopeammin kehyksiin. Ja senkin voi todeta, että työllisyyttä edistäviä toimia olisi voinut tehdä enemmänkin, erityisesti niitä toimia, jotka uudistavat Suomea. Kysymys on siis rakenteellisista uudistuksista, jotka kannustavat työn vastaanottamiseen ja luovat työmarkkinoille sellaista joustavuutta, että silloin kun kriisejä tulee, niin paikallisesti voidaan niihin paremmin työpaikoilla ja yrityksissä erityisesti sopeutua, ja silloin puhutaan nimenomaan tästä paikallisesta sopimisesta, jota äsken debatissakin sivuttiin.

Mutta on todettava, ettei politiikka tuo täydellisiä ratkaisuja. Se tuottaa välillä laihoja tai lihavia kompromisseja, hyvin harvoin täydellisiä ratkaisuja, joihin kaikki olisivat tyytyväisiä — niin tälläkin kertaa. Mutta toisaalta on myös väärin väittää, kuten täällä on osa väittänyt, että hallitus ei ole kyennyt tekemään mitään työllisyyttä edistäviä toimia. On se tehnyt niitä ja on tehnyt aika paljonkin. Osa niistä päätöksistä on ollut muuten aika vaikeita. Niille ikääntyville ihmisille, joilta lähtee muutaman vuoden päästä tämä putki pois, se ei ole mitenkään helppo ratkaisu, ja se on aika hankalakin päätös tehdä. Se heikentää osalla toimeentuloa, ja työllistyminen ikääntyessä ei ole kovin helppoa. Ja sen takia haluan korostaa, että kyllä ratkaisujakin on tehty.

Tässä keskustelussa usein unohtuu se, että ei valtio työllistä juurikaan. Totta kai valtiolla on omat työntekijät, mutta kaikki työllistämisen toimet kyllä tähtäävät ennen muuta siihen, että yksityisellä sektorilla, vapailla työmarkkinoilla erityisesti, työllistyisi yhä useampi suomalainen. Siksi aivan keskeinen tekijä tähän on, että saadaan yritykset työllistämään — investoimaan ja työllistämään — että on myönteinen ja vakaa toimintaympäristö, että yritykset kokevat, että Suomessa uskaltaa investoida, täällä ei tapahdu äkkiliikkeitä. Ja kyllä täytyy sanoa, että se vaikea päätös, joka tänäänkin tässä salissa tehtiin äänestämällä, että oltiin valmiita hyväksymään elpymispaketti, on osa sitä politiikkaa, jolla halutaan luoda Suomeen vakautta niin, että meidän elinkeinoelämä luottaa siihen, että tänne uskaltaa perustaa uusia liiketoimintoja ja työllistää. Kun katsotaan tältä kannalta hallituksen saldoa, niin se saldo on muuten hyvä. Se on ehkä yllättävänkin hyvä. Nimittäin kaikki veroratkaisut, jotka kohdistuvat joko yrityksiin tai yrittäjiin, ovat olleet pelkästään myönteisiä. Jos ajatellaan sitä, että ei ole tehty mitään sellaisia veroratkaisuja, jotka kiristävät yritysten verotusta: on laskettu teollisuuden sähkövero EU:n minimiin, nyt tehtiin linjaukset, että kun päästökauppakompensaatiosta luovutaan, niin sitä korvataan sähköistämisen tuella ja niin edelleen ja niin edelleen. Eli kyllä tässä on tehty paljon yksittäisiä pieniä ja isompia ratkaisuja, jotka luovat vakautta, uskoa siihen, että Suomeen kannattaa investoida. [Puhemies koputtaa]

Mutta on myös kysymys puheista. Arvoisa puhemies, loppuun haluan vielä korostaa, että tekojen lisäksi tarvitaan myös puheita, jotka eivät ole ristiriidassa niitten tekojen kanssa, ja tässä on vielä petraamista. Jokainen kerta, jos nostetaan esiin vaikkapa listaamatto-

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

mien yhtiöiden osinkoverotuksen kiristäminen, se luo yrityssectorille epävarmuutta, ja sitä kyllä kannattaisi välttää.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Tanus.

17.17 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Viime aikoina mielissä on pyörinyt suomalaisille tuttu ronski sanonta: ”Hullu mies Huittisista syö enemmän kuin tienaa.” Hallituksen kehysriihä seuratessani huomasin ajattelevani erään kaupallisen yrityksen kampanjaa ”Hullut Päivät”, niin villiltä tuo meno hallituksessa on aika ajoin vaikuttanut. Hulluille Päiville mennessä luottokortti kannattaa kuitenkin jättää suosiolla kotiin, niin ei tule elettyä yli rajojensa.

Hallituksen toimintaa seurattaessa vaikuttaa siltä, että kaikki valtion ongelmat ratkaistaan luottokortin avulla, lisävelkaa ottamalla. Työllisyystoimet ja välttämättömät taloutta tasapainottavat toimenpiteet on siirretty vuosilla eteenpäin seuraaville hallituksille. Kun kaiken lisäksi hallituksen esityksestä eduskunta on juuri sitoutunut vielä maksamaan, tietysti lisävelkaa ottamalla, miljardeja muun muassa Italian elvytykseen, voi meillä itsellämme olla edessä samanlainen kurimus kuin Italiassa ja muissa EU-maissa, joissa taloudenpito on laiminlyöty.

Valtio on velkaantunut ennennäkemätöntä vauhtia, ja puoliväliriihessä tehdyillä päätöksillä, tai oikeammin tekemättä jätettyjen päätösten vuoksi, hurja velkaantuminen jatkuu. Tämä ei tunnu hallitusta huolestuttavan. Voikin kysyä, käyvätkö hallituspuolueet kunta-vaalikampanjaa tulevien sukupolvien rahoilla. Antaessaan kunnille paljon puhutun ylimääräisen lisämiljardin ottaa hallitus tuon velan omaan piikkiinsä, ja simsalabim, kriisistä huolimatta kuntien tulokset ovatkin nyt positiivisia.

Kristillisdemokraatit vaativat hallitusta palaamaan pikaisesti menokehyksiin ja tekemään toimenpiteitä, joilla Suomeen saadaan oikeasti uusia työpaikkoja ja velkakierre katkaistua. Velanotto ei ole hallituksen ongelmista suinkaan ainoa. Pääministeri Marinin lanseeraama termi ”pätösperusteinen työpaikka” kuulostaa kyllä hauskalta, mutta yhdessäkään yrityksessä ei tuollaisia päätösperusteisia työpaikkoja ole avoinna. Oikeat työpaikat syntyvät yrityksissä. Hallituksen tehtävänä on ainoastaan luoda yrityksille toimintaympäristö, jossa kannattaa investoida, kasvattaa yritystoimintaa ja synnyttää uusia työpaikkoja. Tässä hallitus on valitettavasti epäonnistunut pahoin. Epämääräisiä työllisten lukuja esittämällä luodaan vain väärää mielikuvaa vaikuttavista työllisyystoimista.

Paikallinen sopiminen ja muutkin työllisyyttä oikeasti tukevat toimenpiteet ovat jääneet hallitukselta tekemättä. Puoliväliriihestä me kaikki todella odotimme näitä päätöksiä, joilla olisi aidosti luotu ihan oikeita työpaikkoja. Hallituksen valitsema velkaantumisen tie tarkoittaa valitettavasti hyvinvointiyhteiskunnan romuttamista. Hallitusohjelmassa luvattiin, ettei hallitus elä tulevien sukupolvien kustannuksella. Kautensa alussa hallitus sitoutui 75 prosentin työllisyysasteeseen ja julkisen talouden tasapainoon vuoteen 2023 mennessä. Näihin lukuihin ei usko enää kukaan.

KD on tarjonnut hallituksen käyttöön omaa jo viime syksynä laadittua kymmenen kohdan työllisyyspakettia ja kansalaisten ostovoimaa lisääviä ratkaisuja. Keskeisiä keinoja ovat muun muassa paikallisen sopimisen edistäminen, sosiaaliturvan uudistaminen, ansioidon porrastaminen ja ulottaminen kaikille sekä joustava yrittäjätili. Näiden lisäksi tuloverotuksen kevennys, verotuksen lapsivähennyksen palautus ja kotitalousvähennyk-

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

sen korotus kaikille, omaishoitajien verovapaus ja monille toimijoille tärkeä polttoainevevon kevennys ovat helposti toteutettavia ja vaikuttavia keinoja.

Emme voi seurata sivusta, kun hallitus kasvattaa julkisia menoja, lisää velkaantumista, korottaa veroja ja lykkää työllisyyttä todellisuudessa parantavat uudistukset vastuuttomasti kauas tulevaisuuteen. Tehdyssä välikysymyksessä hallitukselle esitettiin useita kysymyksiä, joihin me ja koko Suomen kansa olemme odottaneet vastauksia. Vastauksia ei vain puheina, vaan tekoina käytännön tasolla. Tätä odottaessa on valitettavasti todettava, ettei hallitus nauti luottamusta.

Arvoisa puhemies! Kaiken sanotun jälkeen haluan kuitenkin antaa hallitukselle kiitosta osatyökykyisten työllistämisen helpottamisesta. On tärkeää, että myös osatyökykyiset pääsevät merkitykselliseen työhön kiinni ja että myös heidän potentiaalinsa saadaan käyttöön ja hyvinvointia lisättyä. Samoin työllisyyspalvelujen tehostaminen, aidon kohtaamisen, ohjauksen ja tuen, tuloksekkaiden työllisyyspalvelujen käyttöönotto viiveettä on tärkeää.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Ranne.

17.22 Lulu Ranne ps: Arvoisa puhemies! Eräs äiti kuvaili sosiaalisessa mediassa kymmenvuotiaan kanssa käymäänsä keskustelua siitä, miksi lapset eivät saa äänestää: ”No siksi, kun sitten joku lupaisi hienon huvipuiston ja kaikki äänestäis sitä. Ja sitten kun se huvipuisto tulisi, siellä olisi vain yksi karuselli.” Me aikuiset äänioikeutetut olemme nyt vielä surkeammassa tilanteessa. Ei tullut karusellia, huvipuistosta puhumattakaan, ei edes vapusatasta, tuli vain surkea puoliväliriihen teatteriesitys.

Lieneekö niin politiikassa kuin hallinnossakin tapahtunut ja tapahtumassa sukupolvenvaihdos. Tulokkaiden suuri näkyvyys julkisuudessa, opiskelumenestys tai sanallinen lahjakkuus jalojen tavoitteiden kuvailussa ei korvaa puuttuvaa monialaista näkemystä ja kokemusta todellisesta toteutusvastuusta.

Kun kesällä 2019 luki hallitusohjelmaa, tuli kiusallisen tietoiseksi sen ja todellisuuden välissä ammottavasta älyllisesti epärehellisestä kuilusta. Hallitusohjelman toteuttamiskelpoiset ja riittävästi vaikuttavat keinot paistoivat poissaolollaan.

Keskuspankit ovat tulleet luoneeksi kehittyneiden maiden poliitikoille illuusion, ettei mitään menorajoitteita enää ole. Kun heittää ongelman päälle tarpeeksi julkista velkarahaa, niin voi ostaa kannatusta ja luvata kasvua, joka hoitaa maksupuolen — sitten joskus. Yllätys on ikävä, kun hallinto ei pysty täyttämään idealististen tavoitteiden ja todellisuuden välistä rotkoa millään rahamäärällä. Vielä ikävämpää on, kun todellisuus reagoi politiikkatoimiin aivan toisin kuin kuviteltiin. Epäonnistunut turpeen alasajo on karmaiseva esimerkki ideologisen härkämäisyyden hallitsemattomista seurauksista ja uhreista.

Arvoisa puhemies! Aika on aina todellisuuden puolella. Kahdessa vuodessa todellisuus sai hallituksen kiinni, ja nyt se paljastuu kaikille. Kyse ei enää ole siitä, että hallituksen pitäisi muuttaa politiikkaansa. Eikä kyse ole siitäkään, että ensin kylvetään rahaa typerästi kaikkeen mahdolliseen ja sitten loppukausi noukitaan sitä sieltä täältä vielä typerämmin pois, vaan kyse on siitä, että tämä hallitus on osoittanut olevansa aineellisesti täysin kykenemätön toteuttamaan tai edes suunnittelemaan mitään politiikkaa, jolla valtiontalous saataisiin tasapainoon ja hyvinvointivaltio pelastettua. Kun keinoja ei ole, tavoitteet siirretään seuraaville hallituksille. Edes omiin julistuksiin, esimerkiksi menokehykseen palaamisesta, ei enää uskota. Ja todellisuudessa hallitus ei usko, että mitään meno- tai velkaantumisrajoitteita on edes olemassa.

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

Älyllisesti kaikkein epärehellisintä on tavoitella hiilineutraaliutta vuoteen 35 mennessä ilmaston lämpenemisen rajaamiseksi 1,5 asteeseen ja samalla väittää, että Suomi voisi kasvaa veloistaan ja kestävyysvajeestaan ulos, hallituksen ilmastotavoitteet kun edellyttävät aivan kaiken kulutuksen leikkaamista tavalla, johon kansan mielikuvitus ei edes yllä. Hallitus puhuu reilusta siirtymästä ja jakaa kurjuutta.

Yhteistä hallituksen politiikkatoimille on, että aina jonkun muun pitäisi muuttaa käyttäytymistään ja kulutustaan. Ainoa omassa vallassa oleva ja kestävä tapa elvyttää, palauttaa Suomessa jo olevien ostovoimaa ja luoda siten yksityisiä työpaikkoja on muuttaa julkisen hallinnon omaa käyttäytymistä ja kulutusta. Suomella on miljarditolkulla menoja, joita sen ei ole pakko toteuttaa, ilmastosta ja maahanmuuttopolitiikasta alkaen. Ja hallinnossa itsessään on miljardien tehostamisvara. Suomella ei yksinkertaisesti ole enää varaa kahteen vuoteen tätä hallitusta.

On valitettavaa, että hallitus ja etenkin keskusta eivät aseta Suomen etua oman kykenemättömyytensä ylläpitämisen edelle ja eroa. Kannatan edustaja Meren tekemää epäluotamuslausetta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Ikonen.

17.28 Anna-Kaisa Ikonen kok: Arvoisa puhemies! Suomessa on vuosikymmeniä ollut periaate, että hallitusohjelmassa sovitaan, paljonko hallituksella on käytössä menoja. Tämä periaate eli kehysääntö on tehty veronmaksajien suojaksi ja turvaksi. Sen tarkoituksena on varmistaa, että hallitus ei paisuta julkisia menoja kohtuuttomasti suomalaisten piikkiin. Nyt hallitus on rikkomassa tämän vuosikymmenten perinteen koko omaksi kaudekseen.

Nyt annetaan mittakaavaa tälle hallituksen kehysriihikonaisuudelle. Mittakaavan havainnollistamiseksi: tavoitteena oli vahvistaa julkista taloutta 2 000 miljoonalla, mutta riihen keinoilla päästään vaivoin 150 miljoonaan. Miksei nytkään sovittu riittävästä työllisyystoimista? Työllisyysasteen nostamiseksi saadaan sen sijaan taas lisää työryhmiä, ja tässä kohtaa on pakko antaa vinkki hallitukselle: kokoomus on jo aiemmin esittänyt keinoja, joilla Suomeen olisi mahdollista saada yli 100 000 uutta työllistä, jotka aidosti vahvistaisivat julkista taloutta. Näitä ideoita saa käyttää. Olemme myös luvanneet tukea jokaista hallituksen päätöstä, joka kasvattaa työllisyyttä julkista taloutta vahvistaen.

Jos riihessä ongelmana olivat kehysmenettelyn rikkominen ja työllisyystoimien puuttaminen, niin kolmanneksi voisi nostaa sen, että riihessä ei myöskään luotu konkreettista polkua velaksi elämisen lopettamiseksi vaan miljardien alijäämän päälle suomalaisten piikkiin otetaan 1,4 miljardia lisää velkaa. Tämänkö päättämiseen tarvittiin kahdeksan päivää ja hallituskriisi? Minne hukkui taloudellinen vastuullisuus? Kuka tahansa osaa ottaa velkaa ja jakaa rahaa, mutta on välttämätöntä huolehtia, että talouden pohja pysyy vakaana.

Rinteen—Marinin hallitus aloitti työnsä lisäämällä julkisia menoja, uusia normeja ja hallintoa, mutta tulopuolta vahvistavia päätöksiä jäimme nyt edelleen odottamaan. Riihi vei kehitystä jopa väärään suuntaan. Tästä kertoo muun muassa EK:n tuore yrityskysely, joka osoitti, että kehysriihen päätöksillä oli heikentävä vaikutus yritysten työllistämiseen, kasvu- ja investointiaikomuksiin. Vain 2 prosenttia arvioi kehysriihen vahvistaneen ja 44 prosenttia heikentäneen työllistämisaikomuksia.

Herääkin väistämättä kysymys, ovatko kaikki hallituspuolueet ymmärtäneet Suomen ongelmien vakavuutta. Väestömme ikääntyy, ja työikäisten määrä laskee uhkaavasti. Yhä pienempi joukko suomalaisia kannattelee hyvinvointiyhteiskunnan perustuksia. Nykyisel-

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

lä velkapolitiikalla ei näitä ongelmia ratkaista vaan tarvitaan menomalttia, rakenteellisia uudistuksia työllisyyden ja kasvun vauhdittamiseksi sekä päätöksiä yritystemme kilpailukyvyntä parantamiseksi, sillä yhteinen hyvinvointimme syntyy vain työnteosta ja yrittämisestä.

Arvoisa puhemies! Toivon hallitukselle jatkossa viisautta muistaa, että meillä on päättäjinä vastuu paitsi tästä hetkestä myöskin tulevasta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Ovaska — edustaja Ovaska poissa. — Edustaja Virta.

17.31 Sofia Virta vihr: Arvoisa puhemies! Kehysten ylittäminen on iso ja vakava asia, minkä takia on tärkeää, että siitä käydään keskustelua. Tänään kokoomus on kysynyt meiltä hallituspuolueiden edustajilta, olemmeko käsittäneet, ettei rahaa tehdä taikaseinästä. Kokoomus on myös kysynyt, ymmärrämmekö me, että Suomeen tarvitaan lisää työtä. Kyllä varmasti kaikki me hallituspuolueiden edustajat ymmärrämme tämän. Ei kukaan meistä halua jättää lapsillemme kestäväntöntä velkaa perinnöksi.

Mutta sitä en ymmärrä, kun kokoomus puhuu hallituksen velanoton yhteydessä unelmahötöstä. En saa kiinni, mitä sillä tänään tarkoitettiin. Tarkoitettiin siltä niitä panostuksia, joita tämä hallitus on tehnyt lapsiin ja nuoriin tai koulutukseen, kenties päätöksiä turvata nyt järjestöjen, kulttuurin ja urheilun toiminta jatkossakin Veikkaus-kompensaatoiden myötä? Sillä 900 miljoonan edestä leikkauksia — sitä se olisi tarkoittanut, jos kehyksissä olisi pysytty, kuten kokoomus on tänään vaatinut.

Kun me puhumme tässä salissa euroista, me puhumme todellisuudessa aina arvovalinnoista. Me puhumme siitä, minkä näemme niin tärkeäksi, että olemme siihen valmiita panostamaan. Me puhumme priorisoinneista, siitä, kenelle annamme tai keneltä olemme valmiita leikkaamaan. Silloin me viestimme myös aina siitä, uskomme me inhimilliseen politiikkaan, sellaiseen, jossa on tahtotilaa pitää kaikki mukana ja nähdä jokainen panostuksen arvoisena riippumatta siitä, montako veroeuroa hän kykenee joka hetki tähän yhteiskuntaan tuottamaan.

On aivan selvää, että taloudesta täytyy pitää vastuullisesti huolta. On aivan selvää, ettei velkaa voi ottaa loputtomiin. Mutta tässä haastavassa ja historiallisestikin poikkeavassa tilanteessa, jossa Suomi on nyt muun maailman kanssa ollut, on ollut tärkeää, että olemme kyenneet turvaamaan ihmisten terveyttä ja hyvinvointia. Tämän kriisin jälkihoito jatkuu pidempään kuin me ehkä osaamme vielä aavistaakaan. Panostamalla lapsiin ja nuoriin, turvaamalla lapsuutta ja ehjää nuoruutta me varmistamme myös niille tuleville vuosikymmenille hyvinvoivaa aikuisväestöä tekemään sitä työtä ja viemään tätä maata eteenpäin. Ja vastaavasti, kun me panostamme nyt aikuisten hyvinvointiin, luomme edellytyksiä sille ehjälle lapsuudelle.

Ei näitä kehyksiä kasvatettu, koska poliitikot halusivat keksiä jatkuvasti uusia menokohteita tai koska poliitikot haluavat holtittomasti kasvattaa menoja — näinkin on kuultu väitettävän. Itse asiassa tässä riihessä ei tehty lainkaan uusia menoja kasvattavia päätöksiä. Kehysten kasvattamisen taustalla oli uusia ja yllättäviä menopaineita, kuten Veikkauksen tuottojen aleneminen, sote-uudistuksen tietojärjestelmät ja kuntien valtionosuuksien yllättävän suuret indeksitarkistukset.

Kokoomus sanoi tänään myös, että sote-uudistus pitäisi jättää tekemättä, jotta rahaa säästyisi. On aivan selvää, ettei taloutemme tule jatkossa kestämaan nykyisenkaltaista jär-

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

jestelmää. On aivan selvää, että tarvitsemme rakenteellisia uudistuksia ja rohkeutta tehdä niitä. Nyt on vastuun paikka kyetä vihdoin uudistamaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut niin, että jokainen tässä maassa voi saada nykyistä paremmin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita, mutta myös niin, että kustannusten kasvua tulevana vuosina kyetään hillitsemään.

Arvoisa puhemies! Kyllä tämä hallitus on tehnyt työllisyystoimia ja tulee niitä jatkossakin tekemään. Ei sillä ole muuta vaihtoehtoa, sillä me tarvitsemme työtä ja me tarvitsemme tuolle työlle tekijöitä sekä Suomen rajojen sisältä että myös ulkopuolelta. Me tarvitsemme kasvua, ja meidän tulee onnistua houkuttelemaan tänne tekijöitä, sijoittajia ja heitä, jotka haluavat luoda yritystoimintaa.

Mutta kun me puhumme työllisyystoimista, on tässä nyt hallituksen ja opposition arvoa maailmojen välillä kenties lähestymistapaero. Tämä hallitus lähestyy työllisyystoimia toisesta näkökulmasta. Meille työllisyystoimet eivät ole vain sosiaaliturvan leikkauksia. Sen sijaan tämä hallitus pyrkii löytämään keinot työllistää heitä, jotka ovat vailla työtä, luomaan sellaisia rakenteita, joissa jokaisella on tilaa ja mahdollisuuksia työllistyä. Tämä hallitus on pidentänyt oppivelvollisuutta, sillä me tiedämme, että pelkän peruskoulun varassa olevien työttömyys on korkea. On tehty työllistymispakettia yli 55-vuotiaille, sillä me tiedämme, että meillä Suomessa yli 55-vuotiaiden työllisyys on naapurimaita heikompi. On lähdetty uudistamaan kotouttamista, sillä maahanmuuttajien työllisyys on kantaväestöä alhaisempaa, ja on päätetty panostaa nuoriin, on päätetty auttaa nuoria pääsemään kiinni työelämään satsaamalla Ohjaamoiden toimintaan. Eikä ole unohdettu sitä mielenterveyskriisiä, joka on kasvanut aivan liian pitkään ja joka on meillä käsillä ja myös osaltaan syöksee ihmisiä pois työelämästä.

Näin ollen ajattelen, että kyllä tämä hallitus on luottamuksensa arvoinen. Tämä hallitus on vienyt tätä maata ja sen politiikkaa inhimillisempään suuntaan. Se on panostanut koulutukseen, tehnyt päätöksiä luonnon puolesta ja turvannut ihmisoikeuksia. Sekin on tulevien sukupolvien ajattelemista ja heille paremman yhteiskunnan jättämistä. Ja ennen kaikkea tämä hallitus on puolustanut sitä kaikkein tärkeintä, jokaisen lapsen oikeutta kasvaa tässä maassa niin, että hänestä voi tulla aidosti mitä tahansa riippumatta siitä, mihin perheeseen tai mille alueelle hän sattuu syntymään, eikä sitä koskaan tulisi nähdä kestävän talouspolitiikan vastakohtana vaan päinvastoin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Östman poissa. — Edustaja Purra.

17.37 Riikka Purra ps: Arvoisa herra puhemies! Hallituksen puoliväliriihen työllisyystoimien vaikutuksiin oli pumpattu huomattavasti tyhjää, kun ne erosivat jopa valtiovarainministeriön arvioista nelinkertaisesti. Käsittelen riihen päätöksistä yhtä, halua lisätä merkittävästi työperäistä maahanmuuttoa.

Työperäistä maahanmuuttoa ei pitäisi käsitellä yhtenä kokonaisuutena, koska se sisältää kaikenlaista marjanpoimijoista eli kausityöntekijöistä matalapalkka-aloille suuntautuvan kouluttamattoman maahanmuuton kautta korkeasti koulutettuihin kansainvälisiin osaajiin ja yrittäjiin. Tosiasia on, että näitä viimeksi mainittuja tulee maahamme huomattavan vähän verrattuna ensin mainittuihin. Näiden eri kategorioiden vaikutukset julkiseen talouteen ovat tietenkin toisistaan eroavat. Juuri siitä syystä niin monet maat tällä hetkellä, kuten Uusi-Seelanti ja Ruotsi, tavoittelevat matalapalkkamaahanmuuton kiristystä. Suomeen ei juuri tule kansainvälisiä huipputalouttaajia vaan väkeä matalapalkka-aloille. Viime

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

vuosi, koronavuosi, oli kaikkien aikojen ennätys työlupien myöntämisessä EU:n ulkopuolelta saatavuusharkinnan piirissä oleville aloille. Ylivoimaisesti eniten lupia annetaan siivoojille, ravintolatyöntekijöille, hitsaajille ja puutarha- ja vastaaville työntekijöille.

Erityisasiantuntijoiden ryhmäkään ei ole ongelmaton. Suuri enemmistö on intialaisia koodareita, joiden palkka nostetaan usein eri tavalla kikkailemalla vaadittavaan 3 000 euroon, jonka nähdään olevan erityisasiantuntijan raja. Intialaiskoodarien maahantuontiin ja työskentelyyn liittyy aivan vastaavia ongelmia kuin maahanmuuttovaltaisiin matalapalkka-aloihinkin, joista saamme jatkuvasti lukea lehdistä: alipalkkausta, työehtojen rikkomuksia ja niin edelleen. Keskipalkka on selvästi alhaisempi kuin suomalaisilla alan työntekijöillä. Sipilän hallitus aloitti Talent Boost -toimenpideohjelman, jolla piti houkuttaa kansainvälisiä osaajia. Houkuttelu oli heikkoa. Nykyinen hallitus volyymia lisätäkseen on hylännyt toiveen osaajista ja laajentanut ohjelman koskemaan laajamittaisesti työvoiman maahanmuuttoa yleensä.

Arvoisa puhemies! Hallitus ilmoitti puoliväliriihessään, että sen tavoitteena on kasvat-
taa työ- ja koulutusperäistä maahanmuuttoa huomattavasti. Hallituksen väitteet työperäisen maahanmuuton hyödyistä julkiselle taloudelle eivät pidä paikkaansa. Esitetyillä keinoilla ei tulla lisäämään julkista taloutta hyödyttävää työperäistä maahanmuuttoa mutta kylläkin sitä heikentävää matalapalkka- ja muuta sosiaalista maahanmuuttoa. Suomessa ei ole koskaan ollut eikä edelleenkään näköpiirissä näy sellaista valikoivaa maahanmuuttopolitiikkaa, joka olisi vähimmäisedellytys sille, että siitä olisi saatavissa minkäänlaisia kokonaistaloudellisia hyötyjä. Saattaa olla, että nyt jotkut tahot oikeasti kuvittelevat, että hallitus on tekemässä muutoksia, joilla painopiste siirtyisi koulutettuihin osaajiin, mutta yksikään hallituksen esittämä toimenpide ei viittaa tähän.

Kouluttamattoman työvoiman haaliminen kehittyvistä maista epätyypillisiin ja matalan tuottavuuden työsuhteisiin ei anna millään lailla pysyväisluonteisia myönteisiä vaikutuksia kansantalouteen. Sosiaalisen maahanmuuton ohella tällainen maahanmuutto lisää huono-osaisuutta, pienituloisuutta ja eriarvoisuutta. Vieraskielisyys näyttäytyy yhä oleellisempana tekijänä huono-osaisuuden ja eriarvoisuuden arvioissa, olipa kontekstina sitten koulu, asuinalue, tulotasot tai sosiaaliset ongelmat.

Matalapalkka-alojen kasvun ongelmat kohdistuvat koko yhteiskuntaan ja sen perusrakenteisiin, koska kustannukset lankeavat kaikille. Jatkuvat vaatimukset tällaisen ulkomaa-
laisväestön lisäämisestä ovat täydellisessä ristiriidassa myös sen kanssa, että haluamme Suomeen korkean osaamisen ja teknologian työpaikkoja, pääomaintensiivisyyttä ja innovaatioita. Samoin se on ristiriidassa rakennemuutoksen kanssa, sillä Suomesta, kuten muistakin länsimaista, on kadonnut satojatuhansia alhaisen osaamisen työpaikkoja ja katoaa koko ajan lisää.

Mikäli haluamme säilyttää nykyisen hyvinvointiyhteiskunnan palvelut ja etuudet, tarvitsemme taloutta vahvistavia toimia, eikä meidän pidä tuottaa maahan ihmisiä, joiden työllisyys jää tai päättyy heikoksi ja osaaminen ja ansiot alhaisiksi. Maahanmuuttajista ainoastaan ne, joiden tuottavan työn panoksesta jää jotakin viivan alle, olisivat siis tältä kantilta katsoen tervetulleet. Hallituksen tavoittelema vuotuisen nettomaahanmuuton valtava kasvattaminen ei pienennä kestävyysvajetta vaan suurentaa sitä. Se ei ratkaise ainuttakaan rakenteellista ongelmaa suomalaisen työllisyyspolitiikan ja kestävyysvajeen taustalla vaan pahentaa niitä.

Arvoisa puhemies! Mikäli maahanmuuttoa halutaan edistää, sen pitää olla tiukasti valikoitua ja osaamisperustaista ja sijoittua muualle kuin matalapalkka-alaille. Työperäisen

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

oleskeluluvan vaihtoehtona ei voi olla sosiaaliturva tai kotouttamispalveluiden varaan jääminen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kivisaari poissa, edustaja Laukkanen poissa, edustaja Mäkinen poissa, edustaja Kvarnström poissa, edustaja Marttinen poissa, edustaja Huttunen poissa. — Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

17.42 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Tämä tuli aika nopeasti, mutta ei siinä mitään.

Tämän hallituskauden jälkeen me olemme huomanneet nyt, että tämän hallituksen parasta ennen -päivä on kyllä mennyt. Uudistuksia ei siinä määrin ole tulossa kuin tämä maa tarvitsisi. Tietenkin voi hallitusta tässä ihan hyvin kiittää siitä, että esimerkiksi eläkeputki tai aktiivimalli kakkonen ovat hyviä päätöksiä, joilla työllisyyttä lisätään. Mutta käytännössä, kun nyt niitä pysyviä menoja on lisätty niin paljon ja meillä rupeaa kohta huoltosuhde raksuttamaan sen 500 miljoonaa vuosittain, teknisesti me ollaan vähintään samassa tilanteessa tämän hallituskauden jälkeen kuin mistä Sipilän hallituskausi alkoi, eli noin 10 miljardin kestävyysvajeessa.

No, mitä se tarkoittaa? Sehän tarkoittaa sitä, että ensi kaudella tarvitsemme tänne varmasti vastuullisia poliitikkoja. Kaikki muistamme, että Sipilän hallituskaudella leikattiin 4 miljardia suoria menoja, tuottavuutta kohennettiin pari miljardia, mutta siltikään ei saatu sote-uudistusta maaliin, mikä todennäköisesti tälläkin kaudella tulee olemaan hankalaa, tai jos se menee maaliin, se maksaa vähintään 3 miljardia vuosikymmenen loppuun. Joten kun tällä hallituskaudella nyt on lisätty tiettyjä pysyviä menoja — on sitten kyse sotesta, hoitajamitoituksesta, oppivelvollisuuden pidentämisestä — niin todennäköisesti tämän hallituksen jälkeen tulee kaksi seuraavaa hallituskautta olemaan suunnilleen samanlaista ryskettä kuin Sipilän hallituskausi oli viime kaudella.

Mistä me löydämme tähän, arvoisa ministeri Skinnari, päättäjät? Löytyykö Suomesta enää päättäjiä, jotka pystyvät kahdessa hallituskaudessa suunnilleen samanlaisiin leikkauksiin kuin mitä Sipilän hallitus teki? Minua rupeaa pikkuhiljaa tässä jo kyllä arveluttamaan. Sen tähden minä toivoisin, että te aidosti ottaisitte vakavasti tämän huolen. Tässä on hallituksia tämän jälkeenkin. Kyllä, korona on sekoittanut paljon asioita, mutta me tarvitsemme vastuullisia poliitikkoja tähän maahan. Tarvitsemme niitä ensi kaudella, tarvitsemme luultavasti sitä seuraavalla, ja huoltosuhde sen kuin raksuttaa vaan huonommaksi ja huonommaksi. Tulemme olemaan totaalisen kuilun partaalla, ellei tämä hallitus jo ala tekemään jotain. Ja toivon, ministeri Skinnari, että viette tätä viestiä eteenpäin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kinnunen — edustaja Kinnunen poissa. Edustaja Simula — edustaja Simula poissa. — Edustaja Sankelo.

17.45 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Hyvä, että meillä on ministereitä täällä kuuntelemassa välikysymyskeskustelua edelleen.

Kokoomuksen ja oppositioikumppaneiden tekemä välikysymys hallituksen talous- ja työllisyyspolitiikasta sekä hallituksen puoliväliriihen tekemättömistä päätöksistä osuu ajankohtaiseen, kovaan ytimeen, siihen ytimeen, jonka ympärille kaikki vallitseva ja nauttimamme hyvinvointi rakentuu. Keskeisin kysymys on, miten hyvinvointiyhteiskunnan palvelut rahoitetaan, jos hallitus ei kykene tekemään päätöksiä julkisen talouden vakautta-

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

miseksi ja työllisyysasteen nostamiseksi. Hallitus toki sai puoliväliriihessä muutoksen aikaan talouspolitiikassaan, mutta huonompaan suuntaan. Velkaantuminen, verotus ja julkiset menot kasvavat, mutta työllisyyttä parantavat uudistukset ovat jääneet tekemättä. Jälkipolville on tulossa iso lasku.

Lukujen valossa hallitus on eräänlainen ennätystehdas. Viimeisin saavutus on ollut vuodesta 1991 voimassa olleiden kehysbudjetoinnin periaatteiden heittäminen romukoppaan ja julkisten menojen ylärajan puhkominen lukemilla, joita on jopa vaikea hahmottaa. Yli-velkaantumista on perusteltu koronapandemialla, mutta viimeisimpien lukujen valossa näin radikaali velaksi eläminen lähivuosina ei olisi tarpeen. Kaiken lisäksi velkarahaa käytetään vain vähäisesti sellaisiin toimiin, jotka kiihdyttäisivät aidosti Suomen taloutta.

Arvoisa puhemies! Herää kysymys, miksi Suomi ei voisi valita samaa tietä muiden Pohjoismaiden tapaan. Läntisissä naapureissamme työllisyyden parantaminen ei ole perustunut valtion julkisin varoin harjoittamaan tempputyöllistämiseen vaan työmarkkinoiden aitoon uudistamiseen ja talouden vapauttamiseen. Naapureissamme korkea työllisyysaste on ollut selviö jo vuosia. Kokoomus uskoo, että Suomi pystyy samaan, jopa parempaan kuin läntiset kumppanimme. Suomalaiset ahkerana kansana voivat nousta Pohjolan veturikansaksi. Luotto on kova, jos vain päättäjät näyttäisivät täällä esimerkkiä.

Arvoisa puhemies! Siinä, missä keskusta ja RKP ovat vallankahvassa ollessaan vain puhuneet olevansa yrittäjän ja työtä tekevän asialla, on kokoomus esittänyt laajan kokoelman erilaisia työllisyystoimia valmiina toteutettavaksi. Niitä kokoomus on tämän päivän aikana esitellyt. Kokoomuksen mielestä ”joku muu kyllä tekee asiat” -mentaliteetti ei kotimaatamme kannattele. Maailman paras perusopetus, varhaiskasvatus ja korkeakoulutus sekä toimivat terveys- ja hoivapalvelut edellyttävät kestävä julkista taloutta nyt ja tulevaisuudessa. Velalla ei tule siirtää ongelmia muiden hoidettavaksi. Tarvitaan toimia, hallitus.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Skinnari, mahdollisuus vastata, olkaa hyvä.

17.49 Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari: Arvoisa puhemies! Kiitos hyvistä kysymyksistä ja varsin rakentavastakin keskustelusta, mutta kun kuuntelee tässä nyt erityisesti kokoomuslaisten edustajien tahtotilaa leikkauksille... Edustaja Wallinheimo, kysytte, onko olemassa päättäjiä, jotka ottavat vastuun leikkauksista. Minä nyt vastaan teille, arvoisa edustaja: On olemassa hallitus, joka ottaa vastuun kestävästä kasvusta. Me ajattelemme eri tavalla. Me haluamme luoda kestävä kasvua ja sitä kautta turvata koronasta johtuvien kärsimysten kohteena olevia ihmisiä — työntekijöitä, nuoria, lapsia, ikäihmisiä — ahdingolta. Me ajattelemme tästä eri tavalla. Te peräätte nyt vastuuta leikkauksista, ja edustaja Ikonenkin täällä totesi, että kuka tahansa osaa ottaa velkaa. Kokoomus on omat näyttönsä antanut, ja teillä oli koko 2010-luku antaa omat näytönne. Teillä oli aikaa, arvoisa edustaja, ja sen tuloksen me tiedämme. [Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä]

Eli toisin sanoen ilman panostuksia kestäväan kasvuun, investointeihin Suomen elinkeinorakenteen monipuolistamiseksi me emme tule näkemään sellaista hyvinvointivaltiota, jota me olemme lapsuudessamme nähneet. Ja siksi, arvoisa kokoomus ja arvoisa oppositio, me haluamme panostaa koulutukseen, me haluamme panostaa sosiaali- ja terveyspalveluihin, ja olemme halunneet panostaa myös kuntiin ja luoda sinne sitä liikkumavaraa, että selviämme kriisin yli. Eli kaiken kaikkiaan, kyllä, kysymys on arvoista, kysymys on

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

viime kädessä poliittisista valinnoista, ja on aivan selvää tietysti, että tässä asiassa me olemme eri mieltä. Mutta kuunnelkaa nyt edes elinkeinoelämää ja kuunnelkaa niitä pk-yrittäjiä, jotka ovat aivan asiasta kysyneet, mistä he saavat rahoitusta, miten he pääsevät kiinni ehkä maailmanhistorian kovimpaan kasvukauteen, mikä nyt käynnistyy, joten minun kysymykseni teille, kokoomus, on, miksi teillä on nyt lasi puoliksi tyhjä, kun se on joskus ollut puoliksi täynnä. Positiivisuus luo positiivisuutta, negatiivisuus luo negatiivisuutta, joten toivon, että voimme yhdessä lähteä tästä rakentamaan paremmassakin hengessä. — Kiitoksia. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Arvoisat edustajat, mihinkään laajempaan debattiin emme tässä nyt lähde, mutta siinä oli selkeitä kysymyksiä kokoomukselle, joten muutama vastauspuheenvuoro. — Edustaja Orpo.

17.52 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Niin, arvoisa puhemies! Tuossa jo aikaisemmin keskustelussa sanoin, että on suorastaan naurettavaa, kun SDP yrittää vyöryttää tätä nyt siihen, että kokoomus haluaa tehdä leikkauslistoja. Siis te olette hallituksessa ja te olette heittäneet kehykset romukoppaan, mitä ei ole koskaan ennen tehty, koska te ette pystyneet priorisoimaan. Kysymys on priorisoinnista, ja te ette pystyneet siihen.

Toinen asia, mihin te ette pystyneet, oli se, arvostamani ministeri Skinnari, että te olisitte tehneet niitä oikeita työllisyystoimia. Kyllä te tiedätte, mitä yrityksissä ajatellaan. Ne toivovat, että olisi ennustettava toimintaympäristö, vakaa veropohja, eikä koko ajan vihjailtaisi hallituksen suunnalta, että yritysverotusta pitäisi kiristää, tai on huoli siitä, että velkaantuminen lähtee käsistä, mikä johtaa automaattisesti taas verojen korotuksiin, maksujen kasvuun ja kilpailukyvyn heikkenemiseen.

Meidän ohjelmamme ja vaihtoehtomme lähtevät nimenomaan siitä, että aletaan täyttämään sitä lasia, että saadaan ihmisille töitä, että saadaan investointeja ja että saadaan yritys uskomaan tulevaisuuteen. Minä tiedän, että te haluatte sitä samaa, mutta rehellisyyden nimissä: [Puhemies koputtaa] hallituksen päätöksillä ei tätä ilmiötä saada aikaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Wallinheimo. Nimi mainittiin tuossa äsken.

17.53 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä edustaja Orpon puheenvuorosta on hyvä jatkaa. Kestävä kasvu — no se on oikeastaan sama kuin tuottavuusloikka. Mitä Suomessa on viimeisen 20 vuoden aikana tehty tuottavuusloikalla? Ei yhtään mitään. Suomi ei kasva, ja juuri tämän takia näitä edustaja Orpon uudistuksia tarvittaisiin. Ja tämä on itse asiassa huolestuttava piirre, kun puhutaan kestävästä kasvusta, että kyllä se sieltä tulee, se tulee tulevaisuusinvestointien kautta, mutta kun se ei tule. 20 vuoteen sitä ei ole tullut, enkä minä ole, arvoisa ministeri Skinnari, nähnyt teidän papereissanne mitään, joka tämän tuottavuusloikan voisi nytten tehdä sille tasolle, että sillä saataisiin esimerkiksi kestävyysvaje kiinni. Siksi me puhumme työpaikoista, siksi me puhumme investoinneista, siksi me puhumme myös leikkauslistoista, jotka ovat välttämättömiä tämän hallituskauden jälkeen, ellette te pysty toimimaan näissä asioissa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, ja sitten puhujalistaan. — Edustaja Kauma — edustaja Kauma poissa. — Ledamot Strand.

17.54 Joakim Strand r: Tack, värderade talman! Kuuntelin huoneessani muitten kokousten ohella tätä keskustelua. Itsekin hämmästelini sitä negatiivista sävyä ja tätä ehkä ylikorostettua kamreerimaisuutta. Olen iloinen siitä, että puheenjohtaja Orpo mainitsi sanan ”investoinnit” — niistähän meidän täytyisi täällä puhua paljon, paljon enemmän. Miten me houkutellessaan pieneen Suomeen maailmanluokan investointeja? Siihen tarvitaan sitä positiivista asennetta, mistä ministeri Skinnari hyvin puhui. Tuntikaupalla väännetään näistä niin sanotuista päätösperusteisista työpaikoista ja siitä, kuka on laskenut ja mitä. Siis eivät ne ole työpaikkoja vielä senkään jälkeen, että joku on laskenut ne sitten vaikka VM:ssä. Ne ovat työpaikkoja sitten, kun siellä on ihmisiä töissä, tuottavissa ja mahdollisimman korkean jalostusasteen duuneissa, ja esimerkiksi sille työttömälle on aivan sama, kuka ne on laskenut, jos hän pääsee töihin.

Jotenkin pitäisi nähdä nämä kaikki mahdollisuudetkin, mitkä tässä maailmassa tänä päivänä ovat. Koko maailma — Kiina, Eurooppa, USA — elvyttää ja panostaa kahteen kärkeen: digitalisaatioon ja energiaan. Se, missä pieni Suomi, Shanghain kaupunginosan kokoinen kansa, on maailman huippua: 3 000 miljardia dollaria suunnilleen tullaan globaalisti investoimaan pelkästään energia- ja ympäristöratkaisuihin. Otetaan siitä edes muutama prosentti, niin pärjätään ihan riippumatta siitä, mistä sote-malleista täällä väännetään.

Itse toivoisin, että päästäisiin hallitus—oppositio—väännön sijaan miettimään yhdessä, mitkä ovat ne kärjet, millä Suomen eri alueet pystyvät luomaan sellaisen ympäristön, että globaalit toimijat näkevät, että juuri täällä voidaan ottaa loikka omassa arvoketjussa, omassa ekosysteemissä. Se luo sitä aitoa uutta työtä, ja siitä on paljon mielenkiintoisempaa puhua kuin siitä, mistä täällä nyt väännetään. — Tack.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Orpo vielä tähän, mutta ei laajempaa debattia.

17.56 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, herra puhemies! Juuri tästä on kyse. Miten me saadaan aitoa kasvua, aitoja investointeja, uusia innovaatioita — siitä on kyse. Se on ainut tapa, millä me saadaan kestävä hyvinvointi aikaan.

Ministeri Skinnari, kerroitte kaikkia niitä tärkeitä asioita, joihin nyt on laitettu rahaa, mutta totuus on se, että se on velkarahaa, ja siitä johtuu se negatiivisuus, mikä varmasti meidän puheistamme, itsenikin, välittyy, koska huoli on niin suuri. Jos tämä hoidetaan nyt velalla, niin se ei ole kestävää, me tiedetään kaikki se. Jos katsoo, miten meidän velkaantumisen kehittyminen tällä hetkellä, niin se uhkaa vakavasti meidän hyvinvointia tulevina vuosina. Siksi velkaantuminen pitäisi saada hallintaan, ja paras keino siihen on lisätä tuloja, ei tehdä leikkauslistoja — siis lisää tuloja, sitä me vain halutaan tässä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja puhujalistaan. Edustaja Kankaanniemi on poissa, edustaja Hyrkkö poissa, edustaja Eskelinen myöskin poissa. — Mutta edustaja Autto paikalla.

17.57 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Täällä käydään todella tärkeää keskustelua, ja oikeastaan jatkaisin tuota keskustelua, mitä edellä edustaja Strand kävi ja jota edustaja, kokoomuksen puheenjohtaja Petteri Orpo hyvin täydensi. Edustaja Strand hallituksen puolelta peräänkuulutti sitä, että meidän pitäisi puhua siitä, miten saamme Suomeen investointeja, miten saamme uusia todellisia työpaikkoja, ja työpaikat eivät todella

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

ole todellisia ennen kuin siellä töitä tehdään, eli kuka näitä päätösperäisyyksiä laskee, ei ole se ratkaiseva asia. No, kuitenkin itse ainakin pidän todennäköisempänä, että todennäköisimmin siellä haalarit puetaan päälle ja aletaan töitä tekemään, jos valtiovarainministeriökin on pystynyt vahventamaan, että tämänkaltaisia työpaikkoja tehtävillä toimenpiteillä on odotettavissa, kuin että siirrytään tällaiseen ravistan hihasta -laskelma -tyyppiseen tekniikkaan.

Tosiaan, arvoisa puhemies, tästä Strandin herättelemästä keskustelusta jatkan hieman. Elikkä tosiaan investointeja Suomeen tarvitaan, ja valitettavasti kyllä tosiasia on se, että kun kysytään suomalaisilta yrityksiltä, niin EK:n aivan tuore kysely osoittaa, että kehysriihen päätöksillä oli heikentävä vaikutus yritysten työllistämisen, kasvu- ja investointiaikomuksiin. Tosiaan vain 2 prosenttia arvioi kehysriihen vahvistaneen ja peräti 44 prosenttia arvioi kehysriihen heikentäneen työllistämisaikomuksia, ja tämä on tietysti todella huolestuttava luku, koska kyllä kansantalous on hyvin pitkälle psykologiaa. Se on sitä, miten uskotaan, luotetaan siihen, että Suomi tulevaisuudessa pärjää, ja tässä mielessä markkinat ovat aina oikeassa. Yritykset tekevät omista lähtökohdistaan itselleen parhaat ratkaisut, eikä siihen sitten ole muilla noka koputtamista. Elikkä vaikka hallitus yrittäisi kuinka täällä puhumalla puhua omista ratkaisuisistaan, kuinka hyviä nämä ovat, niin jos ei se hallituksen politiikka ole yritysten mielestä hyvä, niin silloin ne investoinnit ja työpaikat jäävät Suomeen syntymättä. Tästä me nyt todella kannamme huolta, ja tämän vuoksi välikysymys on tehty, koska tiedämme sen, että suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan rahoitusperusta tulee joka tapauksessa haastetuksi meidän kansakuntamme ihan luonnollisen väestörakenteen muuttumisen kautta. Työikäisten ikäluokkien suhteellinen osuus pienenee, ja sen vuoksi meidän pitää varmistaa, että työllisyysaste nousee niin, että jokainen työhön kykenevä on töissä ja että maahan syntyy kaiken aikaa korkeamman tuottavuuden töitä, jotta pystymme sitten sen korkean elintason ylläpitämään, josta olemme Suomessa viime vuodet ja vuosikymmenet saaneet nauttia. Olemme myös tästä maasta maailman parhaan maan rakentaneille, meitä aiemmin toimineille, velkaa sen, että pystymme maksamaan eläkkeet täysimääräisesti ja pystymme tarjoamaan maailman parhaat hoiva- ja hoitopalvelut kaikille, jotka niitä tarvitsevat.

Tässä mielessä, arvoisa puhemies, olen pettynyt siihen, että kehysriihestä ei saatu jämäkempiä päätöksiä aikaan niistä toimenpiteistä, joilla työllisyyttä ja sitä myötä Suomen julkisen talouden kestävyyttä vahvistetaan, vaan päinvastoin tämä kehysmenettelyn unohtaminen on todella paha asia suomalaisen yhteiskunnan, suomalaisen päätöksenteon luotettavuuden kannalta. Suomihan on perinteisesti niittänyt maailmalla mainetta maana ja pienenä kansakuntana, joka aina maksaa velkansa, ja tästä hyvästä maineesta on tietysti ollut monissa yhteyksissä suuri apu, mutta nyt kun kehyslitys hallituksen päätösten myötä on tosiaan peräti 1,4 miljardia euroa ja tiedämme heikon julkisen talouden tilan, niin on valitettavasti näköpiirissä, että kansainvälisten luottoluokittajien — jotka tässä ajassa ovat niitä, jotka arvioivat sitä, onko Suomi maa, joka aina maksaa velkansa — näkemys ei voi Suomen talouden suunnasta olla kovin hyvä.

Arvoisa puhemies! Kun täällä on ulkomaankaupasta vastaava ministeri paikalla, niin vielä esittäisin hänelle konkreettisenkin kysymyksen työllisyyteen ja työpaikkojen turvaamiseen liittyen: kun hallituksen käsi on ollut kovin hidas auttamaan uusien työpaikkojen syntymistä, niin miten puolustamme olemassa olevia työpaikkoja siten, että saisimme matkailun maahantulosta jotkin selkeät pelisäännöt? Nyt juuri tarvittaisiin selvät sävelet siitä, millä säännöillä Suomeen saa ensi talvena matkustaa. Meillä on miljardien eurojen matkai-

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

lutulo vaarassa, mikäli tämä asia ei pian selkiydy. Kymmenettuhannet matkailusta toimeentulonsa saavat perheet ja alan yritykset ovat nyt todella hädissään tämän asian suhteen, joten jos ministeri Skinnari voisi tähän luoda jonkunlaista tulevaisuudenuskoa. Olemme keskellä todella kriittistä ajankohtaa.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kopra.

18.03 Jukka Kopra kok: Arvoisa rouva puhemies! Olen Suomen ja suomalaisten puolesta hyvin pettynyt siitä, että tämä välikysymys ylipäättään piti jättää ja siitä nyt täällä keskustellaan. Hallitus ei päätöksillään tai oikeastaan päättämättä jättämisillään kuitenkaan muuta vaihtoehtoa ole meille antanut. Meillä kaikilla oli ennätyspitkän puoliväliriihen jälkeen oikeus vihdoinkin odottaa maan talouden, työllisyyden ja tulevaisuuden kannalta tarvittavia päätöksiä. Niitä ei kuitenkaan tullut. Vaikea löytää edes sanoja kertoa, kuinka vastuutonta ja näköalatonta tällainen on.

Oma lukunsa tässä kokonaisuudessa on sekin, että hallitus petti omat lupauksensa kehityksissä pysymisestä, velkaantumisen taittamisesta ja uskottavien työllisyyspäätösten tekemisestä. Hallitus on itse tehnyt ohjelmassaan lupauksen ylisukupolvisesta oikeudenmukaisuudesta, johon sisältyy lupaus lopettaa eläminen tulevien sukupolvien kustannuksella. Tämä tarkoitti myös lisämenojen kattamista pysyvästi vaalikauden aikana. Nyt olemme kuitenkin tilanteessa, että hallitus vesitti jälleen työllisyyspäätökset, jotka olivat perusteenä hallituskauden alussa sekä sen aikaisille menolisäyspäätöksille.

Suomella ei siis ole mitään suunnitelmaa talouskasvun käynnistämiseksi tai julkisen talouden tasapainottamiseksi ja velan taittamiseksi. Velanottoa, veronkiristyksiä, valtiokeskeisyyttä ja uudistuskyyvyttömyyttä sen sijaan riittää. Tätä ei monikaan suomalainen varmasti voi ymmärtää — en ainakaan minä. Se on selvää, että tällä tavoin ei maan taloutta voi hoitaa.

Menosopeutukselle on vahva suomalaisten enemmistön kannatus. Evan kyselyn mukaan 63 prosenttia on sitä mieltä, että julkista taloutta pitää sopeuttaa menomaltilla, ja suomalaisista 60 prosenttia on sitä mieltä, että sopeuttaminen tulee aloittaa tämän vaalikauden aikana. Suomalaiset kyllä ymmärtävät, ettei pysyvästi voi kuluttaa enemmän kuin tienaa.

Kokoomus tarjoaa kernaasti hallituksen käyttöön apuaan sekä keinoja tilanteen korjaamiseksi. Ei tarvitse edes pyytää: repertuaari on julkista. Lupaamme kyllä kannattaa sellaisia hallituksen esityksiä, jotka Suomen taloutta parantavat. Sellaisia esityksiä löytyy runsaasti, ja edelleen ihmettelen, mikseivät toimivat ratkaisut kelpaa hallitukselle.

Arvoisa puhemies! Kokoomusta moititaan monesti talouspainotteisuudesta. Olkoon sitten niin, sillä jonkun se on vastuullisesta taloudenpidostakin huolehdittava. Kaikki olemme varmasti yhtä mieltä siitä, että hyvinvointiyhteiskunnan palvelut täytyy turvata myös tulevaisuudessa. Se ei kuitenkaan ole mahdollista ilman talouden tasapainoa.

Siksi tästä pitää puhua vaikka maailman tappiin asti. Ilman kestävästä julkista taloutta meillä ei ole maailman parasta peruskoulua, ei ole toimivia terveyspalveluita, ei ole vanhushpalveluita, ei ole varhaiskasvatusta, ei sujuvaa joukkoliikennettä tai muitakaan yhteiskunnan palveluita. Siksi talouspolitiikan suunnanmuutos olisi puoliväliriihessä ollut välttämätöntä. Julkisen talouden kestävyystiekartan piti sisältää konkreettiset keinot velkaantumisen lopettamiseksi 20-luvulla, mutta koko urakka on jätetty seuraavien hallitusten tehtäviksi. Vastuuttomuuden vuoksi epäluottamus hallitusta kohtaan on perusteltu.

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

Kaiken kruununa vielä se, että vasemmistohallitus romutti kehysbudjetoinnin periaatteet, joilla on ollut vahva ja laaja parlamentaarinen tuki jo vuosikymmenten ajan. Vaalikausien alussa hallitusten sopima neljän vuoden menojen enimmäismäärä on suojellut veronmaksajia poliitikkojen holtittomimmalta rahankäytöltä. Tätä suojaa ei nyt enää ole, ja se näkyy.

Arvoisa hallitus, olemme nyt tiellä, joka johtaa Suomen ja suomalaisten köyhtymiseen.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinonen.

18.07 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Hyvä ministeri! On hyvä, että täällä edes yksi ministeri on paikalla — ja ainoastaan kaksi muuta hallituspuolueen kansanedustajaa. On valitettavaa, että valtiovarainministeri ei ole paikalla, kun käsittelyssä on kuitenkin välikysymys, joka kohdistuu selkeästi talouteen ja siihen liittyvään kokonaisuuteen, tai että pääministeri Marin ei ole paikalla. On aika yleinen tapa kyllä ollut, että vastuuministerit ovat paikalla heille kohdistetun kysymyksen osalta, ja olisin itse odottanut, että valtiovarainministeri olisi täällä paikalla ollut.

Edellä kuulumme hyviä puheenvuoroja edustajilta Autto ja Kopra siitä, miksi me jouduimme tämän välikysymyksen kokoomuksesta tekemään. Kyllä se syy oli se, että tähän puolivälin riiheen oli asetettu erittäin kovat tavoitteet, ja itse asiassa keskusta vielä matkan varrella koko ajan puhui, että puolivälin riihessä sitten tehdään ne toimenpiteet ja pitää saada tuloksia, ja emme lopulta nähneet kuin vähän erikoisen näytelmän, jonka draamankaari oli heikko ja loppu lähes tragikoominen. Lopputulos oli se, että keskusta oli vasemmistohallituksen edessä ei tällä kertaa enää pönkänä vaan ihan puhtaasti rähmällä. He eivät saavuttaneet itse asiassa mitään omaa tavoitettaan, mitä he olivat asettaneet tähän. Ainoa, millä he yrittivät juhlia tätä puolivälin riihen ratkaisua, oli turvepäätös, ja kun turvealaa ja energia-alaa kuunteli, niin eivät hekään olleet edes siihen pakettiin tyytyväisiä, eli ei edes siinä hallitus ja keskusta onnistuneet.

Tämä hallitus on tänään täällä tuonut esille aika vahvasti sitä, miten he ovat nyt näitä tilanteita hoitaneet. Totesin tuossa debatissa, että jos rahan jakaminen ja velan ottaminen olisi vaikeaa, niin totta kai me olisimme oppositiosta kiittäneet hallitusta niin vaikeista päätöksistä, mutta kun se velan ottaminen ja rahan jakaminen on itse asiassa kaikista helpointa politiikantekoa. Ei se ole, arvoisat hallituspuolueen kaksi edustajaa, jotka täällä olette, lainkaan vaikeaa. Ei olisi ollut yhtään vaikeampaa jakaa vielä miljardi tai kaksi tai kolme tätä enemmän, eli ei sitä kannata yhtään juhlia, että onnistuitte jakamaan velkarahaa näin valtavasti, vielä yli tuon kehyksen, minkä lisäksi tietysti tulivat nämä koronarahat, joille on ollut aika laaja yhteinen ymmärrys tässä salissa.

Keskusta kaipasi täällä salissa päivällä, kun he olivat paikalla, puheita näistä teoista, että miksi te ette puhu näistä heidän teoistaan. Me olisimme mielellämme niistä puhuneet, mutta kun niitä tekoja ei ollut. Sen takia me olemme tänään joutuneet puhumaan täällä salissa enemmän siitä, mitä hallitus ei ole tehnyt, vaikka tekemättä ei pitänyt voida jättää. Siksi me olemme puhuneet siitä. Te, arvoisa vasemmistohallitus, keskustan tuella asettitte riman vaatimattoman alas, mutta te onnistuitte kuitenkin menemään sen alta. Tätä muuten koulussa lapset kutsuvat limboamiseksi. Koulun pihalla olette nähneet, kuinka laitetaan rima ja kuinka alas sen saa, että sen alta pystyy luikahtamaan, ja te, arvoisa hallitus, onnistuitte kyllä siinä luikahtamisessa erinomaisen hyvin. Te ylitätte ensi vuonna kehyksen 900 miljoonalla — ikiaikaisen kehyksen, jota ei ole aiemmissa talouskriiseissä jouduttu rikko-

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

maan, ja vielä vaalivuonna puolella miljardilla te rahoitatte vaalikampanjaanne. Ja nyt kun te olisitte katsoneet esimerkiksi viimeisimpiä gallupeja, niin ei tämä teidän toimintanne ansaitse edes kansan luottamusta, ettekä te tule tällä rahan jakamisella kääntämään teidän kannatustanne nousuun, kun näyttää, etteivät edes Tampereella, pääministeri Marinin kotikaupungissa, sosiaalidemokraatit pysty enää kokoomuksen kyydissä pysymään.

Te kerroitte tehneenne 40 000—44 000 työllisen toimet. Totuus oli noin 11 000, ja täällä tänäänkin olemme kuulleet, kuinka työministeri Haatainen ei ole edes kehdannut sanoa, että hallitus on tehnyt päätöksen eläkeputken poistamisesta. Hän puhuu koko ajan ikäihmisten paketista tai ikäihmisten kokonaisuudesta, [Puhemies: 5 minuuttia!] eikä hän ole kehdannut sanoa myöskään sitä, että tämä hallitus päätti palauttaa aktiivimalli kakkosen — se on pohjoismainen työnhaun malli. Eli edes niitä tekoja, joilla joitain työllisyysvaikutuksia ehkä on, tämä hallitus ei kehtaa ääneen sanoa, ja ei muuten näitäkään toimenpiteitä tähän saliin ole vielä tuotu. Ne todelliset työllisyysteot, joita tämä hallitus on tehnyt, ovat käytännössä vielä kaikki eduskuntaan tuomatta.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu poissa, edustaja Talvitie poissa, edustaja Könttä poissa. — Edustaja Multala.

18.14 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Pääsinkin tänne nopeammin kuin olin ajatellutkaan, joten nyt vedetään ilman papereita.

Täällä on penätytty kovasti tänään sen perään, mistä kokoomus leikkaisi. Siitähän ei tässä välikysymyksessä ole lainkaan kyse. Kyse tässä välikysymyksessä on siitä, että hallitus noudattaisi omaa hallitusohjelmaansa. Hallitus lisäsi jo tämän hallituskauden alussa päätöksillään menoja 1,4 miljardia euroa. Hallitus päätti, että se on teidän hallituksenne menokehys. Te silloin hallitusohjelmassanne myös totesitte, että työllisyyden kasvu ja päätökset työllisyyden kasvattamiseksi ovat merkittävän yksittäinen toimi, jolla nämä menolisäykset tullaan rahoittamaan.

No, nyt olemme tilanteessa, jossa työllisyys laskee — arvattavastikin pääosin korona-kriisin seurauksena — mutta silti ei olla tehty niitä tarvittavia työllisyystoimia, joilla tulevaisuuden hyvinvointi voitaisiin rahoittaa. Samanaikaisesti hallitus edelleen pitää kiinni kaikista niistä jo tekemistään päätöksistä ja myös niistä menolisäyksistä, joista ei päätöksiä vielä ole. Siitä tässä välikysymyksessä on kyse.

Arvoisa puhemies! Hallitus on myös todennut omassa hallitusohjelmassaan, että jos osoitettuun työllisyystavoitteeseen ei päästä, menoja arvioidaan uudelleen. No, tehtiinkö näin? Ei tehty. Päinvastoin ylitetään kehys ensin 900 miljoonalla ja sen jälkeenkin vielä 500 miljoonalla. Arvoisa puhemies, tässä on ristiriita.

Kokoomus ei puhu työllisyydestä pahuuttaan, tai siitä, että rakenteellisia uudistuksia tulisi tehdä, emme siksi, että haluaisimme kurjistaa kenenkään arkea. Puhumme siitä siksi, että työllisyys ja yrittäjyys ovat ainoa keino rahoittaa tämän maan hyvinvointipalvelut.

Arvoisa puhemies! Sitten on sanottava muutama sana myös sote-uudistuksesta. Täällä on tänään väitelty siitä, minkälainen tämä sote-uudistus nyt on, onko se välttämätön tai ovatko sitä asiantuntijat kehuneet vai haukkuneet. Perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Rinne täällä kertoi jo asiantuntijoiden kehuneen, kuinka hieno tämä uudistus on ja ongelmia ei ole. No, tämä jää nähtäväksi. Se kuitenkin on niin, että mikään uudistus ei voi olla hyvä vain siksi, että se täyttää jollain tavalla perustuslain vaatimukset. Kyllä uu-

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

distuksia on arvioitava siitä, mitä ne ovat, ja tämä sote-uudistus on kasvaville kaupungeille leikkaus koulutus-, liikunta- ja kulttuuripalveluihin.

Arvoisa puhemies! Perustelen hieman, miksi näin on:

Esimerkiksi kotikaupunkini Vantaan arvioitu laskelma vuodelle 23 on 14 miljoonan euron leikkaus kaupungin tuloihin, siis enemmän kuin mitä kuluja lähtee pois. Mikä kaupungin kassassa joustaa, kun sote-palvelut viedään pois? Suurin sektori on koulutus. Varhaiskasvatus on tiukasti säänneltyä, ja hyvä niin, että onkin. Sieltä emme voi leikata emmekä tietenkään haluaisikaan. Emme kuitenkaan kokoomuksessa haluaisi myöskään heikentää peruskoulua. Kun tiedämme, että tällä hetkellä jo 6 000 nuorta vuodessa päättää peruskoulun ilman riittäviä tietoja ja taitoja toiselle asteelle, niin päinvastoin peruskoulun rahoitusta tulisi mieluummin lisätä: tulisi mahdollistaa pienryhmätoiminta niille, jotka sitä tarvitsevat, ja kaikki tarvittava tuki oppimisvaikeuksiin jo siinä vaiheessa, kun ne havaitaan.

Arvoisa puhemies! Tämä sote-uudistus johtaa kasvavissa kaupungeissa valitettavasti joko koulutusleikkauksiin tai veronkorotuksiin tai molempiin. Tämä on näin, sillä mikään muu ei silloin enää kaupungin taloudessa joustaa.

Arvoisa puhemies! Olen erittäin huolissani siitä, jos täällä kaupunkipuolueeksi itseään kutsuvat, erityisesti vihreät, SDP ja myös RKP, ovat valmiita hyväksymään sote-uudistuksen, joka on selvä tulonsiirto kaupungeilta maakuntien terveyspalveluiden rahoittamiseen.

Arvoisa puhemies! Aikani loppuu. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kvarnström.

18.19 Johan Kvarnström sd: Arvoisa puhemies, ärade talman! Den här interpellationen saknar fullständigt förståelse för det exceptionella läget och för varför budgetramen justeras och varför vissa åtgärder inte vidtas.

Resultatet från ramförhandlingarna kan kritiseras på olika sätt. Ett är att som universitetens rektorer kritisera att anslagen till vetenskapen ska skäras ned år 2023 — mycket mindre än under föregående valperiod då samlingspartiet satt i regeringen, men ändå onekligen ett steg i fel riktning. Ett annat sätt att kritisera lösningarna bjuder denna interpellation på. Det går ut på att Finland redan nästa år borde göra enorma nedskärningar, med andra ord ta pengar från bland annat vården eller utbildningen eller socialskyddet i en tid då väldigt många har det väldigt kämpigt och en vårdkö har uppstått i och med pandemin. Jag vet att ni, ärade opposition, bedyrar att det inte handlar om nedskärningar, men det är vad kravet på att inte höja budgetramen leder till.

I debatten, där samlingspartiets skiva gått på repeat hela denna period, kontrasteras med påståendet att allt nog skulle lösas bara samlingspartiets förslag om sysselsättande och strukturella åtgärder skulle förverkligas. Det finns dock ett stort problem. Det som samlingspartiet efterlyser och föreslår är inte lösningen på ramproblematiken. Dels är förslagen till stor del sådana som vi på goda grunder bedömer att inte gynnar samhället på sikt, tvärtom, och dels skulle det i vilket fall som helst huvudsakligen inte tidsmässigt hinna påverka inom den tid det nu är fråga om.

Arvoisa puhemies! Kehyksen noston tarpeen taustalla on erityisesti se, että useat menot ovat tarkentuneet aiemmin ennakoitua suuremmiksi, ja myös aiempi elvytys koronan takia vaikuttaa vielä lähivuosien menoihin. Kehysriihen ratkaisut ovat isossa kuvassa hyvät. Kipukohdat ovat tietenkin ehdotetut leikkaukset tutkimuksesta vuonna 2023 ja se tosiasia,

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

että Veikkaus-tulojen kompensatio ei ole täysimääräinen. Ymmärrän kulttuurikentän hätähuutoa ja yliopistojen kritiikkiä, mutta en ymmärrä välikysymyksen väitteitä. Pitäisi olla selvää, miten vakavat jo äsken mainitut ongelmakohdat ovat. Jos lisäisimme tähän miljardiluokan leikkauksia, niin seuraukset olisivat katastrofaaliset. Nyt on äärimmäisen tärkeää, että kehysriihen ratkaisut mahdollistavat sen, että koronan jälkihoitoa voidaan tehdä oikeudenmukaisesti.

Arvoisa puhemies! Debatissa puhuttiin paljon vastuullisuudesta, ja kyllä, mielestäni kehysten nosto on vastuullista tässä poikkeuksellisessa ajassa. Leikkaukset taas eivät. Ja kun puhutaan vastuullisuudesta, pitää huomioida, että kehysriihen ratkaisut eivät jätä meno-perintöä tuleville hallituksille, vaan päätökset tulevat voimaan vielä tämän vaalikauden aikana. Olen vakuuttunut, että ihmisiä, yrityksiä ja talouskasvua tukevia toimia ei tule lopettaa liian nopeasti, kun viruksen leviämiseen liittyvä epävarmuus ja riskit ovat globaalisti yhä suuria. Olen tästä syystä onnellinen, että Marinin hallitus jatkaa tavalla, jolla pidetään kaikki mukana.

Ärade talman! Pandemin är inte över även om vaccineringsarna framskrider. Finland befinner sig fortfarande i ett utmanande läge på många sätt. Vi måste fortsätta gå varsamt fram, värna om folks hälsa och vara beredda på att vidta åtgärder. Vi måste hålla hjulen snurrande och skapa förutsättningar för ny hållbar tillväxt. Vi måste genom en rättvis omställning öka vårt lands konkurrenskraft och därmed sysselsättningen och tillväxten. Drastiska nedskärningar i den offentliga sektorn som oppositionen indirekt talar för skulle bara förvärra läget. Det råder stor enighet om att det kommer en tid då man behöver en ekonomisk anpassning, men den tiden är inte mitt i den kris som vi nu fortfarande upplever och tyvärr garanterat ser svåra spår av de kommande åren.

Ärade talman! Samlingspartiet har den senaste tiden valt att prata mycket om att man inte bara ska fördela kakan utan också skapa förutsättningar för att kakan ska bakas, och det är sant, men det är också främst tom retorik. Ofta är det så att då man fördelar, som till exempel garanterar invånarna grundskoleutbildning, så leder det till att det därefter på sikt finns mer att dela ut. Det är långsiktigt ekonomiskt vettigt med en stark gemensam sektor. Därför är Norden i topp i alla internationella jämförelser. Regeringen Marin har redan nu fattat beslut om flera sysselsättande åtgärder, som så kallade TE-centralernas flytt till kommunerna och en nordisk modell för arbetssökande, och jo, vi kan gott nämna pensionsslussen som det påstods här att vi inte vågar nämna med dess rätta ord.

En kaka kan inte heller bakas utan en bagare. Därför utvidgar vi läroplikten och gör andra stadiets utbildning genuint avgiftsfri. Vidare behövs också kunder som har råd att handla. Därför har vi äntligen godkänt EU:s så kallade återhämtningspaket i dag för att skapa stabilitet på marknaden och öka efterfrågan och samtidigt bidra till en rättvis omställning. För att alla ska ha det bra behövs ett starkt samhälle som håller ihop och där vi stödjer varandra, speciellt i kristider. Det handlar inte om någon lättsam inställning till skuldsättning. Det handlar om vad som är långsiktigt hållbart och ansvarsfullt, så en sak är säker: regeringen Marin har mitt orubbliga stöd. — Tack, kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Marttinen.

18.25 Matias Marttinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Kokoomus on tehnyt välikysymyksen maan vasemmistohallituksen vastuuttomasta talouspolitiikasta. Hallitus on asetta-

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

nut Suomen talouden vapaaseen pudotukseen ja siirtänyt päätökset pääosin hamaan tulevaisuuteen. Tätä me emme voi hyväksyä.

Rouva puhemies! Ensin muutama sana kehysriihestä:

Kun maan hallitus valmistautui kevään kehysriiheen, talousasiantuntijat suosittivat hallitukselle rakenteellisia uudistuksia, työllisyyden vahvistamista ja paluuta menokehykseen eli budjettikaton noudattamista. Esimerkiksi talouspolitiikan arviointineuvoston puheenjohtaja, professori Jouko Vilmunen totesi ennen kehysriihettä, että nyt on aika palata normaaliin talouspolitiikkaan. Hän viittasi julkisen talouden kunnostamiseen.

Myös hallitus itse vakuutti eduskunnalle ja suomalaisille, että julkisen talouden kunnostaminen aloitetaan kehysriihessä. Helmikuussa pääministeri Marin ilmoitti eduskunnalle, että hallitus on palannut noudattamaan valtiontalouden kehyksiä. Maaliskuussa valtiovarainministeri Matti Vanhanen sanoi Helsingin Sanomien haastattelussa, että hallitus palaa kehykseen, ja korosti uskottavan menokehysten tärkeyttä. Huhtikuussa kesken puoliväli-riihineuvotteluiden pääministerin sijainen, ministeri Saarikko totesi menokehyksestä keskustan puoluevaltuustolle: ”Se on viesti suomalaisille ja ulkomaille, että pidämme sovitusta kiinni. Sellaisia ovat suomalaiset. Sellainen on Suomen kansa. Sellainen on Suomi. Sellainen pitää olla Suomen hallituksenkin.”

Hallitukselta odotettiin siis velanoton laittamista kuriin, menokuria ja merkittäviä työllisyyspäätöksiä. Kaikesta vakuuttelusta huolimatta hallitus toimi kehysriihessä täysin päinvastaisesti. Kun velanotto piti laittaa kuriin, päätti hallitus rikkoa menokehysten eli budjettikaton ensimmäisenä hallituksena 2000-luvulla. Menoja lisättiin yli 1,4 miljardilla eurolla. Julkisen talouden vahvistamisesta ei ole tietoaakaan, sillä ensi vuonna velkaa otetaan yli seitsemän ja puoli miljardia euroa, ja vuonna 23 velanotto kiihtyy lähes 9 miljardiin euroon.

Toisena hallitus väitti tehneensä toimet, joilla työllisyys vahvistuu Suomessa yli 40 000 työllisellä. Tämä väite ei kuitenkaan kestänyt valtiovarainministeriön tarkastelua. VM:n mukaan riihen päätösten vaikutus on vain noin neljäsosa hallituksen kertomasta, noin 10 000 työllistä. Se vähä, mitä riihessä saatiin päätettyä, on siis valtaosin työllisyysshuttua.

Koko hallituskauden ajan tärkeät työllisyysuudistukset ovat maanneet työryhmissä. Ryhmät istuvat, mutta tuloksia ei näy eikä kuulu. Paikallisen sopimisen työryhmä on istunut kaksi vuotta, ja riihessä sen toimikautta päätettiin jatkaa vaalikauden loppuun. Arvoisa hallitus, jos ryhmä ei löydä sopua kahdessa vuodessa, kannattaako vastuu ulkoistaa sille myös seuraavaksi kahdeksi vuodeksi?

Kokoomus on tehnyt lakialoitteen, jolla paikallinen sopiminen laajennettaisiin kaikkien yritysten käyttöön riippumatta siitä, onko yritys järjestäytynyt vai järjestäytymätön. Se helpottaisi erityisesti pienten työnantajien tilannetta ja kykyä työllistää. Miksi tämä, arvoisa hallitus, ei kelpaa teille?

Rouva puhemies! Riihen vastuutonta talouspolitiikkaa on perusteltu koronalla. Sen taakse te ette kuitenkaan voi mennä piiloon. Finanssikriisin vaikutukset maamme talouteen olivat vielä rajummat kuin koronan vuoksi. Tuolloinkin selvittiin ilman kehyksen rikkomista. Menokehystä ei rikkonut korona vaan lepsusti velkaantumiseen suhtautuva hallitus. Velkahallituksen tapa toimia oli vakiintunut jo ennen koronapandemian alkamista hallituksen ensimmäisestä työpäivästä lähtien. Silloin menoja lisättiin yli miljardilla eurolla, mutta päätökset uusista tuloista ja työllisyyden vahvistamisesta lykättiin hamaan tulevaisuuteen. Tämän hallituksen talouspolitiikka rakennettiin hiekalle tietoisella päätöksellä,

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

jonka myös itseään sinänsä vastuullisiksi taloudenpitäjiksi tituleeraavat keskusta ja RKP ovat hallituksessa ollessaan hyväksyneet ja siunanneet.

Arvoisa puhemies! Uskomme kokoomuksessa, että suomalaiset ansaitsevat parempaa. Suomalaiset ansaitsevat politiikkaa, jossa kakun jakamisen sijaan sitä kasvatetaan. Tämän hallituksen linjalla lautaset ovat pian tyhjä.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strand.

18.30 Joakim Strand r: Tack, ärade talman! Ihan muutama pointti vielä jatkoksi tuohon edelliseen.

On pakko kommentoida lyhyesti tätä sotea: On ollut — itse kun toista kautta olen täällä — kyllä jännä nähdä, miten täysin vastakkaisilla argumenteilla puhutaan nyt jotain asiaa vastaan, jota ennen vahvasti kannatettiin, ja ollaan tosi huolissaan suurista kaupungeista ja tietyistä alueista, jotka saavat vähän takkiin rahoitusmallissa, oma aluekin, mutta huomattavasti vähemmän takkiin kuin mitä sen edellisen kauden mallissa. Ja kyllähän kaikella on myös vaihtoehtoiskustannukset, jos näin pienessä maassa vuosikymmeniä väännetään jotain sotea. Samanaikaisesti meillä on valtavat mahdollisuudet luoda uutta liiketoimintaa — on digitalisaatio, on energia- ja ympäristöteknologian ala, ja koko maailma elvyttää, Aasia, Eurooppa, USA — nimenomaan niitten kärkien varaan, joissa me ollaan maailman parhaita, joten keskityttäisiin yhdessä siihen, että luodaan maailman parhaat toimintaedellytykset tänne ja viedään tämä sote vihdoin maaliin. En usko, että seuraava hallitus, oli siellä kuka tahansa, jaksaa siitä hirveästi vääntää. Jos on reilut kaksisataa järjestäjää, niin jos niistä tulee parikymmentä, niin kyllä nyt jollain tasolla täytyy olla myös tehokkuusvoittoa saatavissa.

Ja vielä lyhyt kommentti tähän, kun puhuttiin näistä päätöspäätösteisistä ja VM:n roolista näitten työpaikkojen osalta: Pystyykö VM laskemaan kotitalousvähennyksen korottamiselle, mistä käsittääkseni oma puolueeni ja myös kokoomus ovat puhuneet, tarkkoja työllisyysvaikutuksia? Ainakaan minä en ole nähnyt niitä. Voi olla, että ne pystyvät. Olisi kiva kuulla. Minun mielestäni sitä on silti järkevää korottaa, vaikei pysty laskemaan. Eihän se nyt niin tarkkaa voi olla.

Haluan lopuksi vielä kiittää hallitusta siitä, että se on omalla toiminnallaan ollut edesauttamassa monen jätti-investoinnin saamista Suomeen: biosellutehtaita, akkutehtaita, ja lisää on putkessa.

Svenska folkpartiet stödjer varmt denna regering.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Autto.

18.32 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Tämä on ollut todella hyvää ja tärkeää keskustelua, jota täällä on käyty, ja tosiaan tuossa oman edellisen, ehkä hieman laajemmin yleisesti talouspolitiikkaa käsitelleen puheenvuoroni lopussa jouduin sen verran lyhyesti puhumaan tästä matkailun valtavan tärkeästä merkityksestä kansantaloudelle, että haluaisin siitä vielä muutaman sanan sanoa nyt, kun olemme tässä välikysymystä käsittelemässä.

Todella tänä keväänä olisi toivottu matkailualan kannalta hallitukselta myönteisiä päätöksiä, ja näitä tietysti tarvittaisiin koko kansantalouden näkökulmasta siksi, että matkailu on ollut Suomen taloudelle yksi aivan keskeisiä kasvualoja koko finanssikriisin jälkeisen

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

ajan. Matkailu on hyvin työvoimaintensiivinen ala, ja lisäksi matkailu on todella vientiteollisuutta, tai sanotaan paremminkin rahan tuontiteollisuutta Suomeen. Jokainen matkailijoiden Suomessa käyttämä euro jää tänne kotimaan talouteen tuottamaan meille hyvinvointia, ja itse asiassa matkailu on ainoa vientiteollisuuden ala, joka myöskin maksaa täysimääräisesti arvonlisäveroa Suomeen. Elikkä tässä mielessä matkailu on monellakin tapaa myöskin kokoaan suurempi, ja siksi olisikin ollut odotettavissa, tai toivottavissa ainakin, päätöksiä esimerkiksi siitä, että juurikin arvonlisäveroihin olisi voitu tehdä sellaisia muutoksia, että kotimaiset palvelualat — majoitus, kuljetuspalvelut, ravintolapalvelut, ohjelmapalvelut — olisivat saaneet valtiovalalta jonkinlaisen vastaantulon näitten verokantojen alentamisen muodossa. Tämä jos mikä olisi myös sellaista kestävää aineetonta kasvua, mitä olen ymmärtänyt, että hallituskin haluaisi nähdä ja mihin vaikkapa Euroopan unioni haluaa Suomea ohjata, eli niiden arvonlisäverokantojen alentaminen, jotka ovat keskeisiä Suomen matkailun kannalta.

No, toisaalta olisi voitu tehdä myös muita — varmaan joku voi sanoa, että pieniä — toimenpiteitä, mutta kun kaikki suuret virrat kasvavat pienistä puroista, niin vaikkapa edustuskulujen verovähennysoikeus täysimääräisenä. Ajatelkaa, kuinka valtava ikään kuin velka meille on jäänyt siitä, että emme ole päässeet toisiamme kohtaamaan, yritykset eivät ole pystyneet pitämään samalla tavoin liikesuhteitaan yllä, solmimaan uusia liikesuhteita, mitä tämä pandemiatilanne on rajoittanut, ja tietysti nyt sitten, kun pandemia onneksi alkaa olla voiton puolella sen osalta, että rokotukset etenevät, kuinka tärkeää olisi suomalaisille yrityksille luoda kasvumahdollisuuksia niin, että tämä edustuskulujen verovähennysoikeus olisi täysimääräinen. Se toimisi puolestaan kovia kokeneille ravintoloille mutta varmasti myös vaikkapa monille matkailun ohjelmapalveluyrityksille nyt hyvänä kasvun käynnistäjänä, kun näitä palveluita pystyisivät myös yritysasiakkaat enemmän hyödyntämään.

Arvoisa puhemies! Kun näitä tällaisia positiivisia päätöksiä ei saatu, niin tosiaan haluaisin korostaa, että viimeistään nyt hallituksen pitää sitten toimia näiden matkailu- ja koko laajan alan kaikkien yritysten, mitä tälle alalle kuuluu liitännäisesti, nykyisten olemassa olevien työpaikkojen turvaamiseksi, toimia sen eteen, että saadaan tosiaan selvät pelisäännöt tähän matkailun maahantuloon. Ja kun edellä en päässyt sitä tarkemmin sanomaan, niin tarkoitan sitä, että jos ja kun meillä alkaa jo olla Suomen lähialueilla ja keskeisissä matkailumme kohdemaissa valtava määrä ihmisiä, jotka on rokotettu, on jo rokotettu kahteenkin kertaan, ja meillä on myös tietysti mahdollisuus ennakkotestillä saada selvyys siitä, että ihmisillä ei ole koronavirusta ja he voivat sinänsä terveysturvallisesti matkustaa, niin kyllä tästä pitää nyt saada selvät pelisäännöt. Juuri nyt tehdään niitä ensi talven sesongin kannalta olennaisia päätöksiä, mihin kohteisiin kansainväliset matkanjärjestäjät matkailijoitaan vievät, ja tämä on Suomen kansantaloudelle miljardiluokan kysymys, tämä on satojen yritysten selviytymisasia. Tämä on todella nyt vakava paikka. Kymmenettuhannet perheet, jotka saavat leipänsä matkailualalta, odottavat näitä päätöksiä, ja tähän pitää nyt saada selvyys. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinonen.

18.36 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Ole huoleti, emme aio koko yötä puhua, mutta muutama puheenvuoro vielä on tarpeen pitää, ja pysymme näissä yhdessä sovitussa aikarajoissa.

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

Tuossa edellisessä puheenvuorossa jäi hivenen kesken tämä työllisyystilanne ja työllisyistoimenpiteet. Ja kun täällä peräänkuulutettiin kokoomuksen ratkaisuja, niin me olemme esitelleet toimenpiteet 120 000 työllisen saamiseksi. Eli kyllä me olemme olleet koko ajan tässä niin kuin etunojassa ja tuoneet niitä toimenpiteitä esille.

Hyvin tässä keskustelussa on tullut esille myös se, kun hallitus nyt huutaa oppositiolta leikkauslistoja, niin ei: se vastuu tämän talouden kuntoon laittamisesta kuuluu tälle hallitukselle. Teidän pitää tuoda esityksiä, ja muuten, valtiovarainministeriön virkamiehet niitä esityksiä ovat teille tehneet, mutta ne eivät ole teille kelvanneet. Olisikin mielenkiintoista, että me saisimme eduskunnan käsittelyyn ja nähtäväksi ne toimenpiteet, joita valtiovarainministeriön parhaat virkamiehet virkavastuulla ovat tehneet ja jotka myös keskustan valtiovarainministeri Vanhanen on neuvottelupöytiin tuonut. Ne kuitenkin siellä tyrmättiin, ja niitä ei haluttu toimeenpanna.

No, sitten tuossa debattiosuudessa toimme esille sen, että veronkorotuksia tämä hallitus on tekemässä, ja kyllä ne ovat tässä tilanteessa aika lailla myrkkyä, kun pitäisi sitä kasvua ruokkia eikä suitsia kiristää. Ja sitten vielä nämä leikkaustoimenpiteet, joita hallitus on nyt pystynyt tekemään opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle 35 miljoonaa. Hirveän pienelle huomiolle on jäänyt se, että tieteestä tämä hallitus sitten päättää leikata. Eikö keksitty mitään muuta kohdetta, josta olisi voinut säästää kuin tieteestä ja tutkimuksesta? Se on muuten koulutusleikkaus, ja ymmärrän hyvin, että täällä salissa ei ole paikalla yhden yhtä vihreää. Minuakin hävettäisi.

Myös puolustusministeriöltä leikataan, maa- ja metsätalousministeriöltä leikataan, ulkoministeriöltä leikataan ja työ- ja elinkeinoministeriöltä leikataan, ja yllätys yllätys, liikenne- ja viestintäministeriöltä kaikista eniten, 110 miljoonaa. Tänään olemme kuulleet näitä toimenpiteitä, joita valtiovarainministeriön työryhmä on esittänyt. Niissä on veronkorotuksia polttoaineisiin tulossa vuonna 2023 viimeistään, ja niiden lisäksi myös nuo indeksikorotukset tulevat nostamaan.

Mutta oikeastaan se, miksi tämän puheenvuoron pyysin, oli tuo vantaalaisen kansanedustajan Multalan erinomainen puhe, jossa hän kävi läpi tätä sotea. Miksi me kokoomuksessa emme tätä kannata? Sen takia, että tämä ei ole hyvä yhdellekään alueelle Suomessa. Edustaja Multala toi hyvin esille sen, mitä tämä maakunta-sote tarkoittaa isoille kaupungeille: Vantaalle, Espoolle, Turulle, Tampereelle, Helsingille ja monelle muulle. Hän toi esille sen, että se on merkittävä koulutusleikkaus tai merkittävä veronkorotusten automaatti. Minä ajattelin, että tuon esille sen, mitä se tarkoittaa maaseudulle. Niin kuin kokoomuksen puheenjohtaja Petteri Orpo eilen tv-tentissä totesi, niin te, arvoisa hallitus, tällä maakunta-sotella viette pieniltä kunnilta ensin päätösvallan ja sen jälkeen vielä palvelut. Eli ei tämä tule parantamaan niiden keskustalaisten kuntienkaan palveluita, ja sen takia tuntuu ihmeelliseltä, että kuka tätä mallia oikein on kannattamassa. Ja ettei tämä olisi vähänkään kannatettava, niin vielä otetaan esille Sydänsairaala, Coxa, Fimlab. Ei ole löytynyt niihin ratkaisuja, vaikka edustaja Ilmari Nurminen kovasti tuolla Pelastetaan Coxa -ryhmässä antaa näin koko ajan ymmärtää.

Olisin, arvoisa puhemies, muutaman sanan vielä tuonut esille siitä, mitä tämä maakunta-sote tarkoittaa pienille kunnille. Toivo-ajatuspajan tutkimus selvitti, mitä tämä tarkoittaa päätösvallalle. Lähes puolet Suomen kunnista on saamassa vain yhden tai ei yhtään päätäjää näihin tuleviin maakunta-sote-alueisiin. Siinä ei paljon, kuulkaa, pienten kuntien ääni kuulu. Ja kun vielä olisin ehtinyt — tuo kello kävi niin nopeasti — olisin kertonut, kuinka monessa maakunnassa [Puhemies: 5 minuuttia!] keskuskaupunki tulee yksin tekemään

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

nämä päätökset, ja se oli se, mihin meidän puheenjohtaja Orpo eilen viittasi, että ensin menee päätösvalta ja sen jälkeen menevät palvelut. [Anneli Kiljunen: Mutta antoi tukensa Eksotelle!]

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Orpo.

18.42 Petteri Orpo kok: Arvoisa rouva puhemies! Aloitetaanpa tästä sotesta, johon erinomainen edustaja Heinonen päätti puheenvuoronsa.

Tosiaan vierailin Etelä-Karjalassa, ja taas siellä esiteltiin Eksotea. Itse asiassa nyt olisi hyvä havahtua siihen, että siellähän on tehty jo tämä sama sote-uudistus, mitä tarvittaisiin koko Suomeen. Itse asiassa todella monessa maakunnassa on löydetty kuntien välisenä yhteistyönä vapaaehtoiselta pohjalta maakunnan kokoisen kuntayhtymän kautta sote-uudistus ja sen tavoitteet: integraatio ja palveluiden ja tuotannon tehostaminen. Tätähän tässä tällä uudistuksella haetaan.

Kaikkien niitten vuosien aikana, kun sote-uudistusta on tehty, niin kun pään nostaa ylös ja katsoo, mitä Suomessa on tapahtunut, on suurimmassa osassa Suomea tapahtunut sote-uudistus. Kun puolitoista vuotta sitten Uudenmaan kaikki kunnat sopivat, että he voivat vapaaehtoiselta pohjalta järjestäytyä viideksi hyvinvointialueeksi ja tukeutua HUSiin eli Eksoten mallilla, niin se olisi ollut siinä. Samaa tehdään Pirkanmaalla, samaan on valmius Varsinais-Suomessa, se on siinä. Se on nykymallin pohjalta.

Me emme tarvitse tätä jättäjäismäistä maakuntahallintouudistusta, jonka pelkät muutokustannukset tällä vuosikymmenellä ovat 3—4 miljardia — 3—4 miljardia hallinnon rakentamiseen ja muutokustannuksiin. Jos tuo raha käytettäisiin toisin, ajatelkaa, millaisen määrän sillä saisi hoitajia, lääkäreitä, sosiaalityöntekijöitä. Siksi me sanomme, että hallituksen sote-uudistus ei ole mikään uudistus, koska se ei paranna palveluita eli hoitoonpääsyä eikä se säästä rahoja. Me voitaisiin käyttää yhdessä kaikki tarmomme nykymallin parantamiseen. Kutsutaan sitä sitten vaikka Etelä-Karjalan malliksi ja tehdään se sama kaikkialle. — Se on muuten hyvää sukua jo kauan sitten esitellylle Risikon mallille.

Sitten tähän taloustilanteeseen:

Minua on häirinnyt suunnattomasti tässä keskustelussa se, että hallituspuolueet vetoavat tämän päivän tilanteeseen ja perustelevat sillä tämän velkaelvytyksen jatkumista kehyspääöksessä. Hyvät hallituksen puolueet ja edustajat, kehys tehdään suunnitelmaksi vuosille 22—25. Me kaikki uskomme siihen, että korona olisi jo selätetty vuoteen 22 mennessä. Sitten jos tapahtuu jotain yllättävää, niin muutetaan suunnitelmia, mutta sen pitäisi olla selätetty vuonna 22. Meillä talous kasvaa, ja meidän pitäisi tehdä kaikkemme, että sitä talouskasvua tuetaan, ihmiset saavat töitä ja että me saadaan velkaantumisen kuriin sinä aikana. Sen sijaan nyt siis myötäsyklisesti löysätään finanssipolitiikkaa vielä siihen nousuun, siis 22—25. Se on totaalisen väärin kaikkien talousoppien mukaan. Mitä jos tämä nyt alkanut inflaatiokierre — toivottavasti se ei sellaiseksi muodostu — pahenee? Yhdysvalloissa ollaan nyt jo kaikkien yllätykseksi jopa 4 prosentin inflaatiovauhdissa. Jos se pahenee, jos edessä on globaali talouskriisi, niin mites sitten suu pannaan, kun täällä on kaikki mahdolliset elvytyspaukut jo käytetty ja velka hipoo 75—80:tä prosenttia bkt:stä?

Tämän tähden kokoomus on huolissaan. Siksi me vaadimme rakenteellisia uudistuksia. Emme me vaadi mitään leikkauslistoja, hyvänen aika, vaan rakenteellisia uudistuksia, millä Suomi pärjää. Tässä on oikeasti vakava paikka edessä, mutta meillä on myös mahdollisuudet, se valoisa puoli. Mahdollisuuksia on, koska tämä maailma voi nyt aueta ja on au-

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

keamassa koronan jäljiltä. Annetaan sille aukeamiselle vauhtia. Tehdään lyhyellä tähtämellä niitä toimia, millä me saadaan ravintolat auki, teatterit auki, tapahtumat liikkeelle, matkailu liikkeelle, ei jahkailla joka asiassa viikkokausia — tietenkin kaikki terveysturvallisuuden eteen tehden. Tämä ensimmäisenä asiana. Pidetään huolta niistä yrityksistä, jotka vielä sinnittelevät, että ne vielä jaksaisivat, vielä pärjäisivät, ja huolehditaan vaikka yksilöllisesti vielä paremmin joka yrityksen pärjäämisestä. Ei päästetä hyviä yrityksiä konkurssiin, jos he ovat tähän asti jaksaneet.

Sitten ne rakenteelliset uudistukset antavat yrityksille toivoa tulevasta, vakaan toimintakentän, jotta uskaltaa lähteä investoimaan, koska ilman investointeja meidän varallisuutemme, kansallinen varallisuus, hupenee. Me ollaan nyt jo jäljessä niin paljon muita Pohjoismaita. Ei jäädä siinä kisassa enää jälkeen vaan otetaan nyt kiri. Otetaan Ruotsi kiinni, otetaan Tanska kiinni, mutta se vaatii tekemistä ja töitä. Leijonat aloittavat oman taistonsa aivan kohta MM-kisoissa. Kun me sielläkin pärjätään Ruotsille ja voitetaan ne nykyään, niin ei me niille hävitä taloudessakaan.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Risikko.

18.48 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Täällä tänä päivänä keskusteltiin siitä, miten yritysvastainen hallitus meillä on. Nyt täytyy sanoa, kun ministeri Skinnari on täällä paikalla — kiitos siitä — että teistä minun täytyy kyllä sanoa, että te ette ole yritysvastainen, mutta kyllä teitä varmasti kylmää tämä tilanne, koska teidän sellainen hinku ja halu tukea yrityksiä monta kertaa varmasti hallituksessa kahlitaan, näin minä arvelen, mutta tiedän, että te olette perimmältänne kyllä yritysmyönteinen.

Täällä puhuttiin sitten siitä, kun tätä kritiikkiä annoin, että kyllähän me nyt annamme vaikka kuinka paljon yrityksille koronatukea. Haloo! Koronatuki on koronatuki, ja jotta me saadaan pysymään yritykset pystyssä jotenkuten, niin totta kai sitä pitää antaa, mutta eiväthän ne pysty työllistämään, ja me puhumme nimenomaan siitä työllistämisen mahdollisuudesta.

Kun täällä annettiin virheellistä käsitystä siitä, että tämä kehysriihi olisi tuonut yrityksille erityisen suuria vaikutusmahdollisuuksia ja työllisyysvaikutuksia, niin luenpa täältä nyt. Elinkeinoelämän keskusliitto, tuore kysely yrityksistä: ”Kehysriihen päätöksillä oli heikentävä vaikutus yritysten työllistämiseen, kasvu- ja investointiaikomuksiin. Vain 2 prosenttia arvioi kehysriihen vahvistaneen ja 44 prosenttia heikentäneen työllistämisaikomuksia. Viime syksynä budjettiriihen jälkeen osuudet olivat 4 prosenttia ja 31 prosenttia.” Elikä nämä eivät ole kovin hääppöisiä prosentteja, ja siitä syystä on turha täällä henkseliä paukutella, että tämä kehysriihi toisi nyt yrityksille työllistämismahdollisuuksia ja -vaikutuksia.

No mitä tulee tähän soteen, niin me varmasti keskustellaan siitä vielä monet kerrat täällä, mutta sanon vain, että mielestäni se vie päätösvallan kunnilta, se vie myöskin rahat kunnilta. Se on todellisuudessa koulutusleikkaus, ja hallinto sen kuin lisääntyy. Ja se potilas raukka on sitten siellä odottamassa jonossa, koska eivät kyllä millään lailla tällä metodilla, että hallinto lisääntyy, ne jonot liiku. Tämä on se syy, minkä tähden minua itseäni henkilökohtaisesti terveysalan ihmisenä ottaa pattiin, koska me ei lähdetä potilaasta, asiakkaasta, vaan lähdetään hallinnosta.

Edustaja Kiljunen on erinomaisen hyvä — tiedän, että olette sote-asiantuntija pitkällä juoksulla. Siitä teidän Eksotestanne, mitä olette hyvin tuonut esiin, olen ehdottomasti sitä

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

mieltä, että siinä on se malli: vapaaehtoinen kuntayhtymä, pystytään integroimaan palvelut laajemmille harteille, mutta se on kuntapohjainen ja -perustainen, ja kunnat pystyvät olemaan vaikuttamassa siihen ja katsomassa, että oman kunnan välle saadaan hyvää hoitoa.

Jatkan tästä seuraavassa puheenvuorossa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Marttinen.

18.51 Matias Marttinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Vielä muutama kommentti ja vastaus hallituskollegoille salissa. Edustaja Kvarnström, joka valitettavasti on joutunut poistumaan, omassa puheessaan totesi, että sopeutusta ei tule tehdä kriisin keskellä. No, ei kai nyt kukaan tältäkään laidalta salia ole näin esittänyt, vaan me olemme nimenomaan vaatineet hallitukselta päätöksiä, jotka katsovat tulevaisuuteen, joilla tämän kriisin jälkeen tämän maan talous laitetaan kuntoon ja työllisyys saadaan korkealle tasolle, jotta myös tulevien sukupolvien hyvinvointi voidaan turvata. Tästä on tässä on kyse, ja tästä myös koomuksen vaihtoehdossa on kaiken kaikkiaan kyse.

Rouva puhemies! Vielä tähän kehystematiikkaan, kun se on herättänyt oletetusti paljon myös huomiota tässä salissa ja keskustelussa: Kuitenkin pidän sitä kyllä erittäin vaarallisena kehityssuuntana, että nyt siis viisi eduskuntapuoluetta on yksimielisesti hyväksynyt sen, että meidän tärkein finanssipolitiikan ohjausväline voidaan rikkoa tämmöisessä tilanteessa. Miten voi olla mahdollista, että maahanmuuttokriisin keskellä 2015 tai finanssikriisin keskellä 2008—2009 hallitukset kuitenkin pystyivät tekemään oman työnsä niin, että kaikki asiat ja päätökset tehtiin niin, että menokehystä eli budjettikattoa ei rikottu? Mikä tekee siis tästä kriisistä nyt jotenkin niin ainutlaatuisen, että sen varjolla tämä tärkein finanssipolitiikan väline päätettiin yksimielisesti rikkoa? Toivon, ministeri Skinnari, teiltä vastausta tähän, koska minusta nämä vastaukset, mitä hallituspuolueet ovat tähän antaneet, ovat kyllä varsin onttoja. Tähän kannattaa suhtautua kyllä hyvin vakavasti, sillä tämän poikkeuksen jälkeen on toki mahdollista, että myös tulevaisuudessa se kynnys siihen, että voidaan poiketa siitä yhdessä sovitusta menokehyksestä, on taas matalampana.

Kuitenkin täytyy muistaa, miksi me päättäjät täällä puhumme tästä kehyksestä: se on kuitenkin luotu tavallisen ahkeran suomalaisen veronmaksajan turvaksi poliitikkojen höveliltä rahankäytöltä ja velanotolta. Väitän, että 2000-luvulla tulokset tässä maassa ilman tätä tiukkaa menokehysmenettelyä julkisen talouden hoitamisen osalta olisivat kyllä eittämättä olleet paljon huonommat. Kun talous on kasvanut, verotulot ovat kasvaneet, menokehys on nimenomaan ohjannut varoja siihen, että velkaa on sitten lyhennetty, ja vastaavasti siihen, ettei näitä varoja ole käytetty taas muualle. Siksi pidän kyllä tätä tämän kehysriihen tulosta erittäin onnettomana lopputuloksena, että yksimielisesti, keskusta mukaan lukien, tämä menokehysmenettely päätettiin heittää roskakoriin.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Multala.

18.54 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Keskustelu on täällä vähän rauhoittunut. Alun perin täällä kovasti yritettiin kieltää sitä, että millekään kehysmenettelylle välttämättä edes olisi ollut tarvetta, että on mitenkään edes mahdollista palata itse hallituksen itselensä asettamiin menokehyksiin vaan penättiin leikkausten perään. Ehkä nyt ollaan päästy siihen ymmärrykseen vähitellen, että kyse on kuitenkin siitä, miten me tulevaisuuden hy-

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

vinvointipalvelut ja myös ne pienituloisten tulonsiirrot rahoitamme. Ja siihenhän on oikeastaan ainoastaan yksi vastaus: riittävän korkea työllisyysaste.

Arvoisa puhemies! Valitettavasti hallitus nyt erittäin monilla päätöksillään on viemässä yhteiskuntaa ikään kuin väärään suuntaan. Veroja pikkuhiljaa hivutetaan ylös, tehdään sote-uudistus, joka on paitsi suuri kustannus ei myöskään hillitse menojen kasvua ja joka vähentää kaikkia kannusteita huolehtia ennaltaehkäisystä, kuten esimerkiksi liikuntapalveluista kunnissa. Sen lisäksi se on monille kaupungeille koulutusleikkaus, kun viedään enemmän rahaa kuin menoja, jolloin kunnalle ei jää muita vaihtoehtoja kuin joko nostaa sitä työn verotusta eli kuntaveroa tai leikata niistä jäljelle jäävistä palveluista. Tätäkö hallitus ajaa?

Ymmärsin myös, että kehyspäättöksenä yksi leikkauskohde ovat valtionosuudet. Mahdollisesti ollaan lakkauttamassa aiemmin hyvin toimineita Liikkuva-ohjelmia eli sitä, millä edistetään liikuntaa kouluissa, päiväkodeissa, opiskelussa ja niin edelleen. Ja sen lisäksi myöskin tietenkin tiede, liikunta ja kulttuuri kärsivät.

Arvoisa hallitus, eikö olisi vain helpompaa tehdä ne työllisyystoimet, jotta ei tarvitsisi mennä sille jatkuvalle leikkausten tielle? Ja arvoisa hallitus, eikö olisi helpompaa jättää joitakin lisämenoja tekemättä kuin mennä siihen ikään kuin juustohöylään, johon me välttämättä tässä ajaudumme, veronkiristysten ja leikkausten juustohöylään, jos tällä tiellä jatketaan?

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Risikko.

18.57 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Jatkan nyt sitä Eksoten kehumista. Elikkä vielä palaan siihen, että Eksotehan oli nimenomaan se ensimmäinen tällainen integroitu palvelujärjestelmä, jossa nostettiin laajemmille harteille, jossa on sosiaali- ja terveys-, perus- ja erikoissairaanhoido samoissa käsissä, ja se on kuntien käsissä. Minä olen tämän sanonut monta kertaa aikaisemminkin jo, että minä olen kannattanut sitä Eksoten mallia ja nimenomaan sitä kuntapohjaista mallia, jossa kunnat vahtivat yhdessä päättäjiensä avulla, että kunnissa ne palvelut pelaavat.

Mitä tulee tapahtumaan tässä tulevaisuudessa? Nythän on arvioitu, että yli puolet kunnista saa yksi tai nolla edustajaa. Voitteko te kuvitella, että sen päivän jälkeen kuuluisi siellä sen kunnan edustajan ääni? Sen tähden minä murehdin tätä asiaa. Minä murehdin tätä kansalaisten näkökulmasta erityisesti, kun tämä hallintomalli ei auta mitään niihin palveluketjuihin eikä perusterveydenhuollon saatavuuteen.

No, joka tapauksessa. Täällä nyt esimerkiksi Strand, joka edustaa Vaasaa: Minä kyllä pidän todella ihmeellisenä sitä, että hän on juuri ollut edistämässä Vaasan hoitopiirissä sitä, että tulisi kuntayhtymäpohjainen Pohjanmaan kuntayhtymä ja nimenomaan tällainen hyvinvointialue, ja nyt hän on sen sitten antamassa pois sieltä. Tämä on kyllä erikoista, että RKP on aina halunnut kuntapohjaisen järjestelmän ja viime kaudella ihan valtavasti sen puolesta puhuivat, ja nyt kun he ovat saaneet tällaisen integroidun järjestelmän, niin nyt he antavat sen pois. Kaiken lisäksi kaikki meidän alueellamme — kolme maakuntaa, Keski-Pohjanmaa, Pohjanmaa ja Etelä-Pohjanmaa — menettävät tässä rahaa. Minä en ymmärrä RKP:n logiikkaa tässä nyt ollenkaan. Ja sitten vielä tietenkin ajattelen sitä sillä tavalla, että nyt olisi kannattanut lähteä siitä, että kannustettaisiin näillä rahoilla, jos kerta rahaa on, vapaaehtoiseen kuntayhtymiin. Kannustettaisiin siihen, annettaisiin sellaiset kannusteet, että kunnat olisivat lähteneet tähän. Uskon, että nyt olisi tämä yhteiskunta ollut jo kypsä.

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

No, mitä tulee viime kauteen, niin te syytätte täällä siitä, että kokoomus oli itsekin tässä tilanteessa viime kaudella. Mutta me puhuimme potilaan puolesta, potilaan hoidon saataavuuden puolesta, että me oltaisiin saatu volyymia lisää nimenomaan yksityisten toimijoiden kautta. Mitä te teette? Te laitate rastin yksityisten päälle, ja ei ole volyymia lisää. Kuka hoitaa potilasta? Mistä te keksitte, että niitä nyt tulee sitten yhtäkkiä, että kun tällainen hallintomalli tulee, niin sitten yhtäkkiä tulee lisää hoitajia ja lääkäreitä sinne perusterveydenhuoltoon, jossa niitä tarvitaan? Minä voin teille sanoa muutaman kymmenen vuoden kokemuksella: ei tule, ja sen tähden tämä on tuhoon tuomittu. — Kiitos.

19.00 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Vielä ihan lyhyesti näihin työllisyystoimiin, joita täällä on peräänkuulutettu. Hetki sitten esimerkiksi edustaja Strand totesi, että valtiovarainministeriö ei pysty tekemään arvioita kaikista työllisyystoimista. No, on varmasti totta, että kaikista ei pystykään, mutta kyllä valtiovarainministeriö pystyi esimerkiksi viime syksynä esittämään toimenpiteet 60 000 työllisen saamiseksi. Viime syksynä näin, eli kyllähän meidän valtiovarainministeriössä on osaavat virkamiehet ja virkakoneisto ja siellä on kykyä ja keinoja keksiä kyllä näitä toimenpiteitä, joilla aidosti saadaan tähän maahan lisää työpaikkoja, kun sellaisia vain pyydetään ja jos sellaisten tekemiseen on tahtoa. Nyt näyttää, että sitä tahtoa ei oikein ole.

No, sitten tähän Toivo-ajatuspajan tutkimukseen siitä, millä tavalla tämä maakunta-sote tulee vaikuttamaan meidän alueiden päätöksentekoon. Toin esille sen, että pieniltä kunnilta viedään, niin kuin meidän puheenjohtaja Orpo eilen tentissä totesi, ensin päätösvalta ja sitten viedään palvelut:

Kahdeksassa maakunnassa — Päijät-Hämeessä, Kymenlaaksossa, Etelä-Karjalassa, Pohjois-Savossa, Keski-Suomessa, Keski-Pohjanmaalla, Pohjois-Pohjanmaalla ja Pirkanmaalla — suurin kaupunki yksin tulee päättämään koko maakunnan sote-asioista. Kaikki muut kunnat jäävät vähemmistöön, eli tällä keskustaungilla on yksin enemmistö, määräenemmistö, tässä uudessa maakunta-sote-alueessa.

No, sitten kuudessa maakunnassa — Varsinais-Suomessa, Satakunnassa, omassa Kanta-Hämeessä, Etelä-Savossa, Pohjois-Karjalassa ja Kainuussa — suurimmalla kaupungilla on 40—50 prosenttia päätösvalta. Eli käytännössä Hämeenlinna tulee meidän Kanta-Hämeessä tätä päätösvaltaa käyttämään hyvin vahvalla äänellä, ja ainoastaan silloin, jos kaikki muut yli puoluerajojen pysyisivät yhdessä, he voisivat jollain tavalla vaikuttaa siihen, että palveluita olisi myös jatkossa kahdessa muussa kaupungissa ja vielä ehkä toivotavasti maaseudullakin.

No, sitten vielä kolmessa maakunnassa — Pohjanmaalla, Etelä-Pohjanmaalla ja Lapissa — suurimman kaupungin osuus paikoista on tuollainen reilu kolmannes, eli sielläkin aika vahvasti tämä valta tulee keskittymään näihin kaupunkeihin.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Orpo.

19.03 Petteri Orpo kok: Arvoisa puhemies! Vielä ensin alkuun yksi ajatus tai asia sotes-
ta. HUSin hallitus huhtikuussa yksimielisesti totesi, että tämä hallituksen sote-malli toteutuessaan tulee armotta pudottamaan HUSin pois maailman parhaiden sairaaloiden listalta. Tämä malli leikkaa tulevina vuosina 400 miljoonaa vuositasolla HUSin rahoituksesta. HUSissa on maailman parasta syöpähoitoa, maailman paras lastensairaala. Minusta tämä pitäisi ottaa erittäin vakavasti, ja tässä taas yksi kulma siihen, miksi ei todellakaan ole pelkkä

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

perustuslaillinen kysymys, onko tämä sote-malli nyt hyvä vai huono. Tässä on kyse nimenomaan sosiaali- ja terveyspalveluista ja tästä koko järjestelmästä ja muun muassa meidän lippulaivastamme HUSista ja sen osaamisesta.

Sen lisäksi toinen puoli on sitten kuntatalous, josta tosi vähän puhutaan, ja tosiasia on se, että kaksi kolmasosaa verotuloista pois isoilta kaupungeilta vie niiltä kyvyn tulevaisuuden investointeihin. Tämä on erittäin huono asia. Ja toinen puoli: Kun se oma tulorahoitus pienenee, niin mistä sitten leikataan, kun on heikompaa? Aina koulutuksesta. Noin 80—90 prosenttia kuntien ja kaupunkien budjeteista, pienempien kuntien varsinkin, tulee jatkossa olemaan koulutusta, sivistystoimea. Sieltä sitten leikataan, kun ei ole pelivaraa, ei voida hakea muualta niitä säästöjä. Summa summarum sanon sen, että tässä uudistuksessa on niin valtavaa suurta ongelmia, että siksi se pitää vetää kokonaan pois ja lähteä kehittämään tätä nykymallia.

Arvoisa puhemies! Vielä lyhyesti, kun täällä moneen kertaan varsinkin SDP:n retorikot ovat kantaneet pöytään jälleen kerran kokoomuksen miljardin veronalennukset rikkaille, niin sehän on aivan höpö höpöä. Me olemme vaihtoehtobudjetissamme kahteen otteeseen esittäneet miljardin euron veronkevennystä kaikkiin tuloluokkiin, työ- ja eläketuloon, kaikkiin tuloluokkiin tasaisesti. Me olemme myöskin esittäneet, miten se rahoitetaan, eli tämä on hyvin vastuullisesti tehty. Me haluamme, että ihmisille jää enemmän rahaa heidän omista tuloistaan, ja ylipäänsä koko ajattelutapamme on se, että ei veronkevennyksessä ole kyse siitä, että ne olisivat joitain valtion menoja. Eivät ole, ne ovat ihmisten rahoja, joista me haluamme ottaa mahdollisimman vähän, kannustaa ihmisiä tekemään töitä, kannustaa yrittämään, koska vain työstä ja yrittämisestä tämän maan hyvinvointi kasvaa.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Anneli Kiljunen.

19.06 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin Eksoten hallituksen puheenjohtajana minusta on ollut hienoa kuunnella niitä kehuja, joita Eksoteen on kohdistettu. Sehän on tullut erittäin vaativalla työllä, jolla sitä on yhdessä kehitetty kaikkien kuntien kanssa, ja nyt se, voisiko sanoa, jalostuu koko ajan parempaan muotoon.

Me kaikki muistamme sen, että vuonna 2015 teimme vahvaa parlamentaarista yhteistyötä ja meillä oli yhteinen tahto kuitenkin saada isommat laajemmat hartiat rakentamaan Suomen yhtenäistä sosiaali- ja terveyspalvelurakennetta. Perustuslakivaliokunnassa tämä malli kuitenkin kaatui. Se oli silloin tämäntyyppinen malli, että me velvoitettaisiin kunnat lainsäädännöllä vastaavanlaiseen rakenteeseen kuin Eksotella on. Mutta se ei ole mahdollista, vaan se edellyttää vapaaehtoisuutta. Tämä oli silloin valtava suuri pettymys. Muistan itsekin silloin sen tilanteen, koska olin vahvasti sitoutunut silloin siihen yhteiseen parlamentaariseen työhön, jota tehtiin. Silloin perustuslakivaliokunnassa tämä kaatui, ja nyt kun kokoomus sitä uudestaan vaatii, niin tämä ongelmatilanne ei ole hävinnyt siitä mihinkään. Vapaaehtoisesti se olisi mahdollista, mutta lainsäädännöllä me emme voi pakottaa alueita tätä tekemään, ja siltä osin tämä ongelma on edelleen olemassa.

Sitten sellainen asia, kun tässä on ollut pelkotiloja siitä, että valta etäännyisi muualle ja kuntien ja tämän tulevan hyvinvointialueen tai sote-alueen, tämän hyvinvointialueen, yhteistyö vaikeutuisi: väitän näin, että sillä kokemuksella, jolla me olemme nyt Etelä-Karjalassa tehneet, kunnat ja kuntien eri palvelut on sidottu ja nivottu erittäin vahvasti osaksi hyvinvointialuetta, ja se käytännössä on tarkoittanut sitä, että meidän joka ainoassa kunnassa

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

meillä on liikuntaa, meillä on nuorisopalvelut, meillä on opetuspalvelut, meillä on varhaiskasvatus.

Aivan kuten sivistysvaliokunnan puheenjohtaja Risikko kuuli osittain Eksotelta, että meillä on nivottu vahvasti ennaltaehkäisevästi kaikki hyvinvointipalvelut kunnista jo osaksi sitä Eksotea, niin sitä kautta väitän, että meidän yhteinen sen alueen hyvinvointi on vahvistunut joka alueella paremmin. Ja tämä Eksoten iso koonti on mahdollistanut myös sen, mikä on mahdollista myös tulevaisuuden hyvinvointialueella, että se kokoaa myös kaikki kunnat, myös pienet kunnat, tekemään vahvempaa ennaltaehkäisevää työtä, ja siihen on mahdollisuus ottaa myös järjestöt mukaan.

Nyt tavallaan, jos me ajatellaan sitä, että tämä ongelmatiikka on se, ollaanko me kuntalähtöisiä vai valtiolähtöisiä — ja tämä on se ongelmatiikka varmaan, mikä nyt kokoomuksella tässä on, kun on teitä kuunnellut — niin näen, että perustuslakivaliokunta sen jo linjasi siltä osin 2015, kun me parlamentaarisesti yhdessä yritimme toisentyypistä mallia, jota se ei mahdollistanut. Ja tämä asia, että se tulee valtiolähtöisesti, ja sitten se, että meillä on [Puhemies: 3 minuuttia!] suora demokratia hyvinvointialueella, ovat perustuslaillisia kysymyksiä. Siltä osin meidän tulee eduskunnassa edetä tähän suuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Risikko.

19.09 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Vielä tuohon hyvään puheenvuoroon, minä edustaja Kiljunen täällä toi: Juuri niin, sehän oli erittäin harmittava juttu, että se silloin kaatui, ja siinä oli perustuslaillisia ongelmia, mutta aikahan on mennyt nyt niin paljon eteenpäin, että meillä olisi mahdollisuus saada näitä vapaaehtoisia kuntayhtymiä, ja kannusteilla. Kyllä se euro on aika hyvä kannuste tämäntyyppiseen toimintaan nyt, kun on kypsynyt tämä tilanne kunnissa. Sitä vain mietin, että kun kuvaatte tämän hienon tilanteen, miten ovat kunnat voineet, niin oletteko te kertonut siellä teidän alueen kunnille, että nyt se mahdollisuus menee? Kun tämä malli tulee, niin nyt se mahdollisuus menee, ja siellä eivät olekaan enää kaikki kunnat vaikuttamassa, niin siinä vain tulee käymään. Olen sitä mieltä, että silloin ei ihan loppuun asti mietitty, silloin perustuslakivaliokunnan jälkeen, koska näiden vuosien ajanahan ovat kehittyneet myöskin nämä meidän rahoitusmallit, ja sieltä voisi sellainen mahdollisuus löytyä, kun oikein laitettaisiin miettimään perustuslakiasiantuntijat, eli se voitaisiin saada. Minä en ollenkaan näe sitä mahdottomana, koska minä olen konsultoinut perustuslakiasiantuntijoita tästä asiasta.

No sitten, kun sanoin tuosta, että oletteko te kertonut sinne teidän alueen pienimmille kunnille, että nyt se mahdollisuus vaikuttaa meni, niin nyt minä sitten sanon myöskin tuonne Vaasan suuntaan, että minä vielä sanon, RKP hyvä: viekää nyt viestiä sinne teidän väellenne, että puolustaisitte, koska teillä on vahva valta siellä Vaasassa, sitä teidän vapaaehtoista kuntayhtymää, joka on ottanut nyt ensiaskelia, ja olen katsonut, että erinomaisen hyvä siitä on tulossa, ja jo nyt tälläkin hetkellä tullut. Ja sitten, miksi minä vieläkin sanoisin, että kannattaisin tällaista vapaaehtoista kuntayhtymää, että kunnat olisivat siinä itse päätöksenteossa, niin siitäkin syystä, että ajatelkaapa, kun nyt tulee tällainen valtiolähtöinen, kuten edustaja Kiljunen sanoi. Minä haluaisin, että se olisi asiakaslähtöinen ja nimenomaan siitä syystä, että kunnat saisivat päättää esimerkiksi, kuinka laaja päivystys meillä on. Eli tämän päivän jälkeen — sen jälkeen, jos se täällä hyväksytään — valtio tulee sanelemaan kahdesta ministeriöstä, mitä saatte tehdä, ja rahat menevät ja sitten vielä kunnilta menee valta, niin oikeasti tästä ei tule mikään itsehallintoalue. Mutta jos tässä olisi kokoo-

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

muksen malli, kuntapohjainen malli, niin jokainen näistä alueista saisi itse päättää, mitä he järjestävät niille kansalaisilleen. Ei kukaan tulisi sanomaan, että ette saa. Me edellytettiin tietysti sitä, että ervan sisällä eli nykyisten ervojen, tulevien yhteistoiminta-alueitten välillä tehtäisiin yhteistyötä ja sovittaisiin, kuka järjestää mitäkin, mutta se olisi kuntien päätettävissä, onko niillä kuinka laaja päivystys, koska tähän on se, mikä ihmisiä nyt hiertää, että ei ole riittävästi palveluja.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Anneli Kiljunen.

19.12 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! En enää halua viivyttää tätä sen enempää, mutta kun edustaja Risikko teki minulle kysymyksen, niin vastaan siihen.

Ensinnäkin meidän kunnissa keskustellaan tästä koko ajan, ja pienistä kunnista tiedän, että ne ovat valmistautuneet tähän vahvasti. Pikemminkin voin vedota siihen, että kun keskustelimme oppilashuollosta, niin pienet kunnat ovat todenneet, että tämä hallituksen esitys oppilashuollosta osana hyvinvointialuetta on saanut vahvan tuen, koska he ovat todenneet, että pienet kunnat eivät olisi koskaan selvinneet näistä velvoitteista, mitä nyt tämä hyvinvointialue mahdollistaa myös pienille kunnille ja pienten kuntien lapsille ja nuorille.

Mutta sitten toiseksi haluan kyllä korjata sen virheen tai ajatuksen, että kun me puhutaan valtion mallista — siinä on tietenkin se, mistä rahoitus tulee, ja sitä lainsäädäntöä — niin valtio ei tule ohjaamaan eikä sanomaan, miten palveluprosessit milläkin alueella toteutetaan, vaan kyllä se lähtökohta tulee olemaan siinä, että asiakaslähtöisyys tulee vahvistamaan entisestään ja palveluprosesseja kehitetään entistä vaikuttavamiksi ja nimenomaan asiakaslähtöisesti. Sen tekee mahdolliseksi ja vielä paremmaksi se, kun meillä on isommat ja laajemmat hartiat, koska silloin me voidaan myös kohdentaa resursseja siellä alueella vahvemmin niille alueille ja niihin kuntiin, missä palvelutarve aidosti on olemassa, ja silloin meillä ei ole myöskään palveluiden tyhjäkäyttöä eikä myöskään resurssien tyhjäkäyttöä, vaan kun se lähtee asiakaslähtöisesti entistä vaikuttavammin, entistä tehokkammin toteutettuna, niin se tulee nimenomaan vahvistamaan asiakaslähtöisyyttä.

Itse uskon tähän uuteen malliin, jota nytten valmistellaan, ja toivottavasti meillä ainakin Etelä-Karjalassa kaikki toivovat sitä — kokoomuslaisista en tiedä, mutta muut, ainakin virkamiehet ja työntekijät toivovat sitä — että tämä uudistus menee läpi ja päästäisiin vihdoin sitten tässäkin asiassa eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Norrback.

19.15 Anders Norrback r: Arvoisa puhemies, ärade talman! Edustajakollega Risikko on yrittänyt nyt muutaman kerran tässä vedota RKP:hen ja varsinkin Pohjanmaan RKP:n suuntaan. Oma näkemykseni tästä on — minä olen ensimmäisen kauden edustaja, olen sivusta seurannut tätä prosessia, joka on ollut tekeillä 15 vuotta varmasti, ja ennen sitäkin tätä keskustelua on käyty — että minun mielestäni on nyt sekä maan että Pohjanmaan että Närpiön kannalta paras, että tämä viedään maaliin. Minä en usko, että tähän keskusteluun enää tulee mitään lisättävää. Tämä malli ei tietenkään ole täydellinen, niin kuin mikään poliittinen päätös ei ole koskaan täydellinen, jos on demokratia, vaan tämä on kompromissija eri suuntaan, ja minun mielestäni on ihan turha ottaa esille tätä.

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

Ärade talman! Sedan vill jag också kommentera att det som vi egentligen är överens om här i salen när det gäller finanserna framåt är att vi behöver högre sysselsättning. I dag har vi fattat ett stort beslut när det gäller att gynna vår sysselsättning. Sysselsättning kommer via företag, företag kommer när det finns en marknad att sälja. EU-marknaden är den viktigaste för oss, och därför är det lite tvetydigt när man talar om att vi inte ska vara en framstående medlem och aktiv i EU och samtidigt tycker att vi satsar fel när det gäller sysselsättningen. Det är egentligen så att sysselsättningen bestäms väldigt mycket av hur vi klarar oss på den internationella marknaden, inte hur vi finslipar våra saker här i hemlandet. Men vi har en stor begränsande faktor och det är sysselsättningen. Dels har vi problemet att man inte hittar rätt arbetstagare för rätt uppgift, men vi har också arbetskraftsbrist. Därför är arbetskraftsinvandringen helt avgörande.

Meillä on tosiaan Suomessa kaupunki, jossa työllisyysaste on yli 80 prosenttia, missä talous on kunnossa ja missä ulkomaalaisten osuus on 15 prosenttia. Tämä on yksi ratkaisumalli tähän ongelmaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Risikko.

19.17 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Ihan vain lyhyesti.

Kiitos edustaja Norrbackille nimenomaan tästä Närpiön esiin tuomisesta. Tässä on ihan hyvä esimerkki. Minä olen joskus ihan selvittänyt sitä. Kun me ollaan Etelä-Pohjanmaalla, meillä on niin vahva se yrittäjyys, ja niin se on teillä myöskin siellä aivan valtavan vahva, ja te olette lähteneet nimenomaan myöskin työperäisen maahanmuuton kautta kehittämään sitä. Sanotaan niin, että te olette tehneet mahdolliseksi mahdollottoman, ja se on minun mielestäni hieno asia.

Mutta mitä tulee tähän tulevaisuuden sote-malliin, niin meidän ei kannata sitä tässä nyt vielä... Kyllä minä tietysti toivoisin sitä, että se olisi nimenomaan kuntapohjainen, että jokainen kunta voisi vaikuttaa siihen, minkälaista palvelua omalle kuntalaiselle järjestetään, ja että se olisi nimenomaan niin, että siellä saisi päättää siitä. Tässä hallituksen esityksessä on nimenomaan, varsinaisesti se, että palttoo tulee sieltä valtiovarainministeriöstä ja sosiaali- ja terveysministeriöstä, ja siitä te ette pääse mihinkään. Mikään itsehallintoaluehan tästä ei tule, koska siellä on se raharuuvi ja sitten on nimenomaan näitä ohjausvastuita valtakunnan tasolta. Joka tapauksessa Eksotesta lähdettiin kehumaan, ja Eksote on hyvä, ja ja siihen on hyvä päättää tämä puheenvuoro.

Sitten kun Skinnaria kehuin äsken, kun Lintilä ei ollut vielä paikalla, niin sanon, että tässä on hallituksen toinen ministeri, joka ymmärtää yrittäjyyden päälle. Toivon, että te menette käsikynkkää ja mietitte, mitä yrittäjille voidaan nyt edistää, että työllisyys saadaan nousuun.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Piirainen.

19.19 Raimo Piirainen sd: Arvoisa rouva puhemies! Minäkin kehun Kainuun hallintokeilua. Mehän saatiin siitä tosi hyviä eväitä nimenomaan sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämiseen, ja minä uskon, että tähän sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämiseen — vaikka se järjestämisvastuu on sillä hyvinvointialueella — me tarvitaan kuntia. Se on huomattu, että jos kuntien perusterveydenhoito ei toimi, niin erikoissairaanhoidon kustannukset

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

nousevat, ja tämä on minusta se tärkein pointti tässä, että saadaan jokaisessa kunnassa perusterveydenhoito kuntoon ja sinne saadaan lääkäreitä ja hoitajia. Tällä tavalla voidaan vähentää kuormaa erikoissairaanhoidon puolella, ja tästä tulee aika merkittävä säästö.

Toisaalta jos mennään vielä pitemmälle: digitalisaation kautta kulkeminen vähenee, ja se vähentää myös valtion kustannuksia monessa suhteessa kulkemiseen liittyen.

Ihan halusin tuoda tämän, että olen hallintokokeilun kautta nähnyt, että tämä toimii, kun vain ollaan tehokkaita kuntien kanssa yhdessä. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Skinnari.

19.20 Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari: Arvoisa puhemies! Tässä vaiheessa on tietysti hyvä kiittää rakentavastakin keskustelusta näin illansuussa. Tosin on hyvä tietysti vetää yhteen tätä talouskeskustelua, miksei myös työllisyyskeskustelua laajemmin, mutta kerrata sekin, että toisin kuin välikysymyksessä annetaan ymmärtää, hallituksen toimet hidastavat velkaantumisen vauhtia, ja nyt tavoitteena on julkisen velan ja bruttokansantuotteen suhteen kasvun taittaminen vuosikymmenen puoliväliin mennessä aiemman vuosikymmenen lopun tavoitteen sijaan. Eli toisin sanoen julkista taloutta vahvistetaan kasvun, työllisyyden, maltillisen sopeutuksen sekä julkisen sektorin rakenteellisten uudistusten kautta, mutta työllisyys, tuottavuus ja talous olivat teemoja täällä tänäänkin.

Jag skulle vilja tacka ledamot Norrback för hur Österbotten har visat vägen för hela landet. Du har sådana visioner som vi alla kan lära oss av.

Eli toisin sanoen Pohjanmaa näyttää tietä työllisyydessä, työllisyysasteessa, toimeliaisuudessa, yhteistyössä, yksityisen ja julkisen sektorin yhteistyössä, yliopistoyhteistyössä, ja aivan oikein, työllisyysaste on juuri sitä, mitä sen pitäisi olla koko Suomessa. Edustaja Strand samalla tavalla toi esiin sitä edelläkävijyyttä.

Tässä tietysti, kun ministeri Lintiläkin on paikalla, on hyvä todeta kehysriihestä se, että kyllä me sovimme monesta asiasta, ja ne monet asiat tulevat nyt näkymään tänä vuonna ja ensi vuonna teollisuuspolitiikassa, yrittäjyydessä, matkailussa — kaikki se tulee olemaan hallituksen painopistettä, ja erityisesti, mitä täällä peräänkuulutettiin, uuden teollisuuden ratkaisut mutta myös matkailun kysymykset.

Edustaja Autto kysyi siitä, miten matkailu palaa sille kasvun tielle, missä olimme ennen koronaa. Matkailuministeri varmasti voi mennä yksityiskohtiin, mutta näin ulkomaankaupan näkökulmasta itse näen, että Suomi on entistäkin houkuttelevampi matkailumaa. Me olemme koronaturvallinen, me olemme kaiken kaikkiaan turvallinen maa, ja jos ja kun saamme logistiikan, lentoyhteydet, kaikki yhteydet toimimaan, niin Suomen matkailun kasvu tulee olemaan erittäin nopeaa, niin kuin se tulee olemaan koko maailmassa.

Edustaja Orpo vertasi monella tavalla aivan oikein meitä muihin Pohjoismaihin, verrokkeihin — Ruotsiin, miksei Tanskaankin — kasvussa, viennissä. Ehkä tässä on kuitenkin nyt hyvä muistaa tämänkin päivän keskusteluun liittyen, että nyt ei ole menossa jääkiekon MM-kisat tai Suomi—Ruotsi-maaottelu. Nyt koronan jälkeiseen maailmaan mentäessä on menossa, voisi sanoa, maailmantalouden maailmanmestaruuskisat, jossa Kiina, Yhdysvallat ottavat matsia toisistaan ja meidän Euroopan on vain suoriuduttava paljon paremmin. Siksi on tärkeää, että me täällä keskenämme löydämme sitä luottamusta, miten rakennam-

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

me eteenpäin, miten katsomme eteenpäin, ja siksi on tärkeää, että olemme pystyneet hake-
maan myös yhteistä näkemystä niin työllisyydestä, taloudesta kuin tuottavuudesta.

Edustaja Wallinheimo etenkin...

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Anteeksi, pyydän ministeriä siirtymään pu-
huja-aitioon. — 3 minuuttia.

— Okei, minä siirryn. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa puhemies! Pahoittelut tosiaan ajankäytöstä, mutta kysymyksiä oli niin lukema-
ton määrä.

Keskityn tässä edelleen talouteen, ja nostan siitä edustaja Wallinheimon kysymyksen
liittyen tuottavuuteen. Voisin käyttää aikaani siihen, että kertaisin epäonnistuneet digi-in-
vestoinnit, järjestelmätason virheet, mutta sitä en tee. En mene viime hallituskauden sote-
digiin tai Vimanaan, vaan päinvastoin haluaisin nyt katsoa tulevaisuuteen, koska ilman
tuottavuuskehitystä Suomi ei kestävästi kasva, mutta emmehän me ole tässä yksin: katso-
taan muita Pohjoismaita, muita kehittyneitä maita — tuottavuuden kasvun problematiikka
on meidän kaikkien haaste, ja silloin me tarvitsemme niitä investointeja ja oikeanlaisia rat-
kaisuja, joten toivon, että edustaja Wallinheimo ja muut kokoomuksen edustajat ja kaikki
muutkin voimme hakea näitä ratkaisuja yhdessä. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle covid-19-epidemian torjuntaan tarvittavien tavaroiden verovapauden voimassaolon jatkamisesta

Hallituksen esitys HE 69/2021 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 6/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päivä-
järjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 6/
2021 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Edustaja Mart-
tinen.

Keskustelu

19.26 **Matias Marttinen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Olemme käsitelleet tätä kyseistä
esitystä moneen otteeseen salissa tämän koronaepidemian aikana, ja nyt tosiaan tässä niin
sanotussa jatkoesityksessä on edelleen kokoomuksen ja kristillisdemokraattien vastalause,
joka koskee tätä pykälän rajausta, joka nyt on tässä esityksessä muotoiltu siten, että kyse
olisi julkisten terveyden- ja sairaanhoitopalvelujen tai sosiaalihuoltopalvelujen tuottajasta.
Näin ollen tämä pykälä kohtelee siis edelleen yksityisiä tuottajia eri lailla eikä tämä ole si-
ten myöskään neutraali, eli ei ota kaikkia tuottajia huomioon yhdenvertaisella tavalla.
Näinhän se ei tietenkään voi meidän nähdäksemme olla, joten esitämme, että pykälää muu-
tetaan siten, että se kattaa myös nämä yksityiset tuottajat.

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

Pidän kyllä valitettavana sitä, että kun kävimme tästä asiasta lähetekeskustelua, niin ministeri Vanhanen kertoi, että tätä ei ole enää erikseen nyt tässä yhteydessä selvitetty. Meidän nähdäksemme olisi ollut kyllä perusteltua, että nämä kaikki tuottajat olisivat olleet tämän pykälän piirissä riippumatta siitä, onko kyse julkisista tai sitten yksityisistä tuottajista.

Tosiaan sitten kakkoskäsittelyn yhteydessä tämä pykälämuutosesitys tehtänee, jos oikein muistan, mutta tässä nyt vain lyhyesti ja tiiviisti tämä vastalauseen sisällön esittely.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Autto.

19.28 **Heikki Autto kok:** Arvoisa rouva puhemies! Ihan siltä varalta, jos edustaja Marttinen muistaa väärin, niin kannatan tätä hänen edellä esittelemäänsä pykälämuutosta nyt tässä ensimmäisen käsittelyn yhteydessä.

Mielestäni on erittäin tärkeää, että kaikki tuottajat otetaan tässä tasapuolisesti huomioon riippumatta siitä, ovatko julkisia vai yksityisiä tahoja. Tämä pandemian torjunta on kuitenkin kaikille meille yhteinen tehtävä.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 79/2021 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia, ja asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu alkaa. Ministeri Lintilä.

Keskustelu

19.28 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tapahtumatakuu on tarkoitettu kannustamaan tapahtumien järjestämistä tilanteessa, jossa yhteiskunta avataan mutta tapahtumia järjestävien yritysten ja yrittäjien rahoitusmahdollisuudet ovat rajalliset. Tapahtumatakuu on osa valtioneuvoston laajempaa kulttuuri- ja tapahtuma-alalle suunnattua tuki- ja avustuspakettia.

Hallituksen esityksessä kustannustukilain muutoksesta, joka koskee tapahtumatakuuta, ehdotetaan säädettäväksi, että Valtiokonttori voisi myöntää hakemuksesta ennakkollisen maksusitoumuksen, joka koskisi vähintään 200 hengelle suunniteltua yleisötapahtumaa. Tapahtuman järjestäjä olisi vakiintunut, ammattimainen tapahtumanjärjestäjä, jolla on pysyvä organisaatio ja tätä toimintaa varten Y-tunnus ja jonka arvonlisäverollinen liikevaihto vuonna 2019 on ylittänyt 150 000 euroa.

Tapahtumatakuu koskisi 1.6.—30.11.2021 suunniteltuja tapahtumia. Tapahtumatakuu ei koskisi säännöllisiä, ympärivuotisesti järjestettäviä tapahtumia. Tapahtumatakuu koski-

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

si vain tapahtumia, joita ei ole peruutettu ennen tapahtumatakuuta koskevan hakemuksen jättämistä. Oikeus tapahtumatakuuseen alkaisi hakemuksen jättämishetkestä. Valtiokonttori voi myöntää tapahtumatakuun myös tapahtuman suunnittelun ajankohdan jälkeen, jos hakemusta ei ehditä käsitellä etukäteen esimerkiksi sen vuoksi, että hakemus jätetään hyvin lähellä tapahtumapäivää ja sen käsittelyä varten tarvitaan lisäselvitys.

Tapahtumatakuun tarkoituksena on pienentää tapahtumien järjestämisen taloudellista riskiä tilanteessa, jossa covid-19-pandemian hallintaan liittyvä lain tai viranomaisen määräys estää tai vaikeuttaa tapahtumien järjestämistä ja rahoituksen tai vakuutusten saamista tapahtumien järjestämisen varmistamiseksi. Tapahtuma katsotaan peruuntuneeksi lain tai viranomaisen määräyksen vuoksi myös, jos korkeintaan 60 päivää ennen tapahtuman järjestämistä on voimassa järjestämisen estävä rajoitus.

Tapahtumatakuun myöntäminen edellyttäisi, että tapahtuman järjestäjänä olisi vakiintunut, ammattimainen tapahtumanjärjestäjä, jolla on pysyvä organisaatio tätä toimintaa varten. Tapahtumanjärjestäjän katsominen ammattimaiseksi edellyttäisi, että sillä olisi palveluksessaan palkattua henkilökuntaa vähintään yksi henkilö tapahtuman järjestämistä varten. Tapahtumanjärjestäjä voisi kuitenkin olla myös esimerkiksi yksinyrittäjä.

Tapahtumatakuuta hakisi tapahtumanjärjestäjä, mutta takuun perusteella maksettava korvaus peruuntuneista tapahtumista maksettaisiin myös tapahtumanjärjestäjän hakemuksessaan ilmoittamille tapahtuman alihankkijoille. Jos tapahtuman laajuutta rajoitettaisiin lain tai viranomaispäätöksen nojalla, maksettaisiin osittain korvaus toteutuneista kustannuksista.

Myönnetystä tapahtumatakuusta korvattaisiin takuun saajalle kustannustukena takuuehtojen mukaisesti suoraan lain nojalla tai viranomaisen määräyksen vuoksi peruuntuneen tapahtuman järjestämisestä aiheutuneista, ennakoon ilmoitetuista kohtuullisista toteutuneista kustannuksista 85 prosenttia. Korvauksen enimmäismäärä olisi 1 800 000 euroa, joka kuitenkin on myös yrityskohtainen katto covid-tukien yhteissummalle. Enimmäismäärää määriteltäessä otetaan huomioon, ettei lain 1 §:ssä mainitun Euroopan komission päätöksen mukainen tukien yrityskohtainen enimmäismäärä ylity. Tapahtuman ilmoitetulle alihankkijalle korvataan vastaava osuus toteutuneista kustannuksista, huomioiden mahdollisten päällekkäisyyksien vähentäminen.

Arvoisa rouva puhemies! Jos takuuehtojen mukaisesti toteutetut tapahtumat toteutuisivat takuupäätöksessä määrättyä olennaisesti pienempänä suoraan lain nojalla tai viranomaisen määräyksen vuoksi ja näin järjestetty tapahtuma olisi tappiollinen, tapahtumatakuusta korvattaisiin tapahtumanjärjestäjälle ja alihankkijalle määrä, joka lasketaan vähentämällä tapahtuman toteutuneista kustannuksista toteutuneiden tulojen määrä ja kertomalla näitten erotus luvulla 0,85. Olennaisesti pienempänä toteutuneella tapahtumalla tarkoitettaisiin tapahtumaa, joka on voitu toteuttaa lain tai viranomaisen kokoontumista rajoittavan määräyksen vuoksi siten, että tapahtumaan on voinut osallistua enintään 85 prosenttia tapahtumaan suunnitellusta osallistujamäärästä.

Tapahtuma-alan toimintaa koskevissa selvityksissä ja hallituksen esitysluonnosta koskevassa lausuntopalautteessa on ilmennyt, että tapahtuma-alan sopimusrakenne mahdollistaa alihankintasopimusten purun jopa sanktioitta, jos tilaisuus syystä tai toisesta perutaan. Tapahtuma-alalla on kuitenkin myös laaja niin sanottu ekosysteemi, joka koostuu erilaisista alihankkijoista, näiden alihankkijoista ja viime kädessä yksittäisistä toiminimi- tai yhden henkilön yrityksistä, ammatinharjoittajista ja niin sanotuista freelancertoimijoista. Tapahtuman peruutuksen sattuessa tämän ryhmän tilanne on usein huono, koska sopimuksen

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

peruuttaminen saattaa aiheuttaa heille tilanteen, jossa esimerkiksi jo tehdystä työstä ei voida saada korvausta. Edellä mainitusta syystä hallitus on valmistellut tämän tapahtumatakuun lisäksi useita toimia, joita kohdistetaan tähän ekosysteemiin, joita ovat muun muassa opetus- ja kulttuuriministeriön erilaiset tapahtuma- ja freelancerkenttään kohdistuvat avustukset, yhteensä 127 miljoonaa euroa. Kokonaisuudessaan luovien alojen ja tapahtumalan tuet ovat tähän mennessä olleet TEMin ja OKM:n arvioiden mukaan yhteensä noin 245 miljoonaa.

Tapahtuma-ala on monimuotoinen ala, jota yhdistää lähinnä erilaisten yleisötilaisuuksien järjestäminen osana muuta toimintaa tai pääasiallisena toimintana. Tapahtumajärjestäjien kirjo on moninainen alkaen kulttuuritilaisuuksista ja festivaaleista erilaisiin messu- ja markkinointitilaisuuksiin ja uskonnollisiin tapahtumiin asti. Myös tapahtumien järjestäjien yrityskoko, liikevaihto ja henkilöstömäärä voivat vaihdella merkittävästi. Tyypillistä on, että varsinaisilla alan ammattimaisilla toimijoilla on ympärivuotiset pienehköt organisaatiot tapahtumien järjestelytehtävissä ja tapahtuman lähestyessä sen järjestämiseen kytetään vaihteleva määrä erilaisia alihankkijoita.

Tapahtumateollisuus ry:n toimialaraportin mukaan tapahtumateollisuus on kaiken kaikkiaan 2,35 miljardin arvoinen toimiala. Tapahtumateollisuudessa toimii 3 200 yritystä, ja ala työllistää yhteensä lähes 200 000 ihmistä, joista 20 000 vakituisesti. Yksittäisen tapahtuman toteuttamiseen saattaa osallistua useita satoja eri yrityksiä tuotantoprosessin eri vaiheissa. Tuotantoprosessi voi kestää viikoista useisiin kuukausiin, jopa vuosiin. Työntekijämäärällisesti suurin ja näkyvin osa prosessia on itse tapahtuman toteuttaminen.

Esityksen mukaan Valtiokonttori voi myöntää samanaikaisesti voimassa olevia ennakkollisia maksusitoumuksia yhteensä korkeintaan 250 miljoonan euron arvosta. Maksusitoumuksista arvioidaan aiheutuvan tapahtumien peruuntumisen tai pienempinä toteutumisen vuoksi takuumaksuja noin 80 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Valitettavasti tuon äskeisen sote-keskustelun venyttyä oma aikatauluni on sellainen, että en voi välittömästi jatkaa keskustelua, mutta toivon, että pystyn palaamaan vielä myöhemmin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Risikko.

19.37 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille tästä esittelystä. Erityisesti tietysti olisin halunnut kysyä ministeriltä tapahtumajärjestäjien ja kulttuurialan henkilöitten yhteydenottojen perusteella muutamia asioita, mutta varmasti, kun hän tulee takaisin, hän saattaa sitten vastata.

Tietysti suurin kritiikki — ja nyt kerään niitä sähköposteja, mitä olen tässä viimeisten kuukausien aikana saanut — liittyy siihen, että miksi vasta nyt, näin myöhäisessä vaiheessa, vaikka tämä on tiedetty, että näitä tilaisuuksia, tapahtumia ei ole voinut järjestää. Toinen kriittinen kohta on nimenomaan se, tuleeko se koko ketju huomioiduksi: alihankkijat ja sitten kaikki ne toimijat, mitä esimerkiksi tapahtumien järjestämisessä on.

No, sitten tällaisia yksittäisiä asioita:

Siellä rajataan pois joulukuussa järjestettävät tapahtumat. Mihin tämä raja perustuu?

Sitten valmistelun aikana peruuntuneet, kun esimerkiksi on monia sellaisia tapahtumia, jotka ovat nyt tämän tapahtumatakuulainsäädännön valmistelun aikana peruneet, kun eivät ole tienneet, mitä tässä tapahtuu. Miksi ne suljettiin ja rajattiin tästä pois?

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

Tapahtumatakuu ei myöskään koskisi säännöllisiä, ympärivuotisesti järjestettäviä tapahtumia, kuten viikoittaisia konsertteja, klubi-iltoja ja vastaavia tapahtumia. Minkä takia nämä on rajattu ulkopuolelle?

Miksi ei myöskään ole huomioitu näitä, jotka viranomaisrajoituksista johtuen joutuvat siirtämään toiseen ajankohtaan tämän tukikauden aikana? Miksi niitä ei huomioida tässä?

Sitten tietysti se, että kun meillä ovat nämä tapahtumajärjestäjät käyneet läpi, että he ovat tällaisia ammattimaisesti järjestäviä tapahtumajärjestäjiä, he tietävät, miten välimatkoja pidetään ja hygieniää ylläpidetään ja niin edelleen, niin miksi hekään eivät saa näitä järjestää? Ja nyt kun me ollaan puhuttu näistä koronatodistuksista ja näistä pikatestausmaaleista, eikö niitä voisi myöskin sitten hyödyntää tällaisissa tilanteissa, että me oikeasti saataisiin nämä tapahtumat käyntiin?

Ministeri Lintilä todella tuossa omassa puheenvuorossaan kuvasi tämän problematiikan, eli tapahtuma-ala ja kulttuuriala on hyvin monipuolinen ja moninainen, ja siinä pitää räätälöidä nimenomaan nämä säännöt ja nämä tukimuodot. Tämä työllistää paljon, esimerkiksi tapahtuma-alan on arvioitu työllistävän todellakin 200 000 henkilöä, ja me olemme näistä paljon puhuneet sivistysvaliokunnassa. Tapahtuma- ja kulttuuriala vahvistaa sivistyksellisiä oikeuksia ja kriisinkestokykyä, ja näillä tapahtumilla on suuri merkitys alueille. Esimerkiksi Seinäjoen kaupungille Provinssirock ja Tangomarkkinat ovat valtaavan tärkeitä, tai Ilmajoen Musiikkijuhlat, ja olen todella huolissani näiden selviämisestä tulevaisuudessa. Miksi vasta nyt, kun tämä on tiedetty?

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kivisaari.

19.41 Pasi Kivisaari kesä: Arvoisa puhemies! Hyvä, että tämä asia on käsittelyssä. Ehkä EU-paketit ja välikysymykset ovat haukanneet tarpeettomastikin ilmaa siitä, että olemme tässä kohtaa todellakin tärkeän ja vakavan asian äärellä.

Koronan vuoksi tapahtumiin on kohdistunut voimakkaita rajoituksia ja kieltoja. Tapahtumia on peruttu tai siirretty viime vuoden keväästä saakka. Tapahtumien työllistämät kymmenentuhannet ihmiset ovat jääneet ilman töitä ja turvattua toimeentuloa. Vaurioituneen tapahtuma-alan palautuminen ja selviytyminen edellyttää, että tapahtumatoimintaa päästään avaamaan.

Tulevaisuus on silti epävarma. Suunnitelmia joudutaan yhä tekemään sekä toiveiden että tiedon pohjalta. Myös oikeudenmukaisuus ja tasapuolisen kohtelun vaateet nostavat ansaitusti päätään. Tapahtuma-ala kulttuuri- ja liikuntatekijöineen kysyy oikeutetusti, ovatko rajoitukset heidän kohdallaan reiluja. Itse sanon suoraan: kitara kädessä laulava kaveri ei saa kokoontumisten osalta tällä hetkellä oikeutta.

Arvoisa puhemies! Tapahtumatakuulla on merkittävä rooli liiketoimintamahdollisuuksien, työllisyyden palautumisen ja toivon antajana — siis selkänäjana sille, että järjestäjät uskaltautuvat epävarmuuden leijuessa jatkaa kohti päämäärää. Toteutuneista kustannuksista korvattaisiin 85 prosenttia, mikäli tapahtuma jouduttaisiin viranomaisten määräysten vuoksi perumaan. Kyseessä on siis ennakoon myönnettävä sitoumus vähintään 200 hengen yleisötapahtumille, jotka on tarkoitus järjestää kesäkuun ja marraskuun välisenä aikana.

Tässä kohtaa ei varmasti voi kuin nyökytellä, hyvä juttu, mutta valiokunta varmaan pohdii myös sitä, mikä aikajänne on soveltuvain paitsi kuukausien myös ehdotetun tapahtuman perumisen 60 päivän osalta.

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

Tukimekanismin laatiminen ei ole helppo tehtävä. Tiedämme, että tapahtumien kirjo on valtava ja niiden taustalla on myös suuri verkosto alihankintaketjuja. Festivaalit, kesäteatterit, urheilukisat, messutapahtumat, seminaarit ja markkinat ovat näitä esimerkkejä, joiden järjestämiseen osallistuvat monien tahojen ammattiseipäät. Takuun ulottaminen jokaiseen lonkeroon on vähintään haasteellista, ja tiedän myös hallituksen pohtivan, millä tavalla tapahtumateollisuuden sidosryhmiä voitaisiin jatkossakin kannatella. Tapahtumatakuussa ansiokasta on se, että alihankkijalle korvataan vastaava osuus toteutuneista kustannuksista, missä pyritään juurikin tunnistamaan tapahtuma-alan tekijöiden verkotus — oikein hyvä.

Puhemies! Viime viikkoina tilanne on rokotekattavuuden ja tautitilanteenkin osalta kohentunut. Uskon tapahtumatakuun rohkaisevan tapahtumien järjestäjiä ja toivon, että emme enää joudu perumaan kauan ja hartaasti odotettuja tapahtumia.

Tämä tapahtumatakuu on yksi osa valtioneuvoston toimenpidekokonaisuutta. Vähintään yhtä merkittävä asia osana kokonaisuutta on Taiteen edistämiskeskukselle myönnettävät apurahat, valtionavustukset vapaalle kentälle, taidelaitoksille, yleishyödyllisten taide- ja kulttuuritapahtumien järjestäjille ja Elokuvasäätiölle ja painavana asiana myös liikunnan tukipaketti. Jokainen täällä oleva tiedostaa, että nämä tuet ja takuut ovat elintärkeitä. Aina voimme kysyä, ovatko nämä riittäviä, mutta oleellisuus on siinä, että joka ainoa euro menee tarpeeseen ja joka ainoa kohde tarvitsee niitä. Meillä ei ole aikaa hukattavaksi.

Kiitän siis tästä esityksestä. Kyllä tässä toivoa ja takuuta on.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

19.46 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Koronapandemia on riepottellut yhteiskuntaa tavalla, mikä on heijastunut eri lailla eri aloille ja tarvittavaan avun määrään. Pandemian ehkäisemiseksi tehdyt rajoitustoimenpiteet ja myönnetyt korvaukset ja kompensatiot ovat valitettavasti kohdelleet yksilöitä, yhteisöjä ja yrityksiä eriarvoisesti. Eri alojen toimintamahdollisuudet ovat eronneet ja eroavat yhä toisistaan merkittävästi. Erityisesti tapahtuma- ja kulttuurialalla elinkeinon harjoittaminen on jo yli vuoden ajan lähes poikkeuksetta ollut kiellettyä. Kun emme voi vielä pysähtyä puhuttelevan taiteen äärelle, pysähdytään hetkeksi edes alan toiminnan jatkoedellytyksiin ja tapahtumatakuun mahdollisuuksiin.

Luovat alat ovat olleet koronaepidemian suurimpia häviäjiä, ja lisätukien tarve on ilmeinen. Teollisuudenalana tapahtuma-alan liikevaihto on noin 2,35 miljardia euroa, ja ala työllistää paitsi 20 000 työntekijää myös 175 000 tilapäistä työntekijää. Tapahtumien ympärille keskittyy usein myös matkailu-, majoitus- ja ravintolatoimintaa, ja lisäksi ne työllistävät alihankintaketjujen kautta merkittävän määrän ihmisiä. Tapahtumateollisuuden merkitys pitää tunnistaa nykyistä paremmin osana Suomen taloutta ja työllisyyttä. Jos tapahtumia ei lähdetä rivakammin avaamaan, hidastaa se myös suotuisaa työllisyyskehitystä.

Taloudellisten syiden rinnalla on tärkeää korostaa kulttuuri- ja taidealan merkitystä ihmisten hyvinvoinnille ja jaksamiselle. Tutkimusten perusteella on vahvaa näyttöä taiteen ja taiteellisen toiminnan merkityksestä fyysisen ja psyykkisen terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi sekä osana myös sairauden hoitoa ja paranemista. Tässä ajassa kulttuurin ja taiteen merkitys voisi siis korostua entisestään.

Arvoisa puhemies! Hallitus esittää tapahtumatakuuta, joka korvaisi peruuntuneen vähintään 200 hengen yleisötapahtuman kustannuksista 85 prosenttia, mikäli tapahtuma perutaan kokonaan lain tai viranomais määräysten määräyksestä. Tapahtumatakuuta hakisi

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

tapahtumanjärjestäjä, mutta takuun perusteella maksettava korvaus peruuntuneista tapahtumista maksettaisiin myös tapahtumanjärjestäjän hakemuksessaan ilmoittamille alihankkijoille, eli koko ekosysteemin pitäisi tulla nyt huomioon. Hallituksen esityksessä tapahtumatakuu toimii siis osittaisena suojana tapahtumanjärjestäjien taloudellisen riskin varalle.

Suuri toiveeni on, että hallitus sallii ja edistää samalla terveysturvallisten tapahtumien toteuttamista. Esimerkiksi ulkotilaisuudet, ravintolaesiintymiset ja suurten teatteritilojen avaamiset rajatuille yleisöille ja turvavälein olisi varmasti mahdollista jo toteuttaa. Nykyinen tilanne on hämmentänyt monia ja perustellusti tilanne on nähty epäoikeudenmukaisena. Rokotetut osallistujat voivat nyt osallistua ulkona toteutettuun liikuntatilaisuuteen, mutta samalla alueella voi olla, että samansisältöinen kulttuuritilaisuus on kielletty. Ratkaisu ei riipukaan vain terveysturvallisuudesta vaan on ennemminkin alakohtainen.

Esitetyn tapahtumatakuun ulkopuolelle jää vielä joitain toimijoita. Yhdistyspohjaiset tapahtumajärjestäjät, jotka järjestävät vakiintuneesti ja ammattimaisesti kulttuuritapahtumia ja festivaaleja, eivät ole takuun piirissä. Tapahtumatakuun ulottamista myös arvonalisäveron ulkopuolisiin yhdistyspohjaisiin toimijoihin tulisi siis mielestäni selvittää ja harkita vakavasti.

Arvoisa puhemies! Hallitus on pyrkinyt tukemaan kulttuuri- ja tapahtuma-alaa laajasti. Tapahtumatakuun lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriön kautta jaetaan työskentelytukea taiteen ja kulttuurialan ammattilaisille yhteensä 65 miljoonan euron edestä. Teattereille, orkestereille ja museoille jaetaan 20 miljoonaa euroa, ja sillä tuella pystytään valmistautumaan syksyn näyttely-, konsertti- ja esityskauteen. Tärkeää olisi kohdentaa näitä tukia juuri niille, jotka ovat kriisin vuoksi menettäneet. Esittävät taiteet tässä varsinkin painottuvat. Toivottavasti siis myös tuen saajissa.

Vielä täytyy todeta kehysriihikeskusteluun liittyen, että minulle iso pettymys oli jousto hallitusohjelmassa kirjauksesta kulttuurin ja nuorisotoimijoiden täydestä kompensatiosta Veikkauksen pudonneiden tulojen vuoksi. Toivottavasti tähän löydetään vielä budjettiriihissä mahdollisuuksia kompensoida, sillä nyt ei ole aika tinkiä kulttuurilta.

Vaikka toivotankin hallituksen esityksen tapahtumatakuusta erittäin tervetulleeksi ja toivon sen etenevän ripeästi — jo tätä on odotettukin, kuten täällä jo todettiin — ei se eivätkä muutkaan tukitoimet tarjoa pitkäjänteistä kehitystä tapahtuma-alalla toimivien freelancereiden, yksinyrittäjien ja useasta tulonlähteestä toimeentulonsa saavien työttömyysturvaan. Olisi syytä käydä laaja-alaista keskustelua universaalista perustulosta sekä edetä myös eri toimeentulon lähteitä huomioivan yhdistelmävakuutuksen valmistelussa.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Talvitie poissa. — Edustaja Kiviranta.

19.52 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Tapahtuma-alan toiminta on ollut käytännössä kokonaan pysähdyksissä maaliskuusta 2020 lähtien. Viime vuoden kesällä ja etenkin alkusyksystä pienempiä tapahtumia oli mahdollista jossain määrin järjestää, mutta niitäkin sitoivat tarkat kokoontumisrajoitukset, eikä suurten tapahtumien järjestäminen ole ollut 14 kuukauteen lainkaan mahdollista. Myös alkavan kesän lähes kaikki merkittävimmät suuret yleisötapahtumat on jo peruttu toista kesää peräkkäin.

Arvoisa puhemies! Tapahtuma-ala tarvitsee enemmän tukea kuin sille tähän asti on tarjottu. Tapahtumien järjestäminen on usein pitkäkestoinen prosessi, joka vaatii merkittä-

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

vien taloudellisten riskien ottamista. Järjestäjän on voitava luottaa siihen, että tapahtuma voidaan suunniteltuna ajankohtana todella järjestää. Koronapandemian seurauksena näin ei ole ollut, ja siksi alan tilanne on äärimmäisen haastava. Tapahtumatakuu antaa mahdollisuuden siihen, että valtio auttaa liiketoimintariskin kantamisessa ja madaltaa siten huomattavasti kynnystä järjestää tapahtumia näinä epävarmoina aikoina.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strand poissa, edustaja Hyrkkö poissa. — Edustaja Multala.

19.54 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Aivan kuten hallitukselta kesti aikansa saada tämä tapahtumatakuuesitys eduskuntaan, niin kesti myös eduskunnalta saada tapahtumatakuuesitys käsittelyyn tänne lähetekeskusteluun, mutta hyvä, että nyt keskustellaan. Sivistysvaliokunnassakin tästä aiheesta lausumme, ja varsinainen mietintövaliokunta varmaan hyvinkin pian jo esityksen tuo tänne.

Arvoisa puhemies! Tässähän on tuotu keskustelun aikana jo monia niitä korjaustarpeita, joita tässä esityksessä edelleen on, eli toistuvat tapahtumat, yhdistysten järjestämät ja niin edelleen. Haluan kuitenkin tässä omassa puheenvuorossani nyt tuoda esiin sen kohtuuttoman tilanteen, johon tapahtuma-ala on joutunut pitkään. Tällä esityksellä sitä osittain korjataan ja osittain myös sillä freelancereiden tuella, joka OKM:stä myönnetään, mutta se on täysin käsittämätöntä, että tänään ministerit ovat Twitterissä kilpaa huutaneet, että nyt tapahtuma-alaa kohdellaan täysin epäoikeudenmukaisesti, ala tulee turvallisesti avata. Miksi se on käsittämätöntä, on, että edelleen aluehallintovirastot noudattavat STM:n ohjausta siinä, kuinka tapahtumia rajoitetaan, eli kokoontumisrajoituksia. Sen vuoksi ne kauniit puheet, joita tänäänkin täällä hallituspuolueiden edustajilta on kuultu, toivottavasti johtavat siihen, että erittäin pikaisesti hallitus tekee päätöksiä, uusia linjauksia, joita STM:n ja siellä erityisesti ministeri Kiurun, jonka alle nämä asiat kuuluvat, tulee noudattaa, ja lähtee oman exit-strategiansa mukaisesti purkamaan rajoitustoimenpiteitä sellaisilla alueilla, joilla se on terveysturvallisesti mahdollista.

Arvoisa puhemies! OKM:ssä on yhdessä tapahtumajärjestäjien kanssa jo kauan aikaa sitten laadittu turvallisten tapahtumien strategia, ja on jo voitu näyttää toteen, että tapahtumia on täysin mahdollista järjestää terveysturvallisesti. Nyt on sen aika, nyt meidän pitää viimein näyttää, että ymmärretään, että ensisijaisesti ala haluaa päästä töihin.

Arvoisa puhemies! Vielä kun meillä kaikki rajoitustoimet myös lain mukaan ja perusteella perustuvat nimenomaisesti siihen, että pyritään välttämään sitä tartuntariskiä, on aivan mahdoton ymmärtää, kuinka esimerkiksi puistossa vierekkäin istuen olisi vähemmän tartuntariskiä kuin vaikkapa kolmen penkin välein urheilukatsomossa. Sen vuoksi on välttämätöntä, että hallitus mahdollisimman pikaisesti uudelleen arvioi ohjauksensa alueille ja alueet sitä myöden voivat tehdä uusia päätöksiä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lundén.

19.57 Mikko Lundén ps: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kuten edustaja Multala äsken sanoi, niin tätä on kyllä odotettu, ja nyt tämä viimein tuli.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lakia siten, että siinä säädettäisiin yleisötapahtumien järjestäjille tarkoitettu uudesta tuesta. Kyseessä olisi ennakollinen maksusitoumus, joka annettaisiin tapahtumajärjestäjäl-

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

le tämän ilmoittamia kustannuksia vastaten. Jos tapahtuma lain tai viranomaisten määräyksen johdosta peruttaisiin, maksettaisiin korvaus ennakoon ilmoitetuista, toteutuneista kustannuksista. Tapahtumatakuuta hakisi tapahtumajärjestäjä, mutta takuun perusteella maksettava korvaus peruuntuneista tapahtumista maksettaisiin myös tapahtumajärjestäjien hakemuksessa ilmoittamille tapahtuman alihankkijoille. Jos tapahtuman laajuutta rajoitettaisiin lain tai viranomaispäätöksen nojalla, maksettaisiin osittainen korvaus toteutuneista kustannuksista. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.6.2021.

Arvoisa rouva puhemies! Esityksen mukaan Valtiokonttori voi myöntää samanaikaisesti voimassa olevia ennakkollisia maksusitoumuksia yhteensä korkeintaan 250 miljoonan euron arvosta. Maksusitoumusten arvioidaan aiheuttavan tapahtumien peruuntumisten tai pienempänä toteutumisten vuoksi takuumaksuja 80 miljoonaa euroa. Myönnetystä tapahtumatakuusta korvattaisiin takuun saajalle kustannustukena takuuehtojen mukaisesti suoraan lain nojalla tai viranomaisten määräyksen vuoksi peruuntuneen tapahtuman järjestämisestä aiheutuneista ja ennakoon ilmoitetuista, kohtuullisista toteutuneista kustannuksista 85 prosenttia. Tapahtumatakuu on perustettu sen takia, että tietyt liiketoimintamallit ovat pudonneet kokonaan tai lähes kokonaan uuden tukijärjestelmän ulkopuolelle.

Arvoisa rouva puhemies! Itse tapahtumatakuun ajatus on mielestäni hyvä. Järjestäjä voi laittaa tapahtuman pystyyn nyt, ja mikäli viranomaisrajoitukset myöhemmin pakottavat perumaan tapahtuman, on järjestäjä oikeutettu korvauksiin. Hallituksen esityksessä on opittu aiempien esityksien ehdottomuuden heikkoudesta. Jos tapahtuma toteutuu määräysten takia huomattavasti kaavailtua pienempänä, on järjestäjä oikeutettu osittaisiin korvauksiin.

Arvoisa rouva puhemies! Loppuun tahdon sanoa, että tapahtumatakuukin on valitettavasti hyvin ulossulkeva: tapahtuman pitää olla suunnattu vähintään 200 hengelle, järjestäjän pitää olla vakiintunut toimija ja se ei koskisi säännöllisiä, ympärivuotisesti järjestettäviä tapahtumia, esimerkiksi viikoittaisia konsertteja tai klubi-iltoja. Myös tapahtumatakuun hakuajassa on mielestäni pientä viilattavaa. Alkamisajankohta 1.6.2021 on mielestäni tarpeettoman myöhäinen aloituksena, koska kevään puolellakin järjestetään monennäköisiä tapahtumia. Samalla logiikalla voisi kysyä myös päättymisajankohdan 31. elokuuta 21 mielekkyyttä, kesäkausi kun nykyään lipsuu usein myös syyskuun puolelle. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Itse asiassa tähän asiakohtaan varattu käsittelyaika alkaa olla loppumassa, mutta ajattelin, että voisimme ottaa nyt listalla olevat puheenvuorot. Jos niitä ei tule lisää, niin sitten keskustelu päättyy, mutta jos puheenvuoroja tulee lisää, niin sitten se siirtyy niin kuin ennalta on ajateltu. — Edustaja Risikko.

20.00 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Kiitos tästä mahdollisuudesta vielä. Me tosiaan sivistysvaliokunnassa tätä tullaan käsittelemään — täällä on nytkin siis sivistysvaliokunnan jäseniä — ja me otetaan erittäin vakavasti tämä, ja meillä on siellä varmasti hyviä asiantuntijoita. Yritetään saada nopeasti talousvaliokuntaan tästä lausunto.

Itse kannan huolta totta kai siitä, että kulttuuri on tosi tärkeää, ja nämä tapahtumat, niin kaupungeille kuin meille ihmisille. Se tuo hyvinvointia. Mutta kannan huolta myös siitä, että jos nämä kulttuuritoimijat eivät saa toteuttaa sitä, mihin he ovat ammatin hankkineet ja ammattimaisesti kehittäneet itseään, niin mitä siitä seuraa. Siitä seuraa lamaannus, siitä seuraa nimenomaan masentuneisuutta, ja siinä, että vielä uudelleen jaksaa sitten yrittää ja

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

uskoa tähän tulevaisuuteen, on kova tehtävä. Siitä syystä tämä kaikki tuki olisi tuiki tärkeää.

No sitten me jokainen tiedämme sen, että pelkkä raha ja se tilke — se ei ole kuin hetken heilahdus, kun taas on sellainen tilanne, jos tämä korona jatkuu. Sen tähden meidän pitäisi pyrkiä siihen, että nämä avataan. Elikkä se, että me pelkästensä tällaisilla tukimuodoilla pidetään tapahtumat kiinni ja suljettuina, ei ole kestävä ratkaisu, vaan kestävä ratkaisu on erityisesti se, että me saamme ne tapahtumat auki.

Siteeraan tässä sisätautien ja infektiosairauksien erikoislääkäriä, infektioepidemiologia, emeritustutkimusprofessoria Petri Ruutua. Hän otti minuun yhteyttä, ja hän sanoi juuri tästä asiasta, että miten nämä tilaisuudet pitäisi saada auki. Hän ehdottaa tässä — hän sanoi, että voi ihan levittää tätä tietoa, mitä hän on pohtinut — nimenomaan koronapasseja ja nimenomaan sitä, että siinä olisi osoitus rokotuksesta tai sitten sairastetusta covid-taudista. Ja toinen olisivat nämä covid-pikatestit, ja sitten olisivat nimenomaan nämä istumapaikkasuunnittelut tai yleensä välimatkat tai se, että jos on samasta taloudesta olevia henkilöitä, miten heidän sijoittelunsa siinä tapahtumassa olisi. Sehän on ihan selvä, niin kuin hän tässä toteaa, että ”mikään strategia ei täysin poista infektioiden riskiä, mutta edellä olevin varotoimin tartuntojen riski on varsin pieni erityisesti verrattaessa muihin yhteiskunnan toimintoihin, kuten ravintolatoimintaan”. Tämä on nyt muistettava, että meillä on monia sellaisia aloja täällä, joissa todella pakkautuu ihmisiä eikä näitä pystytä huomioimaan, mutta nämä tapahtumat kyllä pystyisivät sen huomioimaan, jos niille vain annettaisiin se mahdollisuus. Se on kestävä kehitystä. Avataan tapahtumat.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Multala.

20.03 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! En voi muuta kuin yhtyä kaikkeen siihen, mitä sivistysvaliokunnan puheenjohtaja edellä juuri totesi. Keinoja on, jos tahtoa on. Tapahtumatakuutuki on tärkeä edelleen varmasti monille tapahtumille, sillä vaikka tapahtumat saataisiinkin osittain auki, yleisömääriä varmasti joudutaan kesän ajalta rajoittamaan.

Sen vielä totean kuitenkin, että kun nyt tapahtumatakuutuki on tarkoitus saada kesäkuun alusta voimaan ja nyt vasta ollaan tässä tätä eduskunnassa käsittelemässä, niin auttamattoman myöhään tulee. Olemmekin jo kuulleet lukuisien kesäfestarien ja urheilutapahtumien peruuttavan tämän kesän osalta, ja se on sääli, sillä se tarkoittaa nimenomaisesti juuri sitä, että tekijät eivät pääse töitään tekemään ja sitä myötä eivät myöskään tuloja siitä saamaan.

Arvoisa puhemies! Sen kuitenkin vielä tähän perään nyt totean, että vaikuttaa nyt vahvasti siltä, että STM:ssä jarrutetaan paitsi näitä avaamistoimia eli tapahtumien turvallista järjestämistä myös sitä, että tänne Suomeen eivät nämä uudet virusmuunnokset pääsisi jatkuvasti tulemaan. Missä viipyy rajojen ennakkotestaus? Olen erittäin huolissani tapahtumateollisuuden kaikkien erilaisten pienten ja suurempienkin toimijoiden puolesta siitä, että jollemme saa tätä asiaa kuntoon, niin se, että me haaveilemme siitä, että tapahtuma-ala voisi palata pikkuhiljaa kohti normaalia, saattaa jäädä hyvin lyhytaikaiseksi iloksi. Siksi toivon, arvoisa puhemies, että hallituspuolueiden edustajat voimakkaasti vaikuttavat hallituksen kautta sosiaali- ja terveysministeriöön, että siellä ryhdytään nyt vihdoin toimeen, sillä aikaa ei ole lainkaan hukattavaksi.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan on annettava lausunto.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle veronumeromenettelyn laajentamisesta ja laiksi veron- tilityslain 13 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 2/2021 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 5/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 2/2021 vp sisältyvien 1.-5. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 3 ja 351 §:n ja tietoyhteiskuntakaaren muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 55/2021 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 10/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 55/2021 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Euroopan unioniin saapuvien tai sieltä poistuvien käteisvarojen valvonnasta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 23/2021 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 6/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 6/2021 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu, edustaja Purra, esittelypuheenvuoro.

Keskustelu

20.06 Riikka Purra ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Euroopan unioniin saapuvien tai sieltä poistuvien käteisvarojen valvonnasta. Lisäksi muutettaisiin rikoslain maahantuontiin ja maasta vientiin liittyviä rikoksia koskevaa lukua ja rahanpesun selvittelykeskuksesta annettua lakia.

Annettavalla uudella lailla täydennettäisiin ja täsmennettäisiin Euroopan unioniin saapuvien tai sieltä poistuvien käteisvarojen valvontaa koskevaa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta. Asetuksen mukaan vähintään 10 000 euron käteisvaroista tulee antaa toimivaltaiselle viranomaiselle asetuksessa säädetyt tiedot sisältävä ilmoitus.

Esityksessä ehdotetaan, että samalla kumottaisiin laki Euroopan yhteisön rajan yli kuljetettavan käteisrahan valvonnasta. Ehdotettu uusi laki olisi EU:n asetusta täydentävä ja

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

täsmäntävä, eikä se muodostaisi itsenäistä ja kattavaa sääntelykokonaisuutta, vaan sitä sovellettaisiin rinnakkain asetuksen kanssa. Kansalliset säännökset täydentävät asetusta muun muassa kansallisten viranomaisten toimivaltuuksia, tiedon luovuttamista ja ilmoittamisvelvollisuuden täyttämättä jättämisen seuraamuksia koskevilla säännöksillä.

Arvoisa puhemies! Taustalla olevasta EU-sääntelystä voidaan todeta, että uudessa asetuksessa käteisvarojen käsitettä on nykyiseen verrattuna laajennettu sisällyttämällä siihen valuutan ja haltijakohtaisten maksuvälineiden rinnalle erittäin likvidit tavarat. Asetuksen mukaan mukana kulkevat vähintään 10 000 euron käteisvarat on velvoitettu ilmoittamaan kirjallisena tai sähköisesti ja varat on asetettava viranomaisten saataville tarkastusta varten. Asetuksen liitteessä on yksityiskohtainen selonteko siitä, mitä määritelmät tarkalleen kattavat. Komissio on valtuutettu täydentämään delegoiduilla asetuksilla liitteessä olevia listoja siitä, mitä kuuluu käteisvarojen määritelmään, jos havaitaan tulevan käyttöön uudenlaisia varojen kuljetustapoja.

On tarkoitettu ehdottaa säädettäväksi, että käteisvaroja koskevien ilmoitusten tietoja voidaan luovuttaa kansallisille viranomaisille rahanpesudirektiivin tarkoittaman rikollisen toiminnan ennalta estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi. Tarkennus on tärkeä, jotta tietoja voidaan käyttää esitutkinnassa.

Mukana kuljetettavien käteisvarojen ilmoitusvelvollisuuden rikkomisesta ehdotetaan seuraamukseksi nykyisen lain mukaista rikosoikeudellista käteisvarojen ilmoittamisrikkomusta. Koska erillään kulkevien käteisvarojen tiedonantovelvollisuuden laiminlyönnissä on kyse viranomaisen päätöksen noudattamatta jättämisestä ja seuraamus tulisi voida määrätä myös oikeushenkilölle, ehdotetaan hallinnollisena seuraamuksena 50—15 000 euron suuruista virhemaksua.

Lisäksi ehdotetaan tulliselvitysrikosta koskevaan rikoslain 46 luvun 7 §:ään sekä rahanpesun selvittelykeskuksesta annettuun lakiin tehtäväksi uudesta sääntelystä johtuvat tekniset muutokset.

Arvoisa puhemies! Hallintovaliokunta pitää uutta sääntelyä tärkeänä. Käteisvaroilla on keskeinen merkitys rikoshyödyn liikuttelussa ja rahanpesussa myös tuoreimpien kansallisten riskiarvioiden mukaan. Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella hallintovaliokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa yksimielisesti lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomina.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Autto.

20.10 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Tämä on tärkeä uusi lainsäädäntö, ja on hyvä, että hallintovaliokunta on voinut tämän ripeästi käsitellä. Hallintovaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Purra tässä hyvin esitteli tämän lainsäädännön.

Kun kuitenkin puhutaan näin kiinnostavasta aiheesta kuin tosiaan rahan tuonnista Euroopan unioniin, niin haluan nyt tässä koko eduskunnan ollessa täysistunnossa ottaa esille sen valtavan suuren huolen, joka tuolla kaikkein pohjoisimmassa Suomessa tällä hetkellä on liittyen rajakauppaan. Tämä koskee erityisesti Utsjoen ja Enontekiön kuntia mutta tietysti laajemminkin Lappia. Tämä johtuu siitä, että nämä alueet ovat hyvin riippuvaisia rajakaupasta, siitä, että meille tulee asiakkaita EU:n ulkopuolelta eli käytännössä Norjasta. Nyt sitten tämä pandemiatilanteen pitkittyminen on johtanut tietysti suuriin taloudellisiin tappioihin, joista vain osa on voinut tulla kompensoiduksi niillä keinoilla, joita valtiovalalla on ollut tukea yrityksiä tässä tilanteessa. Ja entisestään uhkaa tämä rajan ylittävän lii-

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

kenteen sulkua pitkitettyä, joten siinä mielessä, jos vain on mahdollista, että tätä keskustelua kuulevat myös tuolla Norjan kanssa mahdollisia keskusteluja käyvät tahot, niin olisi todella tärkeää edistää sitä, että nimenomaan Suomen ja Norjan välistä rajaliikennettä voitaisiin helpottaa. Tilannetta ei pidä sotkea Ruotsissa vallitsevaan paljon vaikeampaan tautitilanteeseen vaan pitää nimenomaan ajatella sitä, että Lapin sairaanhoitopiirissä ja toisaalta vastaavasti Norjan puolen sairaanhoitopiireissä on ollut erittäin hyvä tilanne koko tämän epidemiatilanteen ajan. Tilanne on todella vakava, arvoisa puhemies.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 23/2021 vp sisältyvien 1.—3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi geenitekniikkalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 49/2021 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 8/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 8/2021 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu, edustaja Autto.

Keskustelu

20.12 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Tämä mietintö on puolestaan ollut maa- ja metsätalousvaliokunnan valmistelussa, ja tosiaan esitetyllä lainmuutoksella on hyvinkin tällaisia teknisluonteisia vaikutuksia, kun tällä pannaan täytäntöön EU:n yleisen elintarvikeasetuksen uudistuksen yhteydessä geenitekniikkadirektiivi ja siihen tehdyt muutokset. Mutta toteaisin noin laajemmin siitä, että kun Euroopan unionin alueella on hyvin kriittinen suhtautuminen geenitekniikan käyttöön, niin itse ainakin tämän pandemiatilanteen aikana olen tullut siitä vakuuttuneeksi, että kansainvälinen tiedeyhteisö on viime vuosina mennyt aivan valtavia harppauksia eteenpäin. Jos mietimme vaikka, kuinka nopeasti saatiin tämä virus sekvensoitua ja luotua rokotteet virusta vastaan, rokotteet, jotka nyt ovat osoittautuneet erittäin tehokkaiksi ja toimiviksi, niin tässä mielessä ajattelisin, että ihmiskunnalla on kyllä toivoa selvittää myös näistä ruoantuotantoon tulevana vuosina ja vuosikymmeninä liittyvistä haasteista.

Samaan aikaan kun varmaan ihan tervetäkin kriittisyyttä meillä eurooppalaisilla ja suomalaisilla kuluttajina on geenitekniikkaa kohtaan, niin kun olemme valiokunnassa tätä lakimuutosta käsitelleet, kyllä todella monen lukon takana on se geenitekniikan hyödyntäminen, eli varmasti jokainen voimme olla turvallisesti mieltä siitä, että minkäänlaisia haitallisia vaikutuksia ei voi käytettävästä teknologiasta näistä tuotteista tulla, ei luonnon monimuotoisuudelle eikä varsinkaan näitä mahdollisesti lääkkeinä tai ravintona käyttäville ihmisille.

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

Tosiaan, arvoisa puhemies, nämä lakimuutoksessa kyseessä olevat asiat ovat aivan perusteltuja, että kuulemisaikoja yhtenäistetään EU-maiden välillä, nämä hakemusmenettelyt yhtenäistetään niin, että yhtenevällä vakioidulla tiedostomuodolla voidaan jättää hakemuksia, ja lisäksi tosiaan, kun nykyään muuntogeenisiä organismeja sisältävillä lääkkeillä ja rokotteilla tehdään kliinisiä kokeita, niissä lyhennetään kuulemisaikaa tai kaikkein kiireellisimmissä tapauksissa siitä voidaan luopua kokonaan. Olen, arvoisa puhemies, sitä mieltä, että tässä voimme varmasti luottaa viranomaisiin ja myöskin siihen, [Puhemies koputtaa] että tätä yleisön kuulemista ei ole tässä välttämätöntä tehdä, niin kuin hallitus on esittänyt.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 49/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väliaikaisista toimista rangaistusten täytäntöönpanossa ja tutkintavankeuden toimeenpanossa covid-19-epidemian johdosta

Hallituksen esitys HE 44/2021 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 4/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 4/2021 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu, edustaja Huttunen.

Keskustelu

20.16 Hanna Huttunen kesk: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ehdotetun lain tavoitteenahan on varmistaa, että vankeusrangaistuksen ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanossa sekä tutkintavankeuden toimeenpanossa on riittävän täsmällinen säädöspohja koronavirusepidemian varalle. Oletusarvohan on, että tämä ei välttämättä jää viimeiseksi pandemiaksi, mikä meitä kohtelee. Tavoitteena on varmistaa, että tarvittavat toimenpiteet voidaan tehdä ilman turhia viivästyksiä.

Teimme lakivaliokunnassa runsaasti töitä tämän esityksen kanssa. Saadun selvityksen mukaan tämä koronaviruspandemia on vaikuttanut erittäin merkittävästi Rikosseuraamuslaitoksen toimintaan. Niinpä valiokunnan päätösehdotuksessa sanottiin, että esitämme, että eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen. Meillä on aika pitkä lista muutosehdotuksia siihen hallituksen esitykseen.

Perustuslakivaliokunta on useiden lakivaliokunnan kuulemien asiantuntijoiden tavoin kiinnittänyt huomiota siihen, että hallituksen esityksestä ei riittävällä tavalla ilmene nyt esitettyjen lievempien toimenpiteiden soveltuvuus. Näinpä ollen lakivaliokunta on pyytänyt oikeusministeriöltä sekä sosiaali- ja terveysministeriöltä lisäselvityksiä asiasta, ja saadun selvityksen mukaan hallituksen esityksen perusteluissa tuodaan yleisellä tasolla esille, että voimassa olevan lainsäädännön mahdollistamia toimia voivat olla ainakin hygienian ja

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

siivouksen tehostaminen, kasvosuojainten käyttö, sairastuneiden eristäminen, altistuneiden karanteeniin määrääminen, ohjeistus riittävien etäisyyksien pitämiseen, ryhmäkokojen pienentäminen ja järjestettävien toimintojen muokkaaminen. Siellä ovat liitteenä nytten kaikki esitykset, mitä mihinkin pykälään lakivaliokunta esitti.

Kiinnitimme erityistä huomiota lakivaliokunnassa alle 18-vuotiaiden vankien ja tutkintavankien tapaamisiin ja totesimme, että tapaamisia ei voida rajoittaa ja keskeyttää. Käsitelimme muutenkin aika laajasti tapaamisten rajoittamista ja keskeyttämistä koronapandemian aikana. Kävimme myös laajaa keskustelua siitä, kuinka tulisi kohdella 18—21-vuotiaita, ja myös heidän asemaansa tulee kiinnittää erityistä huomiota tässä koronapandemian aikana.

On valitettavaa sinänsä, että meillä on täällä eduskunnassa valtavaan paljon yksittäisiä asioita, mitkä koskettavat koko meidän yhteiskuntaa. Myös vankilaverkko on yksi niistä asioista, mitkä eivät ehkä näy päälle päin, mutta kuitenkin suuri joukko Suomen kansalaisia on niiden seinien sisällä, ja heidän olosuhteisiinsa tulee kiinnittää myös tämän pandemian aikana huomiota. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 44/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Euroopan unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan välisen kauppaja yhteistyösopimuksen rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista ja rikosrekisteritietojen vaihtamista koskevien määräysten soveltamisesta sekä kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun lain 24 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 58/2021 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 6/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 58/2021 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain 15 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 65/2021 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 4/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 65/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 249/2020 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 1/2021 vp

Toinen käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu, edustaja Risikko.

Keskustelu

20.20 **Paula Risikko kok:** Arvoisa puhemies! Esittelen mietinnön, kun en ensimmäisessä käsittelyssä pystynyt tulemaan sitä esittelemään. Sivistysvaliokunnan puheenjohtajana kerron teille, mihin päädyimme tässä mietinnössä liittyen hallituksen esitykseen laiksi varhaiskasvatuslain muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi varhaiskasvatuslakia. Esitys tarkentaisi päiväkodin henkilöstön mitoitukselta poikkeamisen alaa. Lisäksi esityksessä ehdotetaan säädettäväksi varhaiskasvatushenkilöstöön kuuluvan velvollisuudesta ilmoittaa havaitsemastaan lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamiseen kohdistuvasta epäkohdasta tai ilmeisen epäkohdan uhasta sekä ilmoituksen johdosta tehtävistä toimenpiteistä epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan poistamiseksi. Ilmoitusvelvollisuus koskisi varhaiskasvatuslain soveltamisalaan kuuluvaa julkista ja yksityistä toimintaa.

Tämä laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.8. tätä vuotta.

Hallituksen esityksen tarkoituksena on täsmentää päiväkodin henkilöstön mitoitukselta poikkeamisen perusteita ja lisätä varhaiskasvatuksen ennakollista valvontaa. Valiokunta korostaa, että lasten tarpeita vastaava henkilöstön määrä on varhaiskasvatuksen keskeinen laadun tae. Samoin oleellista on huolehtia ja valvoa, että varhaiskasvatus järjestetään sitä koskevan lainsäädännön mukaisesti lapsen edun periaatetta noudattaen.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella sivistysvaliokunta pitää hallituksen esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosesityksin.

Nyt esittelen lyhyesti muutokset. Tämähän oli aivan yksimielinen mietintö, ja tällaiset muutokset sitten teimme:

1 §. Lain tarkoitus ja soveltamisala.

Hallituksen esityksen perustelujen mukaan ehdotetun henkilökunnan ilmoitusvelvollisuuden on tarkoitettu ulottuvan myös päiväkodissa järjestettävään esiopetukseen, mutta tämä jää säännösehdoituksissa epäselväksi. Kun kyse on lakisääteisestä velvollisuudesta, tulee sitä koskevien säännösten olla selkeitä ja yksiselitteisiä, myös lain soveltamisalasta säädettäessä. Valiokunta ehdottaa pykälän täsmentämistä siten, että siitä ilmenee selkeästi se, että ilmoitusvelvollisuutta koskevia säännöksiä sovelletaan myös päiväkodissa järjestettävässä esiopetuksessa.

Valiokunta ehdottaa lakiehdotuksen johtolauseen muuttamista siten, että siinä otetaan huomioon edellä todettu muutosehdotus.

Sitten 57 a §. Henkilökunnan ilmoitusvelvollisuus.

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

Valiokunta toteaa, että säännösehdotuksen henkilöllinen ulottuvuus on osin epäselvä. Tämä on ongelmallista erityisesti, kun kyse on lakisääteisestä velvollisuudesta.

Valiokunta saamaansa selvitykseen viitaten ehdottaa, että pykälän 1 momenttia tarkennetaan siten, että varhaiskasvatushenkilöstöön kuuluvalla tarkoitetaan lain 26—30 §:ssä tarkoitettuja henkilöitä. Edellä mainituissa pykälissä tarkoitetuilla henkilöstöryhmillä voidaan katsoa olevan riittävä asiantuntemus varhaiskasvatuslain sisällöstä ja varhaiskasvatustoiminnan toteuttamisesta. Samalla täsmennetään sitä, ettei ilmoitusvelvollisuus koske esimerkiksi varhaiskasvatuksessa toimivaa avustajaa.

Pykälän 2 momenttia valiokunta ehdottaa selkeytettäväksi siten, että 1 momentissa tarkoitettulla varhaiskasvatushenkilöstöön kuuluvalla tarkoitetaan virka- ja työsuhteisia henkilöitä. Ehdotuksen tarkoituksena on selkeyttää myös sitä, etteivät varhaiskasvatuksen työharjoittelijat ja opiskelijat kuulu ilmoitusvelvollisuuden henkilölliseen soveltamisalaan.

Valiokunta katsoo, että pykälän mukaisen ilmoitusvelvollisuuden peruste on sisällöltään täsmentymätön, kun ilmoitusvelvollisuus kytketään hallituksen esityksessä ehdotetulla tavalla ainoastaan varhaiskasvatuksen toteuttamiseen kohdistuvaan epäkohtaan tai ilmeisen epäkohdan uhkaan. Valiokunta ehdottaa, että pykälän 2 momentin sanamuotoa tarkennetaan siten, että ilmoitusvelvollisuus liittyy varhaiskasvatuslain vastaiseen tilanteeseen.

Pykälän 3 momentin mukaan säännöksessä tarkoitettu ilmoitus voidaan tehdä salassapitosäännösten estämättä, jos se on välttämätöntä ilmoitusvelvollisuuden täyttämiseksi. Säännöksen sanamuoto jättää epäselväksi salassa pidettävien tietojen antamisen sitomisen sellaisten tietojen antamiseen, jotka ovat perusteluissa kuvatulla tavalla välttämättömiä ilmoitusvelvollisuuden täyttämiseksi ja tilanteen korjaamiseksi. Jos salassa pidettäviä tietoja joudutaan ilmoitusvelvollisuuden täyttämiseksi luovuttamaan, voidaan tiedoista luovuttaa vain määrältään ja laadultaan tapauskohtaisesti välttämättömät tiedot.

Valiokunta ehdottaa 3 momentin selkeyttämistä siten, että siitä ilmenee salassa pidettävien tietojen antamisen sitominen sellaisten tietojen antamiseen, jotka ovat välttämättömiä ilmoitusvelvollisuuden täyttämiseksi ja epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan poistamiseksi.

Valiokunta korostaa ilmoitusvelvollisuutta koskevan ohjeistuksen tärkeyttä. Ohjeistuksella on hallituksen esityksen perustelujen mukaan tarkoitus osaltaan varmistaa, ettei ilmoituksen tekemisen yhteydessä ilmoiteta esimerkiksi tarpeettomia työntekijöiden tai lasten henkilötietoja.

Henkilötietojen käsittelyn suojatoimien vahvistamiseksi valiokunta ehdottaa, että pykälään lisätään uusi 5 momentti, jossa säädetään pykälässä tarkoitettujen ilmoitusten säilytysajoista. Ilmoitukset säilytetään, kunnes vuosi on kulunut sen kalenterivuoden päättymisestä, jona ilmoitus tehtiin. Säilytysaika liittyy ehdotetun 57 b §:n mukaisiin ilmoituksen johdosta tehtäviin toimenpiteisiin. Saamansa selvityksen perusteella valiokunta katsoo, että yksi kalenterivuosi on riittävä aika, jonka kuluessa tarvittavat toimet epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan poistamiseksi saadaan suoritettua. Samalla turvataan se, ettei epäkohtailmoituksia säilytetä tarpeettoman kauan.

Ja vielä sitten 57 b §. Toimenpiteet ilmoituksen johdosta.

Pykälän luettavuuden parantamiseksi valiokunta ehdottaa, että pykälän 3 momentista poistetaan aluehallintovirastoa sekä Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastoa koskevat maininnat, sillä ne ilmenevät momentin ensimmäisestä virkkeestä.

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

Valiokunta ehdottaa pykälän 3 momenttia selkeytettäväksi siten, että ilmoitus voidaan tehdä salassapitosäännösten estämättä, jos se on välttämätöntä ilmoitusvelvollisuuden täyttämiseksi ja epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan poistamiseksi. Ehdotus vastaa 57 a §:n 3 momentin kohdalla tehtyä vastaavaa muutosehdotusta.

Pykälän 6 momentissa, jossa säädetään ilmoituksen johdosta tehtyjen muutosten ilmoittamisesta muutoksen kohteena olevan lapsen huoltajalle, ei ole riittävän selkeästi rajattu huoltajalle annettavien tietojen sisältöä, jolloin se mahdollistaa sen, että ilmoitus huoltajille voi sisältää lasta koskevien tietojen ohella ilmoittajan sekä ilmoituksen kohteena olevaan tapahtumaan liittyvien työntekijöiden tietoja. Valiokunta ehdottaa säännöksen tämentämistä siten, että ilmoitus lapsen huoltajalle siitä, mihin toimenpiteisiin ilmoituksen johdosta on ryhdytty, rajataan koskemaan varhaiskasvatustoiminnassa tapahtuneita muutoksia.

Valiokunta oli tosiaan yksimielinen tämän asian suhteen. Nämä pykälät ja nämä momentit siellä sitten muutettiin. Tämä oli erittäin kannatettava lakiesitys, ja nyt se sitten lähtee liikkeelle ja toivottavasti saadaan mahdollisimman pian voimaan eli 1.8. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Talvitie poissa. — Edustaja Asell.

20.28 Marko Asell sd: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys varhaiskasvatuslain muuttamisesta. Muutosta esitetään varhaiskasvatuksen henkilöstömitoitukseen liittyen. Henkilöstön määrää päiväkodeissahan säännellään lasten ja henkilöstön välisellä suhdeluvulla, ja tämä esitys selkiyttää päiväkodin henkilöstön mitoituksista poikkeamista. Tällä on pyrkimys turvata mitoituksen toteutuminen riittävällä tavalla. Näiden säännösten soveltaminen on aiemmin koettu ongelmalliseksi, ja juuri henkilöstön mitoituksista poikkeamisen pykälä on koettu vaikeaselkoiseksi. Sitä sovelletaan usein virheellisesti, ja siksi sitä tällä lakimuutoksella tarkennetaan. Varhaiskasvatuksessa on tärkeää turvata riittävä henkilöstö kaikissa tilanteissa ja näin turvata sopivankokoiset ryhmät ja lapsille osaavan hoitajan läsnäolo, kasvatus ja hoiva.

Sivistysvaliokunnan asiantuntijakuulemisissa tätä puollettiin laajasti mutta tuotiin esille myös huoli, että henkilöstön ennakoimattomista ja äkillisistä poissaoloista johtuvissa tilanteissa varhaiskasvatuksen järjestäjät voivat joutua vaikeaan tilanteeseen, jos sijaisia yrityksistä huolimatta ei saada. Tämä aihe on aiheellinen huoli, kun tiedetään tämän hetken tilanne, jossa monin paikoin on kova pula varhaiskasvatuksen ammattilaisista. Olisikin tärkeä tehtävä toimia, että voidaan turvata riittävä osaaminen ja ammattilaisten määrä tällä erittäin tärkeällä alalla. On syytä pohtia, miten alan vetovoimaisuutta voidaan lisätä ja näin saada nuoret opiskelemaan alaa.

Esityksen yhtenä tavoitteena on varhaiskasvatuksen ennakollisen valvonnan lisääminen ja näin varhaiskasvatuksen laadun parantaminen. Tässä esitetään siis säädettäväksi varhaiskasvatushenkilöstöön kuuluvan velvollisuudesta ilmoittaa havaitsemastaan lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamiseen kohdistuvasta epäkohdasta tai sen uhasta. Ilmoitusvelvollisuus koskisi varhaiskasvatuslain soveltamisalaan kuuluvaa julkista ja yksityistä toimintaa. Ilmoitus voitaisiin tehdä salassapitosäännösten estämättä sen ollessa välttämätöntä. Tavoitteena on vahvistaa varhaiskasvatuksen henkilöstön keinoja puuttua lapsen varhaiskasvatukseen kohdistuviin epäkohtiin ja niiden uhkiin, jotta ne tulisivat tietoon nopeasti ja niihin voitaisiin puuttua ajoissa siellä, missä niitä esiintyy. Ilmoituksen voisi tehdä henkilöstöryhmä, jolla on riittävä asiantuntemus varhaiskasvatuslain sisällöstä ja varhaiskasva-

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

tustoiminnan toteuttamisesta. Ilmoitusvelvollisuus ei siis koske esimerkiksi varhaiskasvatuksessa toimivia avustajia.

Arvoisa puhemies! Sanna Marinin hallitusohjelman yhtenä tavoitteena on, että Suomi on entistä lapsi- ja perheystävällisempi maa. Maa, joka on mukaan ottavampi ja yhdenvertaisempi. Lasten ja nuorten hyvinvointi on ensisijaista. Laadukas varhaiskasvatus tukee lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia, edistää koulutuksellista tasa-arvoa sekä ehkäisee syrjäytymistä. Pienten lasten hyvinvoinnin toteutumisen kannalta on olennaista, että varhaiskasvatus toteutuu varhaiskasvatuslain edellyttämällä tavalla ja että mahdollisiin epäkohtiin puututaan.

Tämä esitys jatkaa sitä hallituksen hyvää linjaa, jossa varhaiskasvatusta vahvistetaan ja sen laatua parannetaan. Tällä kaudella on jo muun muassa palautettu subjektiivinen varhaiskasvatusoikeus kaikille lapsille, ryhmäkokojen pienentämiseen on panostettu, varhaiskasvatusmaksuja on alennettu. Tuodaan kolmiportaisen tuen malli varhaiskasvatukseen: sillä voidaan ajoissa puuttua oppimisvaikeuksiin ja muihin ongelmiin. Lisäksi jatkamme kaksivuotisen eskarin kokeilua. Siihen pääsee osallistumaan noin 10 000 lasta. Kaikki hyviä ja tarpeellisia muutoksia. Pidetään hyvä huoli lapsistamme, he pitävät joskus huolta meistä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Multala.

20.33 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen esityksen lähtökohdat itse asiassa menevät tuonne viime hallituskaudelle ja siellä varhaiskasvatuslain kokonaisuudistukseen, jonka yhteydessä eduskunta hyväksyi lausuman, että nimenomaisesti tätä henkilöstömitoituksesta väliaikaisesti poikkeamista ja sen säännöksen toimivuutta on tarkasteltava. Nyt sitä on tarkasteltu ja sen perusteella todettu, että täsmennyksiä tarvitaan. Tässä hallituksen esityksessä siis kiristetään lain sitä kohtaa, jossa määritellään, millä perusteilla tästä henkilöstömitoituksesta voidaan väliaikaisesti poiketa. Käytännön vaikutuksena on siis se, että kuntien on entistä vahvemmin varauduttava siihen, että sijaisia on aina saatavilla.

Meillä Vantaalla on käytössä sellainen malli, että alueellisesti on sovittu tällaisen henkilöstövuokrausyrityksen kanssa, jonka omistavat kaupungit, eli se on ikään kuin julkinen yhtiö, että tietyllä alueella ovat tietyt henkilöt, joita sitten aina käytetään vakituisesti sijaisina. Se on ollut erittäin toimiva malli ja on varmistanut paitsi sen, että sijaisia on aina saatavilla, niin myös sen, mikä on erityisesti pienille lapsille erittäin tärkeää, että henkilöstön vaihtuvuus on mahdollisimman pientä.

Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatuksen laadussa on erittäin suuri merkitys sillä, että henkilöstö on koulutettua, mutta toisaalta myös henkilöstön pysyvyydellä. Silloin kun työtä tehdään lapsiryhmissä, henkilöstö tuntee, kasvattajat tuntevat toistensa työtavat ja voivat luottaa siihen, että jokainen hoitaa osansa. Ja kuten totesin, myös lasten kannalta se on erittäin tärkeää. Sen vuoksi tämä hallituksen esitys onkin monilla tavoin kannatettava. Sen kuitenkin vielä reunahuomiona esitän, että huolta aiheutti lähinnä se, kykenevätkö kaikki kunnat tämän velvoitteen nyt kaikilta osin toteuttamaan.

Arvoisa puhemies! Edellä edustaja Asell toi muita hyviä asioita, joita hallitus tekee varhaiskasvatuksen osalta tai oikeastaan esiopetuksen osalta. Niistä kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta: on erittäin hyvä, että se nyt etenee, ja toivottavasti se myös vakinaistetaan

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

tulevaisuudessa, sillä viimeistään viisivuotiaana olisi erittäin toivottavaa saada kaikki meidän lapsemme suunnitelmallisen pedagogisen varhaiskasvatuksen piiriin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Autto.

20.35 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Tämä on varmasti tärkeä ja perusteltu lainsäädäntö. Kiitos hyvistä puheenvuoroista kansanedustajakollegoille ja kiitos valiokunnan puheenjohtaja Risikolle tämän mietinnön esittelemisestä.

Tosiaan on tärkeää, että varhaiskasvatuksessa pystytään toteuttamaan lasten tarpeista lähtevää hoitajamitoitusta. Tietysti lasten tarpeet ovat hyvin yksilöllisiä, joten siinä mielessä tällaisten kategoristen lainsäädäntöjen tekeminen on aina hieman haastavaa, mutta parhaamme tietysti lainsäätäjänä meidän on tässä tehtävä.

Olen itse kokenut ja saanut myös paljon samansuuntaista palautetta eri puoliltakin maata, että palvelusetelin käyttö on koettu todella hyväksi tavaksi organisoida tätä varhaiskasvatuksen käytännön toteuttamista. Siinä koetaan erityisen hyväksi se, että vanhemmat pystyvät sitten omalla ratkaisullaan vaikuttamaan siihen, että tuotetun palvelun laatu säilyy hyvänä. Käytännössähän vanhemmat käyvät aamuin ja iltapäivin valvomassa sitä, että kaikki menee niin kuin palveluseteliyrittäjä tai -yritys on luvannut, ja jos palvelu ei jostain syystä miellyttäisi, niin sitten palvelusetelin kanssa mennään johonkin toiseen yritykseen, ja näin ikään kuin markkinakuri sitten varmistaa sen, että varmasti laatu on hyvää.

Tässä mielessä sitten, arvoisa puhemies, onkin todella tärkeää, että ne kunnat ja kaupungit ympäri Suomea, jotka hyödyntävät tällaista positiivista mahdollisuutta, joka tästä yritysten hyödyntämisestä palvelun tuottamisesta tulee, pystyvät myös varmistamaan sen, että se palveluitten tarjoajakenttä on riittävän monipuolinen. Eliikkä näiden suurten kansallisen tason ketjujen lisäksi, jotka pystyvät taatusti tarjoamaan tasalaatuisia ja hyvää palvelua joka puolella, olisi kuitenkin tärkeää, että joka puolella maata on hyvät toimintaedellytykset myös niille pienille paikallisesta yrittäjyydestä lähteville toimijoille, päiväkodeille, joissa vaikkapa sen yrittäjän oman tekemisen kautta tai vaikka persoonallisesta kiinteistöstä lähtien pystytään tarjoamaan todella upeat ja hienot puitteet persoonalliselle varhaiskasvatukselle. Tässä mielessä pidän tärkeänä sitä, että aina kun lainsäädäntöä uudistetaan, niin otettaisiin huomioon myös sitten nämä paikalliset tarpeet niin, että pystytään todella pitämään monipuolisena se käytännön tuottajakenttä myös näiden yksityisten palvelutuottajien osalta. Tässä mielessä koen, että pitää olla myös riittävää joustoa samalla, kun tuomme näitä niin sanottuja ja varmasti myös tosiasiallisia parannuksia lainsäädäntöön. [Puhemies koputtaa]

Ja tosi lyhyesti, puhemies, jos saan vielä sen sanoa, että juuri tällaisia hyviä paikallisia ratkaisuja, niin kuin edellä vaikka edustaja Multala Vantaalta kuvasi, että on tällaisia sijaispankkeja, pitää tietysti paikallisesti [Puhemies koputtaa] kunnan pystyä myös fasilitoimaan yksityisten käyttöön.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Risikko.

20.39 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti vain, että me todella käytiin keskustelua myös siitä, että kun saattaa tulla sinne... Siis tämä on sinänsä hyvä laki, ja on hyvä, että sitä täsmennetään, koska tässä oli ilmennyt, että ei oltu ihan noudatettu lain henkeä joissain tilanteissa.

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

Meille tuli esille siellä kuulemisessa tietenkin sekin, että mitäs jos yhtäkkiä sairastuu ja joillain pienemmällä paikkakunnilla ja jopa suuremmillakin paikkakunnilla ei yhtäkkiä saada sijaista siihen tilanteeseen, että miten se voidaan varmistaa ja kuinka voidaan lakiin kuitenkin edellyttää se. No, siinä todettiin myöskin näitä mahdollisuuksia sijaispoolin järjestämiseksi, mutta sitten — minkä edustajakollegat täällä toivat esille — myöskin palveluteli ja myöskin yksityisen varhaiskasvatuksen hyödyntäminen tällaisessa tilanteessa, kun tarvitaan tällaista, esimerkiksi äkilliseen tilanteeseen vaikuttamiseksi, että sitä henkilöstöä on riittävästi. Kyllähän tällä lailla tarkoitus nimenomaan on hyvä, elikkä se varhaiskasvatuksen laatu, se, että meillä on riittävästi henkilöstöä, ja se, että turvallisuus ja laatu todentuvat. Mutta aina kun ne ovat niin merkillisiä, yllättäviä tapahtumia, niin koskaan ei pysty olemaan varma, mitä päivän aikana tapahtuu, ja sen tähden tällaisia pooleja on hyvä olla. Me käytiin siitä kyllä keskustelu, mutta emme tehneet sen kummempaa muutosta, esitystä. Lähdimme siitä, että se tavalla tai toisella jokaisessa kunnassa varmistetaan, koska se on lapsen etu.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 249/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain ja vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 19/2021 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 2/2021 vp

Toinen käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu, edustaja Risikko.

Keskustelu

20.41 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Ihan vain lyhyesti totean sen, että tässä esityksessähän ehdotetaan muutettavaksi valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annettua lakia ja vapaasta sivistystyöstä annettua lakia. Valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetussa laissa vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitäjille säädettäisiin mahdolliseksi tallentaa vapaan sivistystyön vapaatavoitteisen koulutuksen suoritustietoja valtakunnalliseen opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain mukaiseen tietovarantoon, ja tallentaminen edellyttäisi opiskelijan suostumusta.

Tämä koettiin valtavan tärkeäksi laiksi juuri siitä syystä, että nämä opintosuoritukset rekisteröitäisiin ja tallennettaisiin. Me todettiin se, että tämä laki tarvitaan muun muassa siitä syystä, kun on jatkuva oppiminen. Jatkuvan oppimisen järjestelmää tehdään, mutta myös oppivelvollisuuden pidentämiseen liittyen on tuiki tärkeää, että opintosuoritukset on myös vapaan sivistystyön puolella rekisteröity ja tallennettu.

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

Siinä sitten myöskin keskusteltiin tästä suostumuksesta, elikkä mikäli ei suostumusta anna suoritusten rekisteröimiseksi, niin saattaahan se ihminen sitten yhtäkkiä tullakin siihen tuuminkiin, että kylläpäs olisi kiva, kun minulla olisi rekisterissä ne minun suoritukset. Siitä syystä tarkennettiin meidän mietintöömme, että jos kerta on päädytty rekisteröimään ja tallentamaan, niin ne suoritukset pitää myöskin arvioida, niin että olisi jälkikäteen sitten mahdollisuus, jos se kielto muuttuukin suostumukseksi, ne tallentaa. Siinä on tietysti koulutuksen järjestäjällä aina mahdollisuus miettiä sitä, mitkä kurssit ovat sellaisia, mitkä lähtökohtaisesti ovat niitä, jotka sinne rekisteriin laitetaan.

Kaiken kaikkiaan tämä liittyy myös osaamisen tunnustamiseen ja tunnistamiseen, ja sillä on suuri merkitys, kun puhumme jatkuvasta oppimisesta, että opiskelijoitten suoritteet todentuvat ja tallentuvat. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Asell.

20.43 Marko Asell sd: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain ja vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan, että vapaan sivistystyön oppilaitoksille säädettäisiin mahdolliseksi tallentaa vapaan sivistystyön koulutuksen suoritustietoja valtakunnalliseen opinto- ja tutkintorekisteriin, Koski-tietovarantoon. Näitä vapaan sivistystyön oppilaitoksia ovat kansalaisopistot, kansanopistot, kesäyliopistot, liikunnan koulutuskeskukset ja opintokeskukset.

Tämä tietojen tallentaminen edellyttäisi opiskelijan antamaa suostumusta oppilaitoksen ylläpitäjälle. Tallentamisen jälkeen henkilö voisi pääsääntöisesti itse hallinnoida tietovarannossa olevia tietoja Oma Opintopolku -palvelussa. Palvelussa henkilö voi antaa suostumuksen tietojen luovuttamiseen muodostamalla palvelussa esimerkiksi työnantajalle lähetettävän linkin tietovarannossa oleviin opintosuorituksiinsa. Jos opiskelija ei halua luovuttaa tietoja mihinkään, tiedot ovat pääsääntöisesti vain henkilön itsensä ja tiedot tallentaneen oppilaitoksen ylläpitäjän ja tietovarannon ylläpitäjän saatavilla.

Opiskelijalle, tallennettuja tietoja jatkohyödyntävälle oppilaitokselle tai työelämän edustajalle esitetyllä vapaatavoitteisten koulutustietojen tallentamisella arvioidaan olevan myönteisiä yhteiskunnallisia vaikutuksia. Tiedot ovat ilmaiseksi ja nopeasti opiskelijan käytettävissä ajasta ja paikasta riippumatta, mikä edistää luotettavan tiedon saatavuutta ja oikeutta omaan dataan.

Esityksellä siis edistetään jatkuvaa oppimista tukemalla kansalaisia opintojen suorittamisessa, työmarkkinoille sijoittumisessa ja työnhaussa mahdollistamalla vapaassa sivistystyössä hankittua osaamista kuvaavien suoritustietojen vieminen Koski-tietovarantoon. Uudistus saattaa muun muassa nopeuttaa aikuisten muiden oppilaitosmuotoisten tutkintojen suorittamista, millä on pitkällä aikavälillä positiivisia vaikutuksia.

Sivistysvaliokunta katsoo, että ehdotettu muutos tukee osaltaan jatkuvan oppimisen parlamentaarisen työryhmän linjausta, jonka mukaan työelämässä ja muualla hankittua osaamista tulee tunnustaa ja tunnustaa. Valiokunta painotti mietinnössään, että oppilaitoksen ylläpitäjän on ennen suostumuksen antamista annettava opiskelijalle tietoa siitä, kuinka tietovarantoon tallennettuja tietoja voidaan käsitellä, luovuttaa ja säilyttää. Suostumuksesta tulee käydä ilmi, että se on annettu vapaaehtoisesti ja nimenomaisesti. Alaikäiseltä lapselta tarvitaan tietojen tallentamiseen myös tämän huoltajan tai muun laillisen edustajan suostumus. Oppilaitoksen ylläpitäjän on säilytettävä suostumus pysyvästi ja tehtävä siihen mer-

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

kintä, jos suostumus myöhemmin peruutetaan. Suostumuksen voi milloin tahansa peruuttaa ilmoittamalla siitä Opetushallitukselle, jonka on edelleen ilmoitettava peruuttamisesta oppilaitoksen ylläpitäjälle.

Tämä hallituksen esitys on saanut asiantuntijoiden lausunnoissa hyvän vastaanoton ja kannatusta, ja se on hyvä uudistus. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Multala.

20.46 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Jälleen yksi sellainen hallituksen esitys, jota voi hyvillä mielin kannattaa, ja näin teenkin.

Tässä hallituksen esityksessä edistetään sitä tavoitetta, jota nyt jo jonkin aikaa ollaan pyrittä viemään eteenpäin, että mahdollisimman laajasti erilaiset tutkintasuoritukset löytyisivät valtakunnallisesta Koski-rekisteristä ja siellä sitten niin se opiskelija kuin sitten oppilaitos voisivat seurata sitä edistymistä. Nyt tässä todella laajennetaan Koski-rekisteriä myös tänne vapaan sivistystyön puolelle.

Arvoisa puhemies! Kyllä edelleen on työtä tehtävänä, että tämä saadaan kaikilta osin hyvin käyttöön, siten että todella se osaaminen ja oppiminen tunnustetaan ja tunnustetaan näin digitaalisestikin. Siten sitä voidaan myös hyödyntää sitten jatkossa entistä laajemmin esimerkiksi työhaussa, sen oman osaamisen osoittamisessa.

Mutta tässä hallituksen esityksessä edetään oikeaan suuntaan — kannatettava esitys.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Risikko.

20.48 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti vielä: Kun tuossa äsken selvitin, mikä täällä tarkennettiin, niin luen sen täältä ihan. Eli mietinnössä todetaan sivulla 3: ”Jos koulutuksen ylläpitäjä on päättänyt tarjota mahdollisuuden opintasuoritusten tallentamiseen Koski-tietovarantoon tiettyä koulutusta koskien, tähän koulutukseen osallistuneiden osaaminen tulee opiskelijoiden pyytäessä arviointia arvioida samoin periaattein myös niiden opiskelijoiden kohdalla, jotka eivät ole antaneet suostumustaan opintasuoritustensa tallentamiseen. Tämä on opiskelijoiden yhdenvertaisuuden kannalta tärkeää.” Tämän haluan sen tähden nyt erityisesti nostaa vielä tässä istunnossa, että tämä tulisi huomioiduksi, koska tämä ei ole niin itsestäänselvyys. Jos lähtökohta lailla on se, että koulutuksen järjestäjä ensiksikin päättää sen, mistä se tarjoaa tätä opintasuoritusten tallentamista, ja se aikaansaa sen, että pitää arvioida, niin sitten jos käykin niin, että se opiskelija, joka on alun perin kieltäytynyt, että ei tallenneta hänen tietojaan, päätyykin siihen, että hän haluaa ne tallennettavaksi, ja sitten ei olekaan arvioitu tätä opiskelijan osaamisen suoritusta, niin sitten se tulee ongelmaksi. Nyt täällä tarkennetaan se nimenomaan: aina jos koulutuksen ylläpitäjä on päättänyt tarjota mahdollisuuden opintasuoritusten tallentamiseen tiettyä koulutusta koskien, tähän koulutukseen osallistuneiden osaaminen tulee opiskelijoiden pyytäessä arviointia arvioida.

Ja yksimielinen oli mietintö. — Näin, kiitos.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 19/2021 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 29/2021 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 13/2021 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 29/2021 vp sisältyvät 1.-5. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle kansainväliseen siviili-ilmailuun liittyvien laittomien tekojen ehkäisemisestä tehdyn yleissopimuksen, ilma-alusten laittoman haltuunoton ehkäisemisestä tehtyä yleissopimusta täydentävän pöytäkirjan sekä rikoksista ja eräistä muista teoista ilma-aluksissa tehdyn yleissopimuksen muuttamisesta tehdyn pöytäkirjan hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laiksi rikoslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 232/2020 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 5/2021 vp

Osittain ainoa, osittain toinen käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Osittain ainoaan, osittain toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Ensin päätetään lakivaliokunnan mietinnön LaVM 5/2021 vp pohjalta ainoassa käsittelyssä yleissopimuksesta ja pöytäkirjoista sekä hallituksen esityksessä tarkoitetuista ilmoituksista ja selityksistä ja sitten toisessa käsittelyssä lakiehdotuksista.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksessä HE 232/2020 vp tarkoitetut yleissopimuksen ja pöytäkirjat sekä annettaviksi hallituksen esityksessä tarkoitetut ilmoitukset ja selitykset. Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 232/2020 vp sisältyvät 1.—4. lakiehdotuksen. Yleissopimuksen ja pöytäkirjojen sekä hallituksen esityksessä tarkoitettujen ilmoitusten ja selitysten ainoa ja lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

18. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 19.5.2021 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 20.52.

Pöytäkirja PTK 58/2021 vp

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola